

Hesu Cristo rehegwa nhe'ẽ porã

Lucas remimombe'ukwe

o evangelho de Lucas

Onhypyrũ ohai-vy onhe'ẽ Lucas

1 ¹⁻²Mba'éixa pa, Teófilo? Xe, Lucas, ahai-ta ko kwatia-rehe xe nhe'ẽ nde-vy gwarã. Hesu Cristo rehegwa nhe'ẽ ahai-ta nde-vy, Teófilo. Oĩ-ma Hesu Cristo rehegwa kwatia nhe'ẽ gwĩ ambue kwéry ohai va'ekwe. Hesu rerakwã, mbava'e tipo ojapo araka'e ore pa'ũ-rupi ha'e kwéry kwatia-rehe omoĩ va'ekwe. Hesu irũgwe kwéry ohexapa araka'e hembiapo, ohendu ave araka'e hemimombe'u, ha omombe'u mbe'u araka'e ojehegwa nhe'ẽ porã. Aipo ramo inhirũgwe omombe'u jevy ramo hesegwa nhe'ẽ, henduháry kwatia-rehe omoĩ va'ekwe gwemiendukwe.

³Ha xe katu, xe ave anhomongeta va'ekwe Hesu irũgwe kwéry ndive. Heta Hesu rehegwa nhe'ẽ aikwaase-gwi aporandu randu íxupe kwéry hesegwa nhe'ẽ-rehe. Aikwaa porãve hagwã aporandu randu aiko-vy va'ekwe íxupe kwéry. Omombe'upa va'ekwe xe-vy. Hexahare remimombe'ukwe ahai kuri nde-vy ko kwatia-rehe. ⁴Hesu rerakwã nhahendu meme-ma va'ekwe. Eremonhe'ẽ-ma rire ko kwatia, hesegwa nhe'ẽ anhetegwa ete ereikwaa va'erã. Ere arã “Omombe'u porã xe-vy Hesu rehegwa nhe'ẽ”.

Nhandejáry omondo gwembigwái omombe'u hagwã Zacarias-pe ta'yryrã-rehe

⁵Herodes oime ramo mburuvixagwasu judeu kwéry yvy-pe pa'i ramo Zacarias oiko. Pa'i Abias re'yikwe ha'e Nhandejáry rembigwái ramo jevy oiko. Hembireko pa'i Arão re'yikwe va'e. Isabel hembireko réry. ⁶Ha pe mokõi ojapo meme Nhandejáry remimbota. Oiko meme Nhandejáry nhe'ẽ-rupi. Upéixa-gwi Nhandejáry he'i hese: “Ipy'a porã voi Zacarias, hembireko ave ipy'a porã” he'i Nhandejáry hese. ⁷Ha ha'e katu ndata'yryri va'e voi. Imemby e'ỹ va'e voi hembireko. Ogwerogwaigwĩ-ma omemby e'ỹ. Ogwerotuja-ma gwa'yry e'ỹ gwajýry e'ỹ ave.

8-10 Ha peteĩ áry Nhandejáry nhe'ẽ-py inhiri kwéry oiporavo Zacarias-pe omohyakwã hagwã koty'i. Abias re'yikwe ndive, Zacarias oime Nhandejáry róga kakwaa-py. Nhandejáry renonde-py omba'apo hikwái. Ha peteĩ va'e mate oike Nhandejáry koty'i-py imohyakwã hagwã. Upe jave ojogweroaty va'e oka-gwi rei omondo onhe'ẽ Nhandejáry-pe. Ha peteĩ áry hapixa kwéry Nhandejáry réry-py oiporavo Zacarias-pe omoinge hagwã koty'i-py. Hyakwã jave, oka-py joa-ma oĩ hikwái. Osẽ ramogwarã oha'arõ hikwái. 11 Upe jave ou Nhandejáry rembigwái yváy pygwa ojehexa uka hagwã Zacarias-pe. Onhembo'y hyakwã va'e renda yke-rehe ha upe-py ojehexa uka íxupe. 12 Ohexa-ma ramo Nhandejáry rembigwái, onhemondýi Zacarias. Ndoikwaái mba'e pa ojapo-ta. 13 Aipo ramo Nhandejáry rembigwái he'i íxupe:

—Ani erekyhyje, Zacarias, he'i íxupe. —Nhandejáry ohendu-ma ne rembijerure. Igwaigwĩ eterei jepe ne rembireko ha'e imemby-ta joty. Nde ra'y tee oiko-ta, he'i íxupe. —Oiko-ma ramo embohéry íxupe João-py. João voi heryrã, he'i íxupe. 14 —Oiko-ma ramo nde ra'y, erevy'a va'erã. Heta heta-ta kente kwéry ovy'a arã nde ra'y reko porã-rehe, he'i íxupe. 15 —Nhandejáry rovagwy-py nde ra'y oiko-ta heko marangatu va'erã. Ndo'u mo'ãi oporomonga'u va'e. Oiko e'ý mboyve Nhandejáry Nhe'ẽ Marangatu tee oiko-tama ipy'apy-py. 16 Ha heta-pe ombojerovia uka va'erã Nhandejáry-rehe nde ra'y. Gwe'ýi kwéry, Israel remiarirõre kwéry, ombojerovia uka va'erã Tupã Nhandejáry-rehe. 17 Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'etykwe Elias amyri-rami oiko-ta nde ra'y, he'i íxupe. —Nhandejáry ombopu'aka-ta íxupe, omoarandu-ta íxupe ogwata hagwã gwenonde-rupi. Inhe'ẽ-rupi kente kwéry ogweroa arã gwekoha. Upéixa-gwi túvy ipy'a porã va'erã gwa'ýry ndive. Heta nhe'ẽrenduse e'ýha omoarandu arã heko porã hagwã. Upeixagwarã nde ra'y oiko-ta, he'i Nhandejáry rembigwái Zacarias-pe ta'ýry-rehe omotenonde-vy hesegwa nhe'ẽ.

18 Upe-ma ramo Zacarias he'i:

—Mba'éixa ko arovia-ta ne nhe'ẽ? he'i íxupe. —Xe, xe tuja-ma, xe rembireko igwaigwĩ-ma ave, he'i joty ndogweroiviái-gwi.

19 Upéi Nhandejáry rembigwái he'i íxupe:

—Xe Gabriel, Nhandejáry rembigwái. Hendivegwa voi xe, he'i íxupe. —Ha'e xe mbou amombe'u hagwã nde-vy inhe'e porã. 20 Anhetegwa nhe'e amombe'u kuri nde-vy. Ha nde, ndereroviái joty xe nhe'ẽ. Ndereroviái-gwi, nerenhe'ẽ mo'ávái-ta. Nde ra'y oiko rire ae, erenhe'ẽ jevy va'erã. Anhetegwa voi amombe'u kuri nde-vy, he'i íxupe.

21 Ha upe jave kente kwéry oha'arõ hikwái íxupe oka-py. “Hi'are eterei Zacarias. Ma'erã nosẽi Nhandejáry róga-gwi” he'i joa hese hikwái.

22 Ha Zacarias osẽ-ma ramo koty'i-gwi ndikatuvéi onhe'ẽ íxupe kwéry. “Mba'e tipo? Ma'erã-gwi nonhe'ẽvéi Zacarias?” he'i hese. “Yváy pygwa para'e ojehexa uka íxupe” he'i hese. “Upéixa-gwi para'e nonhe'ẽvéiry” he'i hikwái.

Ojepombovava rei omombe'u hagwã mo'ã onhe'ẽ. Ndojeroviái-gwi, opyta inhe'ẽngu Zacarias. Onhe'ẽ jokopa íxupe.

²³Upéi gwĩ omba'apo hagwã áry-py omba'apopa rire, oho jevy gwóga-py Zacarias. ²⁴⁻²⁵Ha upe rire hambireko oha'arõ oiko-vy omemby hagwã. Ha avave-pe nomombe'úi, opyta pyta meme gwóga-py hambireko. He'i ojéupe: “Xe rexakwaa ha xe poriahuvareko-ma Nhandejáry. Are-ma xe ndavy'ái. Naxe membýi-gwi ndavy'ái” he'i. “Atĩ eterei naxe membýi-gwi” he'i. “Ãy katu avy'a voi. Ndaijegwaruvéi arã kente kwéry xéhegwi” he'i. “Ajohu-ta mitã. Avy'a ete” he'i opy'apy-py Zacarias rembireko mitã'i ojohu-tarehe.

Cinco jasy-rehema teĩ nomombe'úi avave-pe mitã'i oikotaha.

Nhandejáry omondo gwembigwái omombe'u hagwã Maria-pe imembytaha

²⁶⁻²⁷Ha upe rire, ohasa peteĩ jasy jevy Nhandejáry omondo gwembigwái omombe'u hagwã Maria-pe imembytaha reheha-ma. Omondo gwembigwái yváy pygwa omombe'u hagwã Maria-pe. Héry va'e Gabriel. Upéi Nhandejáry nhe'ë-rupi Gabriel ou Galiléia yvy-py. Nazaré tetã-my ou omombe'u hagwã Nhandejáry nhe'ë Maria-pe. Maria kunhataĩ rei oiko-vy. Omenda e'ỹ va'e ha imena'ỹ va'e voi Maria. Ndoikói va'e vyteri kwimba'e ndive. Imerã héry José. Mburuvixa Davi amyri remiarirõkwe José. Upe ramo ndoikói vyteri Maria ndive.^a

²⁸Ha upéi katu ogwahẽ Nhandejáry rembigwái Maria ha-py. He'i ojehexa uka-vy:

—Evy'a katu, Maria, he'i. —Nhandejáry nde rexakwaa-ma. Hambiporavo voi ko nde. Nhandejáry oĩ ne ndive, he'i íxupe.

²⁹Upéi ohendu-ma ramo Maria he'i ojéupe “Mba'e tipo, ma'erã tipo aipo he'i xe-vy?” he'i. “Tupã Nhandejáry rembigwái nipo ra'e ojehexa uka xe-vy ra'e” he'i. “Ma'erã tipo aipo he'i xe-vy?” he'i ojepy'amongeta-vy.

³⁰Upe jave Nhandejáry rembigwái he'i jevy:

—Ani erekyhyje teĩ. Tupã Nhandejáry ovy'a nde-rehe, nde poriahuvareko voi Nhandejáry. ³¹Ome'ë-ta voi nde-vy ne membyrã, he'i íxupe. —Kunumi voi ne memby-ta. Oiko ramo ne memby, embohéry kuri Hesu-py he'i íxupe.^b ³²—Ne memby Nhandejáry voi. Teko jaryrã voi ne membyrã, he'i íxupe. —“Tupãgwasu ra'y” oje'e-ta íxupe. Tupã Nhandejáry nhe'ë-py oiko-ta mburuvixagwasu voi ne membyrã. Nhamoigwasu Davi amyri oiko hagwe-rami, oiko-ta mburuvixagwasu ramo judeu kwéry-pe ne memby, he'i íxupe. ³³—Jacó remiarirõ kwéry-gwi oiko va'erã mburuvixagwasu. Avave nohekoviarõí íxupe. Opave'ỹ arã voi ne membyrã mburuvixagwasu ramo oiko-ta.^c

³⁴Ohendu-ma ramo inhe'ë he'i Nhandejáry rembigwái-pe Maria:

—Xe, mba'éixa xe memby-ta, he'i íxupe. —Namendái vyteri niko. Ndaikói vyteri kwimba'e ndive, he'i.

³⁵—Ndoiko reíry-ta ne membyrã. Nhe'ë Marangatu tee-rupi oiko va'erã ne membyrã. Upe ohekokwaa va'e nhe'ë-rupi ae oiko va'erã, he'i íxupe.

^a 1.27 Mt 1.18 ^b 1.31 Mt 1.21 ^c 1.32-33 Is 9.7

—Tupã marangatu ne membyrã. Imarangatu va'erã voi ne memby. Upéixa-gwi he'i arã hese hikwái “Nhandejáry Tupãgwasu ra'y” he'i hese. ³⁶—Ha nde ryke Isabel ave, igwaigwĩ-ma jepe imemby-ta joty, he'i omombe'u-vy íxupe. —Nde'ivéi arã hese “Ikatu e'ỹ-gwi naimembýi Isabel”. Äy oha'arõ oiko-vy, he'i. ³⁷—Nhandejáry-pe ndaipóri ikatu e'ỹ va'e. Ohekokwaa hagwã ndahekorasyi voi Nhandejáry-pe. Ohekokwaapa va'e opamba'e, he'i.

³⁸Upéi Maria he'i:

—Iporã. Arovia-ma Nhandejáry-pe, he'i. —Toiko katu hemimbota. Toiko katu ne remimombe'ukwe, he'i rire, ndohexavéi Nhandejáry rembigwái yváy pygwa-pe. Oho jevy-ma yváy-py.

Maria oho oipohu hagwã gwyke Isabel-pe

³⁹⁻⁴⁰Upe rire, ndahi'aréi Maria oho oipohu hagwã gwyke Isabel-pe. Mombyry oho. Judéia yvy-py oho. Tetã mirĩ-my yvyaty-py oime Zacarias róga. Upe tape-rehe oho Maria. Ha ogwahẽ-ma ramo hóga-py:

—Ereikove tipo? he'i oike oho-vy.

⁴¹Ohendu-ma ramo Maria nhe'ẽ tykéry Isabel ovy'a. Omýi-ma imembyrã ohendu jave Maria nhe'ẽ. Ha Nhandejáry Nhe'ẽ Marangatu tee va'e omohynyhẽ Isabel py'a-py. ⁴²Upéixa-gwi Isabel onhe'ẽ-vy he'i.

—Entéro kunha kwéry-gwi nipo nde rovasave ra'e Nhandejáry. Ne membyrã hembihovasa tee voi. Nhandejáry nde rovasa ete-gwi nipo erevy'a ra'e. Ha xe ave, xe mbovy'a kuri, he'i Isabel okypy'ýry Maria-pe. ⁴³—Nde, xe Jaryrã syrã voi, ereju ra'e xe pohu-vy. Avy'a eterei eregwahẽ ramo, he'i. ⁴⁴—Ahendu jave ne nhe'ẽ, xe membyrã ovy'a-ma ave. Omýi-ma kuri ovy'a eterei-gwi. ⁴⁵Nde ave erevy'a eterei nipo ra'e. Nhandejáry-pe ere ra'e “Arovia-ma. Toiko katu ne remimbota”. Upéixa-gwi nde rovasa ete-ma ra'e Nhandejáry, he'i Maria-pe.

Maria omboete Nhandejáry-pe oporahéi-vy

⁴⁶Upéi Maria omboete Nhandejáry-pe:

—Xe Járy,

he'i,

—xe py'apy gwive aporahéi-ta oromboete hagwã oromomba'egwasu eterei-gwi,

he'i.

⁴⁷—Xe py'apy gwive arovy'a Tupã Nhandejáry-pe.
Xe resendeha voi upe va'e.

⁴⁸ Xe rexakwaa voi xe poriahuvereco hagwã.
Xe ko Nhandejáry rembigwái voi jepe, imandu'a joty xe-rehe Nhandejáry.
Yvy opa e'ỹ mbovyve kente kwéry he'i va'erã xe-rehe: “Tupãgwasu
Nhandejáry rembihovasakwe voi upe va'e” he'i va'erã xe-rehe.

⁴⁹ Nhande-vy ikatu e'ỹ va'e ojapo xe-vy Nhandejáry xe ruvixa.
Héry imarangatu tee va'e,

he'i Maria oporahéi-vy Nhandejáry mboete-vy.

⁵⁰Upéi oporahéi jevy. Porahéi-py omombe'u pyahu jevy Maria:

—Entéro ojerovia va'e gwive hese poriahuverekoha voi ha'e.

⁵¹Yvy apy-rehe gwive heta mba'e porã opu'aka-rupi ojapo Nhandejáry. Onhemomba'egwasu rei va'e-pe omosarambi ha'e ponove oakã-gwi rei ojapo opamba'e.

⁵²Mburuvixagwasu imbaraete va'e kwéry jepe oipe'a omanda oikovyha-gwi kente rei-rami jevy oiko hagwã. Ha omomba'egwasu eterei heko'ive va'e-pe.

⁵³Iporiahu va'e-pe heta imba'e porãrã ome'ẽ va'erã. Ivare'a va'e-pe ave ome'ẽ hemi'urã. Ha imba'e retave va'ekwe jepe omondo ipo nandi reheve

he'i.

⁵⁴⁻⁵⁵—Nhane ramoigwasu amyrĩ kwéry-pe omombe'u araka'e Nhandejáry:

“Apohovasa-ta, ne remiarirõ kwéry-pe ave ahovasa-ta.

Ãy peiko va'erã gwive apohovasa-ta.”

Upéixa he'i nhane ramoigwasu Abraão amyrĩ-pe, hemiarirõ kwéry-pe ave.

Ha imandu'a katu gwemimombe'ukwe-rehe oiko hagwã he'i va'ekwe. Ipokatu inhe'ẽ.

Upéa he'i va'ekwe-gwi oiporiahuvereco meme nhande re'ýi kwéry-pe,

Israel re'ýi kwéry-pe.

Ohovasa porã nhande-vy Nhandejáry,^d

he'i oporahéi-vy. Maria oporahéi Nhandejáry-pe omboete-vy.

⁵⁶Ha upe rire Maria hi'are jevy gwykéry róga-py. Mbohapy jasy ohasa rire, oho jevy gwóga-py.^e

João Batista onase ramogware

⁵⁷Imemby oikotamaha áry-py imemby-ma Isabel. Kunumi voi imemby.

⁵⁸Oiko-ma ramo, hóga ypy-rehe oĩ va'e, hapixa kwéry, ha he'ýi kwéry ave ou ogwerohory íxupe imemby jave.

—Nhandejáry nde poriahuvereco-gwi ome'ẽ nde-vy ne membyrã, he'i íxupe.

⁵⁹Upéi ogweroko-ma ramo ocho áry ogweraha íxupe oipirekytĩ uka hagwã ha ombohéry hagwã ave. Ha enterove omboheryse íxupe.

—Nhambohéry-ta íxupe Zacarias-py, he'i hikwái. Omoïse mo'ã túvy réry hese.

⁶⁰—Ani eremoĩ túvy réry hese, he'i isy. —João ae ambohéry-ta íxupe, he'i isy.

⁶¹Ndojohu porãi hikwái.

—Ndaipóri nde re'ýi kwéry pa'ũ-my avave héry va'e João, he'i isy-pe hikwái.

^d 1.55 Jn 17.7,19 ^e 1.45-56 1 Sm 2.1-10

⁶² Upéixa-gwi oporandu hikwái túvy-pe. Onhepombovava hikwái oporandu-vy túvy-pe gwa'yry reryrã omombe'u hagwã.

⁶³ Upéi onhepombovava ojerure-vy ome'ẽ uka hagwã ojéupe kwatia. Ome'ẽ-ma rire ohai kwatia-rehe. “João héry” he'i ohai-vy. Omombe'u ramo, “Ma'erã po omboheryse João-py” he'i hikwái opondera-vy.

⁶⁴ Ha ohai jave gwa'yry réry, omonhe'ẽ uka jevy íxupe Nhandejáry. Nainhe'ẽnguvéi-ma. Onhe'ẽ porã jevy-ma ha omomba'egwasu Nhandejáry-pe:

—Imarangatu tee va'e Nhandejáry, he'i onhe'ẽ-vy. —Ndaipóri ha'eixagwa ohokokwaa va'e, he'i Nhandejáry-pe omboete-vy.

⁶⁵ Ha entéro oikwaa va'e opy'amirĩ reheve opondera ndera hesegwa hikwái. João rehegwa rerakwã omombe'u mbe'u Judéia yvy-rupi. Tetã ambue mbue mygwa-pe omombe'u mbe'u ave hikwái.

⁶⁶ Ha herakwã renduha kwéry onhemongeta opy'apy-py hese.

—Mbava'e tipo ojapo-ta upe kunumi? he'i. —Okakwaa-ma rire, mba'e po oiko va'erã íxugwi? he'i oporandu randu ojóupe. —Ha'e Nhandejáry rembihovasa voi nipo ra'e, he'i ojóupe hese.

Ha Nhandejáry ohovasa meme mitã-me. Omombaraete ave íxupe onhe'ẽ-py oiko hagwã.

Zacarias omotenonde gwa'yry rehegwarã

⁶⁷ Ha upéi katu Nhandejáry Nhe'ẽ Marangatu tee va'e omohynyhẽ túvy Zacarias py'apy. Ome'ẽ íxupe hembiporaheirã:

⁶⁸ —Tonhemomba'egwasu katu Tupã Nhandejáry, he'i oporahéi-vy.

—Gwe'yí kwéry Israel remiarirõre kwéry-pe oipytygwõ-ma. Nhane resende-tama. Tuvixa mba'e voi Nhandejáry, judeu kwéry Járy, he'i oporahéi-vy.

⁶⁹ —Ombou-ma nhande-vy ipu'aka ete va'e nhane resende va'erã, he'i.

—Gwembigwái Davi amyri remiarirõ ombou, nhande re'yí ete va'e voi, he'i oporahéi-vy.

⁷⁰ —Yma va'ekwe Nhandejáry omombe'u ha omotenonde-ma va'ekwe nhane resende va'erã rehegwa nhe'ẽ.

Inhe'ẽ-py omombe'u va'ety kwéry heko marangatu ete va'ekwe omohenonde-ma va'ekwe omombe'u-vy hesegwarã voi va'ekwe nhe'ẽ.

⁷¹ —Gwĩ nhande rayhu e'y va'e-gwi nhane resende va'erã.

Gwĩ nhande-rehe ija'e'y va'e-gwi ave nhane resende ave va'erã imbaraete e'y hagwã nhande-rehe,

he'i oporahéi-vy.

⁷² —Ha inhe'ẽ-rupi oiporiahuvereko meme araka'e nhane ramoigwasu kwéry-pe Nhandejáry.

Imandu'a meme katu onhe'ẽ marangatu-rehe oikopa hagwã
omombe'u hagwe-rami.

73-74 —Onhomongeta araka'e nhane ramoigwasu Abraão amyri ndive.

He'i íxupe: “Hupigwa va'e voi amombe'u-ta nde-vy.

Ne nhemonharã kwéry-pe aresende-ta hese ija'e'ỹ va'erãgwe-gwi xe
mboete porã hagwã kyhyje e'ỹ reheve aresende-ta íxupe kwéry.

75 Heko marangatu reheve, py'a potĩ reheve xe mboete hagwã. Ko yvy-
rehe oiko aja oiko porã meme hagwã xe ndive aresende-ta íxupe
kwéry” he'i Nhandejáry.

Nhande rehegwarã voi upéa nhe'ẽ Abraão amyri-pe omombe'u
araka'e Nhandejáry,

he'i Zacarias Nhandejáry-pe omboete-vy.

76 —Ha nde,

he'i Zacarias gwa'ýry-pe hekorã omohenonde-vy íxupe,

—Nde-rehe kente kwéry he'i va'erã “Nhandejáry Tupãgwasu nhe'ẽ
omombe'u va'ety” he'i va'erã nde-rehe.

Nhandejáry ne mondo-ta gwembiporavo va'e renonde-rupi.

Ogwahêtamaha óra-py eremombe'u va'erã.^f

77 Henonde-rupi ereho-ta eremombe'u-vy nhande re'ýi kwéry-pe.

“Nhande resendeharã ou-tama” ere va'erã ereho-vy.

“Nhande rembiapo vai omboyke-vy ou-ta.

Nhande mopy'a potĩ-vy ou-ta” ere va'erã ereho-vy eremombe'u-vy,

he'i.

—Nhandejáry renonde-rupi eremombe'u-ta hembiporavo kwéry-pe.

78 —“Nhandejáry heko porã tee va'e oiporiahuvereco kwaa va'e
nhande poriahuvereco va'erã voi” ere va'erã hese.

“Nhande rayhu eterei-gwi ombou-ta yváy-gwi nhane resendeharã
nhane moaranduharã” ere arã hesegwa nhe'ẽ eremombe'u-vy.

79 —“Nhande re'ýi e'ỹ resapeharã-rami ave upe ou-ta va'e.

Ha'e kwéry pytũ mygwa-rami oiko.

Oikwaa e'ỹ va'e Nhandejáry-rehe, ogwerovia e'ỹ-gwi íxupe, omano
rire onhehundipa va'erã.

Oikwaa uka va'erã íxupe kwéry Nhandejáry remimbota oiko porã
hagwã hendive.

Ombou-ta nhande-vy nhane resendeharã.

Ohexa uka-ta nhande-vy nhane raperã nhane mbopy'agwapy hagwã
inhe'ẽ-rupi jaiko hagwã.”

Upe Nhandejáry nhe'ẽ eremombe'u meme-gwi he'i va'erã nde-rehe:

“Nhandejáry, Tupãgwasu va'e nhe'ẽ-py omombe'u va'ety tee voi”
he'i va'erã kente kwéry nde-rehe,^g

he'i Zacarias. Nhe'ê Marangatu tee va'e omohynyhê íxupe ipy'apy. Upéa-rupi Nhandejáry ome'ê inhe'erã omombe'u hagwã gwa'yry rekorã omotenonde hesegwarã.

⁸⁰Upéi okakwaa porã-ma upe mitã. Hi'arandu porã voi upéa oiko-vy. Nhandejáry nhe'ê-py oiko, ojerovia ete hese. Ava rekваты e'y-rupi ogwata gwata oiko-vy. Gwe'ýi kwéry-pe Israel remiarirõ kwéry-pe atýra-py ojehexa uka hagwã áry peve ogwata gwata oiko-vy ava rekваты e'y-rupi.

Hesu oiko ramogware

(Mt 1.18-25)

2 ¹⁻²Quirino oiko jave Síria pygwa kwéry-pe mburuvixa ramo, Augusto ohai uka kwatia. Mburuvixagwasu voi Augusto. Omonhangareko uka entéro yvy pygwa kwéry-rehe. Omomandu uka íxupe kwéry: “Ohai-ta kwatia-rehe pende réry. Ne ramoigwasu oiko hagwe-py tekotevẽ ereho. Upe-py mante ohai arã nde-vy nde réry.” Upéixa he'i oipapa hagwã entéro yvy pygwa kwéry-pe. Onhyprũ upe pygwa kwéry-pe héry ohai-vy.

³Upéixa-gwi enterove oho. Gwamoigwasu oiko hagwe-py oje'ói-vy hikwái. Ohenói uka-gwi íxupe kwéry oho. ⁴⁻⁵Ha José ave oho gwamoigwasu oiko hagwe-py. Osê Galiléia yvy-gwi. Nazaré tetã-gwi osê oho hagwã Judéia yvy-py. Oho Belém tetã-my. Gwamoigwasu Davi oiko hagwe-py oho ohenói uka-gwi íxupe kwéry. Oho Maria ndive. Imemby-tama jave ogweraha gwembirekorã. Ha hembirekorã teĩ Maria.

⁶Upéi ogwahê oje'ói-vy hikwái Belém tetã-my. Ha oime jave upe-py ogwahê-ma imemby hagwã áry. ⁷Oiko-ma mitã. Kunumi voi imemby rypykwe. Oiko-ma ramo mitã isy onhugwã omemby huparã-py. Upéi omonhenho omemby mymba karu haty-py rei imoĩ-vy. Mbohupa róga-py ndaipóri henagwã-gwi vyranha'ê-py rei omoĩ omonhenho-vy omemby-pe.

Nhandejáry rembigwái ojehexa uka hymba rerekwa kwéry-pe

⁸⁻⁹Upe-ma ramo gwĩ Belém pygwa-pe ojehexa uka Nhandejáry rembigwái yváy pygwa. Mymba rerekwa kwéry-pe ojehexa uka. Oime jave nhu-my, Belém jerekwe-rehe, pyhare ramo onhangareko gwymba ovexa-rehe. Upéi sapy'a ojehexa uka íxupe kwéry Nhandejáry rembigwái. Hembigwái ojehexa uka jave Nhandejáry omohendy hymba rerekwa jerekwe-rehe. Áry-rami rei hendy íxupe kwéry imarangatu tee va'e. Ohesapeve rei-ma ramo hendy va'e, omopy'amirĩ íxupe kwéry. ¹⁰Upéi Nhandejáry rembigwái he'i íxupe kwéry:

—Ani nde py'amirĩ teĩ ereiko-vy, he'i íxupe. —Aju pene momarandu-vy. Pene mbovy'a-ta ko nhe'ê porã, ha pende re'ýi kwéry-pe ave ombovy'a va'erã, he'i. ¹¹—Pene resendeharã oiko-ma kuri. Pene ramoigwasu Davi amyri oiko hagwe-py oiko-ma kuri. Mburuvixagwasu voi ha'e. Ha'e ko Cristo, Nhandejáry rebiporavo va'e voi, he'i íxupe. —Pende Járy voi ave, he'i. ¹²—Mitã'i oime-ma teĩ mymba karu haty-py. Ijao-py onhugwã rire-ma omonhenho íxupe hupa-py

mymba karu haty-py. Upe-py peho ramo, petopa-ma va'erã pene resendehearã-pe. Kóã nhe'ẽ amombe'u peẽ-my pene rembiexarã peikwaa porã hagwã pene resendehearã oikomaha, he'i Nhandejáry rembigwái ojehexa uka-vy íxupe kwéry.

¹³ Upéa he'i jave heta heta Nhandejáry rembigwái yváy pygwa kwéry ou ojehexa uka okwa-vy íxupe kwéry. Onhe'ẽ va'e ndive oiko-vy ojehexa uka heta hikwái. Ha oporahéi omboete hagwã Nhandejáry-pe.

¹⁴ —Tomomba'egwasu Tupã Nhandejáry yváy pygwa oĩ va'e-pe.

Iporã ete eterei Nhandejáry.

Avave ha'eixagwa ndoikói.

Yvypóry-pe ombopy'agwapy ohexakwaa rei-vy, he'i oporahéi-vy.

¹⁵ Upéixa oporahéi rire, oho jevy yváy-py oje'ói-vy hikwái. Oho-ma rire upe mymba rerekwa va'e kwéry he'i ojóupe:

—Jaha katu, he'i. —Jaha-ta Belém tetã-my. Jahexa hagwã mba'e tipo oiko upe-py, he'i oje'ói-vy hikwái. —Jahexa-ta ko Nhandejáry omombe'u uka kuri nhande-vy va'ekwe jahexa-ta, he'i.

¹⁶ Ha pya'e oje'ói hikwái. Ogwahẽ-ma ramo upe-py ojohupa íxupe kwéry. Ohexa isy Maria-pe, ohexa José-pe, ohexa ave mitã'i-pe ave. Ha mitã'i katu onhenó oĩ-vy mymba karu haty-py. ¹⁷ Ha ohexa-ma Nhandejáry remimombe'ukwe. Upéi omombe'u jevy mitã'i rehegwa nhe'ẽ. Nhandejáry rembigwái he'i va'ekwe omombe'u jevy mymba rerekwa va'e kwéry.

¹⁸ Ha entéro ohendu va'e opondera-vy rei oiko hikwái.

—Mba'eixagwa pa ko mitã, he'i ojóupe hikwái.

¹⁹ Ha isy Maria katu opondera ndera oiko-vy. Onhongatu opy'apy-py hesegwa nhe'ẽ. Imandu'a ndu'a opamba'e-rehe oiko-vy.

²⁰ Upéi hymba rerekwa kwéry oho jevy nhu-my. Oho jave oporahéi hikwái. Omomba'egwasu Nhandejáry-pe oporahéi-vy.

—Tupã xe Járy nde tuvixa, he'i oporahéi-vy. —Iporã ete va'e erehexa uka kuri ore-vy. Iporã ete va'e oroikwaa kuri. Nde tuvixa ete, he'i oporahéi omboete-vy.

Upe Nhandejáry rembigwái remimombe'ukwe otopa. Upéixa-gwi omboete ete Nhandejáry-pe oiko-vy hikwái.

Nhandejáry rogagwasu-py Hesu mitã'i-pe omboete

²¹ Ogwereko-ma ramo oito áry oikytĩmirĩ uka mitã pire. Judeu va'e ra'y-gwi Nhandejáry réry-py oipirekytĩ íxupe. Oipirekytĩ uka rire íxupe ombohéry “Hesu” he'i íxupe. Nhandejáry rembigwái yváy pygwa omombe'u ramo oiko va'erãha omombe'u ave heryrã.

²² Ha upe rire ogwahẽ-ma isy-pe, tuvanga-pe ave hi'óra ojapo hagwã Nhandejáry nhe'ẽ. Ohai uka va'ekwe Moisés amyri-pe mba'eixa pa onhemopotĩ jevy kunha oiko-ma rire mitã. Upéixa-gwi oho Jerusalém tetã-my. Mitã'i ave ogweraha ohexa uka hagwã pa'i-pe. ²³ Moisés amyri rembihaikwe he'i ave entéro judeu kwéry-pe “Ne mitã ypykwe kwimba'e ramo ereme'ẽ

(Lc 2.16)

íxupe Nhandejáry pegwarã”.^h Upe Nhandejáry nhe'ê ojapo hagwã ogweraha íxupe Jerusalém-my, Nhandejáry rôga kakwaa-py ogweraha íxupe. ²⁴Mokõi gwymba ave ogweraha. Moisés rembihaikwe Nhandejáry nhe'ê: “Oiko-ma ramo mitã'i, erehapy uka mokõi ne rymba Nhandejáry-pe eremboete-vy” he'i va'ekwe ohai-vy. “Pa'i ojuka va'erã ohapy va'erã ereme'ê íxupe” he'i. “Pykasu ramo, mokõi pykasu ave eraha erehapy uka va'erã. Pyku'i ramo, mokõi pyku'i ave eraha erehapy uka va'erã.” Upéixa ohai uka va'ekwe Nhandejáry. Upéa ojapo hagwã oho hikwái Jerusalém-my. Upéa ojapo-vy oho hikwái.ⁱ

²⁵⁻²⁷Ha ogwahê-ma ramo, oike Nhandejáry rôga kakwaa-py. Nhandejáry nhe'ê ojapo-gwi oike. Oike jave oĩ ave upe-py peteĩ kwimba'e, héry va'e Simeão. Nhandejáry-rehe ojerovia eterei va'e Simeão oiko Jerusalém tetã-my. Hekoha porã Nhandejáry renonde-py. Imarangatu va'e. Nhandejáry rembiporavo va'e ogwahêtaha óra ra'arõ-vy oiko Simeão. Israel remiarirõ kwéry ombopy'agwapy va'erã oha'arõ oiko-vy. Ha Nhe'ê Marangatu tee va'e oiko ipy'apy-py. Henonderã omombe'u araka'e íxupe: —Nde, Simeão, he'i íxupe Nhe'ê Marangatu tee va'e —erehexa-ta Nhandejáry rembiporavo va'e. Íxupe erehexa rire ae mate eremano va'erã, he'i íxupe. —Erehexa e'ỹ reheve neremano mo'ãi, he'i íxupe omombe'u mbava'e oiko-ta va'e íxupe.

Upe rire Nhe'ê Marangatu tee va'e he'i íxupe oho hagwã Nhandejáry rôga kakwaa-py. Ha upe-py oĩ jave oike Hesu sy, tuvanga ave ogweru

^h 2.23 Êx 13.2,12 ⁱ 2.22-24 Lv 12.6-8

Hesu-pe upe-py Nhandejáry nhe'ê ojapo hagwã. ²⁸Upéi Simeão ohupi Hesu mitã'i ojyva ári. Omboete ete Nhandejáry-pe, mitã'i-rehe he'i:

²⁹⁻³²—Xe Járy, yváy-py ereiko va'e, atima porã nde-vy ko mitã'i-rehe.

Ko va'e ne rembiporavokwe ra'e, ne remimbou voi ra'e.

Ko va'e ore resendeharã ra'e ahexa-ma katu.

Ne remimbou ohexa-ma yvypóry.

Erembou íxupe entéro opa opa kente ambue mbue kwéry-pe, judeu e'ỹ va'e-pe omo'arandu hagwã, pytũ-my rei oiko va'e-pe arakatu-py ae omoingo hagwã.

Ne remimbota oikwaa va'erã.

Nde pu'akaha reheve oikwaa uka-ta ave nde rekoha marangatu tee Israel remiarirõre kwéry-pe.

Ko mitã katu ne remimbou ore resendeharã.

Xe py'agwapy-ma.

Ahexa-ma ore resendeharã.

Naha'arõvéi-ma ore mbopy'agwapyharã-pe.

Ahexa-ma katu íxupe.

Xe mbovy'a voi. Xe, ne rembigwái, amano ramo jepe xe py'agwapy-ma va'erã aiko-vy.

Ne remimombe'ukwe ãy ahexa-ma,^j

he'i Nhandejáry-pe omboete-vy Simeão.

³³Ha Hesu sy, tuvanga ave ohendu-ma ramo “Mba'eixagwa po ko mitã” he'i opondera-vy mitã'i-rehe.

³⁴⁻³⁵Upéi Simeão omondo onhe'ê Nhandejáry-pe ohovasa hagwã íxupe kwéry. Upe rire Maria-pe, Hesu sy-pe he'i:

—Ejeapysaka porã katu xe nhe'ê-rehe, he'i isy-pe. —Ko mitã'i Nhandejáry rembiporavo tee va'e voi, he'i. —Ombojoavy avypa va'erã Israel remiarirõre judeu kwéry. Ha'e kwéry onhemongeta va'erã hese opy'apy-py. Ha onhemongetaha Nhandejáry oikwaa uka va'erã enterove-pe. Heta voi ndaija'ei va'erã hese, ha upéa-rehe Nhandejáry ombohasa asy-ta íxupe kwéry. Heta ave ojerovia va'erã hese. Íxupe kwéry oresende va'erã. Oikwaa va'erã onhemongetaha okwa-vy. Ha nde, isy, eremboasy-ta íxupe. Ne memby-rehe ne mytu'e'ỹ-gwi, nde py'a kutu va'erã, he'i omotenonde-vy Maria-pe.

³⁶⁻³⁷Upéa he'i jave Simeão, igwaigwĩ ete va'e ogwahẽ-ma. Nhandejáry nhe'ê-py omombe'u va'ety upe kunha. Aser re'ýi gwigwa. Fanuel rajy. Héry Ana. Ha igwaigwĩ voi. Kunhataĩ ramo omenda araka'e. Upéi, sete ro'y rire omano ime. Ime omano rire-ma hi'are jevy. Ohupity-ma oitenta e quatro ro'y tembirekokwe ramo rei-ma oiko. Ha oiko meme joty Nhandejáry róga kakwaa-py. Nosêi voi upe-gwi oiko-vy. Omboete ete Nhandejáry-pe oiko-vy upe-py. Áry ramo, pyhare ramo ave omboete ete

^j 2.32 Is 42.6; 49.6

oiko-vy. Omondo mondo ave onhe'ẽ Nhandejáry-pe. Okaru e'ỹ reheve omondo mondo onhe'ẽ Nhandejáry-pe ojerovia tee-gwi hese.

³⁸ Ha Simeão omombe'u jave mitã'i rehegwa nhe'ẽ, ogwahẽ-ma Ana ou-vy. Omondo onhe'ẽ Nhandejáry-pe. He'i:

—Atima voi nde-vy xe Járy, he'i. —Nde pu'aka tee va'e xe mbovy'a eterei, xe Járy. Ahexa-ma ore resendeharã, he'i omboete-vy mitã'i Hesu rexa-vy. Upe rire omombe'u mbe'u mitã Hesu rehegwa nhe'ẽ heta judeu kwéry-pe. Gwesendeharã oha'arõ va'e-pe Jerusalém tetã mygwa-pe omombe'u igwahẽha.

³⁹ Ha ojaopopa-ma ramo Nhandejáry remimombe'ukwe mitã ypykwe kwimba'e-rehe, oho jevy gwóga-py. Galiléia yvy-py, Nazaré tetã-my oime hóga. Ojaopopa rire, ohexa ukapa rire, ogweraha jevy-ma íxupe.

⁴⁰ Upéi imbaraete okakwaa-vy. Hi'arandu porã-ma voi Hesu. Nhandejáry rembihovasa voi.

Hesu mitã ramo onhomongeta gwĩ Nhandejáry nhe'ẽ mbo'eha kwéry ndive

⁴¹ Ha túvy kwéry oho meme hikwái Jerusalém-my. Aretegwasu páscoa áry ohasa meme hagwã upe-py. ⁴² Hesu ogwereko-ma ramo doze ro'y oho indive kwéry Jerusalém-my páscoa áry ohasa hagwã upe-py. Judeu kwéry reko-rupi oho hikwái. ⁴³ Ohasa-ma rire aretegwasu oho jevy-ma hikwái gwóga rape-rupi. Ha ohokwe-vy he'íy kwéry anho-ma oje'ói hikwái. Ha Hesu katu nomoirũ íxupe kwéry oje'ói ramo. Ha ha'e opyta Jerusalém-my. Ha túvy kwéry ndoikwaái ipytaha. ⁴⁴ “Gwapixa kwéry ndive oho Hesu” he'i mo'ã hese. Ha ka'aru-ma ramo ae oheka mo'ã íxupe. Ha ndotopáiry. Gwe'íy kwéry ndive ndoikóiry ave. Gwapixa kwéry ndive ndoikóiry ave. Upe pygwa pa'ũ-rupi oheka rei ave íxupe. ⁴⁵ Íxupe ndojohúí-gwi oho jevy tuvanga, isy ave. Jerusalém-my Hesu reka-vy oho jevy.

⁴⁶ Upe rire, ohasa-ma rire mbohapy áry otopa jevy íxupe. Nhandejáry róga kakwaa-py ogwapy oĩ-vy. Gwĩ Nhandejáry nhe'ẽ mbo'eha mbyte-py ogwapy oĩ-vy. Hesu ojeapysaka saka ohendu hagwã inhe'ẽ oiko-vy Hesu. Oporandu randu ave íxupe kwéry Nhandejáry nhe'ẽ oikwaave hagwã. Onhomongeta ave hendive kwéry. ⁴⁷ Ha onhomongeta jave porombo'eha kwéry ndive heta kente kwéry ohendu va'e ave. Ha'e kwéry opondera ndera voi hese hi'arandu eterei-gwi. Oporandu ramo íxupe, hi'arandu voi omombe'u hagwã oporandu va'e-pe.

⁴⁸ Upéixa oiko jave ogwahẽ tuvanga, ha isy ave. Isy ohexa-ma ramo Hesu-pe he'i “Ma'erã po opyta ra'e ko'apy?” he'i opondera-vy hese. Upéi isy he'i íxupe: —Ma'erã-gwi ko va'e erejapo ore-vy? Ne ruvanga ndive orojapura voi kuri nde-rehe. Oroheka heka voi kuri nde-vy oroiko-vy, he'i íxupe isy onhemonhe'ẽ-vy.

⁴⁹ Ha'e katu he'i osy-pe:

—A-py voi aime, he'i osy-pe onhemombe'u-vy. —Xe rendagwe-rupi xe reka rei ereiko-vy. Ndapyta reíry. Xe Ru yváy-py oĩ va'e remimombe'ukwe-rehe apena eterei-gwi apyta ko'a-py, he'i osy-pe. —Tekotevẽ amondo xe resa hese aiko-vy, he'i osy-pe.

⁵⁰Ha isy, tuvanga ave nohendu kwaái inhe'ê. ⁵¹Upéi Hesu oho jevy indive kwéry Nazaré-py. Ha tuvanga nhe'ê-py oiko. Isy imandu'a ndu'a opy'apy-py hese, omono'õ no'õ hesegwa nhe'ê. ⁵²Hesu katu okakwaa porã. Hí'aranduve nduve oiko-vy. Nhandejáry ndive kente kwéry ndive ave ipy'a porã ave oiko-vy.

Kente kwéry-pe onhemonhe'ê João Batista

(Mt 3.1-12; Mc 1.1-8; Jo 1.19-28)

3 ¹Tekwaty e'ỹ-my oiko ramo Zacarias ra'y João Batista, Nhandejáry omombe'u íxupe inhe'êrã.

Upe jave Tibério César oiko mburuvixagwasu ramo. Ojapo-ma quinze ro'y oiko hagwe mburuvixagwasu ramo upe pygwa kwéry-pe. Ha Judéia yvy pygwa-pe katu Pôncio Pilatos oiko mburuvixa ramo ave. Ha Galiléia yvy pygwa-pe katu Herodes oiko mburuvixa ramo ave. Ha tyvýry Filipe katu oiko mburuvixa ramo Ituréia yvy pygwa-pe, Traconites yvy pygwa-pe ave. Ha Abilene yvy pygwa-pe katu Lisâneas oiko mburuvixa ramo ave. Upe mburuvixa kwéry omanda-ma jave, Nhandejáry onhomongeta João Batista ndive.

²Upe jave oiko ave pa'igwasu Anás ha pa'igwasu Caifás ave. Pa'i kwéry-gwi imburuvixave va'e upe mokõi va'e. Ha upe jave Nhandejáry omondo João Batista-pe omombe'u hagwã inhe'ê. ³Upéixa-gwi oho Jordão ysyry jere-rupi upe pygwa-pe Nhandejáry nhe'ê omombe'u mbe'u-vy. Ha upe pygwa okwa va'e kwéry-pe onhemonhe'ê ramo João Batista he'i:

—Pende rekoha vai eterei. Taperova katu pende rekoha, he'i íxupe kwéry. —Enhemongarai uka katu Nhandejáry nhe'ê-rupi ereiko hagwã, he'i. —Nde rekoha ererova ramo, ennhemongarai uka ramo ave, ne rembiapo vaikwe omboyke arã ndéhegwi Nhandejáry, he'i Nhandejáry nhe'ê-rupi omombe'u-vy íxupe kwéry.

⁴Nhandejáry nhe'ê kwatia-rehe ohai va'ekwe Isaías amyri:

“Tekwaty e'ỹ-my ou va'e-pe osapukái va'erã xe nhe'ê-py omombe'u va'ety: Ou-tama Nhandejáry rembiporavo va'e, osapukái va'erã ho'e-vy. Pembohape porã katu íxupe, he'i va'erã. Pemopotĩ íxupe haperã. ⁵Entéro yvy pyko'ê ko'ê gwive emohynyhê katu. Eity entéro yvyatyrusu gwive. Entéro yvy atymiri ave eity katu erembojoja hagwã haperã. Emokarê karê e'ỹ katu tape ikarê va'e. Emboyke katu ne rembiapo vaikwe ndejéhegwi, he'i va'erã onhe'ê hatã-vy.

⁶Enterove ohexa va'erã Nhandejáry rembiporavo nhane resendeharã voi, he'i va'erã onhe'ê hatã-vy tekwaty e'ỹ-my ou va'e kwéry-pe xe nhe'ê-py omombe'u va'ety”

he'i Nhandejáry nhe'ê kwatia-rehe oĩ va'e. Isaías amyri Nhandejáry nhe'ê-py omombe'u va'ety omotenonde va'ekwe ohai-vy João Batista rehegwarã nhe'ê.^k

^k 3.4-6 Is 40.3-5

⁷Ha upéixa-gwi Nhandejáry nhe'ẽ-py João Batista omombe'u gwenda-py ou va'e-pe gwive. Ojogweroatypa henda-py onhemongarai uka hagwã. Upéa-rehe João onhemonhe'ẽ íxupe kwéry:

—Xáke, he'i. —Kiva'e nhe'ẽ-rupi po ereju erenhemokanhy uka hagwã mo'ã nde rereko asy eteharã-gwi? Mbói ramigwa voi peẽ, pende rekoha vai va'e. Ndikatúi erenhembotavy rei Nhandejáry-pe, he'i. ⁸—Nhandejáry ko oikwaa. Erova tee nde rekoha. Ne rembiapo porãrã-rupi erehexa uka katu nde rekoha pyahurã. Ani ave ere rei nde py'apy-py “Xe Abraão remiarirõre, upéixa-gwi naxe mbohasa asy mo'ãi-ta Nhandejáry” ani ere rei aipo-rami nde py'apy-py. Xe ha'e-ta katu peẽ-my, oipota ramo Nhandejáry, onhe'ẽ-py rei omoingo arã ita-gwi rei Abraão remiarirõrã. Inhe'ẽ pokatu voi Nhandejáry. Opa mba'e rekokwaaha voi ko Nhandejáry, he'i onhemonhe'ẽ-vy.

⁹—Ha ndahi'arêi-tama ou hagwã Nhandejáry. Ogwahẽ-tama nhande rekoha vai rexa-vy. Yvyra hi'a vai va'e-rami nhande rekoha vai ramo nhane mbohasa asy-ta. Yvyra oityha-rami nhane mbohasa asy-ta. Oity rire ohapypa. Upe-rami ave omoingo asy-ta hekoha vai va'e-pe. Erova katu nde rekoha, he'i.

¹⁰Ha ha'e kwéry he'i:

—Mbava'e tipo orojapo-ta orogweroa hagwã ore rekoha oroiko porã hagwã Nhandejáry ndive, he'i hikwái oporandu-vy íxupe.

¹¹João Batista he'i íxupe kwéry:

—Mokõi nde kamisa erereko ramo, eme'ẽ peteĩ ogwereco e'ỹ va'e-pe. Ne remi'urã erereko ramo, emboja'o ja'o ereme'ẽ hagwã ogwereco e'ỹ va'e-pe, he'i íxupe kwéry.

¹²Upéi gwĩ plata-py oporombopaga va'ety kwéry ave ou onhemongarai ukase-vy íxupe:

—Ha ore tipo, he'i, —mbava'e tipo orojapo-ta? he'i oporandu-vy.

¹³Ha João Batista he'i:

—Ereporokobra ramo, ani erembopaga hepy eterei. Ani eremombyta ndejéupe peipe'ave va'ekwe, he'i oporombopaga va'ety kwéry-pe.

¹⁴Upe rire soldado kwéry ave oporandu íxupe:

—Ha ore tipo, he'i, —mbava'e tipo orojapo-ta orogweroa hagwã ore rekoha? he'i oporandu-vy.

João he'i íxupe:

—Ani pene rembiapo vai avave-rehe. Ani pembohasa asy avave-pe peipe'a vai hagwã íxugwi iplata. Ani ave pende apu avave-rehe nde platarã ome'ẽ hagwã peẽ-my. Pene rembiapo repy-rehe ani katu erenhe'ẽ rei rei ereiko-vy. Pevy'a joty, he'i onhemonhe'ẽ-vy soldado kwéry-pe oipe'a uka hagwã ha'e gwekoha vaikwe. —Pende rekoha porã katu, he'i íxupe kwéry.

¹⁵Upeixagwa onhemonhe'ẽ ramo, kente kwéry onhemongeta opy'apy-py:

—Hi'are-ma nhaha'arõ Nhandejáry rembiporavo tee va'e ou hagwã. Ogwahẽ vyteri para'e, nogwahẽi-ma para'e. João nipo ra'e Nhandejáry rembiporavo tee voi ra'e? Ha'e Cristo voi nipo ra'e, he'i rei João-rehe hikwái.

¹⁶ Ha João Batista he'i enterovéa-pe:

—Xe katu oromongarai y-py. Ou-ta peteĩ va'e xe rapykwerigwa ipu'akave va'e xéhegwi. Amboete eterei-gwi íxupe, atĩ amba'apo hagwã íxupe. Ha'e niko nane mongarai mo'ãi xe oromongarailha-rami. Ha'e niko ombou-ta nde-vy Nhe'ê Marangatu tee va'e omohynyhẽ hagwã nde py'a erehupity hagwã nde rekoha porãrã. Temimombokwe jahapyha-rami ave ombou va'erã tata nde reko tujakwe pe'a-vy ndéhegwi, he'i Hesu rekorã mombe'u-vy João Batista.

He'i ave:

¹⁷—Trigo rehegwa nhe'ê-rami aiporu-ta ereikwaa porãve hagwã Nhandejáry ogwahêha rehegwa nhe'ê, he'i. —Jaipiro trigo-gwi ipire. Ha'ýigwe katu hyru-py nhandhongatu imoi-vy ha ipirekwe katu nhamboaty jahapy hagwã. Upeixagwa pire oipiro va'e-rami nhande rereko arã. Ha'e nhande rekokwaaha. Hese ojerovia va'ekwe hendive opyta va'erã. Hese ojerovia e'ý va'ekwe trigo pirekwe-rami omboaty-ta tata-py. Tata opave'ý-my voi oiko-ta ohasa asy meme hagwã.

¹⁸ Upéixa voi onhemonhe'ê kente kwéry-pe. Nhandejáry Hesu rehegwa nhe'ê porã omombe'u mbe'u voi oiko-vy. ¹⁹ Hembaliapo vai-rehe onhemonhe'ê voi íxupe kwéry João Batista. Upéixa-gwi mburuvixagwasu Herodes-pe ave onhemonhe'ê.

—Ne rembiapo vai nde ryvy-rehe, he'i íxupe. —Hembirekokwe ereipe'a araka'e íxugwi eremenda hagwã hese. Naiporãi voi erereko Herodias nde rovajare-pe. Ne rembiapo vai meme-ma nde. Nde rekoha vai voi, he'i mburuvixagwasu Herodes-pe.

²⁰ Upéa-rehe ojapo vai eteve jevy Herodes. Oipokwa uka João Batista-pe oapresa hagwã imoi-vy.

Omongarai João Batista Hesu-pe
(Mt 3.13-17; Mc 1.9-11; Jo 1.32-34)

²¹⁻²² Ne'írá oiko preso ramo João Batista omongarai heta kente kwéry-pe. Ha upe rire, omongarai ave Hesu-pe. Hesu onhemongarai jave omondo onhe'ê Nhandejáry-pe oiko-vy. Ha upe jave yváy-gwi ogwejy Nhe'ê Marangatu tee va'e ou-vy. Pykasu-rami ojehexa uka ogwejy-vy Hesu-rehe. Ha upe jave ohendu ave yváy-gwi onhe'ê va'e:

—Nde xe ra'y tee va'e, xe rembihayhu tee voi nde, he'i Hesu-pe. —Nde xe mbovy'a voi ereiko-vy, he'i Hesu-pe.

Hesu ypykwe
(Mt 1.1-17)

²³ Ogwereko-ma ramo trinta ro'y, Hesu onhepyrũ-ma oporombo'e mbo'e-vy. “José ra'y tee voi” he'i rei va'e hese heta oĩ. Tuvanga mate José. Ha José ratyu Eli.

²⁴ Upéi myamyĩ nhamoigwasu kwéry ko va'e: Eli Matã ra'y. Matã Levi ra'y. Levi Melqui ra'y. Melqui Janai ra'y. Janai José ra'y. ²⁵ José Matatias ra'y. Matatias Amós ra'y. Amós Naum ra'y. Naum Esli ra'y. Esli Nagaí ra'y. ²⁶ Nagaí Máate ra'y. Máate Matatias ra'y. Matatias Semei ra'y. Semei José ra'y. José Jodá ra'y. ²⁷ Jodá

Joanã ra'y. Joanã Resá ra'y. Resá Zorobabel ra'y. Zorobabel Salatiel ra'y. Salatiel Neri ra'y. ²⁸Neri Melqui ra'y. Melqui Adi ra'y. Adi Cosã ra'y. Cosã Elmadã ra'y. Elmadã Er ra'y. ²⁹Er Josué ra'y. Josué Eliézer ra'y. Eliézer Jorim ra'y. Jorim Matã ra'y. Matã Levi ra'y. ³⁰Levi Simeão ra'y. Simeão Judá ra'y. Judá José ra'y. José Jonã ra'y. Jonã Eliaquim ra'y. ³¹Eliaquim Meleá ra'y. Meleá Mená ra'y. Mená Matatá ra'y. Matatá Natã ra'y. Natã Davi ra'y. ³²Davi Jessé ra'y. Jessé Obede ra'y. Obede Boaz ra'y. Boaz Salá ra'y. Salá Naassom ra'y. ³³Naassom Aminadabe ra'y. Aminadabe Admim ra'y. Admim Arni ra'y. Arni Esrom ra'y. Esrom Farés ra'y. Farés Judá ra'y. ³⁴Judá Jacó ra'y. Jacó Isaque ra'y. Isaque Abraão ra'y. Abraão Terá ra'y. Terá Nacor ra'y. ³⁵Nacor Serugue ra'y. Serugue Ragaú ra'y. Ragaú Fáleque ra'y. Fáleque Éber ra'y. Éber Salá ra'y. ³⁶Salá Cainã ra'y. Cainã Arfaxade ra'y. Arfaxade Sem ra'y. Sem Noé ra'y. Noé Lameque ra'y. ³⁷Lameque Metusalém ra'y. Metusalém Enoque ra'y. Enoque Jarete ra'y. Jarete Maleleel ra'y. Maleleel Cainã ra'y. ³⁸Cainã Enos ra'y. Enos Sete ra'y. Sete Adão ra'y. Adão Nhandejáry ra'y.

Anhaygwasu ombojejavy ukase mo'ã Hesu-pe

(Mt 4.1-11; Mc 1.12-13; Hb 2.18; 4.15)

4 ¹Hesu py'a omohynyhẽmba Nhe'ẽ Marangatu tee va'e. Upe rire ombou íxupe jevy ysry Jordão-gwi, ogweraha íxupe tekwaty e'ỹ-my. ²Quarenta áry opyta upe-py anháy ruvixa ombojejavy uka mo'ã Hesu-pe. Ha mba'eve ndo'úi upe-py. Upéi ivare'a voi Hesu. ³Upe-ma ramo anhaygwasu he'i íxupe:

—Nde Tupã Nhandejáry ra'y tee ramo, kóa erejapo kwaa arã. Ita-gwi erejapo va'erã mbojape, he'i anhaygwasu Hesu-pe ombojejavy hagwã mo'ã íxupe.

⁴Hesu katu he'i íxupe inhe'ẽ ojoko-vy:

—Nhandejáry ohai uka va'ekwe onhe'ẽ marangatu he'i uka nhande-vy:

“Ndaha'úi tembi'u-rehe anho oikove kente kwéry, he'i Nhandejáry onhe'ẽ-py”¹

he'i Hesu anhaygwasu-pe ojoko-vy.

⁵⁻⁷Upéi anhaygwasu ogweraha Hesu-pe ijyvate va'e ári. Cerro apyte-py oiko ramo ombojejavyse-gwi he'i Hesu-pe:

—Tetã tetã erehexa pa? Entéro tetã yvy arigwa oĩ va'e gwive erehexa

pa? Upe oĩ va'e gwive xe mba'e meme voi, he'i íxupe. —Upe oĩ va'e

gwive xe-vy onheme'ẽmba va'ekwe. Ame'ẽse va'e-pe ame'ẽ jevy va'erã.

Erenhesũ ramo xe-vy, xe momba'egwasu ramo, ame'ẽ va'erã nde-vy, he'i.

—Apomomburuvixa va'erã enterove ne mboete hagwã, he'i ombojejavyse-vy mo'ã Hesu-pe.

⁸Ha Hesu katu he'i íxupe inhe'ẽ ojoko-vy:

—Nhandejáry ohai uka va'ekwe onhe'ẽ, he'i uka nhande-vy:

¹4.4 Dt 8.3

“Tupã Nhandejáry-pe mante erenhesũ va'erã. Ha'e ae eremboete tee va'erã”^m he'i nhande-vy Nhandejáry nhe'ẽ, he'i Hesu anhaygwasu-pe inhe'ẽ ojoko-vy.

⁹Upe rire anhaygwasu ogweraha jevy íxupe Jerusalém tetã-my. Nhandejáry róga kakwaa apy-rehe omoí íxupe. Ombojejavy ukase mo'ã-gwi Hesu-pe he'i:

—Nde Tupã Nhandejáry ra'y tee ramo, a-gwi erejeity va'erã vvy-py, he'i íxupe otantea-vy. ¹⁰He'i ave —Tupã Nhandejáry nhe'ẽ ohai uka va'ekwe-py he'i:

“Tupã Nhandejáry he'i va'erã gwembigwái yváy pygwa kwéry-pe

onhangareko hagwã nde-rehe pono mba'e vai ojehu nde-vy, pono erevyapi.

¹¹Ipo-py nde reraha va'erã pono ererokwa nde py ita-rehe”ⁿ he'i anhaygwasu Hesu-pe.

¹²Upéi Hesu he'i:

—Nhandejáry nhe'ẽ-py he'i ave:

“Ani katu eretantea teĩ Tupã Nhandejáry-pe hemimbota e'ỹ erejapo-vy”^o he'i íxupe Hesu.

¹³Upéi anhaygwasu ndojohuvéi ombojejavy uka hagwã mo'ã. Upe rire anhaygwasu oho sapy'a jevy íxugwi.

Hesu omombe'u Nhandejáry nhe'ẽ Galiléia vvy pygwa kwéry-pe

(Mt 4.12-17; Mc 1.14-15)

¹⁴Aipo ramo Hesu ou jevy Galiléia vvy-py. Nhandejáry Nhe'ẽ Marangatu tee va'e mbaraete reheve ogwahẽ jevy ou-vy Galiléia vvy-py. Ha enterove herakwã porã ohendu. ¹⁵Ha Hesu oho omombe'u mbe'u ojeporahéi haty-rupi. Ha henduháry kwéry omomba'egwasu íxupe.

Nazaré tetã mygwa-pe Hesu onhemombe'u

(Mt 13.53-58; Mc 6.1-6)

¹⁶Hesu ogwahẽ jevy okakwaa hagwe-py. Nazaré tetã-my ogwahẽ jevy ou-vy. Ha oiko meme hagwe-rami joty oiko upe-py. Pytu'uha áry-py oho oiko ojeporahéi haty-py. Opu'ã onhembo'y omonhe'ẽ hagwã Nhandejáry kwatia nhe'ẽ. ¹⁷Upéi ome'ẽ íxupe hemimonhe'ẽrã Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety héry va'e Isaías ohai va'ekwe. Oipe'a pe'a ojohu ramo peteĩ nhe'ẽ katu omonhe'ẽ-ma. Omonhe'ẽ ohendu hagwã ojogweroaty va'e:

¹⁸—“Tupã Nhandejáry Nhe'ẽ Marangatu tee va'e oĩ xe py'apy-py. Amombe'u hagwã iporiahu va'e kwéry-pe inhe'ẽ marangatu xe poravo-ma. Preso oiko va'e kwéry-pe ha'e hagwã, Preso ereiko ha-gwi ne mosẽ-tama, ha'e hagwã íxupe kwéry xe mbou. Hesapyso e'ỹ va'e-pe ambohesapyso hagwã xe mbou. Anohẽ hagwã aresende-vy gwĩ ojerereko asy va'e-pe xe mbou.

¹⁹Enterovéa-pe ha'e hagwã, Ndahi'are ete mo'ãi Nhandejáry oresende hagwã gwa'ýry tee kwéry-pe, gwajýry tee kwéry-pe ave, ha'e hagwã amombe'u-vy xe mbou”^p

he'i omonhe'ẽ-vy kwatia nhe'ẽ Hesu.

²⁰Upéi omboty kwatia. Ome'ẽ jevy herekwa-pe. Upe rire ha'e ogwapy. Ha entéro upe-py ojogweroaty va'e oma'ẽ hese. Ohexa katu katu íxupe.

²¹Upéi Hesu he'i íxupe kwéry onhemombe'u-vy:

—Xe rehegwa ohai va'ekwe omotenonde-vy, ãy oiko-ma. Amonhe'ẽ kuri kwatia-py Nhandejáry nhe'ẽ. Xe rehegwa voi nhe'ẽ pehenduma kuri, he'i onhemombe'u-vy.

²²Ha enterove ohendu va'e ojohu porã Hesu-rehe. Onhomongeta porã Hesu-rehe:

—Iporã voi omonhe'ẽ va'e kuri, he'i. —Imarangatu voi inhe'ẽ hemimombe'u, he'i opondera-vy hese. —José ra'y ae nipo ra'e ko va'e, he'i ave opondera-vy ndojeroviaséi-gwi hese.

²³Upéi Hesu he'i ave íxupe kwéry:

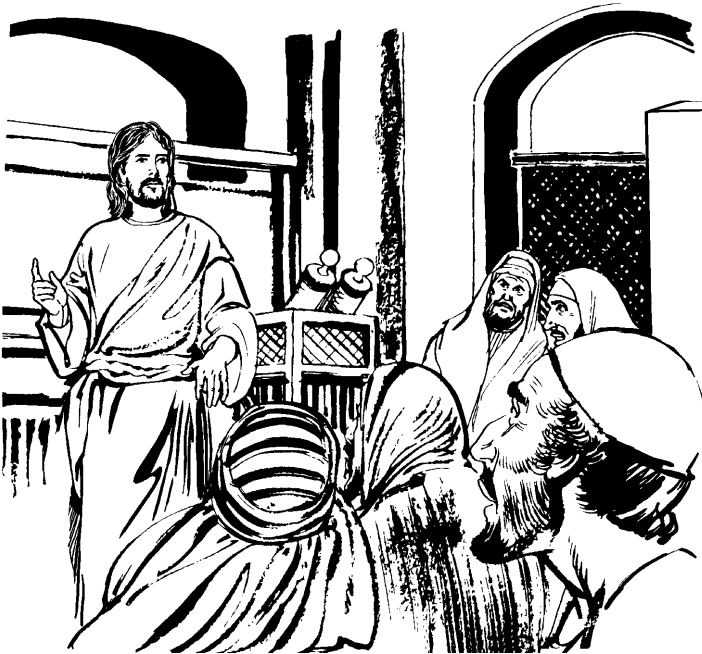
—Pejese mo'ã xe-rehe, “Xe ndaroviái voi. Ndajerovia mo'ái hese” peje mo'ã xe-rehe. “Ne rerakwã orohendu va'ekwe Cafarnaum tetã mygwa-gwi ogwahẽ va'ekwe ko'a-py. A-py ave ne mongakwaa hagwe-py ejapo hexapyrã-rupi ave ore remiexagwã-rupi ejapo ave” peje mo'ã kuri xe-vy xe-rehe nderejeroviaséi-gwi, he'i íxupe kwéry. ²⁴—Anhetegwa ha'e-ta peẽ-my, he'i. —Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety gwetã mygwa-pe nohenduséi voi, he'i Hesu ojerovia e'yha-rehe onhemonhe'ẽ-vy íxupe kwéry.

²⁵⁻²⁶—Napene mandu'a porãi ra'e myamyri nhande re'yí hekoha kwéry-rehe. Nhande judeu kwéry Nhandejáry re'yí tee jepe, myamyri kwéry ndojeroviái-gwi hese Nhandejáry ndovy'ái joty. Upéa ereikwaa porã hagwã judeu e'y va'e-pe ójehe ojerovia va'e-pe ohexakwaa porã va'ekwe Nhandejáry, he'i. —Israel remiarirõre judeu kwéry ndojeroviái va'ekwe ójehe jave, Elias amyri-pe omondo va'ekwe oipytygwõ hagwã judeu e'y va'e-pe. Nhandejáry nhe'ẽ-rupi oho. Sidom yvy-py, Sarepta tetã-my omogwahẽ. Judeu e'y va'e-pe jepe Nhandejáry omogwahẽ joty. Peteĩ tembirekokwe-pe mate oipytygwõ. Ha ndaha'úi Israel remiarirõre-pe. Ha'e kwéry katu upe jave ivare'apa rei va'ekwe okwa-vy, hi'are eterei ndokyvéi-gwi. Mbohapy ro'y-rupi, ha seis jasy-rupi ave ndokyvéiry. Hi'upy ndoikovéi. Ha ivare'apa okwa-vy. Nahembi'uvéi. Ha judeu e'y va'e-pe ójehe ojerovia va'e-pe mate oipytygwõ uka Nhandejáry, he'i.^q

²⁷Upéi he'i jevy:

—Nhandejáry nhe'e-py omombe'u va'ety Eliseu amyri oiko jave oime ave heta mba'asy vai-gwi ijai aipa va'e Israel tetã mygwa judeu kwéry. Ha ha'e kwéry-pe nomopotĩry, nombogwerái íxupe kwéry. Peteĩ Israel e'y va'e-pe mate ójehe ojerovia-gwi ombogwera joty. Síria gwigwa va'e-pe ombogwera. Héry va'e Naamã, he'i Hesu onhemonhe'ẽ-vy ojeporahéi haty-py oime va'e kwéry-pe.^r

²⁸Upéi inhe'ẽ renduha ipoxy voi Hesu-rehe “Onhemonhe'ẽ rei nhande-vy Hesu” he'i mo'ã Hesu-rehe hikwái. ²⁹Ipoxy eterei-gwi opu'ã onhembo'ypa

(Lc 4.22)

hikwái ogwenohẽ hagwã Hesu-pe gwetã-gwi. Hesu rupive ojeupi oje'ói-vy oity hagwã mo'ã Hesu-pe vyvaty aty apyte-gwi. Upe tetã oime vyvaty aty yke-rehe. Yvateve teve hupive oje'ói oity hagwã mo'ã vyvaty apyte-gwi ojuka hagwã mo'ã. ³⁰Ha Hesu katu ohasa rei jepe ipa'ũ-rupi oho-vy. Ohose ha-py oho joty.

Hesu omosẽ imondo-vy anháy-pe

(Mc 1.21-28)

³¹Hesu ogwejy ou-vy Galiléia vyv-py. Cafarnaum tetã-my ogwahẽ ou-vy. Pytu'uha áry-py omombe'u upe pygwa kwéry-pe.

³²Ha onhemonhe'ẽ ramo ohendu va'e kwéry opondera hese hikwái.

—Onhemonhe'ẽ porã tee nipo ra'e Hesu, he'i hese ojóupe hikwái.

—Onhe'ẽ voi omombe'u, he'i. —Oikwaa arandu tee omombe'u hagwã, he'i opondera eterei-vy hese hikwái.

³³Ha upe-py, ojeporahéi haty-py, oĩ ave anháy ojepota va'e. Anháy réry-rupi ae osapukái he'i mo'ã Hesu-rehe:

³⁴—Nde, Hesu Nazaré pygwa, ma'erã-gwi eregwahẽ? Nde katu Tupã Nhandejáry ra'y tee. Ne marangatu voi ko nde. Ore hundi hagwã ereju para'e? he'i Hesu-pe anháy.

³⁵Hesu ae oja'o-ma íxupe. Omokirirĩ uka íxupe:

—Ekirirĩ katu, he'i íxupe. —Esẽ katu kwimba'e-gwi, he'i íxupe omosẽ-vy.

Upéi anháy oity upe kwimba'e-pe yvy-py. Ojogweroaty va'e pa'ũ-my oity rire osẽ-ma íxugwi. Mba'eve jepe ndojapóiry kwimba'e-rehe.

³⁶Ha upe pygwa oĩ va'e kwéry opondera Hesu-rehe.

—Mba'eixagwa ko nhe'ẽ? he'i oporandu-vy ojóupe. —Hesu ipu'akave para'e anháy-rehe, he'i. —Ha'e onhe'ẽ-py rei omosẽ anháy kwéry imondo-vy, he'i ojóupe hikwái Hesu-rehe opondera-vy.

³⁷Upeíxa-gwi Hesu réry opa-rupi oho. Upe yvy jerekwe-rupi oikwaapa-ma Hesu rehegwa nhe'ẽ herakwã porã eteha.

Hesu ombogwera Simão raixo-pe

(Mt 8.14-15; Mc 1.29-31)

³⁸Osẽ-ma ramo ojeporahéi haty-gwi oho oike Simão róga-py. Ha Simão raixo katu hasy voi oĩ-vy upe-py. Heteraku eterei. Upéa-rehe ojerure hikwái Hesu-pe ombogwera hagwã íxupe.

³⁹Upéi Hesu oho hasy va'e renda-py. He'i:

—Epoi íxugwi, he'i mba'asy-pe.

Oipe'a heterakukwe íxugwi. Omoro'ysã hete inhe'ẽ-rupi. Okwera-magwi Simão raixo oho omomimói imbohupa remi'urã kwéry.

Hesu ombogwera heta hasy va'e-pe

(Mt 8.16-17; Mc 1.32-34)

⁴⁰Oike-ma kwarahy. Oupa Hesu renda-py. Ogweru íxupe hasy va'e kwéry. Opaixagwa mba'asy oiporu va'e ogweru henda-py. Ha Hesu ombogwerapa íxupe kwéry. Peteĩ teĩ-rehe omoĩ opo ombogwera hagwã íxupe kwéry.

⁴¹Heta anháy omosẽ ave íxugwi kwéry. Osẽ-vy osapukái imombe'u-vy.

—Nde Hesu Nhandejáry ra'y tee nde, he'i. Oikwaa voi Hesu-pe. —Nde Cristo voi. Nhandejáry rembiporavo tee va'e voi nde, he'i anháy Hesu-pe.

Upéi omokirirĩmba íxupe kwéry.

—Ekirirĩ katu. Ani xe mombe'u avave-pe, he'i jevy íxupe Hesu. Omokirirĩmba íxupe kwéry. Ndohejái onhe'ẽ anháy. Omokirirĩ íxupe.

Hesu onhemonhe'ẽ Judéia pygwa kwéry-pe

(Mc 1.35-39)

⁴²Ko'ẽmba-ma ramo osẽ oho Hesu anho tekoha e'ỹ-my. Ha heta eta ou hapykwéri oheka heka íxupe. Otopa-ma ramo, he'i Hesu-pe:

—Ani ereho teĩ. Epyta katu ko'a-py. Ani ore reja rei ereho-vy, he'i Hesu-pe.

⁴³Upéi Hesu he'i:

—Tekotevẽ aha tetã ambue mbue-rupi. Gwĩa-rupi ave taha tamombe'u Nhandejáry nhande ruvixarã rehegwa nhe'ẽ porã, he'i. —Upe va'e ajapo hagwã xe mbou Nhandejáry ko yvy-py, he'i.

⁴⁴Upe rire oho Hesu opa-rupi. Galiléia yvy jerekwe-rupi oho. Ojeporahéi haty haty-rupi ogwahẽ omombe'u hagwã nhe'ẽ oiko-vy.

Pira mbo'a haty-py heta ombo'a pira
(Mt 4.18-22; Mc 1.16-20)

5 ¹—Ha upéi katu onhemonhe'ẽ jevy-ma Hesu yugwarusu rembe'y-py. Genesaré yugwarusu héry. Ha heta eterei ijatypa henda-py ohendu hendu Nhandejáry nhe'ẽ hemimombe'u.

²Upe jave Hesu ohexa mokõi kanoagwasu. Y rembe-rehe oĩ kanóa. Pira jopoihaty osẽsẽ kuri ra'e hikwái. Okyha pira mbo'a haty kwéry ojohéi-vy osẽsẽ ijáry. ³Upéi oike Hesu kanóa-py. Simão mba'e voi kanóa. Aipo ramo Hesu he'i Simão-pe:

—Jaha mixĩ y rembe'y-gwi enterove ohendu porã hagwã xe nhe'ẽ. He'i-vy ogwapy-ma kanóa-py.

Ogwapy jave onhemonhe'ẽ nhe'ẽ ojogweroaty va'e-pe. Ojeapysaka Hesu remimombe'u-rehe ohendu hagwã yvy-gwi.

⁴Opa-ma, onhemonhe'ẽ rire he'i Simão-pe:

—Jaha hypyve ha-py ereity hagwã nde kyha heta pira ereipyhy hagwã, he'i íxupe.

⁵Ha Simão katu he'i:

—Oromba'apo kuri, mbo'eháry. Pyhare puku jave oromba'apo ha mba'eve norogwenohêi. Ne nhe'ẽ-py ae oroity jevy-ta ore kyha kwéry.

⁶He'i-vy ombogwejy jevy hikwái ombo'a hagwã pira. Hesu nhe'ẽ-py oity jevy okyha opira jopói-vy. Upe rire heta pira oipyhy. Haimete omondo kyha. Pira ipohýi eterei-gwi. ⁷Upe-ma ramo ohenói opytygwõharã inhirũ kanóa ambue pygwa kwéry. Upéi ou hikwái omohynyhẽ kanoagwasu kwéry-py pira. Pira ipohýi eterei-gwi haimete-ma onheapymĩ kanóa mokõive va'e. ⁸Pira heta eterei-ma ramo onhesũ Hesu renonde-py Simão Pedro Hesu omboete-vy. He'i íxupe:

—Xe Járy, ejei katu xéhegwi. Xe py'a ky'a eterei aiko hagwã ne ndive, atĩ eterei aiko hagwã ne ndive, he'i Simão opondera ndera Hesu-rehe.

⁹Heta eterei pira-gwi opondera hese. Inhirũ gwéry ave opondera ndera Hesu-rehe. ¹⁰Tiago, João ave opondera ave. Simão ndive ojopói meme upe mokõi Zebedeu ra'y. Onhemongeta opy'apy-py Hesu-rehe oiko-vy hikwái. “Mba'éixa po oikwaa Hesu pira-rehe?” he'i opondera-vy. Ha Hesu he'i Simão-pe:

—Ani eretĩ teĩ xéhegwi, he'i. —Ãy erenhyprũ-ta Nhandejáry nhe'ẽ eremombe'u-vy. Ne nhe'ẽ rendu ramo, heta kente kwéry xe moirũ va'erã.

—Iporã, he'i Hesu-pe.

¹¹Upéi ogweru jevy okanóa kwéry y rembe-py omoĩ. Ha oheja okanóa oho Hesu omoirũ hagwã.^s

^s 5.1-11 Jo 21.1-14

Mba'asy vai oiporu va'e-pe Hesu ombogwera
(Mt 8.1-4; Mc 1.40-45)

¹²Hesu oime jave tetã-my ogwahẽ hasy vai va'e. Mba'asy vai oipiremboaipã íxupe. Ohexa-ma ramo Hesu-pe, onhesũ henonde-py. Ovapy-py ho'a oĩ-vy omboete-vy Hesu-pe. Ojerure rure íxupe:

—Xe Járy, nde porombogwerahaty voi nde. Nde ae xe rexakwaa ramo xe mbogwera hagwã, he'i Hesu-pe.

¹³Hesu katu oipyso-ma opo hese:

—Xe katu orohexakwaa voi, he'i omoĩ opo hese-vy ombogwera hagwã íxupe. —Tane mopotĩ katu ko mba'asy vai-gwi, he'i íxupe ombogwera hagwã.

Onhe'ẽ jave íxupe okwera-ma. Hesu opoko hese va'e ijai va'ekwe okwerapa-ma. ¹⁴Upéi he'i jevy íxupe:

—Aníke eremombe'u avave-pe, he'i. —Tereho mani ehexa uka pa'i-pe erekweramaha, he'i. —Eme'ẽ íxupe upe myamyri Moisés he'i va'ekwe ereme'ẽ hagwã erenhemopotĩ jevy hagwã. Upéixa oikwaa-ta enterove erekweramaha, he'i omondo-vy íxupe.

¹⁵Ha opa-rupi omosarambi Hesu rerakwã. Upéa-gwi hetave tave ojogweroaty henda-py ohendu hagwã inhe'ẽ onhembogwera uka hagwã ave entéro imba'asy-gwi.

¹⁶Hesu oho joty tekwaty e'ỹ-my Nhandejáry-pe ombojeupi-vy onhe'ẽ.

Hajy jeapa va'e-pe Hesu ombogwera
(Mt 9.1-8; Mc 2.1-12)

¹⁷Upéi Hesu omombe'u jevy Nhandejáry rehegwa nhe'ẽ porã. Óga py-py ogwapy va'e kwéry ohendu. Oĩ upe-py fariseu va'e kwéry. Oĩ Moisés amyri rembihai va'ekwe omombe'u va'e kwéry. Opa rupi-gwi ha'e kwéry ou. Galiléia yvy jerekwe-rehe tetã'i tã'i-rupi oĩ va'e gwive ou, Judéia yvy jerekwe-rehe tetã'i tã'i-rupi oĩ va'e gwive ou ave. Jerusalém tetãgwasu-gwi ou ave. Ha Nhandejáry ombopu'aka Hesu ombogwera gwera hagwã hasy va'e kwéry-pe.

¹⁸Upe jave gwĩ kwimba'e kwéry ogweru hajy jeapa va'e. Hupa reheve ogweru Hesu renda-py. Ha ndaikatúi oike. Mba'éixa oike arã óga-py. ¹⁹Heta eterei ojogweroaty-gwi ndikatúi ogwerohasa hasy va'e-pe okẽ-rupi. Upéa-gwi ojeupi oipe'a óga arigwa. Ombokwa Hesu ári. Ikwa-rupi ombogwey hajy jeapa va'e. Hupa reheve ombogwey gwey íxupe. Ojogweroaty va'e pa'ũ-my, Hesu renonde-py omoĩ hasy va'e ombogwey-vy.

²⁰Ohexa-ma íxupe kwéry Hesu. Oikwaa-ma ojerovia etemaha ójehe.

Upéa-gwi he'i hajy jeapa va'e-pe:

—Amboyke-ma ne rembiapo vaikwe ndéhegwi, he'i íxupe Hesu.

²¹Ha judeu rekombo'ehaty kwéry, fariseu kwéry ave upe-py oĩ va'e onhepy'amongeta-vy ogwapy okwa-vy. “Onhe'ẽ vai rei nipo ra'e upe va'e. Onhemonhandejáry rei ra'e” he'i mo'ã hikwái Hesu-rehe. “Tupã Nhandejáry

ha'e anho mante omboyke va'e nhandéhegwi nhane rembiapo vaikwe. Ha'eixagwa ndaipóri voi. Ndaipóri ambue omboyke va'erã nhane rembiapo vaikwe" he'i. "Ma'erã, Amboyke-ma ne rembiapo vaikwe ndéhegwi, he'i kuri Hesu. Onhemonhandejáryse mo'ã" he'i rei hikwái Hesu-rehe.

22 Upéi Hesu he'i íxupe kwéry:

—Ma'erã-gwi aipo-rami ere nde py'apy-py xe-rehe? he'i íxupe.

23 —Mbava'e pa hasyve jajapo hagwã nhambogwera íxupe para'e, nhamboyke hembaliapo vaikwe íxugwi para'e? he'i. 24 —Nhambogwera ramo pya'e enterove oikwaa arã. Ha nhamboykepa ramo hembaliapo vaikwe íxugwi ndajahexáiry. Ajehexa uka-ta nde-vy xe ko ipu'aka tee va'e voi. Xe ko Nhande Ryke'y tee va'e amboyke kwaa voíte hembaliapo vaikwe aporombogwera kwaa ave, he'i. —Xe nhe'ẽ-py joty amboyke yvy arigwa rembiapo vaikwe. Upéa peikwaa hagwã anhe'ẽ-ta hajy jeapa va'e-pe ambogwera hagwã íxupe, he'i Hesu.

Upéi katu he'i hajy jeapa va'e-pe:

—Epu'ã katu. Tereho nde róga-py. Eraha nde rupa ave, he'i.

25 Aipo ramo inhe'ẽ-py opu'ã oho-vy. Enterove rovagwy-rupi opu'ã ohupi-ma gwupagwe heraha-vy. Gwóga-py oho jave omomba'egwasu-ma Tupã Nhandejáry-pe.

26 Upéa-gwi enterove opondera eterei Hesu-rehe hikwái. Onhemondýi okwa-vy. Otĩmba ete-ma hikwái.

—Nhandejáry pu'aka-rupi nipo ombogwera ra'e, he'i. —Ipu'aka tee va'e jepe imandu'a porã nhande-rehe Nhandejáry, he'i omomba'egwasu-ma Nhandejáry-pe hikwái. —Áy hembaliapo porã hexapyrã-ma nipo ra'e jahexa-ma. Ohexa uka-ma nhande-vy heroviapyrã, he'i opondera-vy hese hikwái.

Levi-pe Hesu ohenói (Mt 9.9-13; Mc 2.13-17)

27 Upe rire-ma osẽ oho-vy. Ohexa plata-py governo pegwarã nhane mbopaga uka va'ety-pe. Héry va'e Levi. Ohexa íxupe ogwapy oĩ-vy nhane mbopaga haty-py. He'i íxupe:

—Eju, xe moirũ, he'i íxupe.

28 Ha upéi katu opu'ã, ohejapa omoirũ hagwã íxupe.

29 Upe rire Levi omongaru heta inhirũ gwéry-pe. Hesu ndive okaru hagwã ohenói íxupe kwéry. Oĩ upe-py heta nhane mbopaga va'ety. Levi remienói kwéry pa'ũ-my oime hikwái. Ogwapy oĩ-vy okaru va'e renda-py. Hesu ndive okaru ave hikwái.

30 Ha gwĩ fariseu kwéry judeu rekombo'ehaty kwéry gwive hemimbo'e kwéry-pe onhe'ẽ rei rei:

—Ma'erã-gwi pekaru gwĩ nhane mbopaga va'ety ndive, hekoha vai va'e ndive ave? he'i oporandu-vy íxupe kwéry.

31 Hesu katu onhemonhe'ẽ oporandu va'e-pe:

—Nhane resâi ramo nanhaikotevêi nhane mbogwerahaty-rehe. Nhande rasy ramo ae nhaikotevê-ma va'erã hese. ³²Upéixa voi ave hembiaipo vai va'e oikotevê-ma va'erã xe-rehe ave, he'i. —Aju ahenói íxupe ogwero-va-ma hagwã gwekoha. “Xe rekoha porã” he'i onhemboete-vy va'e-pe ndajúi ahenói-vy, he'i Hesu onhemonhe'ê-vy íxupe kwéry.

Okaru e'ý reheve va'e rehegwa nhe'ê

(Mt 9.14-17; Mc 2.18-22)

³³Upéixa-gwi he'i Hesu-pe:

—João remimbo'e kwéry, fariseu remimbo'e kwéry ave heta gwembi'u ogwereko jepe, ohasa meme okaru e'ý reheve ombojeupi-vy onhe'ê Nhandejáry-pe. Ne remimbo'e kwéry ae okaru joty hoy'u joty ave oiko-vy. Ma'erã tipo upéixa ojapo? Ma'erã tipo ndohasáiry okaru e'ý reheve ne remimbo'e kwéry? he'i ojohu vaise mo'ã Hesu-pe.

³⁴⁻³⁵Upéi Hesu oiporu omenda va'e rehegwa-rami nhe'ê omombe'u hagwã íxupe kwéry.

—Ojogweroaty omenda va'erã-rehe. Upéi omenda rire oukwe-vy okaru hikwái. Avave nde'íry arã hendive oi va'e-pe ohasa hagwã okaru e'ý reheve. Ogwahê-ta joty hi'áry ojereraha va'erã íxugwi upe omenda va'ekwe kuri. Ojereraha rire ae, heta jepe ogwereko gwemi'urã, ohasa joty va'erã okaru e'ý reheve oiko-vy, he'i Hesu arandu nhe'ê oiporu-vy ojéhegwa nhe'ê omombe'u hagwã.

³⁶Ha upéi katu Hesu omombe'u jevy tekoha pyahurã rehegwa nhe'ê. Ao nharemenda va'e rehegwa nhe'ê-rami oiporu omombe'u-vy.

—Ao pyahu-gwi nanhaikytíry nharemenda hagwã ao tuja-pe. Upéixa nharemenda ramo, ojepoapy arã ra'e ipyahu va'e. Ndojehe'a porãi arã ra'e ituja va'e ndive, he'i Hesu arandu nhe'ê oiporu-vy.

³⁷Upéi katu oiporu jevy arandu nhe'ê teko pyahu-rehe omombe'u jevy-vy. Uva rykwere ryrú rehegwa nhe'ê-rami oiporu.

—Nanhanhunháiry uva rykwere pyahu va'e hyru tujakwe vakapi va'e-py. Nanhunha ramo, ombovu omondoro arã ra'e gwyrú vakapi tujakwe. Osyrypa arã pe uva rykwere osoropa arã hyrukwe. ³⁸Uva rykwere pyahu va'e nanhunha hyru pyahu-py ave. Upéixa ramo mokõive hi'are porã. ³⁹Ha'e-ta ave peê-my: Uva rykwere ituja va'e ho'u rire, ipyahu va'e ndo'uséiry avave. “He porã eterei ko va'e” he'i voi ituja-rehe hikwái, he'i Hesu arandu nhe'ê oiporu-vy omombe'u hagwã tekoha pyahu ndaha'úi tekoha tujakwe-rami.

“Pytu'uha áry Járy voi ko xe” he'i Hesu

(Mt 12.1-8; Mc 2.23-28)

6 ¹Ha upéi katu pytu'uha áry-py oho ogwata Hesu. Kokwe mbyte-rupi oho. Ha hemimbo'e kwéry oipo'o-ma trigo rope. Oipokyty opo-py ho'u hagwã inhapĩgwe. ²Ha gwĩ fariseu kwéry he'i íxupe kwéry:

—Ma'erã tipo upéixa erejapo? Naiporãi voi jaipo'o trigo rope pytu'uha áry-py, he'i íxupe. —Tekotevê japytu'u opa nhane rembiapo-gwi, he'i ojohu vai-vy íxupe kwéry.

³Upéa he'i-gwi Hesu he'i ojohu vai va'e kwéry-pe:

—Peê, pemonhe'ê rei ra'e Nhandejáry nhe'ê kwatia-rehe. Napene mandu'áiry nhane ramoigwasu Davi rehegwa nhe'ê-rehe. Yma, nahembi'úi-gwi ivare'a eterei va'ekwe myamyri Davi inhirũ gwéry ndive.⁴ Upéa-gwi oike Nhandejáry-pe nhamboete haty-py. Koty-py oike rire, ho'u gwĩ mbojape Nhandejáry rovagwy-py pa'i remimoigwe. Upéa ndaikatúi ho'u avave. Nhandejáry ndohejái avave-pe ho'u rei upe mbojape. Pa'i kwéry rembi'u va'e ae upéa. Pa'i e'ỹ ramo jepe ho'u joty va'ekwe Davi. Ome'ê ave oirũ gwéry-pe. Ha'e kwéry ho'u ave. Nhandejáry oheja rei íxupe kwéry. ⁵Ha xe katu, xe Nhande Ryke'y tee va'e. Upéa-rupi pytu'uha áry Járy voi ko xe, he'i íxupe kwéry Hesu onhemonhe'ê-vy.

Ipo ypi va'e-pe ombogwera

(Mt 12.9-14; Mc 3.1-6)

⁶Ha upéi katu pytu'uha áry jevy-ma ramo Hesu oike ojeporahéi haty-py. Omombe'u jave ohexa oĩ ave upe-py ipo ijakatúa ypi va'e. ⁷Ha gwĩ judeu rekombo'ehaty kwéry, fariseu kwéry ave omangea ngea mo'ã Hesu-rehe omboja reise mo'ã Hesu-rehe nhe'ê. “Hembiapo-gwi opytu'u-ta para'e, ndopytu'ú mo'ãi para'e?” he'i ojéupe hikwái. “Ombogwera hagwã omba'apo-ta para'e. Japytu'uha áry-py niporãi nhamba'apo. Ndaha'úi Nhandejáry remimbota” he'i rei ojéupe hikwái. Omboja rei Hesu-rehe nhe'ê. Upéixa-gwi Hesu-rehe oma'ê oha'arõ-vy. ⁸Hesu ae ipy'amongetaha jepe oikwaa-ma. Upéa oikwaa jave he'i ipo ypi va'e-pe:

—Epu'ã katu. Eju enhembo'y ore mbyte-py, he'i íxupe.

Upéixa-gwi ha'e opu'ã ou-vy Hesu rovagwy-py. ⁹Upe-ma ramo Hesu oporandu upe pygwa kwéry-pe.

—Aporandu-ta peê-my pene arandurã-rehe, he'i íxupe kwéry.

—Mbava'e tipo pejohu porãve jajapo hagwã pytu'uha áry-py? Jajapo porã tipo? Jajapo vai tipo? he'i. —Peê-my iporã tipo nhaporombogwera pytu'uha áry-py? Iporã tipo japorojuka para'e? Mbava'e pa pejohu porãve peê? he'i onhemonhe'ê-vy íxupe kwéry.

¹⁰Upéi ojogweroaty va'e-rehe osareko ranhe. Upéi he'i ipo ypi va'e-pe:

—Eipyso katu nde po, he'i íxupe.

Oipyso-ma ramo opo. Pe ipo ypi va'ekwe okwera-ma.

¹¹—Ombogwera-ma íxupe. Hembiapo-gwi ndopytu'úi Hesu, he'i rei ipoxy-vy hese hikwái. —Nhandejáry remimbota ndojapói ra'e. Mba'e tipo jajapo-ta hese? he'i oporandu randu-vy ojéupe hikwái.

Ha ojapo vaise mo'ã Hesu-rehe hikwái.

Hesu oiporavo doze kwimba'e-pe onhe'ê mombe'uharã
(Mt 10.1-4; Mc 3.13-19)

¹²Ha upéi katu Hesu ojeupi oho-vy yvyatyrusu-py. Oho ombojeupi hagwã onhe'ê Nhandejáry-pe upe-py. Pyhare-rupi omondo mondo Nhandejáry-pe onhe'ê. ¹³Ko'êmba-ma ramo ohenói gwemimbo'e kwéry-pe ogwahê hagwã henda-py. Upéi oiporavo doze kwimba'e-pe.

—Peẽ xe remimondorã kwéry voi, he'i upe doze gwembiporavo kwéry-pe.

¹⁴Oiporavo Simão-pe. Ha ombohéry joa íxupe Pedro. Oiporavo Simão ryvy André-pe ave. Oiporavo Tiago-pe ave, João-pe ave, Filipe-pe ave, Bartolomeu-pe ave, ¹⁵Mateus-pe ave, Tomé-pe ave, Alfeu ra'y Tiago-pe ave, Simão-pe ave. Ha'e gwĩ huvixa ramo oiko va'e-pe omosêse va'e kwéry irũ va'ekwe. ¹⁶Hesu oiporavo ave Tiago ra'y Judas-pe ave, Judas Iscariotes-pe ave. Doze kwimba'e-pe oiporavo omombe'u porãve hagwã inhe'êgwe. Ha Judas Iscariotes oiko va'erã Hesu pyhy ukaharã.

Hesu ombogwera heta hasy va'e-pe
(Mt 4.23-25)

¹⁷Upe rire ogwejy jevy gwemimondo va'erã kwéry ndive. Ogwahê-ma ramo yvyatyrusu renonde-py opyta. Upe-py heta eta onhe'ê renduha kwéry-pe otopa jevy. Heta eta ojogweroaty va'e oĩ ave upe-py ou araka'e Judéia yvy jerekwe rehegwa. Ou araka'e Jerusalém tetã mygwa ave. Ou ave araka'e mombyryvegwa. Ygwasu rembe'y rehegwa Tiro tetã jerekwe rehegwa, Sidom tetã jerekwe rehegwa ou ojogweroaty upe-py. ¹⁸Hesu nhe'ê rendu-vy ou. Onhembogwera uka hagwã ave mba'asy-gwi ou. Ha gwĩ anháy ombohasa asy va'e-pe ave Hesu ombogwerapa. ¹⁹Ha enterove ojogweroaty aty va'e omoise opo Hesu-rehe. Ipu'aka reheve onhembogwera ukase eterei-gwi omoise opo hese. Ha ombogwerapa joty enterovéa-pe.

Pende reko vy'a ete joty voi katu
(Mt 5.1-12)

²⁰Ha upéi katu Hesu ojerova-ma oma'ê gwemimbo'e kwéry-rehe ohekombo'e hagwã íxupe kwéry. He'i ranhe iporiahu va'e kwéry-pe:

—Peẽ, xe-rehe pepena-gwi pende poriahu va'e, pende reko vy'a ete joty peiko-vy. Nhandejáry pende ruvixa tee ndive gwarã voi peẽ. Upéa-gwi pevy'a katu.

²¹—Peẽ pende vare'a va'e pende reko vy'a ete joty peiko-vy. Áy ae joty pende vare'a. Nhandejáry pene moangapyhy porã va'erã. Upéa-gwi pevy'a.

—Peẽ pejahe'o va'e pende reko vy'a ete joty peiko-vy. Áy ae pejahe'o. Pepuka va'erã. Upéa-gwi pevy'a.

²²—Peẽ ave, xe moirũ-gwi pende rereko asy va'e, pende reko vy'a ete joty. Xe Nhande Ryke'y tee va'e. Oĩ ramo xéhegwi pende-rehe ndaija'etí va'e, pende joko ramo ave, onhe'ê rei rei ramo ave pende-rehe, pevy'a katu. Oĩ ramo nde-

vy he'i va'e: “Nde Hesu-rehe erejerovia va'e ndorohexasevéi. Nahendusevéi ave nde réry. Ejei katu a-gwi” he'i ramo nde-vy, evy'a joty kuri eiko-vy.
²³Aipo-rami pende rereko ramo, pevy'a katu. Erovy'a joty katu nde-rehe hembiaipo vai va'e. Pende rexakwaa-ta voi katu peẽ-my Nhandejáry yváy pygwa. Heta voi oĩ nde-vy gwarã yváy-py. Upéa-gwi evy'a katu. Yma va'ekwe myamyri nhane ramoigwasu kwéry upéixa ave ogwereko asy va'ekwe Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety kwéry-pe. Yma gware-pe pene renonderã-pe ogwereko asy hagwe-rami ave, ãy pende rereko asy ave va'erã.

Pende reko vy'are'ỹ va'erã peiko-vy

²⁴Upe-ma ramo Hesu onhemonhe'ẽ imba'e reta-rehe ojerovia va'e kwéry-pe: —Peẽ, pene mba'e reta reta va'e, pendejúpe gwarã-rehe mate pepena rei va'e, apomboasy eterei pee-my. Pende reko vy'are'ỹ va'erã. A-py mate pevy'a va'erã peiko-vy.

²⁵—Peẽ, mba'eve pene rekotevẽ pene rygwyatã jepe va'e, apomboasy eterei peẽ-my. Pende reko vy'are'ỹ va'erã. Ivare'a ete va'e-rami peiko va'erã.

—Peẽ, pepuka va'e, apomboasy eterei peẽ-my. ãy ae pepuka. Teko rei-rehe pevy'a. Pejahe'o va'erã penheapirõ-vy.

²⁶—Peẽ, opavave pene mboete va'e, apomboasy eterei peẽ-my. Pende reko vy'are'ỹ va'erã. Upéixa ave yma gware nhane ramoigwasu amyri kwéry omboete rei va'ekwe Nhandejáry nhe'ẽ mombe'u a'ã a'ãha rei va'e kwéry-pe. Yma gware-pe pene renonderã-pe omboete rei hagwe-rami ave, ãy pene mboete rei ave. Apomboasy voi peẽ-my.

Peiko porã, Nhandejáry-rami pene rembiapo porã va'erã

(Mt 5.38-48; Rm 12.14)

²⁷—Ha peẽ, xe renduha kwéry, peẽ-my ha'e tee-ta katu. Peiko porã katu. Ehayhu katu nde-rehe ija'e'ỹ va'e-pe. Ejapo porã katu nde rayhu e'ỹ va'e-pe. ²⁸Ejerure Nhandejáry-pe ohovasa porã hagwã nde-rehe onhe'ẽ rei rei va'e-pe. Ha ne mbohasa asy va'e-rehe ejerure rure joty Nhandejáry-pe ohexakwaa porã hagwã íxupe oiporiahuvereko hagwã íxupe. ²⁹Ha nde rova pete ramo, ejerova joty íxugwi eme'ẽ joty íxupe nde rova rovái nde rova pete jevy hagwã. Ha oipe'a ramo ndéhegwi nde kamisa, eheja joty togweraha nde ao jo'a reheve. ³⁰Nde-vy ojerure va'e-pe eme'ẽ hemimbota. Ha ogweraha ramo ndéhegwi ne mba'e ani erejerureve teĩ joty ne mba'ekwe-rehe. ³¹Peiko porã joty. Nde rerekoseha-rami eiko enterovéa-pe.

³²—Eiporiahuvereko katu enterovéa-pe. Nde rayhu va'e-pe anho erehayhu ramo, upe ne rembiapo porã-rehe “Hekoha porã voi” nde'i mo'airy nde-rehe Nhandejáry. Hekoha vai va'e ave ohayhu kwaa gwapixa-pe. ³³Nde-vy ojapo porã va'e-pe mante ne rembiapo porã ramo, ani ere upéa-rehe, “Ko xe rembiapo porã-rehe Nhandejáry xe rexakwaa arã”. Hekoha vai va'e kwéry ave ojapo porã ave íxupe hembiaipo porã va'e-pe.

Nde reko-rami ave oiko hikwái. ³⁴Ha oiporuse va'e-rehe ani ere, “Aiporu uka ramo ko va'e-pe ohekoviã porã va'erã xe-vy. Upéixa-gwi aiporu uka-ta íxupe” ani aipo ere teĩ. Aipo he'i ave hekoha vai va'e gwapixa kwéry-rehe. Upéixa ereiporu uka ramo jepe, niporãi arã. ³⁵Ha'e-ta katu peẽ-my: Hayhu katu nde-rehe ija'e'ỹ va'e kwéry-pe gwive. Ejapo porã meme katu. Ani ereha'arõ mba'eve-rehe ne rembiporu ukakwe-rehe ome'ẽ jevy va'erã. Ani ere teĩ, “Ndaiporu uka mo'ãi nde-vy xe mba'e”. Eiporu uka rei katu, he'i Hesu ohekombo'e-vy.

—Ko xe nhe'ẽ-rupi ereiko ramo, he'i, —pende rexakwaa va'erã voi peẽ-my Nhandejáry yváy pygwa, he'i. —Ha'e he'i arã ave nde-rehe “Xe ra'y, xe rajy” he'i arã ave nde-rehe Nhandejáry Tupãgwasu. Oĩ heta hembiaipo vai va'e. Oĩ ave heta Nhandejáry-pe nomboetói va'e. “Iporã voi Nhandejáry” nde'íry. “Ome'ẽ-ma xe-vy xe remikotevẽ” nde'íry. Ha Nhandejáry katu ipy'a porã hese kwéry. Ome'ẽ me'ẽ íxupe kwéry hemikotevẽ. Nhandejáry, Nhande Ru yváy-py oĩ va'e nhande poriahuvereco meme va'e. ³⁶Upéixa-gwi ha'e-ta peẽ-my: Peiporiahuvereco porã enterovéa-pe. Nhandejáry nhande Ru yváy-py oĩ va'e-rami pejoporiahuvereco porã katu.

Ani erehekojohu rei nde rapixa-pe

(Mt 7.1-5; Rm 2.1-3; 14.1-4; 1 Co 4.5; Tg 4.11-12)

³⁷—Ani erehekojohu rei nde rapixa-pe. Ani erejohu vai nde rapixa rembiapo ani hagwã upéixa ave Nhandejáry ojohu vai nde-vy ne rembiapo. Ani ave ere mo'ã teĩ nde rapixa-pe: “Tane mbohasa asy ne rembiapo vaikwe-rehe” ani upéixa ave Nhandejáry he'i hagwã nde-rehe. Eiporiahuvereco katu nde-rehe hembiaipo vai va'ekwe-pe. Upéixa nde rapixa-pe ereiporiahuvereco hagwe-rami nde poriahuvereco va'erã Nhandejáry ne rembiapo vaikwe-rehe. ³⁸Eme'ẽ katu hemikotevẽ nde rapixa kwéry-pe. Hemikotevẽ ereme'ẽ porã ramo ne remime'ẽgwe rekovia hetave ome'ẽ va'erã nde-vy Nhandejáry. Eremboyru ime'ẽ-vy mba'e ryrupy. Upe va'ekwe-gwi hetave ome'ẽ arã nde-vy. Omohynyhẽve va'erã nde-vy ime'ẽ-vy ne mba'e ryrupy. Ojapete peteve va'erã imoi-vy mba'e ryrupy ome'ẽ hagwã nde-vy ombohekovia-vy hetave ome'ẽ va'erã nde-vy. Nde rapixa ererekoha-rami ave nde rereko arã Nhandejáry.

Arandu nhe'ẽ hesapyso e'ỹ va'e rehegwa nhe'ẽ-rami

³⁹Upe-ma ramo omombe'u íxupe kwéry arandu nhe'ẽ hesapyso e'ỹ va'e rehegwa nhe'ẽ-rami.

—Ndovaléi voi hesapyso e'ỹ va'e oporogweraha hagwã. Ndaikatúi voi ogweraha gwapixa hesapyso e'ỹ va'e-pe ave. Ojopopyhy rei arã ojereraha uka mo'ã-vy ohexa e'ỹ-gwi. Mokõive rei ho'a arã yvykwa-py oje'ói-vy. ⁴⁰Upéixa ave ndaipóri heko tuvixave va'e ombo'eha-gwi. Avave ndaheko tuvixavéi ombo'eha-gwi. Ombo'e hagwe-rupi ae-ma ha'e oiko.

Nde resa-py oĩ va'e rehegwa nhe'ẽ-rami arandu nhe'ẽ
(Mt 7.3-5)

⁴¹⁻⁴² Upéi omombe'u jevy íxupe kwéry nde resa-py oĩ va'e rehegwa nhe'ẽ-rami omombe'u.

—Nde, nde resa-py vyvavogwe oĩ va'e, ma'erã-gwi ere nde rapixa-pe “Nde resa-py oĩ vyvra ra'ykwe. Upéixa-gwi nande resapysovéi-ma”. Upéa ere jave tuvixave va'e oĩ joty nde resa-py. Ndovaléi voi ereheka rei hagwã mixĩve va'e nde rapixa resa-py oĩ va'e, nde resa e'ỹ jave. “Tanohẽ nde resa-gwi” ere rei nde rapixa-pe nde reko porã a'ã a'ã-vy. Enohẽ ranhe katu nde resa-gwi upe vyvavogwe nde rekoha ererova-vy. Upe rire ae erehexa porã-ta. Erehexa porã-ma ramo, erenohẽ arã hesa-gwi upe-py oĩ va'e, he'i Hesu íxupe kwéry onhemonhe'ẽ-vy. Arandu nhe'ẽ oiporu ponove ojohu vai rei gwapixa rekoha.

Hi'a ro'opy-rehe jaikwaa vyvra rehegwa nhe'ẽ
(Mt 7.16-20; 12.33-37)

⁴³ Upéi omombe'u jevy ipy'a rekoha rehegwa nhe'ẽ hi'a ro'opy-rehe jaikwaa vyvra rehegwa nhe'ẽ-rami.

—Yvra jaikwaa hi'a ro'opy-rehe. Ndaipóri vyvra porã hi'a vai va'e. Yvra porã hi'a porã meme. Ndaipóri ave vyvra vai hi'a porã va'e. Hi'a vai meme. Yva aju-rehe ohexa uka nhande-vy gwekoha vyvra. ⁴⁴ Peteĩ vyvra-gwi peteĩxa meme hi'a. Nhuaťi máta-gwi nanhamondohóyry yva aju ja'u va'erã. Ha jukéri-gwi ndajaipo'ói yva aju ja'u va'erã. ⁴⁵ Upéixa ave nhande kwéry, mba'e aju-rami jahexa uka nhande py'apóry nhande rekoha-rehe. Nhande py'a porã ramo nhande rekoha porã meme va'erã. Ha nhande py'a vai ramo nhande rekoha vai va'erã. Upéixa ave nhande py'a rekoha-ramima nhande'ẽ.

Hesu-rehe ojerovia va'e rehegwa nhe'ẽ
(Mt 7.24-27)

⁴⁶ —Erejapo e'ỹ jave xe nhe'ẽ ere rei xe-vy “Xe Jary” he'i Hesu onhemonhe'ẽ-vy íxupe kwéry.

⁴⁷ —Amombe'u-ta peẽ-my mba'éixa pa oiko va'erã xe-rehe ojerovia va'e. Ou xe renda-py, ohendu porã xe nhe'ẽ, oiko meme xe nhe'ẽ-rupi. Aiporu jevy-ta xe-rehe ojerovia va'e rehegwa nhe'ẽ ita ári omoĩ gwoyrã va'e rehegwa nhe'ẽ-rami.

⁴⁸ —Peteĩ kwimba'e ojapo va'ekwe gwogarã. Ysyry rembe'y-py ojo'o okytakwarã. Yvykwa ipy pukukwe ojo'o okytakwarã. Ita ári omoĩ okyta. Ojapopa rire ou sapy'a peteĩ marány. Heta eterei oky-gwi, ysyrygwasu hynyhẽmba-ma. Oipete pete hóga-pe. Ha ndoitýiry joty hóga. Hatã joty oĩ hatã ojapo va'ekwe-gwi. Omombaraete porã gwóga-gwi ndo'áiry joty hóga. Ita ári omoĩ-gwi hatã joty hóga oĩ, he'i arandu nhe'ẽ omombe'u-vy. Upéi he'i jevy:

—Ha'e-ta ave peẽ-my, Xe-rehe ojerovia va'e upéixa ete ave ndojeity ukase mo'ái, oiko meme va'erã voi xe nhe'ẽ-rupi.

⁴⁹—Ha upe xe nhe'ẽ nohendu porãi va'e, ohendu rei-gwi ndoikói xe nhe'ẽ-rupi va'e-rehe amombe'u-ta peẽ-my gwĩ pya'e vérami gwóga ojapo va'e rehegwa nhe'ẽ-rami.

—Peteĩ kwimba'e ojapo araka'e gwogarã. Pya'e a'e ojapo gwogarã. Ysyry rembe'y-py ojo'o okytakwarã. Yvykwa nandi rei-py omoĩ okyta. Ndaipy pukúí ave. Upéi oky heta ramo, ysyry okakwaa-ma ramo, y oipete hatã ramo hóga-pe, oitypa-ma hóga. Ojejapipa-ma hóga-rehe. Ndojapo porãiry gwóga. Upéa-gwi oity. Ijáry nahi'arandu porãi-gwi, oity uka gwóga, he'i arandu nhe'ẽ omombe'u-vy. Upéi he'i: —Ha'e-ta peẽ-my: Xe nhe'ẽ-rupi oiko e'ỹ va'e upéixa ave ojeity uka rei arã voi oho vai rei hagwã upe xe nhe'ẽ ohendu rei va'e nahi'arandu porãi-gwi, he'i.

Mburuvixa rembigwái-pe Hesu ombogwera

(Mt 8.5-13)

7 ¹Ojogweroaty aty va'e-pe omombe'u heta rire Hesu ohasa-ma ou-vy oike hagwã Cafarnaum tetã-my. ²Ha upe-py oime capitão, soldado ruvixa va'e judeu e'ỹ va'e. Heta soldado-rehe omanda va'e, heta hembigwái ave. Ha peteĩ hembigwái hembihayhu porã va'e katu hasy ete. Omano-tama oĩ-vy hembigwái. ³Hasy ete jave hembigwái soldado ruvixa ohendu-ma Hesu rerakwã. Ohendu-ma ramo he'i gwĩ judeu ruvixa-pe:

—Tereho Hesu renda-py. Emombe'u íxupe ou hagwã xe ha-py. Aikotevẽ hese. Aipota eterei ou ombogwera hagwã xe rembigwái xe rembiayhu ete va'e-pe, he'i omondo-vy íxupe.

⁴Aipo ramo judeu ruvixa kwéry oho onhomongeta Hesu ndive. Ojerure rure Hesu-pe:

—Iporã voi ereho erembogwera upe romano va'e soldado ruvixa rembigwái-pe, he'i íxupe. —Iporã voi ereiporiahuvereko íxupe. ⁵Ha'e nhande rayhu ra'e. Nhande re'ỹi kwéry-pe hembiaipo porã meme va'e. Ojapo uka va'ekwe peteĩ ogagwasu nhande porahéi hatygwã. Upéa-gwi iporã voi ereiporiahuvereko íxupe hembigwái-pe erembogwera hagwã, he'i jevy jevy Hesu-pe.

⁶Aipo ramo Hesu ou indive hasy va'e rexa-vy ou oiko-vy. Ogwahẽ-tama ramo ou-vy Hesu ohogwaitĩ jevy-ma íxupe ou-vy. Soldado ruvixa omondo gwapixa kwéry Hesu rogwaitĩ uka-vy.

Ha igwahẽ ramo he'i íxupe:

—Ani erenhemomirĩ eregwahẽ hagwã xe róga-py nde, mbó'eháry. Ne rembiapo porã eterei va'e atĩ eterei ereju hagwã xe renda-py. Naxe py'a porãi-gwi xe atĩ eterei orohogwaitĩ hagwã. ⁷Atĩ eterei-gwi ndahái kuri anhomongeta ne ndive. Iporãve ne nhe'ẽ-py rei erembogwera xe rembigwái-pe, he'i uka.

⁸Ha ha'e he'i uka ave

—Aikwaa voi mburuvixa nomanda reíry. Xe ko, xe ave mburuvixave va'e nhe'ẽ gwy-py ave aiko. Ha oime ave soldado kwéry xe nhe'ẽ gwy pygwa

ave. Ha'e ramo peteĩ soldado-pe, “Tereho” amanda ramo íxupe, oho joty. Ha'e ramo outro-pe, “Eju” ou joty ave. Ha'e ramo xe rembigwái-pe, “Ejapo ko xe remimbota” ha'e ramo, ojapo joty ave. Upéa-rehe aikwaa ne nhe'ẽ-py rei okwera arã xe rembigwái, he'i uka Hesu-pe soldado ruvixa.

⁹Ohendu-ma ramo inhe'ẽ kwéry Hesu ojere omongeta hagwã omoirũhaty-pe: —Ndajohúí vyteri Israel pygwa kwéry-pe ko judeu e'ỹ va'e-rami xe-rehe ojerovia va'e. Ne'ířã ojerovia tee Israel pygwa kwéry xe-rehe, he'i.

¹⁰Upe rire soldado ruvixa remimbou kwéry oho jevy. Ogwahẽ-ma ramo mburuvixagwasu róga-py, ohexa hembigwái. Hesãi jevy-ma hembigwái. Okwera porã-ma ra'e.

Omano va'ekwe Hesu omoingove jevy

¹¹Upe rire Hesu oho tetã Naim-my. Hemimbo'e kwéry ave, ojogweroaty va'e ave oho indive. ¹²Ogwahẽ-tama ramo upe tetã rokẽ-my ohexa osẽẽ va'e kwéry. Omano va'ekwe ogweraha-tama hetekwe rendaty-py. Túvy omano rire ae-ma omano ta'ýry ave. Isykwe tembirekokwe memby voi omano jevy. Peteĩmi oiko va'e. Ha heta upe tetã mygwa oho omoirũ upe tembirekokwe-pe. Osẽẽmba hikwái. ¹³Ohexa-ma ramo kunha-pe Hesu oiporiahuvereko íxupe. He'i upe tembirekokwe-pe:

—Ani erehapirõ ne memby-pe, he'i.

¹⁴Upéa he'i-vy ogwahẽ hyru ypy-py omoĩ opo hyru-rehe. Herahahare kwéry opyta. Opyta-ma ramo Hesu he'i:

—Ha'e-ta nde-vy: Epu'ã katu, karia'y, he'i omano tee-ma va'ekwe-pe.

¹⁵He'i-ma ramo upe omano tee va'ekwe opu'ã jevy ogwapy-vy. Onhyprũ jevy-ma onhe'ẽ. Upéi Hesu he'i isy-pe:

—Ko ne memby amoingove jevy-ma, he'i.

¹⁶Upe-ma ramo ikyhyjepa rei Hesu-gwi hikwái. Ikyhyjepa-gwi omboete katu Nhandejáry-pe:

—Ou-ma nipo nhane pa'ũ-my Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety ra'e. Ipu'aka va'e voi oiko-ma nhane pa'ũ-my, he'i Hesu-rehe Nhandejáry-pe omomba'egwasu-vy.

He'i ave hikwái:

—Nhandejáry nipo ou-ma ra'e oresende hagwã oipytygwõ hagwã gwe'ýi kwéry-pe, he'i hese hikwái.

¹⁷Opa-rupi oho Hesu rerakwã. Judéia pygwa kwéry ohendu-ma, ijerekwe-rupi ave tetã ambue mbue pygwa kwéry ohendu-ma Hesu rembiapo porãgwe.

João Batista rembijokwái rehegwa nhe'ẽ

(Mt 11.2-26)

¹⁸Ha João remimbo'e kwéry omombe'u jevy íxupe Hesu rerakwã: “Omano ete va'e omoingove jevy” omombe'u íxupe. Upéa ohendu-gwi João ohenói mokõi gwemimbo'e va'e:

¹⁹—Tereho Hesu ha-py, he'i ojokwái-vy. —Eporandu íxupe, “Nde tipo, Nhandejáry rembiporavo tee va'e nhane remiha'arõ va'e voi nipo ra'e nde?” ere íxupe. Ha ndoikói ramo, eporandu ave, “Ambueve va'e-rehe para'e tekotevẽ nhaha'arõ?” ere Hesu-pe, he'i João mokõi gwemimbo'e-pe imondo-vy.

²⁰Ogwahẽ-ma ramo Hesu ha-py oporandu-ma íxupe:

—João Batista ore mbou oroporandu hagwã nde-vy. Nde tipo, Nhandejáry rembiporavo tee va'e voi tipo nde ra'e? he'i íxupe.

—Ambueve va'e-rehe pa tekotevẽ nhaha'arõ? he'i oporandu-vy Hesu-pe.

²¹Ha Hesu ae onhemokirirí íxugwi. Henonde-py ombogwera heta hasy va'e-pe, imba'asy va'ekwe ombogwera ave. Omosēsē ave anháy kente kwéry-gwi, ohexa e'ỹ va'e kwéry-pe ombohesapyso ave. ²²Upéa ojapo rire ae-ma he'i João remimbou kwéry-pe:

—Tapeho jevy katu. Emombe'u João Batista-pe mba'e pehexa kuri mba'e pehendu kuri ave. Hesapyso e'ỹ va'ekwe gwive hesapyso-ma. Ikarẽ va'ekwe opu'ã porã jevy-ma ave. Mba'asy vai-gwi ijai aipa va'ekwe ipire porã jevy-ma ave. Ijapysa e'ỹ va'ekwe ijapysa porã-ma ave. Omano ete va'ekwe oikove jevy ave. Iporiahu va'e kwéry-pe omombe'u Nhandejáry nhe'ẽ porã.” ²³Hexapyrã-rupi voi ojapo Nhandejáry heroviapyrã-rupi ojapo. Upéixa-gwi heko vy'a va'erã upe xe-rehe ojerovia tee va'e kwéry. Ha ndovy'a mo'ãi arã upe xe-rehe, “Ha'e para'e, ndaha'úi para'e Nhandejáry rembiporavo tee va'e?” he'i va'e. Tereho eremombe'u hagwã João-pe jevy, he'i Hesu João remimbou kwéry-pe.

João Batista-rehe omombe'u Hesu

(Mt 11.7-19)

²⁴⁻²⁵Oho jevy-ma ramo João Batista remimbou, Hesu omombe'u jevy ojogweroaty va'e-pe hesegwa nhe'ẽ:

—Peho araka'e João Batista pehexa hagwã. Peho ae tekваты e'ỹ-my. Ndapehói para'e ikangy kangy va'e rexa-vy jahapéixa onhembovava va'e ndapehexaséi para'e peho-vy ra'e. Ndapehói ave ijao porã porã va'e erehexa-vy. Ijao porã porã va'e ndopytái tekваты e'ỹ-my. Gwĩ ijao porã porã va'e, imba'e reta reta va'e mburuvixagwasu róga-py oiko. ²⁶Peho ra'e pehexa hagwã ae Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety. Anhete ha'e-ta: Upéa voi ko João Batista. João Batista oĩ ha-py peje'ói-vy ra'e. Ha'e-ta ave peẽ-my: Oĩ heta Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety. João Batista rekoha ae ipu'akave hese kwéry-gwi. ²⁷Nhandejáry kwatia-rehe oĩ João Batista rehegwa nhe'ẽ.

“Amondo-ta xe rembigwái ne renonde-py. Xe nhe'ẽ mombe'uha upe va'e. Amondo-ta íxupe omopotĩ hagwã nde raperã”^v he'i va'ekwe Nhandejáry ohai uka-vy hese va'ekwe.

²⁸—Xe katu ha'e-ta peẽ-my: Yma gwive äy peve ndaipóri va'ekwe Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety João Batista rekoha-gwi tuvixave

va'e. Upéixa ramo jepe oiko-ta hekoha tuvixave va'e kwéry íxugwi, he'i Hesu. —Nhandejáry nhande ruvixa-pe omoirũ tee va'e gwive, hese ojerovia va'e ogweroko arã gwekoha tuvixave João Batista rekohagwe-gwi. Gwĩ Nhandejáry ndive oiko va'e entéro upe pygwa-gwi heko mirĩve va'e jepe hekoha tuvixave va'erã João Batista rekohagwe-gwi.

²⁹Enterove ohendu va'e, gwĩ plata-py nhane mbopaga va'ety kwéry gwive, onhemongarai uka va'ekwe João Batista-pe va'e kwéry he'i:

—Nhandejáry hembiaipo porã meme ete va'e voi, he'i íxupe omboete-vy.

³⁰Gwĩ fariseu kwéry ae, ndoikoséi Nhandejáry reko potĩha-rupi, gwĩ Moisés remimombe'ukwe-rehe oporombo'eha ave ndoikoséi Nhandejáry reko potĩha-rupi ave. Upéixa-gwi nonhemongarai ukáiry va'ekwe João-pe hikwái.

³¹Upéi Hesu onhemonhe'ẽ jevy enterove upe-py ojogweroaty va'e-pe. He'i:

—Mba'eixa pa oiko ko'äygwa amombe'u-ta peẽ-my. ³²Mitägwe reko rami voi äygwa reko. Onhembysarái mitã mba'ejogwa haty-py. Osapukái oirürã-rehe “Mbaraka orombopu kuri ha peẽ katu ndapejerokyséi ra'e. Orohapirõ ra'anga kuri ha peẽ katu ndapejahe'oséiry ra'e” he'i oirürã kwéry-pe nonhembysaraiséi-gwi. Ha ko'äygwa mitägwe ramigwa voi ndogwerovy'ái gwapixarägwé reko, he'i. ³³—Ou va'ekwe João Batista. Mbojape ndo'úi. Uva rykwere ndo'úi ave Nhandejáry-pe omboete tee-vy. Peẽ ae peje mo'ã hese: “Anháy voi ra'e ijáry” peje mo'ã hese napehenduséi-gwi rei inhe'ẽ, he'i.

³⁴—Xe-ma Nhande Ryke'y tee va'e voi xe. Xe aju-ma ko'a-py akaru reheve uva rykwere ha'u ave aiko-vy. Peẽ ae, peje mo'ã xe-rehe: “Uva rykwere ho'u eterei upe va'e” peje mo'ã xe-rehe napehenduséi-gwi. “Okaru eterei upe va'e” peje mo'ã xe-rehe. “Plata-py oporombopaga va'ety kwéry ndive oiko va'e upéa” peje vai xe-rehe. “Ojejavy va'e kwéry ndive oiko va'e upéa” peje vai ave xe-rehe. ³⁵Anhete voi ha'e-ta peẽ-my: Nhandejáry reroviaha oikwaa-ma voi Nhandejáry inharanduve ete va'e voi. Jaiko ramo Nhandejáry nhe'ẽ-rupi, nanhamombe'u pehẽ pehẽmba reíry mba'eve-rehe, he'i Hesu.

Hesu oiko fariseu va'e róy-py

³⁶Peteĩ fariseu va'e ohenói Hesu-pe okaru hagwã ondive. Héry va'e Simão. Ha ohenói-gwi Hesu oho hóga-py. Oike rire ogwapy-ma oĩ-vy okaru hagwã.

³⁷⁻³⁸Oime jave upe-py Peteĩ kunha ou Hesu renda-py. Upe tetã mygwa voi upe kunha. Enterove upe tetã mygwa kwéry oikwaa-ma mandu'aha porã e'ýha voi upe kunha. Ha ohendu-ma ramo Hesu okaru-vy oĩ-vy fariséu róga-py, upe kunha ou-ma ave. Ogweru hyakwã porã tee va'e omboete hagwã Hesu-pe. Hyru reheve ogweru. Upe hyru ojejapo va'ekwe ita-gwi héry va'e alabastro. Hepy eterei. Hepy ave hyakwã va'e. Ha hyakwã va'e reheve ou oike fariseu róga-py. Onhemoagwĩve Hesu-gwi. Ovy'a eterei Hesu ombogwera hekoha-gwi. Ojahe'o opyta-vy. Omoakỹ akỹ Hesu py gwesay-py. Omokã mokã ipy ho'ávy-py. Oipyte pyte Hesu py omboete-vy. Hyakwã porã ogweru va'ekwe onhohẽ ave Hesu py-rehe otima porã hagwã íxupe.

³⁹Upéixa ojapo jave upe kunha, fariseu va'e ohexa katu íxupe. He'i rei opy'apy-py: “Ko kwimba'e Nhandejáry nhe'ê-py omombe'u va'ety mo'ã” he'i rei rei hese. “Nhandejáry nhe'ê-py omombe'u va'ety ramo, oikwaama arã ra'e kóa ko kunha mandu'a vaiha voi. Ndoikwaái para'e” he'i mo'ã Hesu-rehe. “Ndoikwaái-gwi para'e: Ani eremoĩ nde po xe-rehe, nde'íry kunha tavy-pe. Ndoikwaái para'e” he'i rei rei Hesu-rehe opy'apy-py. Mba'eve nohendu ukái joty.

⁴⁰Ha Hesu katu he'i íxupe:

—Simão, anhomongetase ne ndive, he'i íxupe.

—Mbava'e-rehe erenhomongetase xe ndive? he'i Simão Hesu-pe.

⁴¹Upéi Hesu omombe'u arandu nhe'ê oiporiahuvereco va'e rehegwa nhe'ê-rami omombe'u Simão-pe hesegwa nhe'ê:

—Mokõi kwimba'e oiporu va'ekwe plata peteĩ oiporu uka va'e-gwi. Ha peteĩ oreve vyterĩ quinhentos opaga va'erã ha peteĩ oreve cinqüenta opaga va'erã. ⁴²Ha ndogwerekói mba'eve ombohekovia hagwã járy-pe. Aipo ramo upe plata járy oiporiahuvereco íxupe kwéry. He'i íxupe kwéry: “Iporãve aheja rei nde-vy upe plata ereiporu va'ekwe xéhegwi” he'i íxupe. “Ani katu erembohekovia jevy xe-vy xe platakwe. Ne mba'e tee-rami voi ame'ê va'ekwe nde-vy” he'i íxupe kwéry. Upe mokõi nombohekoviái va'e ovy'a voi ijarykwe-rehe imboete-vy. Oheja rei-gwi nipo ha'e kwéry omboete voi plata jarykwe-pe ra'e. Kiva'e tipo nde-vy omboeteve arã upe pirapire jarykwe-pe? he'i Hesu omombe'u Simão-pe arandu rehegwa nhe'ê hesegwa nhe'ê.

⁴³—Xe-vy, pirapire hetave ojéupe ome'ê va'ekwe omboeteve arã, he'i.

—Upéixa voi, he'i Hesu.

⁴⁴Upéi Hesu oma'ê upe kunha-rehe ha he'i jevy Simão-pe:

—Peteĩ nhe'êve ha'e-ta nde-vy, he'i jevy. —Erehexa ko kunha, he'i íxupe.

—Ha'e ojapo porã kuri xe-vy, he'i. —Agwahẽ ne mbohupa-vy kuri xe. Ha nhande re'ýi ojapoha ramigwa nderejapói kuri xe-vy. Nhande re'ýi ome'ê ombohupa-pe y ojepyhéi hagwã. Nde, nereme'ei kuri ajepyhéi hagwã. Nde rekovia ko kunha aje'i-ma ra'e xe py omoakỹ gwesay-py. Ho'ávy-py oikyty omokã hagwã omoakỹ va'ekwe. ⁴⁵Ha nde, ndaxe rova pytéi voi nde nhande re'ýi ojapoha-rami. Ha agwahẽ gwive ko kunha oipyte pyte xe py. ⁴⁶Nde neremohyakwã xe akã aceite hyakwã porã va'e-py nhande re'ýi ojapoha-rami. Ha ko kunha nde rekovia ojapo porãve xe-rehe. Omohyakwã xe py. Onhohẽ nhohẽ xe py-rehe hepyve pyve va'e. Hyakwã porã va'e onhohẽ xe py-rehe omohyakwãmba xe py. ⁴⁷Anhete ha'e-ta nde-vy. Ko kunha-gwi amboyke-ma heta eta hembiaapo vaikwe. Upéa-rehe xe rayhu-ma voi. Ha “Ndahetái xe rembiapo vaikwe” he'i va'e-gwi eremboyke ramo hembiaapo vaikwe, mixĩ mate nde rayhu arã upe va'e, he'i Simão-pe onhemonhe'ê-vy.

⁴⁸Upéi:

—Amboyke-ma ndéhegwi ne rembiapo vaikwe, he'i kunha-pe.

(Lc 7.46)

⁴⁹Ohendu-ma ramo Hesu nhe'ẽ entéro upe-py ogwapy va'e oporandu randu ojéupe: “Kiva'e tipo ko kwimba'e: Amboyke-ma ne rembiapo vaikwe ndéhegwi, he'i kuri. Onhe'e rei nipo ra'e” he'i rei hikwái opy'apy-py.

⁵⁰Upéi Hesu he'i kunha-pe:

—Xe-rehe erejerovia tee-ma. Upéixa-gwi Nhandejáry omboyke-ma ndéhegwi ne rembiapo vaikwe. Nde py'agwapy reheve tereho katu he'i kunha-pe.

Oho Hesu ndive kunha kwéry ave

8 ¹Ha upe rire-ma Hesu oho omombe'u Nhandejáry nhe'ẽ porã. Oho tetãgwasu kwéry-rupi. Oho tetã mirĩ kwéry-rupi ave. Oho-vy omombe'u mbe'u “Pemoirũ katu Nhandejáry pende ruvixarã-pe” he'i omombe'u mbe'u oho-vy. Upe doze hembiporavokwe va'e oho indive. ²Gwĩ kunha hemimbogwerakwe ave oho indive. Gwĩ íxugwi omondopa va'ekwe anháy ave oho. Heta kunha oho. Oho Maria Madalena. Upe va'e-gwi omosẽ va'ekwe sete anháy. ³Oho Joana, Cuza rembireko upéa. Cuza mburuvixa voi. Onhangareko mburuvixagwasu Herodes mba'e kwéry-rehe. Hembireko Joana

oho. Oho Suzana ave. Hetave ave kunha Hesu ndive oho. Upe kunha kwéry ome'ê meme hemikotevê Hesu-pe, doze hembiporavo va'e-pe ave ome'ê hemikotevê. Oho meme indive ojapo hagwã gwemi'urã indive ho'u hagwã.

Temitỹgwe rehegwa nhe'ê

(Mt 13.1-23; Mc 4.1-20)

⁴Upéi ojogweroaty aty kente kwéry oikwaa porã hagwã Hesu nhe'ê. Entéro tetã tetã-gwi osêšê hikwái ojogweroaty aty-vy. Ha Hesu omombe'u arandu nhe'ê temitỹgwe rehegwa nhe'ê-rami.

⁵—Oho onhemitỹ va'e onhemitỹ hagwã. Omohã temitỹ. Onhemitỹ jave oime temitỹ ra'yi tape rembe'y-rupi ho'a va'e. Ha upéi ohasa va'e opyrũmba hese, gwyra ou ho'upa ave. ⁶Oime ave temitỹ ra'yi itaty-rupi vyv pererĩ-rupi ho'a va'e ave. Upéi henhói-ma ramo pya'e ipirupa jevy nainhakỹi-gwi vyv. ⁷Oime ave temitỹ ra'yi nhuatĩndy-rupi ho'a va'e ave. Upéi ojoparapa henhói-vy hemitỹ ndive okakwaa nhuatĩ. Ojaho'ipa upe temitỹgwe-pe. ⁸Oime ave temitỹ ra'yi vyv porã-my ho'a va'e. Upéi okakwaa-ma hemitỹ. Hope porã-ma oho-vy. Hi'a porã-ma rire cem ha'yi meme-ma oi, he'i Hesu íxupe kwéry omombe'u-vy arandu nhe'ê. Upéi:

—Ne aranduse va'e ejeapysaka katu ko xe nhe'ê-rehe, he'i onhe'ê hatã-vy íxupe kwéry.

⁹Upe rire Hesu reroviaha kwéry oporandu íxupe:

—Mbava'e tipo eremombe'use kuri ore-vy? Ore, norohendu kwaái kuri upe temitỹgwe rehegwa nhe'ê, he'i oporandu-vy íxupe.

¹⁰—Peê peikwaa voi ra'e mba'éixa po nhamoirũ Nhandejáry-pe nhane ruvixarã. Nhandejáry ome'ê-ma peê-my pene arandurã. Oikwaa uka-gwi peê-my peikwaa-ma. Ha kente ambue kwéry-pe ndojeroviái va'e-pe ndoikwaa ukáiry. Upéa-gwi arandu rehegwa nhe'ê aiporu ramo, ndojeroviái-gwi okanhy inharandurã íxugwi kwéry, he'i. —Upéixa-gwi oma'ê ma'ê rei ha'e kwéry, ha mba'eve ndohexáiry. Ohendu hendu rei hikwái, mba'eve ndoikwaáiry. Ndojeroviái hese-gwi Nhandejáry ndoikwaa ukáiry íxupe kwéry, he'i Hesu omombe'u-vy.^w

¹¹Upéi he'i ave:

—Temitỹgwe rehegwa nhe'ê amombe'u kuri aikwaa uka-ta peê-my, he'i.

—“Temitỹ ra'yi” he'ise Nhandejáry nhe'ê porã. ¹²Upe tape rembe'y-rupi ho'a va'e nhe'ê he'ise: Oi nhe'ê porã nohendu kwaái va'e. Ohendu-ma ramo, ou oipe'a anhaygwasu nhe'ê porã inharandu porãrãgwe ipy'a-gwi pono ogwerovia, pono onheresende uka Nhandejáry-pe, he'i.

¹³—Ha itaty-rupi ho'a va'e nhe'ê he'ise: Oi nhe'ê porã ohendu rei va'e. Ohendu-ma ramo ovy'a ogwerovia-vy. Ha pya'e henhói ndahapóiry va'e-rami ndogweroviái ipy'apy reheve. Sapy'a ndogweroviavéi. Ohasa asy-tama ramo, imbojeyavyharã ou ramo naimandu'avéi-ma Nhandejáry nhe'ê porã-rehe.

^w 8.10 Is 6.9-10

¹⁴—Ha nhuatĩndy-rupi ho'a va'e nhe'ê he'ise: Oĩ nhe'ê porã ohendu mixĩ va'e. Ha onhesamondo mondo omba'e-rehe: “Mba'e tipo ojehu-ta xe-vy ko'ángã” he'i ojeppy'apy-vy. Imba'e reta reta-rehe ojapura. Oipotave tave ojéupe gwarã. Opaixagwa ojaPOSE ojererohory mo'ã hagwã. Omba'e retarã-rehe ete ha'e oikotevê. Nhandejáry remimbota, gwembiapo porãrã mo'ã ojapo. Ha nopenái inhe'ê porã-rehe. Temitygwe naha'yĩry va'e-rami opyta. ¹⁵Ha yvy porã-my ho'a va'e nhe'ê he'ise: Oĩ nhe'ê porã-rehe ojeapysaka va'e. Ohendu-ma ramo ogwerovia tee voi. Ogwerovia-gwi ipy'a potĩ porã. Nhandejáry rape-rehe ogwata gwata. Hembaliapo porãve rãve va'e ogwerovia-gwi. Upéixa-gwi “Heta ha'yĩ va'e ramigwa” ha'e hese, he'i Hesu gwemimbo'e kwéry-pe gwemimombe'ukwe oikwaa uka-vy íxupe kwéry.

Tataendy rehegwa nhe'ê

(Mc 4.21-25)

¹⁶Upéi Hesu omombe'u jevy arandu nhe'ê tataendy rehegwa nhe'ê-rami: —Tataendy nhamoendy ramo jepe ndaha'êi nhamoĩ hagwã mba'e ryrú gwy-py. Ndaha'êi ave nhamoĩ hagwã tupa gwy-py. Tataendy nhamoendy nhamoĩ hagwã tataendy rendaty-py, nhande resape porã hagwã. ¹⁷Upéixa ave ojekwaa porã va'erã gwĩ onhenhomi va'ekwe gwive. Ha Nhandejáry oikwaa uka va'erã enterove va'e-pe oikwaa e'y va'ekwe gwive oikwaa porãmba hagwã. Hesakã va'e ramigwa-py ojekwaapa va'erã. Nhande py'apy-py oime va'e gwive ojekwaa uka va'erã.

¹⁸—Ejeapysaka porã katu xe nhe'ê-rehe. Ne arandu porã-ma ramo, hetave ojekwaa va'erã nde-vy ne aranduve nduve hagwã-vy ereho. Nahi'arandúi va'e ae nohendu kwaái-vy voi. Okanhymba va'erã íxugwi inharandurágwe, he'i Hesu omombe'u-vy gwemimbo'e kwéry-pe.

Hesu re'yĩ kwéry

(Mt 12.46-50; Mc 3.31-35; Hb 2.11-13)

¹⁹Upe ramo ou isy tyvýry kwéry ndive. Ndikatúi ogwahẽ henda-py. Hesu jerekwe-rehe heta eterei onhomboaty hikwái. ²⁰Upéi oikwaa va'e he'i Hesu-pe.

—Nde sy oĩ oka-py. Nde ryvy kwéry ave oĩ upe-py. Nde rexase, he'i omombe'u Hesu-pe.

²¹Ha'e katu he'i:

—Nhandejáry nhe'ê ohendu va'e gwive, inhe'ê ojapo va'e gwive upe va'e kwéry-pe xe ha'e, “Xe sy, xe ryvy” ave, he'i íxupe kwéry Hesu hekorã omombe'u-vy.

Hesu omokirirĩ y, yvytu ave

(Mt 8.23-27; Mc 4.35-41)

²²Ha upe rire, peteĩ áry-py, Hesu onhemboyru kanoagwasu-py gwemimbo'e kwéry ndive:

—Jaha jahasa hagwã y rovái, he'i íxupe kwéry.

He'i-vy oho hikwái.

²³ Oipykúí oje'ói-vy jave hikwái Hesu oke oĩ-vy. Upe jave y-rehe ho'a yvytugwasu. Omopu'ã pu'ã y-pe. Onhehẽ-ma kanoagwasu-py y. Haimete ete y omohynyhẽ kanóa. Ombopohýi eterei kanóa y. Haimete ete omonheapymi kanóa y gwy-py. ²⁴ Upéixa-gwi oho omombáy Hesu-pe:

—Epáy katu, mbo'eháry. Nhanheapymimba-tama. Onheapymi-tama nhande ryrú y gwy-py, he'i Hesu-pe omombáy-py.

Opáy-ma Hesu. Oja'o yvytugwasu-pe. Omombyta y. Inhe'ẽ-py okirirĩ-ma. ²⁵ Upéi he'i ondivegwa kwéry-pe:

—Ma'erã nderejeroviái xe-rehe, he'i onhemonhe'ẽ-vy ondivegwa kwéry-pe.

Ha oponderapa hese hikwái:

—Mba'eixagwa po ko va'e? Onhe'ẽ ramo y-pe yvytu-pe ave omokirirĩ inhe'ẽ-py rei. Mba'eixagwa po ko va'e, he'i joa Hesu-rehe hikwái.

Anháy rerekoha-gwi Hesu omosẽ anháy kwéry

(Mt 8.28-34; Mc 5.1-20)

²⁶ Ha upe rire oipykúí pykúí oho-vy ogwahẽ hagwã Geraseno kwéry retã-my. Upe tetã opyta yrusu rembe'y-py. Galiléia yvy rovake opyta.

²⁷⁻²⁹ Ha osẽ-ma ramo kanóa-gwi, ou ohogwaitĩ-vy íxupe upe anháy ojepota va'e va'ekwe hese. Tetã-gwi ou. Hi'are-ma oiko opi-vy. Óga-py ndoikovéi ave. Oiko rei ijyta-rupí upe anháy ojepota va'e hese. Ojepota-gwi omenda va'ekwe anháy-rehe. Oiko meme indive. Upe tetã mygwa kwéry oapresa mo'ã íxupe. Ndikativéi onhapytĩ íxupe. Onhapytĩ jevy jevy rei íxupe. Ojokwa jokwa íxupe oipokwa oipykwa ave calena-py. Ha omondohoypa. Omopẽmba íxupe oho-vy. Anháy ogweraha íxupe tekваты e'ỹ-my oheja.

Upéi Hesu ou ohogwaitĩ íxupe. Ohexa-ma ramo Hesu-pe osapukái-vy ojeity íxupe:

—Hesu Tupãgwasu ra'y tee voi ko nde, he'i íxupe. —Mba'e tipo erejapota xe-rehe, he'i oporandu-vy íxupe. —Ajerure nde-vy ani xe mbohasa asy teĩ, he'i Hesu-pe anháy.

Upe jave:

—Esẽ katu ko kwimba'e-gwi, he'i Hesu anháy-pe.

³⁰ Ha kwimba'e-pe he'i:

—Emombe'u xe-vy nde réry, he'i íxupe.

—Ore reta-gwi xe réry Heta ave, he'i. Heta-ma voi anháy-rehe ojepota-ma va'ekwe.

³¹ Upéi ojerure rure Hesu-pe anháy kwéry pono omondopa íxupe kwéry anháy opyta hagwã-my. ³² Upe jave y rembe'y-py oĩ heta kure. Yvyaty rembe'y-rehe okaru joa kure. Ha anháy kwéry ojerure Hesu-pe oheja hagwã kure yta-py oike.

—Tapeho katu, he'i íxupe kwéry.

³³ Ha anháy kwéry osẽ kwimba'e-gwi oike jevy kure yta-py. Ha kure kwéry oriparapa ogwey-vy. Y rembe'y-py ogwey oje'ói-vy yugwarusu-py. Onheapymimba y gwy-py oje'ói-vy hikwái.

³⁴Upéa ohexa-ma ramo, kure-rehe onhangareko va'e kwéry oriparapa oho-vy hikwái. Omombe'u tetã mygwa kwéry-pe. Tetã jere rehegwa-pe ave omombe'u. ³⁵Oupa ojehexapa ojehe va'ekwe gwive. Ogwahẽmba Hesu renda-py. Ohexa anháy rerekohare ave ogwahẽ hikwái. Ohexa íxupe Hesu renonde-py ogwapy-vy oĩ-vy. Onhemonde-ma oĩ-vy. Ndaitavyvéi-ma anháy rerekohare. Upéa-rehe ipy'amirĩmba hikwái. Ipu'aka eterei Hesu.

³⁶Ha gwĩ hexahare omombe'upa íxupe kwéry. Anháy rerekohare rehegwa nhe'ẽ omombe'u. Mba'eixagwa pa ombogwera anháy rerekohare omombe'u. ³⁷Ha upéa-rehe ipy'amirĩmba Hesu-gwi Geraseno kwéry. He'i íxupe opoi hagwã hetã-gwi. Upéixa-gwi onhemboyru jevy kanóa-py Hesu hendive kwéry ave ohasa jevy y rovái oje'ói-vy. ³⁸Oike-ma ramo kanóa-py, anháy rerekohare ojerure íxupe omoiruse eterei íxupe. Ha ndohejái oho ondive. Omondo íxupe:

³⁹—Tereho nde róga-py, he'i. —Emombe'u nde re'ýi kwéry-pe erekwera porãmaha. “Nhandejáry ojapo porã porã xe-rehe” ere katu emombe'u-vy íxupe kwéry, he'i Hesu íxupe.

Ha upéi katu oho omoherakwã upe tetã mygwa-pe:

—Xe-rehe ojapo porã porã Hesu, he'i. —Inhe'ẽ-py rei omosẽ imondo-vy xéhegwi anháy kwéry. Xe mbogwera-ma. Ndaxe tavyvéi-ma ãy, he'i. —Ojapo porã voi xe-rehe Hesu, he'i omombe'u-vy gwe'ýi kwéry-pe.

Jairo raji rehegwa nhe'ẽ, kunha ombogwera va'e rehegwa nhe'ẽ ave
(Mt 9.18-26; Mc 5.21-43)

⁴⁰Ha y rovái ogwahẽ jevy ramo heta eta ojogweroaty aty y rembe'y-py Hesu ra'arõ-vy. Ogwerohory eterei Hesu ogwahẽ ramo. ⁴¹⁻⁴²Ha upe ramo ogwahẽ ou-vy kwimba'e. Ojeporahéi haty pygwa ruvixa upéa. Héry Jairo. Ogwahẽ-ma ramo onhesũ omboete-vy Hesu rovagwy-py.

—Mbo'eháry, he'i, —Omano-tama xe raji, he'i. —Eju katu, jaha, he'i íxupe. —Ha'enhomi xe raji oiko, he'i. —Ogwereko-ma doze ro'y, ha omano-tama. Eju katu jaha embogwera íxupe ani hagwã omano, he'i ojapura-vy hese.

Upéa-gwi Hesu oho hendive. Tape-rehe oho ramo, ijaty jaty Hesu-rehe ojoko-vy ojopypa íxupe.

⁴³Tape ku'a-rupi ou kunha. Hapykwéri ete-ma ou. Are-ma hasy. Doze ro'y-ma ogwereco ojegwaha. Ome'ẽmba va'ekwe ogwereco va'e ombogwerahaty kwéry-pe okwera hagwã mo'ã. Opaga paga rei okwera hagwã mo'ã. Ha ndokwerái joty. ⁴⁴Upéa-gwi ou Hesu rapykwéri. Opoko ijao poty-rehe. Opoko-ma ramo omoĩ opo hese, opi-ma íxugwi ijegwaha. Okwera-ma kunha.

⁴⁵Upéa-rehe Hesu oporandu:

—Kiva'e opoko kuri xe-rehe? he'i oporandu-vy onhomongeta hagwã indive.

Enterove he'i joa:

—Ndaha'úi xe, he'i Hesu-pe.

Ha Pedro katu, oirũ gwéry ndive, he'i:

—Ijatyba hikwái, mbo'eháry. Ojogweroaty aty oje'ói-vy nde rexa-vy. Ojejapi japipa oje'ói-vy, he'i íxupe. —Ereporandu rei para'e, “Kiva'e opoko kuri xe-rehe?” ere rei ra'e, he'i.

⁴⁶Upéi katu Hesu he'i jevy:

—Opoko-ma voi xe-rehe kuri. Onhembogwera uka hagwã opoko xe-rehe kuri. Okwera-ma xe-rehe opoko-gwi, he'i.

⁴⁷Ha kunha katu oikwaa.

“Ndikatúi anhemĩ Hesu-gwi” he'i opy'apy-py. Ou, ikyhyje omboryryi. Ou ojeity henonde-py. “Ipoxya para'e xe-rehe. Naxe mbogweraséi para'e” he'i mo'ã Hesu-rehe opy'a-py. Omombe'upa anhetegwa va'e. Ijaty va'e ohendu ave omombe'u ramo.

—Anhembogwera uka hagwã kuri nde-rehe apoko kuri, he'i íxupe. —Xe po amoĩ ramo nde-rehe akwera-ma, he'i Hesu-pe hasy va'ekwe kunha.

⁴⁸—Ãy katu erekwera-ma. Xe raji-rami voi oroporiahuverekó, he'i kunha-pe imbopy'agwapy-vy Hesu. —Nde erejerovia-ma xe-rehe. Upéa-gwi erekwera-ma. Ne resái porã-ma. Nde py'agwapy reheve tereho, he'i Hesu íxupe.

⁴⁹Onhe'ẽ jave kunha-pe, ou mburuvixa Jairo róga-gwi omombe'u:

—Omano ete-ma nde raji. Ndovaleví, natekotevéi oho mbo'eháry nde róga-py. Eheja katu toho, he'i mburuvixa-pe.

⁵⁰Ha Hesu ohendu omombe'u ramo:

—Ani eremboasy teĩ. Ejerovia katu xe-rehe. Ambogwera-ta íxupe, he'i túvy-pe. Upéi oho ohexa omano va'ekwe.

⁵¹⁻⁵⁴Ogwahẽ-ma ramo óga-py ndohejái avave oike indive. Pedro mante oike, João, Tiago, mitã ru, mitã sy ave oike. Upe va'e mante oike omoirũ-vy Hesu-pe.

Ha ijayvu joa hikwái gwĩ ndoikéi va'e kwéry. Hasẽmba hapirõ-vy.

Hesu ae he'i:

—Ani pene rasẽ teĩ, he'i. —Nomano tee mo'áiry. Oke ae-ma oĩ-vy, he'i omano tee va'e-rehe.

Ha ha'e kwéry onhembohory hese hikwái.

—Omano ete-ma, he'i hikwái ohapirõ joa-vy.

Upéi oike Hesu mitã kunhagwasu oĩ va'e ha-py. Inhirũ mbohapy reheve, mitã kunha ru, isy ave ogweroike ondive. Oipopyhy mitã kunhagwasu-pe:

—Mitã kunhagwasu, epu'ã katu, he'i ohenói-vy mitã kunha omano va'ekwe-pe.

⁵⁵He'i-ma ramo Hesu, oikove jevy mitã kunha. Pya'e opu'ã.

—Emongaru mani katu ne memby, he'i Hesu isy-pe.

⁵⁶“Mba'éixa omoingove jevy íxupe?” he'i opondera eterei-vy hese hikwái. Ha Hesu katu he'i:

—A-rami xe amoingove jevyha kuri, ani ae teĩ xe mombe'u kuri, he'i íxupe kwéry Hesu.

Gwemimbo'e kwéry omondo Hesu

(Mt 10.1,5-15; Mc 6.7-13)

9 ¹Ha upéi katu Hesu ohenói doze gwemimbo'e kwéry-pe ojogweroaty hagwã henda-py.

—Xe nhe'ẽ-py emosẽ sêmba katu anháy imondo-vy, he'i íxupe kwéry. —Xe nhe'ẽ-py ereporombogwera-ta ave, he'i. ²—Tereho eremombe'u hagwã Nhandejáry rehegwa nhe'ẽ. “Pemoirũ katu Nhandejáry pende ruvixarã-pe” ere kuri xe mombe'u-vy, he'i íxupe kwéry. —Ha hasy va'e-pe erembogwera-ta ave, he'i íxupe kwéry imondo-vy. ³—Ani ereraha mba'eve nde rupive. Nde pykoka ani ereraha teĩ. Nde plata ryrũ ani ereraha teĩ ave. Nde avío ani ereraha teĩ ave. Nde plata ani ereraha teĩ ave. Ne kamisa mokõi ani ave ereraha teĩ, he'i. —Nandi ete voi tapeho, he'i íxupe kwéry. ⁴—Ereike ramo óga-py, epyta upe-py. Eresẽ peve upe tetã-gwi, eiko peteĩ óga-py. Ani erembopopa óga ereiko-vy. ⁵Ha tetã mygwa kwéry nane mogwahêséiry ramo, eresẽ jave embovava nde py ho'apa hagwã yvy timbore nde py-gwi. Hekoha vaipaha eremombe'u hagwã emopotĩ porã nde py. He'i arã upe pygwa, “Nhande rekoha vai eterei-gwi nipo ra'e opy omopotĩ potĩ oho-vy” he'i arã nde-rehe. “Nhandejáry re'ýi e'ỹ-rami nipo ra'e nhande kwéry rekoha” he'i arã gwekoha vaiha oikwaa-vy hikwái, he'i íxupe kwéry Hesu omondo-vy.

⁶Aipo ramo oho hemimbo'e kwéry. Tetã'i tâ'i-rupi onhemonhe'ẽ enterove-pe oho-vy. Nhandejáry Hesu Cristo rehegwa nhe'ẽ porã omombe'u. Ha opa ohoha-rupi ombogwera hasy va'e-pe.^x

Hesu rerakwã ohendu Herodes

(Mt 14.1-12; Mc 6.14-29)

⁷Upe jave Galiléia pygwa mburuvixagwasu ohendu-ma Hesu rerakwã. Herodes mburuvixagwasu réry. Ohendu-ma ramo herakwã, he'i:

—Kiva'e tipo upe va'e, he'i opondera-vy.

Omombe'u joavy avy, omombe'u jokupe kupe rei íxupe. Oĩ he'i va'e Hesu-rehe: “João Batista amyri voi ra'e ojehexa uka jevy ra'e” he'i rei va'e hese. ⁸Oĩ ave he'i rei va'e hese: “Upéa ko myamyrikwe Elias ojehexa uka jevy ra'e” he'i rei hese. Oĩ ave he'i va'e hese: “Upéa ko yma myamyrikwe Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety ojehexa uka jevy-ma ra'e” he'i rei va'e hese. ⁹Upéa-rehe Herodes he'i:

—Kiva'e tipo upe va'e, he'i. —João amyri anhak'a'o uka va'ekwe ndaha'ei nipo ha'e voi ra'e, he'i mo'ã hese. —Aipo ramo kiva'e nipo aipo va'e ra'e, he'i rei hese. —Ahendu herakwã jokupe kupe rei. Ahexase eterei Hesu-pe, he'i.

^x9.1-6 Lc 10.1-12

Hesu ombopopóy heta va'e-pe cinco mbojape, mokõi pira ave
(Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Jo 6.1-14)

¹⁰Upe rire hemimondo kwéry ou jevy-ma ramo Hesu renda-py omombe'upa íxupe. Ojapo japo va'ekwe omombe'u íxupe. Upe-ma ramo ha'e ogweraha íxupe kwéry Betsaida tetã-my omokane'ogwa-vy mo'ã ogweraha. ¹¹Oikwaa-ma ramo jepe kente kwéry oho hapykwéri. Ogwahẽ-ma ramo hikwái ojogwerohory ogwahẽ-vy Hesu ha-py. Omombe'u íxupe kwéry. Nhandejáry nhande ruvixarã rehegwa nhe'ẽ omombe'u íxupe kwéry. Ha hasy va'e-pe ombogwera meme.

¹²Ka'aru ete-tama ramo upe doze hemimondo kwéry ou onhemoagwĩe-ma Hesu-gwi. He'i Hesu-pe:

—Ere ojogweroaty va'e-pe toho tetã mirĩ-rupi tetã jerekwe-rupi gwemi'urã toheka, oke hagwã ave, he'i Hesu-pe. —Ndaipóri mba'eve a-py, he'i Hesu-pe.

¹³Ha'e katu he'i íxupe kwéry:

—Peẽ jepe peme'ẽ hemi'urã kwéry íxupe kwéry, he'i.

—Ndahetái nhane remi'urã, he'i —cinco mbojape, mokõi pira ka'ẽ mate oĩ, he'i. —Oroho-ta tipo orojogwa heta hetave hemi'urã kwéry hetave ho'u hagwã, he'i oporandu-vy Hesu-pe.

He'i ave íxupe:

—Heta eterei oime kente kwéry ko'a-py, he'i onhomongeta-vy Hesu-pe.

¹⁴Haimete cinco mil Hesu nhe'ẽ renduhaty oime upe-py. Upéixa-gwi he'i hese kwéry “Heta eterei voi oime kente kwéry ko'a-py” he'i.

Ha Hesu he'i:

—Nahániry, pembogwapy uka katu íxupe kwéry. Cinquenta oĩ va'e ojopypy ypy-py ogwapy hagwã, he'i gwemimondo kwéry-pe. —Ojogweroaty mirĩ mirĩ-vy pembogwapy uka íxupe kwéry, he'i íxupe kwéry.

¹⁵Ha'e kwéry omombe'u enterove ogwapy hagwã. Ha ogwapypa-ma hikwái. ¹⁶Upéi Hesu oipyhy upe cinco mbojape. Mokõi pira ave oipyhy. Upéi hovayva temi'urã-rehe omboete-vy. Hemime'erã-rehe Hesu otima porã Nhandejáry-pe. Upéi ombopopóy temi'urã. Ome'ẽ me'ẽ gwemimbo'e kwéry-pe ombogwey hagwã enterove rovagwy-py. ¹⁷Ha enterovete okaru. Hygwyatãmba-ma ave hikwái. Upéi ombohryu ho'u va'ekwe rembyre. Doze ajaka jevy joty ombohryu hembyre kwéry. Hynyhẽmba.

“Nde ko Nhandejáry rembiporavokwe voi” he'i Hesu-pe Pedro
(Mt 16.13-23; Mc 8.27-33)

¹⁸Hesu omondo jevy onhe'ẽ Nhandejáry-pe. Ha'enho ombojeupi onhe'ẽ. Ha hemimbo'e kwéry oĩ ave hendive. Upéi oporandu íxupe kwéry ojekwaa uka hagwã.

—Mbava'e tipo he'i ra'e kente kwéry xe-rehe? he'i oporandu-vy.

¹⁹Ha'e kwéry he'i:

—Ne mombe'u joavy avypa kuri hikwái. “Yma myamyrĩ omano va'ekwe ojehexa uka jevy kuri nhande-vy” he'i joa kuri nde-rehe entero kente kwéry, he'i íxupe. —“João Batista amyrĩ voi ojehexa uka jevy nipo ra'e” oĩ he'i va'e nde-rehe. “Elias amyrĩ ojehexa uka jevy nipo ra'e” oĩ ave he'i va'e nde-rehe. “Myamyrĩ Nhandejáry nhe'ê-py omombe'u va'ety ojehexa uka jevy nipo ra'e” oĩ he'i ave va'e nde-rehe, he'i íxupe.

²⁰—Ha nde katu, mbava'e ere xe-rehe? he'i ave oporandu-vy íxupe kwéry.

Ha Pedro katu he'i:

—Nde ko Cristo voi, he'i íxupe. —Nde ko Nhandejáry rembiporavokwe voi nde, he'i íxupe Pedro.

²¹—Ha'e voi xe. Ani ae katu xe mombe'u teĩ kuri avave-pe, he'i. —“Cristo nhane remiha'arõ voi upe va'e” ani peje teĩ avave-pe xe mombe'u-vy, he'i íxupe kwéry.

²²—Xe Nhande Ryke'y tee va'e voi ko xe, he'i. —Tekotevẽ xe ahasa asy aiko-vy. Xe mbojevya-ta judeu ruvixa kwéry, pa'i ruvixa kwéry ave, judeu rekombo'ehaty kwéry ave. Upéi xe jukase-ta hikwái. Ha xe juka uka-ta joty hikwái. Xe juka-ma rire, mbohapy áry rire aikove jevy-ma va'erã, he'i ojehegwa omotenonde-vy íxupe kwéry.

Hesu moirũse va'e rehegwa nhe'ẽ

(Mt 10.38-39; 16.24-28; Mc 8.34-9.1; Lc 14.27)

²³—Xe moirũse ramo anive ne rakate'ỹ nde rekove-rehe.

Okurusugwasu-rehe omano va'erã-rami ae katu eiko nderejapovéi hagwã erejapose va'e. Xe reko-rupi ae ereiko meme hagwã. ²⁴Gwekove-rehe hakate'ỹ va'e ndoikói va'erã voi Nhandejáry ndive. Ha xe-rehe ha-py gwekove-rehe nopenái va'e oikove meme va'erã Nhandejáry ndive.

²⁵Ndovaléi va'erã nde-vy ko yvy apy gwive járy ramo ereiko hagwã, ne mba'e retave tave erereko hagwã erepena e'ỹ Nhandejáry-rehe. Ndereiko porãi ramo Nhandejáry ndive, ndovaléi arã nde-vy nde rekoha porã mo'ã. Ha'e nde joko-ta gwenda-gwi, he'i. ²⁶—Ha kente gwapixa renda-py ogwenotĩ he'i hagwã, “Ajerovia-ma Hesu-rehe” he'i hagwã va'e, nohenduséi ave xe nhe'ẽ. Upéa-rehe xe ave, xe Nhande Ryke'y tee va'e voi, napena mo'ãi ave hese, he'i. —Xe amano rire aju jevy va'erã. Xe pu'aka resakã reheve agwahẽ jevy va'erã aju-vy. Xe Ru pu'aka resakã reheve agwahẽ jevy va'erã aju-vy. Hembigwái marangatu va'e yváy gwigwa va'e ndive agwahẽ jevy va'erã aju-vy. Ha upéixa aju ramo, napena pena mo'ãi hese kwéry xéhegwi otĩ va'ekwe-rehe, he'i voi.

²⁷—Anhete ko xe ha'e-ta nde-vy. Oĩ a-py gwĩ nhane pa'ũ mygwa ohexa ranhe-ta mba'eixagwa pa oiko va'e Nhandejáry nhande ruvixarã. Ohexa e'ỹ reheve nomano mo'ãi. Ohexa rire mate omano va'erã, he'i onhemombe'u-vy íxupe kwéry Hesu.

Hesu onhomongeta mokõi ojereropyahu jevy va'e ndive
(Mt 17.1-8; Mc 9.2-8)

²⁸Peteĩ semana rire mbohapy ogweraha gwupive Hesu. Pedro, João, Tiago ave ogweraha omondo hagwã onhe'ẽ Nhandejáry-pe. Ogwerojeupi yvyatyrusu-rehe heraha-vy. ²⁹Ha Nhandejáry ndive onhomongeta jave ojehekoviarõ-ma oiko-vy Hesu. Ijao imorotĩgwasu ete va'e voi. Nhande resa mbojevy ete hesakã-gwi ijao. ³⁰Ha sapy'a mokõi va'e ojereropyahu jevy va'ekwe onhomongeta indive. Moisés, Elias ave ³¹ojereropyahu jevy ramo va'ekwe ojehexa uka jevy íxupe. Nhandejáry omoendy porã ijere-rehe. Upe reheve ojehexa uka. Hesu ndive onhomongeta jave ojehexa uka. Mba'e ojehe va'erã-rehe onhomongeta. Hesu ohasa asy va'erã Jerusalém-my. Ojuka-tama íxupe upe-py. Upéa-rehe onhomongeta-ma Hesu ndive upe mokõigwa. ³²Ha upe jave Pedro, inhiri ndive hapehýi eterei-gwi oke hatã-ma oĩ-vy. Opáy-ma ramo, ohexa Hesu hendy ete reheve. Mokõi indive onhomongeta va'e ave ohexa-ma ave. ³³Ha upéi katu upe mokõigwa oje'ói-tama hikwái. Upe jave Pedro he'i Hesu-pe:

—Iporã voi japyta ko'a-py, mbo'eháry. Iporã arã orojo-pa peẽ-my gwarã tapyirã. Peteĩ nde-vy gwarã, peteĩ Moisés pegwarã, peteĩ Elias pegwarã orojo-pa, he'i Pedro. Onhemondýi eterei íxugwi ndoikwaáiry mba'e pa he'i.

³⁴Onhe'ẽ jave omo'ã-ma íxupe kwéry arai. Oiko jave arai-py onhemondyipa íxugwi hexa-vy. ³⁵Ohendu-ma arai pa'ũ-my onhe'ẽ va'e:

—Hesu xe ra'y tee, he'i. —Xe rembiporavo va'ekwe, he'i. —Ejeapysaka porã katu inhe'ẽ-rehe, he'i. —Inhe'ẽ-rupi eiko katu, he'i íxupe kwéry Nhandejáry.

³⁶Opa-ma ramo upe va'e nhe'ẽ, ohexa Hesu anho-ma opyta oĩ-vy. Mokõi indive onhomongeta va'ekwe-pe ndohexavéi-ma. Upéa-rehe Hesu remimbo'e okiririmba opyta-vy. Ohexa va'ekwe avave-pe ndoikwaa ukáiry.

Hesu omosẽ imondo-vy anháy
(Mt 17.14-21; Mc 9.14-29)

³⁷Upéi áry ambue-ma ramo, ogwey jevy hikwái yvyatyrusu ári-gwi. Ha heta eta ou ohogwaitĩ-vy Hesu-pe. ³⁸Upéi ojogweroaty va'e pa'ũ-my oĩ inhe'ẽ hatã va'e:

—Ajerure-ta nde-vy xe ra'y-rehe, mbo'eháry. Ha'e anhomi xe ra'y. ³⁹Ha anháy ojepota-ma hese. Ogwereko ramo sapy'a ombosapukái oity imondo-vy íxupe, he'i omombe'u Hesu-pe. —Onhembohete hatã ombojuruyjuipa-ma íxupe. Omboheteryrýi oiko-vy oityha óra. Ndopoi mo'ãi voi íxugwi, he'i.

⁴⁰—Ajerure rei ne remimbo'e-pe omosẽ hagwã mo'ã imondo-vy. Ndikatúi omosẽ, he'i Hesu-pe ojerure-vy gwa'ýry ombogwera hagwã.

⁴¹Hesu katu he'i:

—Áygwa katu ndojeroviái vyteri xe-rehe. Ndogweroavaséi gwekoha xe ndive oiko hagwã. Ndapyta are mo'ãi pene ndive. Ndoroipokwaa mo'ávéi-tama.

Upéi he'i túvy-pe:

—Eru katu nde ra'y xe ha-py.

⁴² Ou-tama ramo nogwahẽ jepéiry ramo, anháy oity jevy-ma íxupe imondo-vy yvy-py, omboheteryrýi íxupe. Hesu ae oja'o-ma anháy-pe: —Epoi íxugwi. Anive erejepota hese, he'i anháy-pe ombogwera hagwã kunumĩ-pe.

Ombogwera-ma rire he'i:

—Eraha jevy nde ra'y, he'i túvy-pe.

⁴³ Ha entéro ohexa va'e opondera ndera oiko-vy:

—Ipu'aka tee va'e voi nipo Nhandejáry ra'e, he'i hikwái hese.

Gwenonde-rupi Hesu omombe'u ojejukaha

(Mt 17.22-23; Mc 9.30-32)

Ha Hesu rembiapo porã ete-rehe opondera-vy oiko jave, Hesu he'i gwemimbo'e kwéry-pe:

⁴⁴ —Pejeapysaka porã katu ko xe nhe'ẽ amombe'u va'erã-rehe peẽ-my. Ajekwaa uka-tama peẽ-my. Xe Nhande Ryke'y tee va'e xe mombe'u-ta voi xe pyhyharã-pe. Xe pyhy-ta xe reraha-ta kente kwéry xe juka hagwã, he'i.

⁴⁵ Ha Hesu nhe'ẽ katu ndoikwaái voi. Ojeapysaka rei hikwái ndoikwaái inhe'ẽ. Onhenhomi íxugwi, upéa-gwi ndoikwaái. Ha mba'eve noporandúi íxupe. Otĩ eterei oporandu hagwã.

Kiva'e po Nhandejáry ombotuvixave-ta?

(Mt 18.1-5; Mc 9.33-37)

⁴⁶ Ha onhomongeta onhondive hemimbo'e kwéry:

—Kiva'e opyta-ta onhembotuvixave hagwã —oporandu randu ojóupe. Onhembotuvixaseve mo'ã hikwái.

⁴⁷ Hesu ae katu oikwaa-ma joty mba'e-rehe onhepy'amongeta hikwái. Upéa-rehe oipyhy mitã oyke-py omoĩ omombe'u hagwã íxupe kwéry hekorã.

⁴⁸ —Eremogwahẽ ramo mitã xe réry-py, ererovy'a ramo íxupe, xe mogwahẽ ave arã. Xe mogwahẽ ramo katu, eremogwahẽ ave arã xe mbouhare-pe ave, he'i. —Nonhemboete ukái va'e-pe Nhandejáry ombotuvixa-ta joty imboete-vy, he'i.

“Nhande-rehe ndaija'e'ỹi va'e nhane pytygwõ va'e joty” he'i Hesu

(Mc 9.38-40)

⁴⁹ Ha João katu he'i íxupe:

—Orohexa-ma kuri kwimba'e omosẽ ramo anháy-pe, mbo'eháry. Omosẽ imondo-vy nde réry-py. Ha upe va'e nanhane moirüi-gwi oro'e íxupe “Ani eremosẽ teĩ Hesu réry-py” oro'e kuri íxupe, he'i Hesu-pe João.

⁵⁰ Ha Hesu katu he'i:

—Ani erejoko teĩ íxupe xe nhe'ẽ-py oiko va'e. Nhande-rehe ndaija'e'ỹi va'e nhane pytygwõ va'e joty, he'i íxupe.

Hesu ohose jevy Jerusalém tetã-my nhande-rehe ha-py ojejuka uka hagwã

⁵¹ Haimete ogwahẽ-ma hi'óra ojeupi jevy hagwã yváy-py. Upe-ma ramo he'i gwemimbo'e kwéry-pe:

—Taha jevy ranhe Jerusalém tetã-my, he'i.

Ohose eterei jevy Jerusalém-my. ⁵² Omondo gwenonderã gwĩ hendive okwa va'e. Osẽ-ma oho-vy ohexa hagwã Hesu rejupagwã. Jerusalém tetã rape ku'a-py rei Samaria yvy pygwa tetã'i-my ogwahẽse mo'ã. ⁵³ Ha upe pygwa oikwaa-ma ramo Hesu ohose Jerusalém-my, nomogwahẽ mo'ãi henonderã-rupi oho va'e-pe gwetã-my. ⁵⁴ Upéa-rehe hemimbo'e Tiago, João ave oporandu Hesu-pe:

—Mbo'eháry, ereipota tipo orohenói tata yváy-gwi ho'a hagwã ko tetã mygwa ári ohundipa hagwã íxupe kwéry, he'i oporandu-vy nomogwahẽ ukái-gwi íxupe upe pygwa kwéry.

⁵⁵ Hesu ojere ha onhemonhe'ẽ íxupe kwéry:

—Naháni. Ndikatúi. Ani erejapo vai hese kwéry, he'i. —Ndereikwaái vyteri xe ae xe rekoha. ⁵⁶ Xe Nhande Ryke'y tee va'e aju aresende hagwã kente kwéry. Nahundiséiry avave-pe, he'i onhemonhe'ẽ-vy íxupe kwéry.

Upéi ohasa oho-vy tetã'i ambue-py ogwahẽ oho-vy.

“Xe moirũ katu” he'i Hesu

(Mt 8.18-22; Lc 14.26-27)

⁵⁷ Hesu ndive oje'ói hikwái. Ha peteĩ va'e he'i íxupe:

—Oromoirũ meme-ta mamo ereho ha-py.

⁵⁸ Hesu ae he'i íxupe:

—Mba'eixagwa pa xe amombe'use peẽ-my. Agwara kwéry ogwereko okeha vyryakwa, gwyra kwéry gwaity ogwereko. Ha xe, Nhande Ryke'y tee va'e, ndarekói xe rupagwã anhemokane'õgwa hagwã, he'i oikwaa hagwã gwekorã.

⁵⁹ Peteĩ upe-py oĩ va'e-pe ae he'i:

—Xe moirũ katu, he'i.

Upe va'e he'i Hesu-pe:

—Xe reja ranhe aha'arõ hagwã xe ru omano. Upe rire ae-ma aha va'erã ne ndive oromoirũ hagwã, he'i íxupe.

⁶⁰ Upéi:

—Nahániry. ãy voi aipota xe moĩru, he'i íxupe. —Xe moirũse e'ỹ va'e ae taimandu'a ranhe katu omano va'ekwe ojaty hagwã-rehe, he'i. —Nde xe moirũ meme katu, he'i. —Emoherakwã Nhandejáry nhande ruvixarã rehegwa nhe'ẽ, he'i.

⁶¹ Upéi peteĩ va'e he'i jevy íxupe:

—Oromoirũ-ta xe Járy. Taha ranhe tamombe'u xe róga ygwa-pe oromoirũ hagwã, he'i Hesu-pe.

⁶² Hesu ae he'i íxupe:

—Xe moirũ katu. Kavaju-py omba'apo va'e-rami ani erejapo. Kavaju omboasuru yvy jave ojeapa ramo, ojapo parĩ parĩ oho-vy. Gwapykwe-koty

orepara-gwi ndohexái gwenonderã. Xe-rehe nderejerovia porãi ramo kavaju-py omba'apo va'e-rami upéixa nde rekoha karẽ karẽ arã ave. Upéixa ramo ou ramo Nhandejáry nhande ruvixarã nande py'a porãi va'erã ereiko hagwã indive, he'i íxupe. —Ani ererepara rei teĩ nde rekokwe-rehe. Xe moirũ ae katu, he'i íxupe.

Setenta gwemimbo'e kwéry-pe omondo Hesu

10 ¹Upe rire oiporavo Hesu setenta kwimba'e omondo hagwã gwenonderã. Onhe'ẽ mombe'uharã omondo mokõ mokõi tetã tetã-rupi oho hagwã. ²Arandu nhe'ẽ temitýgwe kytiháry rehegwa-rami oiporu omombe'u hagwã íxupe kwéry hekoharã. He'i íxupe kwéry:

—Tuvixa eterei voi kokwe ha temitýgwe hi'aju va'ekwe heta eterei oĩ. Upéixa ave oĩ heta eterei nohendúi vyteri va'e Nhandejáry nhe'ẽ.

—Ha temitýgwe kytiháry ndahetáiry. Ndahetáiry-gwi ojerure kokwe járy-pe ombohetave hagwã ikytiharã imondo-vy. Upéixa ete peẽ pejerure katu Nhandejáry-pe ombohetave hagwã onhe'ẽ mombe'uharã omosarambi hagwã onhe'ẽ.

³—Tapeho, he'i ave íxupe kwéry. —Xe oromondo-ta ãy hembiaipo vai va'ety ha-rupi, he'i. —Mymba ra'y jagwarete pa'ũ-my oiko va'e-rami peiko va'erã upe-py. ⁴Ani ereraha mba'eve rei nde rupive. Ani ereraha ne mba'e ryru. Nde plata ryru ave, ani ereraha teĩ. Nde py rehegwa ave ani ereraha teĩ. Ne rogwaitĩ ramo tape-rupi, ani joty erepyta teĩ. ⁵Eregwahẽ-ma ramo óga-py ereike-ma ramo, ere-ta óga pygwa-pe “Nhandejáry tane mbopy'agwapy porã katu” ere arã óga pygwa-pe. ⁶Upe óga pygwa kwéry ojohayhu porã ramo, ipy'agwapy porã va'erã. Ha ndojohayhu porãi ramo upe pygwa kwéry, ojevypa jevy arã nde-vy ne nhe'ẽ. ⁷Peteĩ va'e óga-py mate erepyta. Ani erembopopa óga ereho-vy. Ome'ẽ arã ne remi'urã, ne mboy'u ave arã. Ani nde py'amirĩ teĩ erekaru hagwã. Omba'apo va'e-pe ohembi'u me'ẽ voi.

⁸—Tetã ambue-py eregwahẽ ereho-vy ramo, ne mogwahẽ porã ramo terepyta upe-py. Ne rembi'u me'ẽ rire tere'upa mani. ⁹Terembogwera hasy va'e upe-py okwa va'e-pe ha teremombe'u mbe'u íxupe kwéry: “Hi'agwĩ-ma pendéhegwi hi'óra Nhandejáry oiko hagwã nhande ruvixarã” ere eremombe'u-vy, he'i Hesu gwemimondorã kwéry-pe.

¹⁰⁻¹¹ Upéi:

—Eregwahẽ ramo tetã ambue-py ha nane mogwahẽ porãi ramo, hape heta-rupi teregwata gwata-vy eremombe'u-vy. Enhe'ẽ hatã atã eremombe'u-vy, “Oĩ xe py-rehe ne retã timbore. Ambovava-ta xe py xe py-gwi ho'apa hagwã ereikwa tee hagwã Nhandejáry nhe'ẽ nrehenduséiha. Ne mo'agwĩ-ma ra'e ou-vy Nhandejáry nhande ruvixarã, ha nrehenduséi upe xe remimombe'u hesegwa nhe'ẽ.

Upéixa-gwi napene arandu porãiry pejejavy-vy” emombe'u íxupe kwéry, he'i. ¹²—Anhetegwa ha'e-ta peẽ-my, Nhandejáry ojohu-ta enterová-pe hembiapokwe-rehe, ha ombohasa asy-ta ójehe ojerovia e'ỹ va'e-pe. Hekoha vai eterei va'ekwe Sodoma tetã mygwa kwéry. Upéixa-gwi Nhandejáry ombohasa asy va'ekwe

ixupe kwéry. Ha ko'äygywa nohenduséi ramo ne remimombe'u, nohenduséi-gwi ombohasa asy eterei va'erä ixupe kwéry. Sodoma tetã mygwa ohasa asy va'erä, ha upe ne nhe'ẽ xe rehegwa nohenduséi va'e ohasa asyve va'erä.^y

Ovy'are'ỹ va'erä Hesu-rehe

(Mt 11.20-24)

¹³Upe rire Hesu omombe'u tetã ambue-rehe.

—Peẽ Corazim tetã mygwa kwéry apomboasy peẽ-my. Pehasa asy ete va'erä. Peẽ Betsaida tetã mygwa kwéry apomboasy peẽ-my. Pehasa asy va'erä. Hexapyrã-rupi xe rembiapo porã meme pene retã-my ajapo-ma pejerovia hagwã mo'ã xe-rehe. Ko'äixagwa hexapyrã-rupi xe rembiapo porã ramo ra'e Tiro tetã-my, Sidom tetã-my, pya'e voi ojerovia arã araka'e xe-rehe upe pygwa kwéry. Omboasy arã araka'e gwembiapo vaikwe. Gwekohakwe-rupi ivy'are'ỹ va'e ao omonde arã araka'e, ivy'are'ỹ va'e renda-py ogwapy arã araka'e onhehapirõ-ma voi arã araka'e. Tanimbu oipixy arã ójehe araka'e ojekwaa-vy. Ogwerova arã araka'e gwekoha, oiko arã mo'ã araka'e Nhandejáry reko-rupi. Ndaxe rexái-gwi ndojeroviái xe-rehe. Ohexa ramo araka'e, pya'e ogwerova arã gwekoha araka'e. ¹⁴Kente kwéry hembiaapo apokwe-rehe ojerereko ramo, hembiaapo vai va'e-pe ombohasa asy va'erä Nhandejáry. Upe áry ombohasa asy voi arã Tiro tetã mygwa-pe, Sidom tetã mygwa-pe ave. Ha peẽ-my ombohasa asyve syve va'erä ixugwi upe tetã mygwa kwéry-gwi.^z ¹⁵Peẽ Cafarnaum tetã mygwa napenhembojeupi mo'ãi Nhandejáry renda-py. Ndereho mo'ãi yváy-py. Peẽ-my pene mbogwejy va'erä tatagwasu ogwe e'ỹ va'e-py, anháy renda-py peho va'erä, he'i Hesu omotenonde-vy gwekoha vai-gwi ndogwerováí va'e-pe.^a

¹⁶Upéi he'i gwemimondorã kwéry-pe:

—Kente ohendu ramo ne nhe'ẽ, xe nhe'ẽ ave ohendu-ma va'erä. Ha nde-rehe ija'e'ỹ va'e, ija'e'ỹ ave arã xe-rehe. Ha xe-rehe ija'e'ỹ va'e, ija'e'ỹ ave arã Nhandejáry xe mbouhare-rehe ave arã. Tereho xe renonde-rupi xe nhe'ẽ eremombe'u hagwã tetã tetã-rupi, he'i.

Hesu ha-py ogwahẽ jevy hemimondo kwéry

¹⁷Ha upéi katu omombe'u mbe'u Hesu nhe'ẽ rire, ou jevy upe setenta hemimondo va'ekwe, Hesu ha-py ogwahẽ jevy ou-vy. Ovy'a ete reheve ogwahẽ jevy omombe'u Hesu-pe:

—Mbo'eháry, ore nhe'ẽ-py osēsẽmba oje'ói-vy anháy hese omenda va'ekwe-gwi. Nde réry orohenói ramo, ore nhe'ẽ-py osẽmba oje'ói-vy, he'i omombe'u Hesu-pe ovy'a voi.

^y 10.12 Gn 19.24-28 ^z 10.13-14 Is 23.1-18; Ez 26.1-28.26; Jl 3.4-8; Am 1.9-10; Zc 9.2-4

^a 10.15 Is 14.13-15

¹⁸ Ha'e katu:

—Ha'e voi. Ahexa-ma kuri anhaygwasu Satanás ho'a-ma yváy-gwi. Overa va'e-rami ho'a va'ekwe.

¹⁹—Pejeapysaka porã katu xe nhe'ẽ-rehe. Xe apombopu'aka-ma opamba'e vai-rehe, anháy-rehe jepe apombopu'aka-ma joty. Ndojehu mo'ãi peẽ-my mba'eve ivai va'e. Erepyrũ ramo mbói-rehe erepyrũ rei va'erã joty. Japeusa-rehe ave erepyrũ rei va'erã joty. Xe nhe'ẽ-py apombopu'aka-ma.

²⁰—Anháy kwéry ohendu-ma jepe ne nhe'ẽ, ani erevy'a joty teĩ upéa-rehe. Oĩ iporãve va'e nde-vy ne mbovy'a tee hagwã. Oiko-ma peteĩ teĩ pende réry yváy-py. Ohai uka va'ekwe Nhandejáry kwatia-rehe. Peẽ he'ýi tee voi. Upéa-rehe ae voi peẽ pevy'a tee katu peiko-vy.

Ovy'a voi oiko-vy Hesu

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Ha upéi katu Hesu-pe ombohory ete Nhe'ẽ Marangatu tee va'e. Ovy'a eterei-gwi he'i:

—Oromboete voi katu, oromomba'egwasu ave xe Ru, yváy-py ereiko va'e. Nde ko, yváy Járy voi, nde. Nde ko, yvy Járy ave ko nde. Ne arandu, nde rekoha rehegwa ereikwaa uka gwĩ ne arandu oikwaase va'e-pe. Ha onhemo'aranduseve va'e-pe nderejekwaa uka mo'áiry nde. Eremokanhy uka ne arandu porã íxugwi. Nonhemo'arandusevegwasúi va'e-pe ae, gwĩ “Mitã-rami ne'írã aikwaapa” he'i ójehe onhemomixĩ-vy va'e-pe erejekwaa uka. Ne remimbota porã-rupi erejapo upéa. Ne arandu tee va'e nde, he'i Nhandejáry-pe omboete-vy.

²² Upéi he'i:

—Xe Ru omoĩ va'ekwe opa va'e xe pogwy-py. Xe mbopu'aka va'ekwe hese kwéry, he'i. —Ha xe kwaapaha ndaipóri. Xe Ru mate xe kwaapaha. Ha ndaipóri ave xe Ru kwaapaha. Xe ae, ta'ýry, xe anho mante aikwaapa íxupe. Aikwaa ukase ramo ambue va'e-pe, ha'e ave oikwaapa va'erã xe Ru-pe, he'i Hesu ojekwaa uka-vy íxupe kwéry.

²³ Upéi ojere onhe'ẽ mbegwe hagwã gwemimbo'e kwéry-pe.

—Ovy'a ete va'erã pene rembiexa exa ohexa va'e. ²⁴ Ha'e-ta voi peẽ-my: Yma gware, Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety amyri kwéry, mburuvixagwasu amyri kwéry ave oipota eterei mo'ã va'ekwe ohexa pene rembiexa va'e ha ndohexáiry. Xe, Nhandejáry rembiporavo va'e xe rexase eterei mo'ã va'ekwe. Ndaxe rexáiry. Ohenduse eterei mo'ã ave va'ekwe pene remiendu endu va'e ha nohendúiry. Ha peẽ pehendu-gwi pevy'a ete voi peiko-vy, he'i Hesu gwemimbo'e kwéry-pe.

“Kiva'e tipo ahayhu-ta” oporandu Hesu-pe

(Mt 22.34-39; Mc 12.28-31)

²⁵ Upéi peteĩ judeu rekombo'ehaty omonhe'ẽ avyse mo'ã Hesu-pe. Moisés amyri rembihaikwe-rehe omombe'u meme upe va'e ha he'i Hesu-pe:

—Mba'e tipo ajapo-ta opave e'ỹ hagwã xe rekove, mbo'eháry, he'i ombojejavý ukase mo'ã-vy.

²⁶Ha Hesu katu he'i:

—Moisés amyrĩ ohai va'ekwe kwatia-rehe jaikwaa hagwã Nhandejáry remimombe'ukwe. Nde, eremonhe'ẽ kwatia nhe'ẽ kwaa va'e ereikwaa-ma ra'e eremombe'u jevy hagwã. Mba'e tipo eremonhe'ẽ upe-py? he'i Hesu mbo'eháry-pe oporandu-vy.

²⁷Upéi upe mbo'eha he'i jevy Hesu-pe:

—“Ejerovia katu Tupã Nhandejáry-rehe. Ehayhu íxupe nde py'apy gwive. Nde koty gwive ave ehayhu íxupe. Ne mandu'a meme hese hayhu-vy. Íxupe ehayhu mbaraete ete porã katu.” Ha “Ehayhu katu nde rapixa kwéry-pe. Nde ae nde rekoha erejehayhuha-rami ehayhu rei katu íxupe kwéry” he'i oikwaa-vy.^b

²⁸—Ere porã —Hesu he'i upe mbo'eha-pe. —Upéixa erejapo ramo nde rekove opave'ỹ va'erã, he'i Hesu íxupe.

²⁹He'i-ma ramo upe Moisés remimombe'ukwe-rehe mbo'eha onhemboheko porãse mo'ã. Upéixa-gwi oporandu jevy Hesu-pe.

—Kiva'e-rehe he'ise xéhegwi hi'agwĩ va'e? Kiva'e tipo ahayhu-ta? he'i.

³⁰Upéi Hesu omombe'u íxupe kiva'e jahayhu hagwã ojeporiahuvareko va'e rehegwa nhe'ẽ-rami:

—Peteĩ kwimba'e ogwejy oho-vy Jerusalém tetã-gwi, he'i. —Ohose mo'ã Jericó tetã-my upe judeu va'e. Tape ku'a-rupi hekoha vai va'e oipyhy íxupe. Oipe'a ijao, oinupã íxupe, ogwerahapa imba'e kwéry omondapa íxugwi. Mba'eve ndohejái íxupe. Ogwerahapa imba'e kwéry íxugwi. Ha oinupã eterei-gwi haimete ojuka íxupe. Omano-tama ramo oheja íxupe tape yke-rehe.

³¹—Upe rire, oime jave tape yke-rehe ou pa'i judeu kwéry ruvíxa pa'i va'e. Ohexa-ma ramo omano-tama va'e ohasa rei joty tape yke rovái-rupi oho-vy. Noipytygwõi hasy va'e-pe.

³²—Upéixa ave ojapo pa'i pytygwõha ave. Noipytygwõi omano-tama va'e-pe. Ogwahẽ-ma ramo henda-py, ohexa-ma ramo íxupe oikupe'o hasy va'e-pe oho-vy.

³³—Upéi peteĩ Samaria pygwa va'e ogwahẽ ou-vy tape-rupi. Samaria yvy pygwa judeu kwéry-rehe ija'e'ỹ va'e jepe, ohexa-ma ramo omano-tama va'e-pe, oiporiahuvareko íxupe. ³⁴Ha'e ae jepe oipytygwõ judeu va'e-pe. Oipohano íxupe. Ikutu hagwe-py omoĩ óleo, omoĩ ave vinho, ombogwera hagwã. Upéi ojokwa ave íxupe ikutu hagwe. Upe rire ohupi gwenda ári ogweraha hagwã ombohupa róga-py. Upe-py onhangareko hese.

³⁵—Ko'ẽmba-ma ramo, oho mombyry e'ỹ ngatu, upe Samaria pygwa onhomongeta mbohupa róga járy ndive. He'i: “Taha xe tape puku-rupi. Mombyryve aha-ta. Ko, mokõi plata ame'ẽ-ta nde-vy. Enhangareko porã ko hasy va'e-rehe xe rekovia onhangareko porã hese” he'i. “Ereiporupa ramo ko plata hese erenangareko-gwi, hetave ame'ẽ-ta nde-vy. Agwahẽ jevy

^b 10.27 Dt 6.5; Lv 19.18

ramo hepyve ramo ame'ê jevy-ta nde-vy. Enhangareko porã hese xe rekovia” he'i mbohupa róga járy-pe, he'i Hesu arandu rehegwa nhe'ê mombe'u-vy.

³⁶ Upéa omombe'u rire, Hesu oporandu mbo'eha-pe:

—Mbohapy ohexa upe haimete omano va'e-pe. Nde-vy ramo kiva'e tipo onhangareko hese ohayhu va'e ramigwa? he'i oporandu íxupe onhemonhe'ê-vy.

³⁷—Upe oiporiahuvereko íxupe va'e, he'i Hesu-pe.

—Upéixa voi, he'i Hesu. —Ha nde, nde ave tekotevê ereiporiahuvereko kente kwéry-pe ave, he'i Hesu upe oity vai ukase mo'ã va'e-pe.

Hesu oho Marta kwéry róga-py oipohu-vy

³⁸⁻³⁹ Hesu, gwemimbo'e kwéry ndive, ogwahê oike-vy tetã'i-my. Ogwahê-ma ramo opyta Marta róga-py. Ha ikypy'y Maria oime ave hóga-py ogwapy oĩ-vy Hesu ha-py ohendu hagwã inhe'ê. Ohenduse eterei inhe'ê naimandu'avéi mba'eve-rehe.

⁴⁰ Ha tykéry katu ojapura pura omba'apo-vy. Hemi'urã heta ojapo-vy oho ou oho ou. Upéi ou Hesu-pe ojapura-vy:

—Nerepena mo'ãi tipo xe-rehe, xe Járy? Xe kypy'y xe reja rei. Naxe pytygwõiry, he'i. —Xe ae ajapopa hagwã nhane remi'urã xe reja ou-vy naxe pytygwõséi para'e, he'i okypy'ýry-rehe. —Ere íxupe xe pytygwõ hagwã, he'i Hesu-pe.

⁴¹ Ha Hesu he'i:

—Nahániry, he'i íxupe. —Nde erejapura eterei opamba'e-rehe. Nande py'agwapyvéi-ma, he'i íxupe. ⁴²—Nanhaikotevê mo'ãi heta mba'e-rehe. Peteĩ mate nhaikotevêve va'e. Ha nde kypy'y katu imandu'a upéa-rehe. Íxupe gwarã opa e'ỹ va'erã-rehe imandu'a, he'i Hesu onhemonhe'ê-vy Marta-pe.

Koixagwa nhanhomongeta Nhandejáry ndive

(Mt 6.9-15)

11 ¹ Gwemimbo'e kwéry ndive Hesu oime peteĩ henda-py. Upe jave Hesu omondo mondo onhe'ê Nhandejáry-pe. Onhe'ẽmba-ma rire, peteĩ indive oĩ va'e he'i íxupe ojerure-vy:

—Ore Járy, emombe'u ore-vy orombojeupi kwaa hagwã ore nhe'ê Nhandejáry-pe, he'i. —João araka'e omombe'u gwemimbo'e kwéry-pe. Upe va'e ramigwa ave, nde emombe'u orombojeupi kwaa hagwã ore nhe'ê Nhandejáry-pe, he'i ojerure-vy íxupe. Oporandu onhe'erã-rehe.

² Aipo ramo Hesu he'i omombe'u-vy:

—Koixagwa nhane nhe'ê Nhandejáry ndive nhanhomongeta porã ramo:

“Ore Ru” ja'e-ta. “Tonhemomarangatu kena nde réry. Nde ko ore ruvixa voi. Xe ruvixa ete ko nde, te'i enterove nde-vy. ³ Ha ãy katu eme'ê meme ore-vy ãy gwarã ore remi'urã, ore remikotevê ave eme'ê ore-vy. ⁴ Ore poriahuvereko katu ore rembiapo vaikwe-rehe anive hagwã ne mandu'a hese. Ore-rehe hembiaipo vai va'ekwe-pe oroiporiahuverekoha-rami, ore poriahuvereko katu. Ani teĩ ereheja ore rekombo'e vai anháy.”

Aipo-rami voi nhanhomongeta Nhandejáry ndive, he'i íxupe kwéry.

Hemikotevê-rehe ojerure va'e-rami rehegwa nhe'ê
(Mc 11.24-25; Lc 18.1; Rm 12.12; Ef 6.18; 1 Ts 5.17)

⁵⁻⁷Upéi omombe'u íxupe kwéry arandu rehegwa nhe'ê. Hemikotevê-rehe ojerure rure va'e rehegwa nhe'ê-rami omombe'u:

—Nde, ne remikotevê-rehe ereho nde re'ýi róga-py. Pyhare mbyte-py ogwahê ramo ne mbohupa, ha ndaipóri ramo hemi'urã, ereho nde re'ýi róga-py erejerure-vy hemi'urã-rehe. “Eme'ê xe-vy xe mbohupa ho'u va'erã” ere erejerure-vy. “Mbohapy mbojape eme'ê xe-vy amongaru hagwã íxupe. Ogwahê kuri xe mbohupa. Ha xe, ndarekói hemi'urã ame'ê va'erã” ere nde re'ýi-pe. Oĩ ramo kóixa he'i va'e nde-vy: “Oronhenomba-ma. Mitã kwéry ndive oronhenoma-ma. Okepa-ma mitã. Ndikatúi apu'ã aipe'a hagwã ore rokê.”
⁸Oĩ ramo aipo-rami he'i va'e nde-vy, erejerure rure jevy va'erã. Nde re'ýi-gwi jepe nopu'ã mo'ãi joty. Erejerure eterei-gwi joty opu'ã va'erã ome'ê va'erã nde-vy ne remikotevê, he'i omombe'u-vy arandu rehegwa nhe'ê.

Hesu omombe'u gwemiendu kwéry ojapo hagwã oração
(Mt 7.7-11)

⁹—Ha xe katu, xe ha'e-ta peê-my: Upéixa va'e-rami tekotevê erejerure rure Nhandejáry-pe. Ejerure rure katu íxupe, ne rembijerure ome'ê va'erã nde-vy. Eheka eka katu ndejéupe gwarã. Ne rembieka katu erejohu va'erã. Okê onhemboty va'e oi-pe'a uka hagwã ombota mbota va'e-rami, pene kyre'ý katu pejapo hagwã oração. Nde-vy oi-pe'a-ma va'e-rami okê, ohendu va'erã Nhandejáry pene nhe'ê.
¹⁰Gwĩ ojerure rure va'e-pe gwive ome'ê va'erã. Gwĩ oheka heka va'e gwive ojohu va'erã. Gwĩ ombota mbota va'e-rami oha'arõ oi-vy va'e-pe gwive ojepe'a va'erã.

¹¹—Nde, túvy kwéry, ereme'ê mba'e porã nde ra'y kwéry-pe. Pão-rehe ojerure ramo, pão rekoviarã avave nome'êi ita gwa'ýry-pe. Upéixa ave pira-rehe ojerure ramo, pira rekoviarã avave nome'êi mbói íxupe. ¹²Yrygwasu rupi'a-rehe ojerure ramo, hekoviarã avave nome'êi japeusa íxupe. ¹³Peê kwéry pende rekoha vai ramo jepe, peme'ê kwaa joty iporã porã va'e pene mitãgwe-pe. Ha pende Ru yváy pygwa katu hekoha porã tee va'e. Upéa-gwi ome'ê kwaa porãve voi peê pejerure va'e-pe. Omohynyhê-ta nde py'a Nhe'ê Marangatu tee va'e. Ojerure va'e py'a omohynyhê-ta.

“Ndaha'úi Belzebu nhe'ê-py amosê anháy kwéry” he'i Hesu
(Mt 12.22-30; Mc 3.20-27)

¹⁴Ha upéi katu Hesu omosê kwimba'e-gwi anháy imondo-vy. Anháy ojepota hese-gwi nainhe'êi, inhe'ênge'ý va'e. Anháy osê-ma ramo íxugwi, onhe'ê jevy-ma. Upéa-rehe,

—Mba'éixa po oporombogweraha? he'i ojóupe opondera-vy Hesu-rehe.

¹⁵Ha gwĩ ipa'ũ-my oĩ va'e he'i rei Hesu-rehe:

—Belzebu ojepota ra'e hese, Hesu-rehe, he'i. —Belzebu anháy ruvixa. Upéa-gwi Belzebu nhe'ẽ-py omosẽ anháy imondo-vy, he'i rei Hesu-rehe.

¹⁶ Ha kente ambue he'i ave íxupe:

—Orohexase ne rembiapo porã voiha. Nderejapo kwaái para'e, erejapo kwaa para'e. Yváy-gwi hexapyrã-rupi orohexase erejapo ramo, he'i ave Hesu-pe. Opu'akaha oiporu avy ukase mo'ã íxupe hikwái.

¹⁷ Ha Hesu katu oikwaa-ma ipy'a-py onhemongeta okwa-vy ramo. Upéa-rehe he'i íxupe kwéry:

—Ndaha'úi Belzebu nhe'ẽ-py amosẽ anháy kwéry, he'i. —Mburuvixa reminghareko kwéry ndaijojái ramo, onhorairõ ramo, ndikatuvéi arã oiko porã onhondive. Upéixa ave óga pygwa kwéry ndaijojái ramo, onhorairõ ramo, ndikatuvéi arã oiko porã onhondive. ¹⁸ Ha anháy ruvixa Satanás re'íi kwéry ave ndaijojái ramo ra'e, onhorairõ ramo ra'e ave, ndikatuvéi arã ra'e oiko porã ra'e anhaywasu gwe'íi ndive. Ndoikovéi arã ra'e gwe'íi kwéry-pe mburuvixa. Aipo ramo omosẽ arã mo'ã ra'e avave-gwi anhaywasu pe anháy ruvixa va'e réry-py voi, he'i. —Ere rei kuri xe-rehe, “Belzebu nhe'ẽ-py omosẽ anháy imondo-vy” ere rei kuri xe-rehe.

¹⁹ —Ha pende re'íi kwéry omosẽ ave anháy imondo-vy. Ma'erã-gwi nderéiry “Belzebu nhe'ẽ-py omosẽ anháy imondo-vy nhande re'íi kwéry”? Upéa ndere mo'ái nde re'íi-rehe. Nde re'íi kwéry rembiapokwe-rehe enterove oikwaa ne akã tavyha, ne rembiapo vaiha ave.

²⁰ —Ndaha'úi Belzebu nhe'ẽ-py xe rembiapo. Nhandejáry nhe'ẽ-py voi amosẽ mosẽ imondo-vy anháy kwéry, he'i. —Aipo ramo, xe rekoha-rehe pehexa kwaa ramo ra'e, “Oiko-ma nipo Nhandejáry nhande ruvixa ramo ra'e” peje arã ra'e xe-rehe, he'i.

²¹ Imbaraete va'e rehegwa nhe'ẽ-rami omombe'u arandu nhe'ẽ. Anháy-rehe opu'akaveha omombe'u.

—Omonda va'e ndoikéiry imbarate va'e róga-py. Onhangareko voi omba'e-rehe. ²² Ogwahẽ-ma ramo imbarateve va'e ipu'aka va'erã hese, oipe'apa-ma va'erã íxugwi. Inhemombaraeteha, imba'e kwéry ogwerahapa arã íxugwi omboja'o ja'o arã gwapixa-pe ime'ẽ-vy.

²³ —Xe ndive omba'apo e'ỹ va'e, ojoko xe rembiapo. Xe renda-py ogwenogwa'ẽ e'ỹ va'e, xe renda-gwi omondo mombyry omosarambi-vy, he'i Hesu onhemombe'u-vy.

Anháy ou jevy gwendagwe-py (Mt 12.43-45)

²⁴ Upéi he'i jevy:

—Ojepota va'ekwe hese osẽ rire, ogwata gwata jevy-ma oiko-vy anháy. Opytu'u renda-py oheka eka-vy ojehasa asa y e'ỹha renda-rupi. Ha ndotopái gwenagwã. “Xe rendagwe-py jevy aha-ta, asẽ hagwe-py aha jevy-ta” he'i ojéupe. ²⁵ Ogwahẽ jevy-ma ramo ohexa gwendagwe. Omoatyrõmba-ma opy'a

kwimba'e. Ndaiporivéi anháy ipy'a-py. Gwendagwe ohexa jevy: “Iporã voi xe rendagwe” he'i, “Opyta rei” he'i ojúpe kwimba'e py'a-rehe. “Óga járy oitypei porã rire, omoĩ porã jevy imba'e kwéry omopotĩ-vy. Upéixa upe óga járy-rami omopotĩ opy'a kwimba'e ra'e. Opyta rei xe rendagwe” he'i anháy ojúpe.

²⁶ Upe-ma ramo, oho oheka oirũrã kwéry. Sete anháy ojohu ivaive va'e ojéhegwi. Ogweru, omoinge jevy gwendagwe-py. Oike rire pe kwimba'e reko ivai voi. Are va'ekwe pe kwimba'e peteĩ anháy ojepota hese ramo, omboheko vai voi íxupe. Ha ãy katu ombohekoha vaive ive, he'i Hesu omombe'u-vy.

Ovy'a ete va'e

²⁷ Upe he'i jave peteĩ kunha omboaty va'e pa'ũ-gwi osapukái:

—Tovy'a katu nde sy, he'i, —ne mokambuhare, ne moingohare. Tovy'a voi katu he'i omboete-vy íxupe.

²⁸ Hesu katu:

—Tovy'ave katu Nhandejáry nhe'ẽ renduha inhe'ẽ-rupi ogwata va'e tovy'ave xe sy-gwi, he'i.

“Ipu'aka ete tee va'e Nhandejáry” he'i Hesu

(Mt 12.38-42)

²⁹ Ha upéi katu Hesu omombe'u jevy ojogweroaty va'e-pe:

—Áygwa heko vai voi Nhandejáry-rehe. Inhe'ẽ ndojaposéi-gwi, ndojeroviaséi ave xe-rehe. “Ne rembiaporã avave ndohexái vyteri va'e ramigwa erejapo ramo, oroikwaa arã mba'exagwa nde” ere rei xe-vy. Upéa erehexa hagwã ndajapo mo'ãi.

—Pene mandu'a katu myamyri Jonas rehegwa nhe'ẽ-rehe. ³⁰ Yma va'ekwe Nhandejáry omondo myamyri Jonas-pe oho hagwã Nínive tetã-my. Upe tetã mygwa kwéry oikwaa hagwã ipu'aka tee va'e voi Nhandejáry, Jonas oho upe-py. Ha xe ave, Jonas ramigwa xe mbou ave Nhandejáry pende ha-py. Xe Nhande Ryke'y tee va'e voi xe mbou áygwa oikwaa porã hagwã ipu'aka tee Nhandejáry.

³¹ —Ha'e-ta ave peẽ-my: Gwenonde-py Nhandejáry ombojogweroaty va'erã kente kwéry peteĩ teĩ ogwereco hagwã hembiapokwe-rehe. Upe-py ko'áygwa onhembo'y ramo ojekwaa hagwã hembiapokwe. Áygwa onhembo'y jave, yma gware kunha mburuvixa Sabá tetã mygwa onhembo'y ave omombe'u hagwã pene rembiapo vaiha.

—Upe kunha amyri ou va'ekwe amo mombyry ete ko yvy apy gwife ou ohendu hagwã mburuvixagwasu Salomão amyri. Ha xe aiko ko'a-py pene pa'ũ-my. Xe tuvixave myamyri Salomão-gwi. Aikwaave íxugwi ha napehenduséi xe nhe'ẽ. Upe pene rembiapo vaiha-rehe omombe'u va'erã upe kunha. ³² Ha yma gware Nínive pygwa kwéry opu'ã va'erã onhembo'y. Áygwa omombe'u-vy onhembo'y va'erã Nhandejáry renonde-py. Pene rembiapo vaiha omombe'u va'erã. Ha'e kwéry ohendu-ma va'ekwe Jonas remimbo'e. Inhe'ẽ ohendu-gwi ogweroa gwekoha va'ekwe. Ojerovia-ma va'ekwe Nhandejáry-rehe. Ha xe aiko ko'a-py. Xe tuvixave myamyri Jonas-gwi, ha napehendu mo'ãi xe nhe'ẽ, he'i onhemombe'u-vy.

Tataendy rehegwa nhe'ë*(Mt 5.15; 6.22-23)*

³³Upéi he'i jevy ojogweroaty va'e-pe:

—Nanhamoendýi tataendy nhandhomi hagwã. Nanhamoĩry mba'e ryrugwy-py. Tataendy nhamoendy nhamoĩ hagwã hendaty-py ohesape porã hagwã oike va'e-pe.

³⁴—Upéixa ave nhande resa. Hesãi porã ramo nhande resa, jahexa porã. Hembipe porã-rupi jagwata porã. Upéixa nde py'a porã ramo, Nhandejáry arandu ohesape nde py'a-py hemimbota-rupi ereiko hagwã. Ha nde resa hasy ramo, nde resa ivai ramo katu, nande resapysovéi-ma. Ndereiko porãvéi-ma. Pytũ-my vérami rei ereiko. Opyta rei ndéhegwi Nhandejáry arandu.

³⁵—Erepara katu nde py'a reko-rehe. Nande py'a porãi ramo, pytũ-my rei vérami ereiko va'erã. ³⁶Nde py'a porã meme ramo, nde py'a vai e'ỹ reheve erehexa porã va'erã. Tataendy nde resape porãha-rami erehexa porã va'erã, he'i onhemonhe'ë-vy upe pygwa kwéry-pe.

Hesu onhemonhe'ë fariseu kwéry-pe, tekoha mbo'eha kwéry-pe ave*(Mt 23.1-36; Mc 12.38-40)*

³⁷Onhemonhe'ëmba rire Hesu, peteĩ fariseu va'e he'i íxupe:

—Jaha katu xe róga-py jakaru hagwã, he'i Hesu-pe.

Upéixa-gwi oho indive. Ogwahẽ-ma ramo ogwapy okaru hagwã. ³⁸Ha Hesu ndojepohéiry okaru hagwã judeu kwéry ojavopaha-rami. Upéa-rehe upe fariseu he'i ojéupe: “Ma'erã-gwi ndojepohéiry Hesu? Nhande re'ýi kwéry ojavopaha-rami ndoikóiry” he'i opy'apy-py opondera-vy hese.

³⁹⁻⁴¹Upéi Hesu he'i íxupe:

—Peẽ fariseu kwéry erejohéi ramo copo, nha'ẽ ave, ijape meme rei mate erejohéi. Nderejohéiry ipy. Jahexa ramo, “Omopotĩ porã poku” ja'e mo'ã. Ha neremopotĩ porãi joty ra'e. Ipy iky'a vyteri. Upéixa ave peẽ, nde py'a ky'a meme ne rembiapo vai-gwi. Pendejúpe gwarã peipotave tave. Upéixa ave eremonda monda-py ereiko, nane arandu porãi. Ndereikwaái para'e ijapejavopaha ipy'a ave ojapo va'ekwe. Ha'e-ta ko pe'ẽ-my: Ejepy'a me'ẽ kena Nhandejáry-pe. Upe rire nde py'a potĩha rexa uka-vy eme'ẽ iporiahu va'e-pe ne remime'ẽrã.

⁴²—Apomboasy voi peẽ-my, fariseu kwéry. Pehasa asy va'erã peẽ. Nhande re'ýi ojavopaha-rami javapo meme ha Nhandejáry remimbota tee nderejavopái. Pene mandu'a porã peme'ẽ hagwã pene mba'e Nhandejáry-pe, ha napene mandu'ái ae peiko porã hagwã indive, kente kwéry ndive ave. Ne rembiapo porã-rehe erejerovia eterei. Eremboaty mirĩ mirĩ ne mba'e kwéry dez oĩ va'e meme eremboaty. Ha upe rire ereipe'a dez-gwi peteĩ ereme'ẽ va'erã Nhandejáry-pe. Hembyre opyta va'erã nde-vy. Mixĩ mixĩ va'e gwive ereme'ẽ Nhandejáry-pe. Ereme'ẽ itái va'e, pohã ka'agwy pygwa ave, temitýgwe nhane remimbojehe'a va'e ereme'ẽ ave. Upéa erejapo ramo iporã. Nhande

re'ýi ojapoha-rami erejapo upe va'e mba'e ereme'ê meme hagwã Nhandejáry-pe. Oĩve joty erejapo va'erã íxupe. Tapejogwereko porã katu. Tapehayhu rei katu Nhandejáry-pe. Upéixa mixĩve va'e-rehe pende resarái e'ỹha-rami ave, pepena katu tuvixave va'e-rehe, he'i onhemboasy-vy fariseu kwéry-rehe.

⁴³—Apomboasy voi peẽ-my, fariseu kwéry. Pehasa asy va'erã peẽ penhemboetese rei-gwi, he'i. —Ojeporahéi haty-rupi ereho penhemboetese rei hagwã. Upéixa-gwi eregwapyse mburuvixa kwéry pa'ũ-my ha peho ramo mba'ejogwa haty-py ereipota enterove ne mboete rei.

⁴⁴—Apomboasy voi peẽ-my, pemohembiapo vai uka kente kwéry-pe. Upéa-rehe erehasa asy va'erã, he'i. —Peẽ peikwaa niporãi voi judeu kwéry ogwata hetekwe renda ári. Ha oĩ omano va'ekwe retekwe omoĩ rei itagwy-py hendaty e'ỹ-py omoĩ. Upéi oikwaa e'ỹ-gwi judeu ogwata arã hi'ári. Ndoikwaái-gwi ojapo vai arã. Ha peẽ fariseu kwéry upéixa ave penhomi kente kwéry-gwi Nhandejáry nhe'ê hi'arandurägwe ha upéixa pemohembiapo vai uka íxupe kwéry, he'i Hesu onhemonhe'ê-vy.

⁴⁵Upéa-rehe he'i íxupe peteĩ teko mbo'eha:

—Mbo'eháry, upéixa ramo ere vai ore-rehe ave, erenhe'engi arã mo'ã ore-rehe, he'i Hesu-pe ndovy'áiry-gwi. Ndojohu porãi inhe'ëgwe.

⁴⁶Ha Hesu katu he'i:

—Apomboasy voi peẽ-my peẽ Moisés remimombe'ukwe mbo'eha kwéry, pehasa asy-ta ave. Pene rembiapo vai kente kwéry-rehe. Pemombe'u ramo Nhandejáry nhe'ê, Moisés amyrĩ ohaí va'ekwe, hasyve nhe'ê pemombe'u. “Tapeiko ko nhe'ê-rupi” peje rei pene renduha kwéry-pe. Mba'e ipohýi eterei ogweraha mo'ã hagwãixa pene remimombe'ukwe oiko íxupe kwéry. Ha, “Tapeiko ko nhe'ê-rupi” peje hese. Peẽ ae ndereiko mo'ái va'erã upe ne remimombe'ukwe-rupi.

⁴⁷—Pehasa asy-ta ave pene rembiapo vaikwe-rehe. Myamyrĩ kwéry pene ramoigwasu kwéry ojuka meme va'ekwe Nhandejáry nhe'ê-py omombe'u va'ety-pe. Ha peẽ katu pemopu'ã ita'i pemoĩ porã hagwã ijukapyre rendagwe-py. ⁴⁸Upéa-rupi pemoĩru joty hembiapo vai va'e kwéry-pe. “Hembiapo porã oiko-vy va'ekwe nhane ramoigwasu” peje joty pemombe'u-vy. Nhandejáry nhe'ê omombe'u va'ety-pe ojuka va'ekwe, ha äy katu peẽ pejohu porã upe hembiapo vaikwe.

⁴⁹—Upéa-rehe Nhandejáry, inharandu tee va'e, he'i va'ekwe:

“Amondo-ta íxupe kwéry xe nhe'ê-py omombe'u va'ety, xe nhe'ê mosarambihaty ave. Oĩ arã gwĩ pene rembijuka ukarã. Oĩ ave arã gwĩ pene remimbohasa asyrã”

he'i va'ekwe Nhandejáry omombe'u-vy, he'i Hesu onhemonhe'ê-vy íxupe kwéry.

⁵⁰⁻⁵¹—Ha ha'e-ta peẽ-my, he'i. —Upéa he'i va'ekwe Nhandejáry ombohasa asy hagwã äygwa-pe ave. Ymagware inhe'ê-py omombe'u va'ety kwéry jukahare-rehe ombohasa asy-ta äygwa-pe ave.

—Ymagware Abel amyrĩ gwive Zacarias amyrĩ peve ojuka meme va'ekwe Nhandejáry nhe'ê mombe'uhaty-pe. Zacarias amyrĩ-pe ojuka Nhandejáry roka-py.

Mymba ohapyhaty renda ypy-py onhegwahẽ e'ỹ haty renonde-py ipa'ũ-my oime jave Zacarias amyri, ojuka va'ekwe ave íxupe. Ha äygwa, “Iporã rei” he'i mo'ã ymagware rembiapokwe-rehe. Upéixa-gwi, ymagware rembiapo vaikwe ojohu porã-gwi ombohasa asy-ta ave äygwa kwéry-pe Nhandejáry.

⁵²—Apomboasy voi peẽ-my, peẽ Moisés remimombe'ukwe mbo'eha kwéry. Pevy'are'ỹ va'erã. Naiporãi pende rekoha. Pemonhe'ẽ rei rei meme Nhandejáry nhe'ẽ. Ndaperoviaséi íxupe. Ha hese ojeroviasẽ va'e-pe ndapehejái ojerovia ave hese peiko-vy. Upéa-rehe pehasa asy-ta voi, he'i Hesu Moisés amyri remimombe'ukwe omombe'u va'e kwéry-pe onhe'ẽ-vy.

⁵³He'i rire, Hesu osẽ oho-vy upe fariseu róg-gwi. Osẽ rire judeu rekombo'ehaty kwéry, fariseu kwéry ave opyta ipoxy hese. Ombojeyv jeyv inhe'ẽ. Oporandu opaixagwa-rehe omonhe'ẽ avy ukase mo'ã hagwã hikwái. Oheka heka rei ndotopái hembiaapo vaikwe. ⁵⁴Inhe'ẽ-rehe, hembiaapo-rehe hembiaapo vai ombojase mo'ã hese. Ha ndikatúi omboja rei hese. Hembiaapo porã meme mate Hesu.

“Pene mbotavyse fariseu kwéry” he'i Hesu kente kwéry-pe
(Mt 10.26-33)

12 ¹Upe jave ojogweroaty aty heta kente. Heta eterei-gwi onhomooanhamba, opyrũmba ojóehe. Ha Hesu katu gwemimbo'e kwéry-pe ranhe he'i:

—Ani kena ererovia rei fariseu nhe'ẽ. Pene mbotavyse. Mbojape mbovuha nhanhomiha-rami opy'a ky'aha omo'ã kwaa, he'i. —Ani katu upéixa ereiko teĩ. ²Omokanhy va'ekwe gwive ojehexa uka jeyv joty va'erã. Nhane reminhomigwe gwive ojekwaapa joty va'erã. ³Opa ne remimombe'ukwe nhemi ha-py ere va'ekwe, atýra-py ohendu endu va'erã. Ere mbegwe mbegwe va'ekwe nde róg-gwi omombe'u hatã hatã jeyv va'erã. Enterove remiendurã-rupi omombe'u hatã hatã va'erã. Fariseu rekoha-rami ani ereiko teĩ, he'i Hesu ohekombo'e-vy gwemimbo'e kwéry-pe.

⁴He'i ave Hesu:

—Peẽ, xe rembiayhu va'e kwéry, ani erekyhyje rei teĩ. Oĩ nhande rete jukaharã. Nhane nhe'ẽgwe-rehe ae ndaipu'akáiry voi. Ani erekyhyje rei teĩ íxugwi. ⁵Tupã Nhandejáry tee-gwi ae erenhemokiriri erenhemomirĩ va'erã. Ha'e oipe'a va'erã ndéhegwi nde rekove. Ha upe rire oikwaa mamõ pa ogwahẽ-ta ne nhe'ẽgwe. Ha'e ipu'aka tee va'e voi. Oikwaa ne mondo hagwã anháy renda-py. Upe nde rekove oipe'a kwaa va'e-gwi mate erenhemomirĩ va'erã.

⁶⁻⁷—Ani erekyhyje teĩ. Nhandejáry pene nhangarekoha voi. Ne mandu'a katu manimbe-rehe. Mixĩ eterei-gwi yvypóry nopenáiry hese. Nhavende ramo, mokõi-rehe mixĩmi nhagana arã. Ndovaléi voi yvypóry-pe. Nhandejáry ae onhangareko hese kwéry. Hymba tee voi manimbe. Omano ramo peteĩ, ha'e oikwaa gwymba omano ramoha hese kwéry opena-gwi. Ha nde-rehe openave gwembiayhu tee-gwi. Oikwaa voi nde rehegwa. Ne akã ragwe jepe peteĩ teĩ oipapapa-ma gwembiayhu tee-gwi. Upéixa-gwi ani erekyhyje teĩ va'erã avave-gwi.

8—Ha xe katu, he'i ave —xe Nhande Ryke'y tee va'e. Ere ramo nde rapixa-pe: “Hesu reroviaha voi ko xe” xe ave ha'e arã Nhandejáry rembigwái yváy pygwa kwéry-pe: “Xe rembiayhu voi upe va'e” ha'e arã nde-rehe. 9Ha ere ramo “Xe ndajerovia mo'ái Hesu-rehe. Xe ndaiko mo'áiry Hesu rembigwái ramo” ere ramo, xe ave ha'e arã Nhandejáry rembigwái yváy pygwa kwéry-pe: “Ndaha'úi voi xe re'ýi upe va'e” ha'e arã nde-rehe.

10—Xe ko Nhande Ryke'y tee va'e. Ne rembiapo vai ramo, xe-rehe erenhe'ẽ rei rei ramo jepe, omboyke-ta joty ndéhegwi Nhandejáry ne rembiapo vaikwe. Nhandejáry Nhe'ẽ Marangatu tee va'e-rehe ae erenhe'ẽ vai vai ramo nomboyke mo'ávúi-ta ndéhegwi ne rembiapo vaikwe Nhandejáry. Nande py'a potĩ mo'ávúi opa e'ỹ reheve.

11—Upéixa-gwi ou ramo ipoxy va'e nde pyhy nde reraha-vy, ani erejapura nde py'apy-py. Nde reraha ramo ojeporahéi haty-py, ani erejapura teĩ. Nde reraha ramo mburuvixa renonde-py, mburuvixagwasu renonde-py ave, ani erejapura teĩ ne nhe'ẽrã-rehe. “Mba'e tipo ha'e va'erã? Mba'éixa tipo anhe'ẽ-ta?” aipo-rami ani ere rei teĩ nde py'apy-py ereho-vy. 12Nhe'ẽ Marangatu tee va'e ae ne monhe'ẽ uka va'erã. Ipoxy va'e nde reraha jave, Nhe'ẽ Marangatu tee va'e ome'ẽ va'erã nde-vy ne nhe'ẽrã, he'i Hesu gwemimondo kwéry-pe pono ikhyhye oho-vy.^c

Hesu onhemonhe'ẽ omba'e reta-rehe opena eterei va'e-pe

13Ha ojogweroaty va'e pa'ũ-gwi peteĩ he'i Hesu-pe:

—Mbo'eháry, emombe'u xe ryke'y-pe omboja'o ja'o hagwã ore ru amyri mba'ekwe. Xe ave aipota xe mba'erã, he'i Hesu-pe.

14Aipo ramo Hesu he'i íxupe:

—Nahániry. Ndajúiry mba'ekwe amboja'o hagwã. Mba'eve namboja'o ukáiry. Ndaha'úi upearã xe aju.

15Upéi he'i ave íxupe kwéry:

—Pejeapysaka katu ko xe nhe'ẽ-rehe. Xáke, ani ereipota rei rei pende rapixa mba'e. Nhane mba'e reta reta rei ndaha'úi nhande rekoerã tee. Mba'eve ndererekói ramo jepe, nde py'a potĩ ramo ereiko porã va'erã, he'i onhemonhe'ẽ-vy íxupe kwéry.

16Upéi arandu nhe'ẽ omombe'u ojogweroaty va'e kwéry-pe. Imba'e reta va'e rehegwa-rami omombe'u gwekorã:

—Oime araka'e peteĩ imba'e reta va'e, ijyvy porã va'e. Ijyvy porã-gwi nipo opu'ã porã íxupe hemitygwe ra'e. Heta eterei hemitygwe. 17Upéixa-gwi he'i opy'apy-py: “Upe xe remitygwe ryrurã mixi eterei. Heta eterei xe remitygwe. Ndajái arã xe remitygwe ryrurã. Mba'e tipo ajapo-ta?” he'i opy'apy-py.

18Upéi he'i ave, “Aikwaa-ma ajapo va'erã. Aitypa uka-ta upe xe remitygwe ryrurã. Ipyahu va'e-py amboyru-ta xe remitygwe, xe mba'e reta ave” he'i opy'apy-py. 19“Avy'a va'erã voi ko

^c 12.11-12 Mt 10.19-20; Mc 13.11; Lc 21.14-15

xe” he’i. “Xe mba’e reta reta xe mbovy’a va’erã” he’i. “Namba’apovéi arã aiko-vy, heta eterei-ma xe mba’e kwéry-gwi. Naxe kane’ovéi-ma va’erã” he’i. “Apytu’u-ta. Akaru-ta. Opaixagwa ajapo-ta anhembovy’a hagwã” he’i upe imba’e reta va’e opy’apy-py, he’i Hesu omombe’u-vy arandu rehegwa nhe’ẽ. ²⁰—Ha upéixa oiko jave upe imba’e reta va’e, Nhandejáry he’i íxupe: “Nde, nane arandu porãi voi. Ne rembiereko heta ndovalevéi va’erã nde-vy. Ko pyhare eremano ete-ma va’erã. Ne mba’ekwe opyta rei-ta. Nde rekoviare mate oiporu-ta. Ndovaléi voi arã nde-vy ne mba’e reta” he’i Nhandejáry upe omba’e reta-rehe opena eterei va’e-pe, he’i Hesu omombe’u-vy arandu rehegwa nhe’ẽ.

²¹Upéi he’i ave omombe’u-vy íxupe kwéry:

—Upéixa voi omba’e reta-rehe opena eterei va’e. Omba’e reta reta ojéupe gwarã-rehe mate opena. Ha Nhandejáry remimbota-rehe nopenáiry. Ojéupe gwarã nonhongatu mo’aĩ yváy-py.

Nhandejáry onhangareko kente kwéry-rehe

(Mt 6.25-34)

²²Upéi omombe’u gwemimbo’e kwéry-pe imba’e-rehe:

—Ani erejepy’apy teĩ ne remikotevẽrã-rehe. Anive ereporandu randu nde py’apy-py upéa-rehe. “Ma’erã tipo ajapo-ta xe remi’urã-rehe? Mba’éixa tipo ajapo-ta xe aorã-rehe?” nipoarãi aipo ere erejepy’apy eterei ereiko-vy.

²³Ndaha’éi nhane rembi’u-rehe, nhande ao-rehe jaiko porã Nhandejáry ndive.

²⁴—Ne mandu’a porã katu xopigwasu-rehe. Onhemity’e’y va’e upéa, omono’õ e’y va’e ave, ojapo e’y va’e gwembi’u renagwã va’e ave, nomoingatúi gwemi’urã. Nhandejáry ae omongaru íxupe kwéry. Ha kente katu iporãve gwyra kwéry-gwi. Iporãve-gwi onhangareko porãve-ta hese kwéry Nhandejáry.

²⁵⁻²⁶—Erejepy’apy eterei ne remikotevẽ-rehe. Nde ae nande pu’akái ndéjehe. Nde ae ni peteĩ áry nderehupity kwaáiry nde tujave hagwã. Nde ae nande pu’akái ndéjehe. Upéixa ramo anive erejepy’apy teĩ ne remikotevẽ-rehe, he’i Hesu omombe’u-vy.

²⁷Upéi he’i ave:

—Tapene mandu’a katu yvoty nhu mygwa-rehe, okakwaa rei va’e-rehe. Nomba’apói, noipogwáiry. Iporã rei oĩ-vy. Ha’e-ta katu xe, Mburuvixagwasu Salomão amyri ao iporã ete voi va’ekwe. Ha ijao-gwi iporãve voi yvoty. ²⁸Ndahi’aréi va’e voi yvoty. Áy katu oĩ, ko’ẽ ramo ipirupa jevy-ma va’erã, ohapy jevy-ma va’erã, ndaiporivéi jevy-ma va’erã. Nhandejáry mba’e voi yvoty. Onhangareko porã omba’e-rehe. Ha nde katu, nde ave Nhandejáry remimoingo va’e voi nde. Yvoty-gwi nde tuvixave íxupe. Upéixa-gwi onhangareko porãve ave nde-rehe Nhandejáry. Ma’erã nderejeroviái hese? Ejerovia ete katu hese nde py’agwapy hagwã.

²⁹—Ani erejapura teĩ ani erevy’are’y teĩ ne remikotevẽ-rehe. Ere rei rei nde py’a-py, “Mba’e tipo ajapo-ta ajohu hagwã xe remi’urã, xe ay’u hagwã?” ere rei nde py’apy-py.

—Ani erejapura eterei teĩ ne remikotevê-rehe. ³⁰Entéro kente, Nhandejáry-rehe ojerovia e'ỹ va'e gwive upéa ojapo. Ha nde, ani erejapo ha'eixagwa. Nhandejáry, nde Ru yváy pygwa oikwaa-ma ne remikotevê. ³¹Nde katu epena meme hese. Ha'e ne ruvixarã. Hemimbota-rehe mate epena. Upéixa erejapo meme ramo, ha'e nde rexakwaa porã-ta. Ome'ê-ta nde-vy ne remikotevê va'e.

³²—Upéixa-gwi peẽ, xe rembiayhu kwéry ani pejapura rei teĩ. Napende retái ramo jepe, ani pekyhyje rei teĩ. Nhandejáry Nhande Ru yváy pygwa pende poravo-ma va'ekwe peiko hagwã hendive. Pemoirũ-ma va'erã íxupe pene ruvixarã. ³³⁻³⁴Upéixa-gwi anive ne rakate'ỹ eterei ne mba'e kwéry-rehe. Iporãve ne rakate'ỹ Nhandejáry remimbota-rehe nde rekoha porãrã hagwã. Upéa-rehe evendepa ne mba'e kwéry hepykwe ereme'ê hagwã iporiahu va'e kwéry-pe. Upéixa erejapo nde rekoha porãve hagwã yváy-py. Hyru-py eremono'õ va'e, ne mba'e, ndohói arã ne ndive yváy-py. Ndaha'úi upe pygwarã ne mba'e ko yvy pygwa va'e. Nhandejáry remimbota-rupi ereiko ramo ae, nde rekoha porãrã erehupity arã yváy-py. Nde rekoha porãrã hemimonda e'ỹ va'e, hembu'u e'ỹ va'e ave nde ao raso rembi'u e'ỹ va'e ave nde rekoha porãrã. Ne rakate'ỹha-rehe erepena pena va'erã. Erepytase arã indive. Upéixa-gwi iporãve nde-vy ne rakate'ỹ Nhandejáry remimbota-rehe, he'i Hesu gwemimbo'e kwéry-pe.^d

Mburuvixa-pe oha'arõ va'e rehegwa nhe'ê oiporu Hesu

(Mt 24.43-44; 25.1-13; Mc 13.35-37; Lc 21.34-35)

³⁵⁻³⁷Upéi he'i jevy Hesu:

—Xe ra'arõ katu xe Nhande Ryke'y tee va'e agwahêha óra. Amombe'u-ta peẽ-my mba'éixa pa tekotevê xe ra'arõ mburuvixa-pe oha'arõ va'e rehegwa nhe'ê-rami.

—Oĩ va'ekwe imba'e reta va'e. Oho omenda va'e karugwasu ha-py. Ha hembigwái kwéry oha'arõ arõ íxupe ou jevy hagwã. Oku'a jopyha ndoipe'áiry. Tataendy nombogwéiry. Oha'arõ tee oiko-vy. Omonhenduha oha'arõ. Ogwahêhaty oha'arõ sapy'a ogwahê ramogwarã oipe'a hagwã okê.

—Ha'e-ta katu peẽ-my: Ovy'a voi va'erã upe ijáry-rehe oha'arõ va'e kwéry. Ogwahê ramo ijáry, ogwereko porã va'erã gwĩ gwembigwái ndokéiry va'e-pe.

³⁸⁻⁴⁰—Avave ndoikwaái igwahê hagwã áry. Pyhare pyte-py para'e ogwahê-ta, haimete-ma ko'ê jave para'e ogwahê-ta. Oha'arõ arõ joty oiko-vy hembigwái. Ogwahê ramo ijáry ndokéi va'e ovy'a va'erã. Ijáry joty ohexakwaa va'erã upe gwembigwái ha'arõha-pe.

—Upe hembigwái ha'arõháixa peẽ katu tapeiko xe ra'arõ-vy, he'i Hesu.

—Xe Nhande Ryke'y tee va'e aju jevy-ta. Avave ndoikwaái agwahê hagwã áry. Xe ra'arõ arõ-vy katu peiko kena.

—Amombe'u jevy-ta mba'éixa pa tekotevê xe ra'arõ óga járy nhe'ê-rami, he'i Hesu.

^d 12.33 Mt 6.19-21

—Óga járy oikwaa ramo ra'e imonda va'e ogwahẽ ramoha áry ndokéi arã ra'e ha'arõ oiko-vy pono oike imondase va'e.

—Upéixa ave peẽ xe ra'arõ-vy peiko katu. Ndereikwaái arã xe agwahẽ hagwã áry. Tane mandu'a meme katu xe-rehe. “Ogwahẽ-tama para'e” ere xe-rehe. Upéixa xe ra'arõ, he'i Hesu gwembiayhu kwéry-pe.^e

Tembigwái gwerekwa rekovia opyta va'e rehegwa nhe'ẽ

⁴¹Upéi Pedro he'i Hesu-pe oporandu-vy:

—Kiva'e-pe eremombe'u kuri arandu rehegwa nhe'ẽ, ore Járy? Ore-vy gwarã para'e, entéro va'e pegwarã para'e? he'i oporandu-vy. —Ore, ndoroikwaáiry, he'i.

⁴²—Amombe'u-ta peẽ-my tembigwái rekoha rehegwa nhe'ẽ-rami peha'arõ hagwã peiko-vy, he'i. —Kiva'e po hekoha porã va'e, kiva'e po hekoha vai ave amombe'u-ta peẽ-my, he'i.

—Oĩ va'ekwe kwimba'e heta hembigwái va'e. Mombyry ohose-gwi he'i gwembigwái hi'arandu va'e-pe: “Xe mba'e-rehe enhangareko katu. Xe rembigwái kwéry-rehe eremanda ave. Eremboja'o ja'o hagwã ereme'ẽ-vy hemi'urã kwéry íxupe gwarã” he'i. Upéa he'i rire oho oheja gwekoviarã ijáry.

⁴³—Ogwahẽ jevy-ma ramo otopa jevy gwembigwái-pe. Ovy'a voi arã upe ijáry nhe'ẽ-rupi omanda porã va'e ogwahẽ jevy-ma ramo herekwa.

⁴⁴—Anhetegwa amombe'u-ta peẽ-my: Upe herekwa va'e ovy'a eterei va'erã gwembigwái ndive. Ovy'a-gwi he'i va'erã íxupe: “Íporã voi ne rembiapokwe. Avy'a voi ne rembiapokwe-rehe. Upéixa-gwi xe areko va'e-rehe enhangareko meme-ta.” Aipo he'i arã ijáry gwembigwái porã va'e-pe.

⁴⁵—Ha ndovy'a mo'ái va'erã upe ijáry nhe'ẽ-rupi ndoikói va'e, omanda vai va'e. Upéa, ndoúi jave ijáry, he'i rei arã nipo opy'apy-py “Hi'are-ta voi xe rerekwa.” Ha upéa-rehe nahembiapo porãvéi-ma. Tembiapo vai vai ojapo. Onhembosarái hembigwái ambue kwéry-rehe, kwimba'e-pe kunha-pe ave oinupã nupã oiko-vy. Okaru karu oiko-vy. Oka'u ka'u ave oiko-vy.

⁴⁶—Ha hembiapo vai jave, ojáry-rehe naimandu'avéi jave, ogwahẽ jevy va'erã ijáry. Ogwereko asy asy ete uka va'erã gwembigwái hembiapo vaikwe-rehe. Omoí uka va'erã upe gwembigwái hembiapo vai va'e kwéry ha-py. Nhandejáry-rehe ndojeroviái va'e ha-py omondo arã íxupe.

⁴⁷—Ha'e-ta ave peẽ-my: Upe ijáry remimbota oikwaa-ma jave ojapo e'ỹ va'e ohasa asy asy va'erã. Gwembiapo porã e'ỹ-rehe ohasa asy va'erã. Ndojaposéi-gwi ndojapói. ⁴⁸Ha upe ijáry remimbota ndoikwaái va'e hembiapo vai-rehe jepe ndohasa asy etéiry va'erã joty.

—Heta ome'ẽ me'ẽ rire nhande-vy, hekovia heta ojerure rure ave arã. Hetave tave ome'ẽ rire, hetave tave ave ojerure rure arã nhande-vy.

^e 12.35-40 Mt 24.42-44; Mc 13.32-37; Lc 21.34-36

“Tata-rami aru xe pu'aka kente kwéry-rehe” he'i Hesu
(Mt 10.34-36)

⁴⁹Upéi he'i jevy Hesu:

—Aju va'ekwe ko yvy-py. Tata-rami aru xe pu'aka kente kwéry-rehe. Ambojepotase eterei va'e vérami aiko-vy pya'e hendy porã hagwã.

⁵⁰Tekotevê ae ahasa asy xe aiko-vy ou e'ÿ mboyve. Ajepy'apy hese aha'arõ-vy. Ahasa asy ha'arõ-vy.

⁵¹—Pende py'a-py penhemongeta rei xe-rehe. “Ou ombopy'agwapy enterove-pe peteïxa oiko hagwã hikwái. Ou ponove ndaija'ei ojóehe ou-vy” peje rei xe-rehe peiko-vy. Ndaha'éiry upéa-rehe xe aju. Aju kente kwéry amboja'o-vy. Ndaijojavéi voi va'erã kente kwéry xe-rehe ha-py. Napeteïxáiry voi va'erã. ⁵²Ëy gwive he'ÿi kwéry, peteï óga gwigwa napeteïxavéi va'erã xe moirũ va'e ipa'ũ-my oĩ-gwi. Ndaijojavéiry arã gwe'ÿi kwéry ndive upéixa-gwi. ⁵³Túvy ija'e'ÿ va'erã gwa'ÿry-rehe ha ta'ÿry gwu-rehe. Kunha ija'e'ÿ va'erã omemby kunha-rehe ha imemby kunha osy-rehe. Kunha ija'e'ÿ va'erã ome sy-rehe. Imena sy ija'e'ÿ va'erã omemby rembireko-rehe ave. Napeteïxái ojohayhu va'erã xe-rehe ha-py, he'i onhemombe'u-vy Hesu.

“Áry-rehe ne arandu voi” he'i Hesu
(Mt 16.2-3; 5.25-26)

⁵⁴He'i ave gwenonde-py ijaty okwa va'e-pe:

—Ygwasu-gwi ou ramo arai oky hagwã, “Oky-tama nhande-vy” peje ramo, oky voi. ⁵⁵“Yvy aku-gwi ou yvytu haku vai hagwã nhande-vy” peje ave. Haku vai voi ave. ⁵⁶Arai erehexa ramo ereikwaa-ma oky hagwã. Yvytu aku nde pete ramo ereikwaa-ma haku vai-ta ave. Áry-rehe ne arandu voi. Ma'erã-gwi nane arandu porãi Nhandejáry rehegwa nhe'ê erehendu hagwã. Nde, nde py'a ky'aha eremo'ã kwaa, ma'erã-gwi nane arandu porãi erehexa kwaa hagwã xe-rehe. Mbava'e-rehe po he'ise xe rembiapo porã ndapeikwaái voi. ⁵⁷Ma'erã-gwi po nderejehexa kwaáiry nde rekoha-rehe ne arandu porã hagwã? he'i onhemonhe'ê-vy. ⁵⁸—Oĩ ramo nde-vy ipoxy va'e, he'i ramo nde-vy: “Ne rembiapo vai va'ekwe xe-vy. Nerembohekoviái xe-vy xe mba'e ne rembiporu va'ekwe. Upéa-rehe aha-ta mburuvixa-pe oromombe'u-vy.” Aipo he'i ramo nde-vy, ani nde poxy teĩ joty. Enhe'ê mbegwe mbegwe joty íxupe. Nde reraha ramo mburuvixa renda-py, tape-rupi erenhe'ê porã porã joty íxupe ponove ipoxy ne ndive. Ereiko porã jevy hagwã indive embopy'a porã jevy ndejéupe. Ipoxy reheve ogwahê ramo mburuvixa renda-py, niporãi arã voi nde-vy. Ne rembiapo vai-rehe mburuvixa ne moĩ uka arã preso. Polícia-pe nde pyhy uka va'erã, nde reraha uka va'erã. ⁵⁹Nde, neresêvéi-ma va'erã ne moĩ hagwe-gwi. Erembohekoviapa ete-ma rire mate, ne mosê jevy va'erã, he'i Hesu.

Ndererováí ramo nde rekoha, eremano va'erã

13 ¹Upe jave ogwahẽ Hesu ha-py omombe'u íxupe: —Mburuvixa Pilatos ojuka uka araka'e gwĩ galileu kwéry-pe. Oime jave Nhandejáry-pe ojeporahéi haty-py, ojuka íxupe kwéry. Nhandejáry-pe omboete jave gwymba ojuka uka-vy íxupe ave ojuka, he'i omombe'u-vy.

²⁻³Upéa-rehe Hesu he'i íxupe kwéry:

—Ani ere teĩ nde py'apy-py: “Ojejavý eterei va'e-pe mate Nhandejáry ombohasa asy onhehundipa” ani ere teĩ upéa-rehe, he'i. —Anhete ha'e-ta nde-vy, ndererováí ramo nde rekoha, sapy'a ou va'erã Nhandejáry ne mbohasa asyharã, ne rembiapo vai-rehe eremano va'erã, he'i onhemonhe'ẽ-vy íxupe kwéry.

⁴⁻⁵—Ho'a-ma ramo va'ekwe upe óga yvate vate va'e héry Siloé, dezoito omano va'ekwe. Hi'ári ho'a-gwi omano joa-ma hikwái. Kóxa ani peje teĩ hese kwéry: “Hembiapo vai eterei va'e voi nipo ra'e. Jerusalém mygwa kwéry-gwi nipo ra'e hembiapo vaive ra'e. Upéa-gwi nipo ra'e ombohasa asy íxupe Nhandejáry onhehundipa hagwã.” Ani peje teĩ aipo-rami hese kwéry. Anhete ha'e-ta nde-vy. Ndererováí ramo nde rekoha, nderejerováí ramo Nhandejáry-rehe, nde ave upeixa sapy'a eremano arã, erenhehundi arã, he'i Hesu onhemonhe'ẽ-vy íxupe kwéry.

Figo máta rehegwa nhe'ẽ

⁶Ha upéi katu Hesu omombe'u arandu nhe'ẽ figo máta rehegwa nhe'ẽ-rami.

—Uvaty mbyte-py kwimba'e onhoty va'ekwe peteĩ figo yvyrarã. Upéi hi'are rire ou oheka mo'ã ijyva figo. Ha ndojohúí. ⁷Upéixa-gwi he'i gwembigwái-pe uvaty-rehe onhangareko va'e-pe: “Ohasa-ma mbohapy ro'y upe figo máta anhoty hagwe. Hi'a-rehe aju meme mo'ã. Ndaipóri. Ndahi'áiry joty. Oĩ rei-ma. Eity íxupe” he'i gwembigwái-pe. ⁸Ha hembigwái he'i íxupe: “Iporãve ereheja peteĩ ro'yve íxupe” he'i hembigwái gwerekwa-pe. “Ajo'o porã-ta ijerekwe-rehe. Amohu'ũ-ta amoporãve yvy ijerekwe-rehe. ⁹Peteĩ ro'y rire jevy hi'a ramo iporã arã. Ha hi'a e'ỹ vyteri ramo katu, aity arã íxupe” he'i gwerekwa-pe.

Upe arandu rehegwa nhe'ẽ, figo yvyra rehegwa-rami omombe'u Hesu.

Kunha ikarapã va'e-pe ombogwera Hesu

¹⁰Peteĩ pytu'uha áry-py Hesu oho jevy omombe'u ojeporahéi haty-py. ¹¹Ha ogwahẽ kunha ikarapã va'e. Ojapo-ma dezoito ro'y ikarapãha oiko-vy. Ndahi'yvi porãvéi-ma. Anháy ojepota hese-gwi omokarapã íxupe.

¹²Ha ohexa-ma ramo íxupe, Hesu ohenói gwenda-py. Upéi he'i íxupe:

—Kunha, orombogwera-ma nde rasy vaikwe-gwi, ¹³he'i hese opo omoĩ-vy. Upe jave opu'ã porã-ma kunha.

—Nhandejáry imarangatu tee va'e, he'i kunha omboete-vy. Nhandejáry ombogwerahare-pe omomba'egwasu.

¹⁴Upéa-rehe ojeporahéi haty járy he'i ojogweroaty va'e kwéry-pe:

—Ani teĩ ereju pytu'uha áry-py ne mbogwera uka hagwã, he'i. —Áry rei-py katu ereju va'erã, he'i íxupe. —Seis áry meme-py nhamba'apo meme. Peteĩ áry-py japytu'u. Anive ereju pytu'uha áry-py ne mbogwera hagwã, he'i íxupe ipoxy-vy.

¹⁵ Hesu katu he'i íxupe:

—Nde, nde py'a ky'aha eremo'ã kwaa eterei. Erenhemboete rei ereiko-vy. Ndereikwaa porãi Nhandejáry nhe'ẽ, he'i. —Pytu'uha áry-py meme eremboy'u ne rymba kwéry. Erejora ne rymba vaka, ne rymba mburika ave eremboy'u hagwã ereraha-vy y rembe-py imboy'u-vy, he'i. —“Ndaha'úi tembiapo rei ajapo amboy'u-vy” ere ereho-vy. “Áry meme hoy'u hagwã ndaha'úi hembiaapo rei” ere. “Amboy'u hagwã ae xe rymba” ere.

¹⁶ —Upéixa voi ave ambogwera arã pytu'uha áry-py. Kente iporãve voi mymba-gwi. Ha ko kunha Abraão remiarirõre voi. Ojapo-ma dezoito ro'y anhaywasu Satanás ndopoíry íxugwi. Omokarapã-ma íxupe. Iporã voi pytu'uha áry-py imba'asy, anhaywasu remimoĩgwe ajorapa-ma kunha-gwi, he'i oikwaa ukase-vy huvixa kwéry-pe gwembiapo porã.

¹⁷ Inhe'ẽgwe ohendu-ma ramo, otĩ-ma hese ija'e'ỹ va'e kwéry. Ha enterove ojogweroaty aty va'e ogwero'vy'a Hesu rembiapokwe.

Temitỹ mostarda rehegwa nhe'ẽ-rami arandu nhe'ẽ

(Mt 13.31-32; Mc 4.30-32)

¹⁸ He'i íxupe kwéry Hesu:

—Mba'éixa aikwaa uka-ta peẽ-my Nhandejáry nhande ruvíxaha? Mba'eixagwa nhe'ẽ aiporu-ta pene mo'arandu hagwã? he'i. ¹⁹—Ne arandurã amombe'u-ta temitỹ mostarda rehegwa nhe'ẽ-rami aiporu-ta, he'i.

—Kwimba'e kokwe-py onhotỹ araka'e temitỹ. Héry va'e mostarda onhotỹ. Mixĩ ete va'e mostarda ra'ỹi. Okakwaa-ma ríre ae oiko-ma tuvixa va'e yvyra. Hakãmbý-py gwyrá ojeaityvapo-ma, he'i Hesu Nhandejáry irũ hetave tave oĩ va'erã rehegwa kwaa uka-vy.

Mbojape mbovuha rehegwa nhe'ẽ-rami arandu nhe'ẽ

(Mt 13.33-35)

²⁰ Upéi he'i jevy:

—Mba'eixagwa nhe'ẽ aiporu-ta aikwaa uka hagwã peẽ-my Nhandejáry nhande ruvíxaha? he'i. ²¹—Mbojape mbovuha rehegwa nhe'ẽ-rami amombe'u-ta.

—Kunha oipyhy hu'i ojapo hagwã mbohapy mbojaperã. Ha hu'i-py omoĩ moĩ imbovuha. Ijavyte-rupi voi ojehe'apa hese. Indive ovu. Ombovupa-ma íxupe, he'i Hesu, Nhandejáry nhe'ẽ irũ hetave tave oĩ va'erã rehegwa kwaa uka-vy.

Okê po'i rehegwa nhe'ê
(Mt 7.13-14, 21-23; Jo 10.7)

²² Hesu ogwata gwata oho-vy Jerusalém-my. Tetã-rupi, tetã'i-rupi ohasa oho-vy. Ohasa ramo ombo'e mbo'e upe pygwa kwéry-pe. ²³ Upe jave peteĩ oporandu íxupe: —Mbo'eháry, ndahetái tipo onheresende va'erã? he'i.

²⁴ Hesu katu arandu nhe'ê omombe'u íxupe, okê rehegwa nhe'ê-rami. —Oĩ okê ereike hagwã yváy-py. Ipo'i va'e voi. Hasy peve ohasa va'erã. Heta va'e ohasase mo'ã pe okê-rupi. Anhetegwa ha'e-ta nde-vy. Ne kyre'ỹ re'ỹ katu erehasa porã hagwã pe okê-rupi, he'i Hesu ombojerovia ukase mo'ã-vy íxupe.

²⁵ Upéi omombe'u jevy Nhandejáry rehegwa nhe'ê óga járy rehegwa-rami. —Óga járy opu'ã omboty hagwã gwokê. Omboty-ma ramo ndikatuvéi-ma ereike koty-py. Okê-my rei erenhe'ê-ta. “Eipe'a ne rokê oroike hagwã” ere rei arã óga járy-pe. Ha upéixa ave ere rei arã Nhandejáry-pe. Ereipota mo'ã okê oipe'a-gwi nde-vy. “Ndoorikwaái voi nde” he'i arã nde-vy. “Ndaikwaái xe” he'i arã nde-rehe. ²⁶ Ha nde katu ere arã, “Nde karu rovái tee va'ekwe xe. Ne ndive hay'u va'ety tee va'ekwe xe. Xe retã-my xe mbo'e tee va'ekwe ave nde” ere arã íxupe. ²⁷ Ha'e ae he'i arã nde-vy, “Xe katu, ndorikwaái voi” he'i arã nde-vy. “Tereho mombyry xéhegwi. Nde ne rembiapo vai-gwi ndikatúi ereike ko'a-py. Nde-vy ndaípe'a mo'ái ereike hagwã” he'i arã Nhandejáry nde-vy. ²⁸ Upéa-rehe erejahe'o va'erã. Ndaikatúi ereike-gwi Nhandejáry nhande ruvixa oiko haty-py, nde vy'are'ỹ va'erã. Ne ramói amyrĩ Abraão oiko-ta Nhandejáry ndive. Ne ramói amyrĩ Isaque ave oiko-ta Nhandejáry ndive ave. Ne ramói amyrĩ Jacó ave oiko-ta Nhandejáry ndive ave. Nhandejáry nhe'ê-py omombe'u va'ety amyrĩ kwéry ave oiko-ta indive. Ha'e kwéry meme Nhandejáry ndive oikopa va'erã. Ha nde, mombyry-gwi rei erehexa arã íxupe kwéry. “Ndikatúi ereike ko'a-py” he'i arã Nhandejáry nde-vy, he'i arandu nhe'ê oiporu-vy íxupe kwéry.

²⁹ —Ha'e-ta peẽ-my heta heta judeu e'ỹ va'e omoirũ-ta Nhandejáry gwuvixarã-pe. Yvy apy gwive opa yvy arigwa oho-ta ave oiko hagwã Nhandejáry nhande ruvixa oiko haty-py. Upe-py ogwapy-ta indive yváy-py. ³⁰ Ha heta oĩ ãy onhemboete uka e'ỹ va'e. Ha yváy-py tuvixa mba'e va'erã Nhandejáry-pe. Heta oĩ ave ãy onhemboete ukaseve va'e. Ha natuvixa mba'eíry voi va'erã Nhandejáry-pe, he'i íxupe kwéry Hesu omombe'u-vy.

Jerusalém tetã mygwa-pe ohayhu Hesu
(Mt 23.37-39)

³¹ Ha upe jave gwĩ fariseu kwéry ogwahẽ ijukaharã omombe'u íxupe. —Nde jukaharã ogwahẽ-tama, he'i íxupe. —Ekwa katu. Ekanhy mani íxugwi. Herodes, nhande ruvixagwasu nde juka ukase-ma, he'i íxupe.

³² Hesu ae he'i:

—Xe areve-ta ko'a-py. Nakanhy mo'ái voi íxugwi. Nhandejáry oipota-ma ramo mate amano va'erã. Ndaha'éi mburuvixa nhe'ê-py amano va'erã, he'i

Hesu. —Mbarakajagwasu hembiapo nhemi nhemi ombotavy gwemi'urã-pe. Upéixa ete ne mbotavy meme Herodes, he'i Hesu Herodes-rehe. —Tereho jevy emombe'u íxupe xe nhe'ëgwẽ, he'i. “Oĩve xe rembiaporã” ere íxupe. “Hetave anháy amosẽ-ta, hetave tave ambogwera-ta vyteri” ere íxupe, he'i Hesu omombe'u uka-vy. —“Ko'ẽ mbue mbue ramo mate ambopa-ta xe rembiaporã” ere íxupe kuri. ³³“Aikwaa-ma amanotaha óra” ere íxupe, he'i. —“Ãy katu, ko'ẽ ramo ave ahase ha-py aha-ta” ere íxupe. “Ndaha'úi ko tetã-my amano va'erã. Aha ranhe-ta Jerusalém tetã-my amano hagwã upe-py” ere íxupe. “Jerusalém tetã mygwa meme ojuka Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety-pe” ere íxupe, he'i Hesu omondo onhe'ëgwẽ mburuvixagwasu-pe.

³⁴Upéi he'i Jerusalém tetã mygwa kwéry-rehe:

—Yma gware ãy peve erejuka meme Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety-pe. Ombou ramo nde ha-py, erejuka meme íxupe. Ita-py erejapi íxupe ijuka-vy. Upéixa pejapo meme voi peẽ. Xe aipota voi xe-rehe erejerovia. Xe rembiayhurã amboatyxe xe ndive xe renda pygwarã. Ha nderejeroviaséi xe-rehe, he'i. —Yrygwasu ra'y kwéry ojerovia osy-rehe. Ojohu-tama ramo ivai va'e ou, omboaty ipepogwy-py. Ha'e onhangareko porã hese kwéry. Ohayhu porã gwa'y kwéry-pe. Xe ave, yrygwasu-rami, anhangareko porãse mo'ã pende-rehe kwéry. Ha nderejeroviaséi xe-rehe.

³⁵—Pejeapysaka katu, anhete ha'e-ta nde-vy, aha-tama ko xe, oroheja-tama. Ava osẽ va'e-rami hõga-gwi, aha ave ne renda-gwi. Ha ndaxe rexavéi-ma va'erã. Agwahẽ jevy-ma ramo, xe rexa jevy-ma ramo, ere arã xe-vy: “Tande rovasa ete katu Nhandejáry. Ha'e ne mbouha-rupi eregwahẽ ore-vy” ere arã xe-vy, he'i Hesu onhemombe'u-vy íxupe kwéry.^f

Irurupa va'e-pe ombogwera Hesu

14 ¹⁻³Petẽ pytu'uha áry-py Hesu oho okaru fariseu róga-py. Fariseu kwéry ruvixa upe va'e. Ha heta heta kente oĩ hõga-py. Orepara para Hesu-rehe oĩ-vy hikwái. Hi'ypa-ma kwimba'e irurupa va'e oĩ ave upe-py. Hesu renonde-py oĩ. Ha fariseu kwéry, Moisés remimombe'ukwe mbo'eha kwéry ave oha'arõ ohexa hagwã.

—Mbava'e nipo Hesu ojapo arã, he'i ojõupe hikwái. —Oporombogwera-ta para'e pytu'uha áry-py. Ndopytu'u tee mo'ãi para'e gwembiapo-gwi, he'i ojõupe orepara para jave Hesu-rehe.

Upéi Hesu he'i íxupe kwéry:

—Mbava'e tipo iporã Nhandejáry-pe jajapo hagwã pytu'uha áry-py? Oipota tipo nhaporombogwera? Oipota tipo ndajaiporiahuverekói hasy va'e-pe? Peẽ nipo pejohu vai ra'e nhaporombogwera ramo pytu'uha áry-py.

⁴Ha okirirĩmba íxugwi.

Upe-ma ramo ombogwera hasy va'e-pe. Upéi he'i íxupe:

^f13.35 Sl 118.26

—Tereho jevy nde róga-py, he'i íxupe Hesu.

⁵Upéi omombe'u jevy íxupe kwéry pytu'uha áry rehegwa nhe'ê.

—Peê kwéry, sapy'a pamba'apo ave pytu'uha áry-py, he'i íxupe kwéry.

—Nde ra'y ho'a ramo ygwa-py, ne rymba ho'a ramo ave, sapy'a erenohê jevy arã upe ygwa-gwi. Nderéi va'erã “Nanohê mo'ãi pytu'uha áry-py” aipo ndere mo'ãi. Erenohê pya'e va'erã.

⁶Ohendu-ma ramo upéa nhe'ê, ndikatúi ojuhu vai.

Mba'éixa pa oiporavo gwenagwã ogwapy hagwã rehegwa nhe'ê

⁷Ha gwĩ fariseu ohenói va'ekwe ou heta okaru porã hagwã. Ha ogwahê ramo peteĩ teĩ oiporavo gwenagwã ogwapy hagwã. Iporãve rãve va'e-py ogwapyse. Upéa-rehe Hesu omombe'u íxupe kwéry arandu rehegwa nhe'ê omenda va'e rehegwa nhe'ê-rami. He'i:

⁸⁻⁹—Ne renói ramo erekaru hagwã omenda va'e ha-py, ani erenhembotuvixa eterei eregwapy hagwã. Ejehexa uka porã katu. Imbotuvixapyrã va'e renda-py ani eregwapy teĩ. Imbotuvixapyrã e'ỹ-rupi eiko pono ne mbova óga járy nde gwapy ha-gwi. “Niporãi eregwapy ko'a-py. Ko va'e mburuvixave renda ae ko. Ha'e ae ogwapy-ta ko'a-py. Nde, eregwapy mombyryve xêhegwi” pono he'i nde-vy. Aipo-rami ne mbova ramo nane mbovy'ái arã. Ne mopu'ã pu'ã ramo ne motí-ma arã. ¹⁰Iporãve eregwapy imbotuvixapyrã e'ỹ hagwã-rami. Upe-py eregwapy jave óga járy ou arã nde ha-py: “Iporãve xe ypy pyve eregwapy ko'a-py erekaru porãve arã nde” he'i arã nde-vy ne mbotuvixave-vy va'erã. Upéixa ramo ohendu va'e ne mbotuvixave va'erã enterovéa-gwi. ¹¹Ha'e-ta peê-my, onhembotuvixaseve va'e-rehe avave nopenáiry, ha upe onhemomiríve va'e-pe katu ombotuvixave va'erã.

¹²Upéa omombe'u rire he'i gwenoihare-pe:

—Nde, ereporomongaru porãse ramo, ani erehenói nde-vy jevy ne mongaru va'erã kwéry-pe. Nde rapixa kwéry, nde ryvy kwéry, nde ryke'y kwéry, nde re'ýi kwéry, nde rapixa imba'e reta va'e kwéry ave ani erehenói upe va'e kwéry mante eremongaru porã hagwã. Ha'e kwéry ne renói jevy arã ne mohekoviarõ uka arã. Ha ko yvy-py mate iporã va'erã nde-vy.

¹³⁻¹⁴—Iporãve ereporomongaru porãse ramo jepe ne mohekoviarõ e'ỹ va'erã-pe joty erehenói. Iporiahu va'e kwéry, ikarapã va'e kwéry, ogwata e'ỹ va'e kwéry, hesapyso e'ỹ va'e kwéry ave erehenói va'erã eremongaru porã hagwã íxupe kwéry. Upe va'e kwéry ndogwerekói mba'leve ne mongaru jevy hagwã. Upéa erejapo ramo Nhandejáry katu nde rovasa porã arã yváy-py, he'i íxupe. —Upe áry-py, entéro omano va'ekwe gwive omoingove jevy va'erã áry-py, nde rereko porã va'erã Nhandejáry ne rembiapo porãkwe-rehe, he'i Hesu ombo'e-vy.

Kente kwéry omongaru uka va'e rehegwa nhe'ê

¹⁵Peteĩ indive okaru va'e ohendu-ma ramo he'i íxupe:

—Nhandejáry nhande ruvixa oiko haty-py, ovy'a ete va'erã indive okaru ramo.

¹⁶—Néi, he'i Hesu. —Amombe'u-ta peẽ-my Nhandejáry ndive oiko va'erã rehegwa nhe'ẽ kente kwéry omongaru uka va'e rehegwa nhe'ẽ-rami.

—Kwimba'e ojapo uka heta temi'urã omongaru porã hagwã heta kente-pe. Ha omombe'u heta va'e-pe ou hagwã okarugwasu ha-py. ¹⁷Ojapopa-ma rire omondo gwembigwái omombe'u hagwã okaru va'erã-pe. “Ejo katu, jaha jakaru. Ojapopa-ma nhane remi'urã, ere xe remihenói-pe” he'i omondo-vy íxupe kwéry.

¹⁸—Ohenói-ma ramo avave ndouséi indive. Peteĩ va'e he'i uka íxupe: “Yvy ajogwa va'ekwe ahexa ranhe-ta” he'i uka. “Ahexa ranhe-ta ndaha mo'ãi ranhe. Ani erejohu vai teĩ aha e'ỹ ramo” he'i uka jevy íxupe.

¹⁹—Upéi, hemienói ambue va'e ave he'i uka íxupe: “Heta xe rymba pyahu ajogwa va'ekwe. Tekotevẽ aikwaa nomba'apo porãi para'e, omba'apo porã para'e. Upéa-rehe ndaha mo'ãi akaru hagwã ne ndive. Ani erejohu vai teĩ, ndahái ramo” he'i uka jevy íxupe.

²⁰—Upéi, outro he'i uka ave íxupe: “Amenda-ma kuri. Ndikatúi aha” he'i uka ave.

²¹—Ogwahẽ jevy-ma ramo hembigwái omombe'upa gwerekwa-pe. Oikwaa-ma ramo ndovy'ái voi ijáry. Ima'eandu-gwi he'i gwembigwái-pe “Ekwa katu. Tereho hekoviara embou iporiahu va'e kwéry okaru hagwã” he'i. “Tetãgwasu-py ekwa ehexa íxupe kwéry. Tapegwasu rupigwa, tape po'i rupigwa embou. Ikarapã va'e kwéry, hesapyso e'ỹ va'e kwéry, ogwata e'ỹ va'e kwéry ave embou katu okaru hagwã” he'i gwembigwái-pe.

²²—Upéi oho jevy hembigwái. Ogwerupa ete rire-ma, he'i gwerekwa-pe: “Aha amboví va'ekwe kuri ogwahẽmba-ma” he'i. “Ajohu va'e kwéry gwive ogwahẽmba-ma” he'i. “Nomboaty hetái joty. Hendarã kwéry ne'íra vyteri omohynyhẽmba” he'i.

²³—“Aipo ramo ekwa jevy tape tape-rupi tereho. Erejohu va'e gwive erembou hagwã henagwã-rupi ogwapy hagwã. Oĩ rei tenda va'e nhamohynyhẽ hagwã.

²⁴Anhete ha'e-ta katu nde-vy: Tenonde-rupi ahenói uka va'ekwe ndo'u mo'ávêi-ma xe rembi'u” he'i ndovy'ái-gwi hese kwéry, he'i Hesu arandu nhe'ẽ omombe'u-vy.

Tekotevẽ omoirũ hagwã Hesu-pe

(Mt 10.37-38; Mc 8.34; Lc 9.23)

²⁵Ogwata ramo Hesu heta eterei oho ave hapykwéri. Upéi ojere he'i hagwã íxupe kwéry:

²⁶—Xe moirũse ramo ndikatúi xéhegwi erehayhuve avave-pe. Nde ru-pe, nde sy-pe, ne rembireko-pe, nde ra'y kwéry-pe, nde raju kwéry-pe, nde ryke'y kwéry-pe, nde ryvy kwéry-pe, ne reindy kwéry-pe, ne ména-pe, ne memby kwéry-pe, nde ryke kwéry-pe, nde kypy'y kwéry-pe, nde kyvy kwéry-pe ave erehayhuve ramo xéhegwi ndikatúi arã xe moirũ. Xe moirũse ramo ndikatuvéi ne rakate'ỹ nde rekove-rehe.

²⁷Tekotevẽ ereiko okurusugwasu ogweraha va'e-rami. Upéixa ijukapyrã-rami ndereikoséi ramo ndikatúi xe moirũ xe re'ýi tee ramo.

²⁸—Amombe'u-ta peẽ-my xe moirũse va'e rehegwa nhe'ẽ gwogarã omopu'ãse va'e rehegwa nhe'ẽ-rami.

—Kwimba'e omopu'ãse ramo gwogarã ijyvate vate va'e, opy'a ndive onhemongeta porã arã. “Oĩ tipo heta xe plata ajapopa hagwã? Oĩ tipo xe pytygwõharã jajapo porã hagwã? Arekopa tipo ajapopa hagwã xe rogarã?” oporandu arã opy'apy-py. ²⁹Nonhemongeta porãi ramo omopu'ã rei ramo gwóga mo'ãrã, entéro ohexa va'e opuka va'erã hese hógarã-rehe mo'ã ohexa ramo. ³⁰“Omoĩ mo'ã gwóga renagwã. Omopu'ã ku'a ku'a rei henagwãrãgwe. Ndojapopái oheja hagwã” he'i va'erã onhembohory va'erã hóga-rehe. “Ojapo-ta mo'ã óga oheja jevy gwogarãgwe” he'i arã, he'i Hesu arandu nhe'ẽ omombe'u.

³¹Upéi he'i jevy:

—Amombe'u jevy-ta peẽ-my xe moirũse va'e rehegwa nhe'ẽ mburuvixagwasu onhorairõ va'e rehegwa nhe'ẽ-rami.

—Mburuvixagwasu onhorairõ-tama ramo mburuvixagwasu ambue ndive, onhemongeta porã opy'apy ndive soldado kwéry-rehe. Dez mil mate ogwereko ramo, ha hese ija'e'ỹ va'e hetave ogwereko ramo, vinte mil ogwereko ramo, oporandu arã opy'apy-py: “Isoldado kwéry imbaraeteve tipo xe soldado kwéry-gwi?” he'i arã. “Ome'ẽ-ta tipo aipe'a imburuvixave ramo oikoha íxugwi?” oporandu arã opy'apy-py.

³²—Ha nome'ëi-tama ramo, nonhorairõsevêi-ma va'erã. Gwenonde-rupi omondo arã onhomongeta va'e. Ojerure uka-ta upe ipu'akave va'e-pe oiko porã jevy hagwã onhondive, he'i omombe'u arandu nhe'ẽ.

³³—Upéixa ave, xe moirũse va'e tonhemongeta porã opy'a ndive. Nome'ëi voi xe moirũ ku'a ku'a. Gwekove-rehe hakate'ỹ va'e, gwe'ýi kwéry-rehe hakate'ỹ va'e, omba'e-rehe hakate'ỹ va'e naxe moirũ etéi arã oiko-vy, he'i íxupe kwéry oiporavo uka hagwã.

Juky rehegwa nhe'ẽ

(Mt 5.13; Mc 9.50)

³⁴Upéi he'i jevy:

—Amombe'u jevy-ta peẽ-my xe moirũse va'e rehegwa nhe'ẽ juky rehegwa nhe'ẽ-rami.

—He porã juky. Ha ndahéi ramo katu, ndikatúi eremoatyrõ jevy. ³⁵Ndovalevêi-ma. Yvy pygwarã ndovaléiry. Ha ne remimomborã-ma voi va'erã upéa, he'i. —Ne aranduse ramo, ejeapysaka porã ko xe nhe'ẽ-rehe, he'i Hesu omombe'u-vy íxupe kwéry.

Hembiapo vai va'e ndive Hesu oiko

15 ¹Onhemboja Hesu renda-py plata-py oporombopaga va'ety kwéry, gwĩ ojejavy va'e kwéry ave inhe'ẽ rendu-vy. ²Ha upéa-rehe fariseu kwéry, judeu rekombo'ehaty kwéry ave onhe'ẽ rei rei hese:

—Kóa nahi'arandúiry voi, he'i rei hese. —Gwĩ ojejavý va'e kwéry ndive oiko meme okaru ave indive kwéry, he'i hese ojohu vai-vy hese.

Ovexa kanhygwe rehegwa nhe'ẽ

(Mt 18.12-14)

³Upéa-rehe Hesu omombe'u gwĩ ójehe ojerovia va'erã rehegwa nhe'ẽ ovexa kanhygwe rehegwa nhe'ẽ-rami.

⁴—Ne rymba ovexa heta ete erereko ramo, cem erereko ramo, erenhangareko hese. Peteĩ okanhy-ma ramo, ereheja upe okanhy e'ỹ va'e kwéry anho nhu porã-my ereheka heka hagwã íxupe. ⁵Erejohu-ma ramo, “Ajohu-ma xe rymba” ere va'erã. Erehupi va'erã íxupe nde ati'y-rupi ereru hagwã ne rymba kanhygwe. Erevy'a eterei ne rymba erejohu jevy-ma ramo. ⁶Eregwahẽ-ma ramo rire nde róga-py erehenói arã enterove-pe jevy ovy'a ave hagwã. Nde re'ýi kwéry, nde rapixa kwéry ave erehenói arã ovy'a ave hagwã. “Ajohu jevy xe rymba okanhy va'ekwe” aipo ere arã erembe'u-vy íxupe kwéry erembovy'a-vy jevy, he'i.

⁷—Upéixa ave yváy pygwa ovy'a joa arã. Hembiaipo vaikwe va'e ogwero-ma oiko-vy ramo gwekoha ovy'a joa-ma va'erã oiko-vy. Ojejavý va'e ojerovia-ma ramo xe-rehe ovy'a joa-ma va'erã yváy pygwa ave. Heta heko porã va'e ojerovia oiko-vy ramo xe-rehe ombovy'a arã yváy pygwa kwéry. Ha peteĩ hekoha vai va'ekwe ogwero-ma ramo gwekoha katu, ombovy'agwasuve arã íxupe kwéry, he'i Hesu.

Omba'e oheka oiko-vy kunha

⁸Upéi omombe'u jevy arandu rehegwa nhe'ẽ omba'e oheka va'e rehegwa nhe'ẽ-rami.

—Kunha ogwereco araka'e dez plata, ovale voi va'e. Ha okanhy peteĩ íxugwi. Upéixa-gwi omohendy tataendy, oitypei porã koty-py. “Tajohu jevy xe mba'e kanhygwe” he'i. Ndohejái mba'eve gwendagwe-py oitypei oheka-vy. ⁹Ojohu-ma ramo ohenói kunha kwéry-pe ogwero-vy'a jevy va'erã. Hapixa kwéry, he'ýi kwéry hóga ypy rupigwa kwéry ogwahẽ-ma ramo, omombe'u: “Ajohu-ma xe plata okanhy va'ekwe. Pevy'a katu xe ndive ajohu jevy-ma xe plata” he'i íxupe kwéry.

¹⁰—Upéixa ave ogwero-vy'a arã Nhandejáry hekoha vai va'ekwe-pe ogwero-ma ramo gwekoha. Ovy'a arã gwembigwái kwéry yváy pygwa ndive.

Ta'ymirĩ okanhy va'ekwe rehegwa nhe'ẽ

¹¹Hesu omombe'u jevy arandu rehegwa nhe'ẽ ta'ymirĩ okanhy va'ekwe rehegwa nhe'ẽ-rami.

—Oiko va'ekwe kwimba'e. Mokõi ta'ýry va'e upéa.

¹²—Ha ta'ymirĩ he'i gwu-pe: “Eme'ẽ mani xe-vy xe mba'erã. Áy voi eme'ẽ xe-vy. Naha'aróséi eremano rire ae areko hagwã ne mba'ekwe” he'i gwu-pe. “Iporãve ereme'ẽ xe-vy ereikove reheve” he'i gwu-pe ta'ymirĩ hereko asy-vy.

Upéixa-gwi túvy omboja'o ja'o opa omba'e. Heta voi omba'ekwe omboja'o ja'o gwa'y kwéry-pe ome'ẽmba íxupe kwéry.

¹³—Upéi, ndahi'aréi ta'yimirĩ oho-ma mombyry. Omboatypa omba'e gwu mba'ekwe ome'ê kuri va'e ovendepa oho-vy. Hepykwe ae ogweraha. Mombyry ete oho. Ogwahê ramo tetã ambue-py ojapo opaixagwa. Omokanhhy rei rei omba'e repykwe. ¹⁴Omokanhymba-gwi mba'eve ndogwerekói, ndaiporivéi-ma imba'e, ndaiporivéi-ma ave imba'e repyrãrãgwe. Iporiahu ete jevy opyta-vy.

—Ha upe rire, iporiahu ete jave tetã ambue pygwa kwéry-pe nahenhóiry hemitygwe. Upéixa-gwi ohasa asy upe tetã mygwa. Ndogwerekovéi gwemi'urã-gwi ivare'apa upe pygwa. Ha ohasa asyve ta'yimirĩ. Ndaipóri tembi'u-gwi ohasa asy oiko-vy.

¹⁵—Ivare'apa eterei-gwi oho upe-py oiko va'e-pe ojerure gwemi'urã-rehe. Ha upe va'e omomba'apo íxupe. “Eremba'apose ramo, tereho xe yvy nhu-my enhangareko xe rymba kure kwéry-rehe, xe rymba kure mongaruha ramo ereiko hagwã” he'i upe pygwa ta'yimirĩ-pe. “Iporã. Apyta-ta ne rembigwái ramo” he'i.

¹⁶—Ha hymba kwéry-rehe onhangareko jave, ta'yimirĩ ivare'a vyteri oiko-vy. “Xe vare'a” he'i. “Akaruse eterei. Xe vare'a-gwi ha'use mo'ã kente rembi'u e'ỹ va'e, ko kure rembi'u rei-ma ha'use. Pono xe juka xe vare'a ha'use mo'ã ko kure rembi'u.” He'i-ma ramo ojéupe, avave ho'u va'erã nome'êséi ta'yimirĩ-pe.

¹⁷—Upe rire ae imandu'a jevy gwu-rehe: “Oĩ heta xe ru rembigwái omba'apo va'e. Upe xe ru róga pygwa kwéry okaru porã. Hembigwái kwéry ave okaru porã ave. Ndaivare'ái voi xe ru ndive omba'apo va'e kwéry. Ha xe, amano-tama xe vare'a eterei-gwi ko xe yvy e'ỹ-py aiko-vy” he'i ojéupe. ¹⁸“Taha jevy xe ru róga-py. Ha'e-ta íxupe, Ajapo vai va'ekwe nde-rehe, aipo ha'e-ta íxupe. Nhandejáry-rehe ave ajapo vai va'ekwe ave. ¹⁹Ajapo vai eterei-gwi xe atĩ agwahê jevy hagwã. Xe rembiapo vai eterei nde-rehe, anive, Xe ra'y, ere xe-rehe. Atĩ eterei, Xe ra'y, ere hagwã xe-vy. Aikose eterei ne rembigwái ramo, aipo ha'e-ta xe ru-pe” he'i opy'apy-py.

²⁰—He'i-ma ramo osê upe yvy-gwi ojevy hagwã gwu renda-py. Mombyry-gwi ou jevy. Ogwahê e'ỹ jave gwu róga-py, mombyry vyteri gwu róga-gwi ou-vy ohexa-ma íxupe túvy. Ohexa-ma ramo, oiporiahuvareko gwa'yimirĩ-pe. Oripara oho-vy ohogwaitĩ hagwã gwa'ýry-pe. Ohova pyte pyte íxupe. Oiporiahuvareko voi gwa'ýry-pe.

²¹—Aipo ramo ta'yimirĩ he'i gwu-pe: “Xe rembiapo vai va'ekwe nde-rehe. Xe rembiapo vai va'ekwe Nhandejáry-rehe ave. Xe rembiapo vai-gwi xe atĩ voi ndéhegwi. Anive, Xe ra'y, ere teĩ xe-vy xe rembiapo vai eterei va'ekwe-gwi” he'i gwu-pe.

²²⁻²³—“Ani eretĩ teĩ xéhegwi. Nde xe ra'y tee” he'i. “Orohayhu eterei. Avy'a orohexa-vy” he'i túvy íxupe.

—Upéi he'i gwembigwái kwéry-pe omanda-vy: “Pekwa pya'e peru xe ra'y aorã. Eru ao porã ete omonde hagwã. Ikwäyrurã eru ikwã-rehe omoĩ hagwã. Ipy ryrurã eru ave omonde hagwã. Iporã porãve va'e eru xe ra'y pegwarã” he'i.

—“Peru ave vaka ra'y ikyrave va'e pejuka hagwã íxupe. Heta eta vaka ro'o ja'u-ta javy'a eterei-gwi. ²⁴Ko xe ra'y okanhhy va'ekwe oiko-vy ha

ko'ánga ogwahẽ jevy ou-vy. Omano vérami va'ekwe ha oikove jevy-ma nipo ra'e" he'i hese gwembigwái kwéry-pe.

—Upéi onhepyrũ ogwahẽ ramo ovy'a joa. ²⁵Upe jave ta'y rypykwe oime kokwe-py. Gwóga-py ogwahẽ-tama ramo ohendu ombopu va'e, ohendu ave ogwahu va'e. ²⁶Ohendu-ma ramo ohenói hembigwái oikwaa hagwã: “Mbava'e tipo aipo va'e?” he'i. ²⁷“Nde ryvy ogwahẽ kuri. Hesãi porã ogwahẽ ou-vy. Ovy'a eterei nde ru. Upéixa-gwĩ ojuka uka vaka ra'y ikyrave va'e hemi'urã.”

²⁸—Aipo ohendu-ma ramo ta'yirusu ipoxy gwyvýry-rehe, ndoikeséi gwóga-py. Upe-ma ramo túvy osẽ oho-vy ohogwaitĩ-vy íxupe. Ojerure rure gwa'y rypy-pe oike hagwã gwóga-py.

²⁹—Upe va'e ae he'i gwu-pe: “Xe katu, xe are-ma amba'apo ne ndive. Are-ma aiko ne nheẽ-rupi. Ne remimbota mate ajapo aiko-vy. Ne'íra vyteri ereme'ẽ xe-vy ne rymba mixĩ va'e ha'u va'erã xe rapixa kwéry ndive. ³⁰Ha ko ne mba'e hundipahare katu ogwahẽ ramo, ne rymba ikyrave va'e erejuka íxupe. Hemiapo vai va'ekwe nde-rehe. Opa mba'e ojapo nipo oiko-vy ra'e kunha vai ndive nipo oiko ra'e ave ha ogwahẽ ramo, ne rymba ikyrave va'e erejuka nipo ra'e íxupe.”

³¹—He'i-ma ramo, túvy he'i íxupe: “Xe ra'y, nde ko ereiko meme xe ndive. Entéro xe mba'e gwive ne mba'e voi. ³²Tekotevẽ javy'a ko'ánga onhondive. Ko nde ryvy, Omano, ha'e mo'ã va'ekwe hese, oikove teĩ nipo ra'e. Okanhy va'ekwe ha ko'ánga ogwahẽ jevy ou-vy. Tekotevẽ nhanhombovy'a jevy katu” he'i túvy gwa'yirusu-pe, he'i Hesu, gwĩ ojejavý rure ojehesa rerova uka va'e-rehe Nhandejáry ovy'aha kwaa uka-vy.

Tembigwái nonhangareko porãi gwerekwa mba'e-rehe rehegwa nhe'ẽ

16 ¹Hesu omombe'u jevy doze gwemimbo'e kwéry-pe. Arandu nhe'ẽ omombe'u tembigwái rehegwa nhe'ẽ-rami.

—Kwimba'e onhangareko uka omba'e reta reta peteĩ gwembigwái-pe. Upe imba'e reta va'e oiporu uka meme omba'e kente kwéry-pe ombohekovia hetave hagwã íxupe. Ha ohekoviarõ-vy hembigwái-pe ogweru hikwái. Ijáry ete nonhangarekói voi hese, hembigwái mate ojapo.

—Upe jave gwĩ oikwaa va'e he'i imomba'apoha-pe: “Nonhangareko porãi voi ne rembigwái ne mba'e-rehe. Ndohekoviarõ porãi nde-vy oiporuruka hagwe” he'i omombe'u-vy.

²—Ha upéi katu upe va'e ohenói uka gwembigwái-pe: “Ne rembiapo vai rerakwã ahendu kuri. Anhete pa erejapo. Nerembohekovia porãi nipo xe mba'e aheja nde-vy va'ekwe ereiporuruka hagwã. Upéixa ramo noromomba'apo mo'ávẽi” he'i gwembigwái-pe, hemiapo vai va'ekwe-rehe.

³—Ha upéi katu hembigwái onhemongeta opy'apy-py: “Mbava'e tipo ajapota? Xe momba'apoha xe mosẽ-ta. Namba'apo mo'ávẽi-ma íxupe. Xe kangy eterei amba'apo hatã hagwã. Ndikatúiry amba'apo mbaraete hagwã. Ndajo'o kwaái yvy. Atĩ eterei ajerure rure hagwã xe remikotevẽ-rehe. Mbava'e tipo ajapota aiko porã hagwã namba'apovéi-ma ramo a-py?” he'i opy'a-py onhemongeta-vy.

4—Upéi he'i jevy opy'a-py: “Aikwaa-ma mba'e ajapo-ta kente kwéry xe moirũ porã hagwã, xe mogwahẽ hagwã gwóga-py” he'i opy'apy-py.

5—Upéi omomba'apoha mba'e oiporu va'ekwe ohenói. Ogwahẽ ypy va'e-pe he'i: “Mbovy tipo erereve vyteri xe momba'apoha-pe?” he'i oporandu-vy íxupe. 6 “Heta nhandy aiporu va'ekwe. Cem ryrugwasu-rehe areve voi íxupe.” “Ki, ehai nde kwatia-py mixĩve ereve hagwã. Cinquenta ryrugwasu-rehe erehai” he'i oreve va'e-pe. Ome'ẽ íxupe ikwatia ohai mixĩve oreve hagwã.

7—Upéi oporandu kwimba'e ambue-pe: “Ha nde tipo, mbovy tipo erereve ave nde?” he'i. “Heta trigo aiporu va'ekwe. Cem ryrugwasu-rehe areve vyteri ne momba'apoha-pe” he'i. “Ehai mixĩve nde kwatia-rehe. Oitenta ryrugwasu-rehe mate erehai” he'i ome'ẽ-vy íxupe ikwatia ohai hagwã.

8—Ha upéa oikwaa-ma ramo imomba'apohare he'i hese: “Hi'arandu nipo ra'e xe rembigwaikwe xe mbotavy hagwã” he'i gwembigwaikwe-rehe, he'i Hesu arandu nhe'ẽ tembigwái rehegwa nhe'ẽ-rami omombe'u-vy.

Ha Hesu he'i ave:

—Ha'e-ta katu peẽ-my ko'ãygwa pytũ mygwa-rami oiko va'e hi'arandu voi ombovia uka hagwã gwapixa-pe. Ha oĩ arakatu pygwa-rami oiko va'e, Nhandejáry-rehe ojerovia va'e, nahi'arandu porãi gwapixa ndive oiko porã hagwã.

9—Ha'e-ta ave peẽ-my, ani ereiporu rei ne mba'e, nde pirapire ave ndejéupe gwarã anho-rehe. Iporãve ereme'ẽ hemikotevẽ iporiahu va'e kwéry-pe. Upéixa nde py'a porã reheve ereiporu ramo ne mba'e reta, gwĩ ereiporiahuvereko va'ekwe ovy'a jevy va'erã ne ndive. Ha eregwahẽ-ma ramo yváy-py ne mogwahẽ porã arã. 10 Tereiporu porã ne mba'e ereiko porã hagwã. Ndahetái ramo ne mba'e, ereiporu kwaa ramo, iporã arã nde-vy. Hetave tave erereko ramo ereiporu kwaa arã upe ne mba'e reta voi ave. Nde py'a porã-gwi ereiporu kwaa ne mba'e. Ha ndahetái ramo ne mba'e, ndereiporu porãi ramo upe ne mba'e mbovy, hetave tave erereko ramo, ndereiporu kwaái arã upe hetave va'e ave. Nande reko porãi-gwi ndereiporu kwaái ne mba'e.

11—Ha nane arandu porãi-gwi ndereiporu porãi ne mba'e ko yvy pygwa. Mba'éixa po ereiporu kwaa va'erã Nhandejáry remime'erã? he'i Hesu omombe'u-vy. 12—Ha ndereiporu porãi ramo ko'a-py ereiporu va'e, avave nome'ẽi arã ne mba'e teerã nde-vy.

13—Ndaikatúi eremba'apo mokõive-pe. Peteĩ va'e-rehe nande a'e porãiry va'erã. Ambue katu erehayhu tee va'erã. Peteĩ va'e-rehe ne rakate'ỹve arã. Ha outro-rehe katu nerepenái arã. Peteĩ va'e nhe'ẽ-rupi mate ereiko arã, he'i omombe'u-vy. —Upéixa ave ereiko ramo Nhandejáry nhe'ẽ-py, ndikatuvéi erepena eterei ko yvy-rehe oiko va'e nde pirapire-rehe. Ne rakate'ỹ eterei ramo pirapire-rehe, ipu'aka va'erã nde-rehe. Nerepenái va'erã Nhandejáry-rehe. Nde kupe-py rei oĩ va'e-rami erereko va'erã íxupe.

Fariseu kwéry-pe onhemonhe'ê Hesu

¹⁴ Ohendu-ma ramo upe nhe'ê fariseu kwéry, onhembohory hese. Plata rayhuha ha'e kwéry. Omba'e reta rayhuha ave ha'e kwéry. Upéixa-gwi Hesu remimombe'u-rehe ndovy'áiry. ¹⁵ Upéa-gwi Hesu he'i íxupe kwéry:

—Peê penhemboheko marangatu rei yvypóry renonde-py. Peje rei pendejúpe “Aiko porã Nhandejáry nhe'ê-py” peje mo'ã, pende apu rei pendéjehe, pende rerovia rei kente kwéry. Nhandejáry ae ohexa porã nde py'apy-py. Oikwaa-ma katu mbava'e-rehe erejerovia ete. Oikwaa-ma ave mbava'e-rehe erenhemongeta nde py'apy-py, he'i onhemonhe'ê-vy íxupe kwéry. —Oĩ heta mba'e, heta hembiaapo ave ovale e'ỹ va'e voi katu Nhandejáry-pe. Ha kente kwéry he'i rei upe mba'e-rehe, “Iporã katu” he'i rei hembiaapo-rehe. “Ovale voi” he'i rei hese. Ndoikói peteixa Nhandejáry ndive-gwi, aipo he'i rei hese, he'i Hesu onhemonhe'ê-vy.

¹⁶ —Myamyri ojerovia araka'e Nhandejáry-rehe. Upéixa-gwi oiko porã araka'e inhe'ê-py. Ohendu meme katu araka'e Moisés amyri rembihaikwe. Nhandejáry nhe'ê-py omombe'u va'ety amyri kwéry rembihaikwe ave ohendu meme ave araka'e. Upéa-rehe oikwaa-ma araka'e Nhandejáry remimbota ojapo hagwã, he'i.

—Upe rire ou-ma va'ekwe João Batista. “Ou-tama Nhandejáry nhande ruvixarã” omombe'u meme. Upe rire ãy peve onhemosarambi rambi upe nhe'ê. Ha heta kente ikyre'ỹ voi omoirũ hagwã Nhandejáry-pe. Oikese ha-py pya'e a'e oike ha-rami ojapura-ma va'e-rami omoirũse eterei Nhandejáry-pe gwuvixarã, he'i. ¹⁷—Ha'e-ta ave peê-my, áry opa va'erã. Yvy ave opa va'erã ave. Nhandejáry nhe'ê ae Moisés amyri remimombe'ukwe ndopái va'erã. He'i hagwe-rami oikopa peve nonhehekoviarõ mo'ãi voi, he'i Hesu.

Mendare rehegwa nhe'ê

(Mt 19.1-12; 5.31-32; Mc 10.11-12)

¹⁸ He'i ave:

—Gwembireko-gwi opoi va'ekwe omenda jevy ramo ambue kunha-rehe, ojapo vai voi Nhandejáry renonde-py. Ha kunha ome oheja va'ekwe-rehe omenda va'e ojapo vai ave Nhandejáry renonde-py, he'i Hesu ombo'e-vy íxupe kwéry.

Mokõi kwimba'e rehegwa nhe'ê

¹⁹ Upéi Hesu omombe'u jevy arandu nhe'ê mokõi kwimba'e rehegwa nhe'ê-rami.

—Oiko va'ekwe peteĩ kwimba'e imba'e reta va'e. Hepyve pyve va'e ao meme voi katu ha'e omonde. Ha okaru porã porã meme ave. ²⁰ Ha hokẽ-my ogweru omoĩ-vy kwimba'e iporiahu ete va'e. Héry va'e Lázaro. Hasy va'e voi Lázaro. Ipire aipa va'e voi. Ikangy voi hasy ete-gwi. ²¹ Ha ivare'a eterei-gwi ogwapy oĩ-vy upe-py. Oha'arõ ho'u va'erã mo'ã. Tembi'u sururukwe ho'a va'ekwe ho'u hagwã oĩ upe-py. Onhemohygywatã-vy mo'ã ou oha'arõ oĩ-vy upe-py. Ha upéixa oĩ jave gwĩ jagwa ou ohere íxugwi ijai ai.

22—Upe rire omano Lázaro. Omano ramo Nhandejáry rembigwái yváy pygwa ou ogweraha íxupe oiko hagwã Abraão amyrĩ ndive ogwenogwahê íxupe heraha-vy Nhandejáry renda-py.

—Upéi omano ave upe imba'e reta va'ekwe ave. Ha omoĩ hetekwe hetekwe rendaty-py. 23 Omano rire-ma oime jave nhane mbohasa asy va'e renda-py, ohasa asy-ma voi oiko-vy.

—Upéi oma'ê jave mombyry-kotypy ohexa Lázaro amyrĩ-pe oiko ramo Abraão amyrĩ ndive. 24 Upéi osapukái Abraão amyrĩ-pe. He'i "Xe poriahuvereco katu, xe ramoigwasu Abraão" he'i gwamoigwasu-pe. "Embou Lázaro xe pytygwõ uka-vy. Omoakỹmi hagwã jepe xe apekũ" he'i. "Okwã apy omoakỹ hagwã y-py omoro'ysã hagwã xe apekũ" he'i. "Aiko asy eterei ko tata rendy-py" he'i.

25—Upéa-rehe Abraão amyrĩ he'i íxupe: "Namondo mo'ãi nde ha-py Lázaro" he'i íxupe. "Nde, tekotevê ne mandu'a nde rekohagwe-rehe. Eremano e'ỹ mboyve va'ekwe, ereiko ramo yvy ári ne mba'e reta-rehe mate erepena va'ekwe ereiko-vy. Ha upe-py nde rekoha porã va'ekwe. Äy ae katu ereiko asy va'erã. Nde rekoha porägwe ndovalevéi-ma va'erã nde-vy. Erehasa asy-ta voi katu ereiko-vy" he'i íxupe. "Ha Lázaro amyrĩ nde ramigwa e'ỹ va'ekwe. Ha'e oiko ramo va'ekwe yvy ári ohasa asy voi va'ekwe. Äy katu ha'e oiko porã-ma" he'i Abraão amyrĩ imba'e reta va'ekwe-pe. 26 "Oĩ ave yvykwagwasu nhane mbyte-py. Ko'a pygwa ohasase mo'ã upe-py. Ndikatúi ohasa yvykwagwasu-gwi" he'i. "Ha ndikatúi ave upe pygwa ohasa ou hagwã ore ha-py ave" he'i Abraão amyrĩ upe imba'e reta va'ekwe-pe.

27—"Aipo ramo" he'i Abraão amyrĩ-pe, "Emondo emogwahê uka Lázaro amyrĩ xe ru rōga-py" he'i. 28 "Oiko cinco xe ryvy kwéry oikove va'e. Emondo Lázaro amyrĩ omombe'u hagwã íxupe kwéry Nhandejáry nhe'ê pono omano rire ha'e kwéry ave ou ko'a-py, ko ohasa asy hagwã-py" he'i ojerure-vy íxupe.

29—Upéi Abraão amyrĩ he'i íxupe: "Oĩ Nhandejáry nhe'ê ohai uka va'ekwe. Upéa ae mate ha'e kwéry tohendu" he'i íxupe. "Nhandejáry nhe'ê Moisés amyrĩ rembihaikwe ogwereko nipo ra'e. Nhandejáry nhe'ê-py omombe'u va'ety rembihaikwe ogwereko ave nipo ra'e. Upéa nhe'ê ae katu ha'e kwéry tohendu" he'i Abraão amyrĩ íxupe.

30—Ha'e he'i "Nahániry" he'i jevy. "Nde, ereikwaa, upe hembihaiikwe rehegwa nhe'ê ha'e kwéry nohenduséi voi. Ohexa ramo peteĩ omano va'ekwe oikove jevy-ma ramo ae ogwerovia arã inhe'ê. Ogwerovia arã gwekoha ave" he'i ojerure rure-vy.

31—"Ndojeroviaséi voi nipo ra'e hikwái" he'i Abraão amyrĩ íxupe. "Nohenduséi nipo ra'e Moisés amyrĩ rembihaikwe. Nohenduséi nipo ra'e Nhandejáry nhe'ê-py omombe'u va'ety amyrĩ rembihaikwe ave. Omano va'ekwe oikove jevy-ma ramo nohenduséi ave arã voi inhe'ê. Nohenduséi ete voi Nhandejáry nhe'ê" he'i íxupe Abraão amyrĩ. "Namondo mo'ãi Lázaro amyrĩ upe-py" he'i ave Abraão amyrĩ, he'i Hesu omombe'u ramo arandu rehegwa nhe'ê íxupe kwéry.

Kente-pe ombotavyse va'erã rehegwa nhe'ê
(Mt 18.6-7; Mc 9.42)

17 ¹Upéi Hesu he'i gwemimbo'e kwéry-pe:
—Oĩ heta kente-pe ombotavy va'erã. Ohesa rerova uka va'erã xéhegwi ombojejavy uka-vy. Amboasy upe imbotavyharã-pe. Ohasa asy eterei va'erã. ²Iporãve arã ra'e jajuka ombo'e vai e'ỹ ngatu. Iporãve arã ra'e nhamhapytĩ nhamoĩ-vy ijaju'y-rupi itagwasu-rehe ipohyive hagwã. Iporãve arã ra'e nhamombo ygwasu-py ombo'e vai e'ỹ ngatu omano pono xe-rehe ojeroviase va'e-pe ombotavy rei.

Nde-rehe hembiaapo vai va'e ndive eiko porã

³—Peẽ xe reroviaha va'e kwéry, penhangareko porã katu peteĩ teĩ pendéjehe. Oĩ ramo nde rapixa xe reroviaha va'e jepe nde-rehe hembiaapo vai va'e, enhemonhe'ê porã jevy katu íxupe. Ha ohendu-ma ramo ne nhe'ê, “Arova-ta xe rekoha xe anhemboasy xe rembiaapo vaikwe-rehe nde-vy” he'i ramo eiporiahuvareko íxupe. Anive eremomandu'a hembiaapo vaikwe-rehe. ⁴Nde-rehe hembiaapo vai meme ramo, ha onhemboasy meme gwembiaapo vaikwe-rehe ramo, eiporiahuvareko meme katu íxupe. Eiko porã rei indive, he'i Hesu omombe'u-vy hekoha kwéryrã.

⁵Upéa-rehe hemimbo'e kwéry he'i íxupe:

—Ore pytygwõ katu orojerovia teeve hagwã Nhandejáry-rehe, he'i onhepytygwõ ukaseve-vy ojerovia ete hagwã.[§]

⁶—Erejerovia mixĩmi-ma ramo Nhandejáry-rehe, ome'ê-ta nde-vy ne rembijerure, he'i. —Oĩ temitýgwe héry va'e mostarda. Mixĩ eterei haimete nome'êi erehexa hagwã. Upe mixígwe va'e-gwi osê tuvixa va'e. Yvyra-rami opyta. Upéixa ave mixĩmi jepe erejerovia tee ramo Nhandejáry-rehe, “Ehapo'o ehékỹi ko yvyragwasu” ere ramo, ohapo'o joty va'erã. “Erenhotỹ jevy ko yvyragwasu ygwasu-py” ere ramo íxupe, onhotỹ jevy va'erã y-py. Ne rembijerurekwe ojapo-ta Nhandejáry, he'i íxupe kwéry. —Nde-vy ikatu e'ỹ va'e ojapo va'erã nde-vy ne rembijerurekwe, he'i Hesu.

⁷⁻⁹He'i ave íxupe kwéry:

—Eremomba'apo heta ne rembigwái kokwe-py omba'apo va'e. Mymba-rehe onhangareko va'e omba'apo heta. Omba'apo rire-ma ogwahê jevy nde róga-py. Upéi ere íxupe: “Ekwa katu ejapo xe remi'urã. Eru xe-vy ha'u va'erã, hay'u hagwã ave”.

Erekaru porã rire ae-ma ere ne rembigwái-pe, “Ekaru katu”. Avave nde'íry omba'apo va'e-pe: “Atima nde-vy ne rembiaapo-rehe” nde'íry. Nde'íry ave, “Atima nde-vy xe nhe'ê-rupi eremba'apo-gwi” nde'íry.

¹⁰—Peẽ ave, peiko ramo Nhandejáry nhe'ê-py, hemimbota meme peteĩ teĩ pejapo ramo, ani peje pendéjehe, “Xe rembiaapo porã voi ko xe” ani

[§] 17.5 Mt 17.20; 21.21; Mc 11.23

peje teĩ pendéjehe. Iporãve ere “Hembigwái porã ete ndaikói Nhandejáry-pe. Hemimbotami mate ajapo íxupe” peje ae katu pendéjehe, he'i hekoharã omombe'u gwemimbo'e kwéry-pe.

Dez mba'asy vai ogwereco va'e-pe ombogwera Hesu

¹¹Hesu ogwata oho-vy Jerusalém tetã-my. Tape puku-rehe oho. Samaria pygwa yvy-rupi oho, Galiléia pygwa yvy-rupi ave oho. ¹²Oike-tama peteĩ tetã'i-my ou ohogwaitĩ mo'ã íxupe dez aiai mba'asy vai ogwereco va'e. Ipire omboai mba'asy ani eremoagwĩ teĩ mba'asy vai ogwereco va'e-pe. Ogwahẽ mo'ã Hesu renda-py. Mombyry jave íxugwi opyta. Onhe'ẽ hatã he'i-vy:

¹³—Mbo'eháry Hesu, ore poriahuvereko katu ore mbogwera katu, he'i onhe'ẽ hatã-vy.

¹⁴Hesu ohexa-ma ramo íxupe kwéry he'i:

—Tapeho pejehexa uka pa'i kwéry-pe judeu kwéry rekoha-rupi, he'i íxupe kwéry.

Ha oho hikwái. Tape-rupi ogwata oho jave okwerapa-ma hikwái. Hesu nhe'ẽ-py okwerapa-ma.^h

¹⁵Oikwaa-ma ramo ikweraha peteĩ ou jevy ohogwaitĩ Hesu-pe:

—Xe mbogwera-ma hexapyrã-rupi xe mbogwera-ma, he'i.

—Tonhemomarangatu katu Nhandejáry réry. Onhemomba'egwasu ete va'e Nhandejáry, he'i.

Omboete Nhandejáry-pe osapukái-vy ou jave tape-rupi ovy'a eterei-gwi.

¹⁶Ogwahẽ-ma ramo Hesu-pe onhesũ henonde-py omboete íxupe-vy:

—Xe Járy, ne rembiapo porã eterei. Nde ko ne marangatu tee va'e.

Atima voi nde-vy xe mbogwera-gwi. he'i íxupe.

Ovy'a eterei okwera-ma ramo upe Samaria pygwa va'e.

¹⁷⁻¹⁸Upéi Hesu he'i íxupe:

—Ndaha'etí ne anho orombogwera kuri, he'i. —Enterová-pe voi ambogwera kuri, he'i. —Ha ne anho mate ereju xe mboete-vy, he'i okwera va'e-pe.

Ha ojogweroaty va'e-pe omombe'u.

—Ko samaritano va'e mate ou jevy xe mboete-vy. Nhande re'yí e'y va'e mate ovy'a para'e ambogwera-magwi íxupe, he'i. —Nove ndouíry va'e kwéry-pe ambogwera ave kuri, he'i.

¹⁹Upéi he'i samaritano va'e-pe:

—Epu'ã katu. Orombogwerapa-ma. Xe-rehe erejerovia-gwi ororesende-ma, he'i íxupe Hesu.

Kóixa Nhandejáry nhande ruvixa ramo

(Mt 24.23-28,37-41)

²⁰Gwĩ fariseu kwéry oporandu Hesu-pe:

—Araka'e tipo ojekwaa-ta Nhandejáry nhande ruvixarã, he'i oporandu-vy.

^h 17.14 Lv 14.1-32

—Ndaha'ei nhande resa-rupi jahexa Nhandejáry nhande ruvixa ramo, he'i omombe'u-vy íxupe kwéry. ²¹—Upéa-rehe ndikatúi ere, “A-py ou-ma Nhandejáry. A-py ojekwaa-ma huvixarã”. Nde'íry ave “Upe-py ou-ma. Ojekwaa-ma huvixarã upe-py” nde'íry ave, he'i Hesu omombe'u-vy. —Avave ndohexái kipy po oiko. Nhande py'apy-py oiko nhande ruvixarã, he'i upe fariseu kwéry-pe ombo'e-vy.

²²Upéi he'i doze gwemimbo'e kwéry-pe:

—Ou va'erã peẽ-my peteĩ áry xe rexase eterei va'erã. Ha xe Nhande Ryke'y tee va'e-rehe peje-ta, “Ahexa nga'u íxupe. Peteĩ áry-rupi ahexa ramo íxupe avy'a va'erã” peje arã xe-rehe. Ha ndaxe rexa mo'ãi-ta vyteri. ²³“Ogwahẽ-ma ko'a-py” he'i rei va'erã xe-rehe. Ijapu rei va'erã xe-rehe. “Ogwahẽ-ma upe henda-py” he'i rei va'erã xe-rehe ijapu va'e. Ani erejerovia teĩ hese kwéry. Ani teĩ ereho xe reka-vy ave. ²⁴Agwahẽ ramo xe, Nhande Ryke'y tee va'e, enterove oikwaa-ta, ohexa-ta xe gwahẽ ramo. Ha'e-ta peẽ-my: Omohembipepa aragwaju-rami va'erã peẽ-my agwahẽ-ma ramo. Xe rexapa va'erã.

²⁵—Ahasa asy ranhe-ta. Áygwa xe joko-ta ija'e'ỹ-ta xe-rehe. ²⁶Xe Nhande Ryke'y tee va'e agwahẽ jevy ramo, yma gware-pe ojehu hagwe-rami ave, ojehu jevy va'erã. Oikove vyteri jave Noé amyrĩ ²⁷gwĩ kente kwéry oiko rei araka'e. Okaru, oy'u, omenda ave, ome'ẽ gwajýry omenda hagwã ave. Upéixa rei okwa araka'e hikwái. Nhandejáry-rehe katu nopenáiry araka'e hikwái. Upéi Noé oike okanoagwasu-py. Oike rire-ma, pya'e oky araka'e. Tuvixa oky. Yvu mbovu-vy araka'e oky. Ha onhehundipa oike e'ỹ va'ekwe gwive.

²⁸—Upéixa ave ojehu araka'e myamyrĩ Sodoma tetã mygwa kwéry-pe. Oiko-ma jave Ló amyrĩ upe pygwa kwéry oiko rei ave araka'e. Okaru, oy'u rei, ojogwa omba'erã, ovende ave omba'ekwe, kokwe ojaty, gwogarã omopu'ã ave. Upéixa rei okwa araka'e. ²⁹Upéi Ló osẽ araka'e tetã-gwi oho-vy. Osẽha áry-py ho'a tata yváy-gwi ohapy hagwã araka'e tetã mygwa. Iku'i sa'yju va'e ho'a-ma araka'e ohapy hasyve hagwã tetã mygwa kwéry ohundipa hagwã.

³⁰—Upéixa oiko-ta ave agwahẽ jevy ramo. Xe, Nhande Ryke'y tee va'e agwahẽ jevy-ta. ³¹Agwahẽha áry ramo xe-rehe mate pepena va'erã. Agwahẽ jave ereime ramo óga ári, ani teĩ ereike koty-py mba'eve ereraha hagwã. Ereime ramo kokwe-py, ani erejevy nde róga-py. ³²Ne mandu'a jevy katu Ló amyrĩ rembireko-rehe. Ojevyse mo'ã onhehundi-ma va'ekwe. ³³Gwekove-rehe hakate'ỹ va'e katu, onhehundipa ete va'erã. Ndohói va'erã Nhandejáry renda-py. Ha xéhegwi gwekove-rehe nopenái va'e, ohekoviarõ arã hekove íxupe. Oresende-ta íxupe Nhandejáry.

³⁴—Ha'e-ta ave peẽ-my: Pyhare-py agwahẽ jevy ramo, mokõi va'e oke jave koty-py. Peteĩ va'e-pe Nhandejáry ogweraha va'erã. Inhirügwe-pe katu oheja va'erã. ³⁵Mokõi kunha hu'irã ojoso va'e oime jave agwahẽ ramo, peteĩ va'e-pe Nhandejáry ogweraha va'erã. Inhirügwe-pe oheja va'erã. ³⁶Mokõi oime jave kokwe-py agwahẽ ramo, peteĩ va'e-pe ogweraha va'erã. Inhirügwe-pe oheja va'erã, he'i ombo'e-vy doze gwemimbo'e kwéry-pe.

³⁷Upéa-rehe oporandu íxupe:

—Mamo tipo oiko va'erã upéa, ore Járy, he'i íxupe.

Upéi Hesu he'i íxupe kwéry:

—Anhete voi oĩ ramo hetekwe, yruvu kwéry ogwey katu ete arã ho'u hagwã. Anheteve ha'e-ta nde-vy: Oikopa-ma ramo xe remimombe'u, aju jevy-ma va'erã, he'i Hesu omombe'u-vy gwemimbo'e kwéry-pe.

Tembirekokwe ojerure rure va'e rehegwa nhe'ë

18 ¹Upéi Hesu he'i gwemimbo'e kwéry-pe:

—Tapembojeupi meme katu pene nhe'ë Nhandejáry-pe peiko-vy. Ani ne ate'ỹ teĩ ne nhe'ë erembojeupi-vy, he'i.

Upéi arandu nhe'ë omombe'u íxupe kwéry. Tembirekokwe rehegwa nhe'ë-rami omombe'u.

²—Mburuvixa ipy'a vai va'e oĩ va'ekwe peteĩ tetã-my. Ndojeroviái Nhandejáry-rehe nopenái hese. Ojéupe gwarã mate ojapo. Ndojapóiry mba'eve avave pegwarã.

³—Ha peteĩ tembirekokwe upe pygwa va'e oho meme mburuvixa rendapy. Ojerure rure rei íxupe ohepy hagwã imbohasa asyhare-pe. Ha ndojapói inhe'ë. ⁴⁻⁵Ijerureha ndojapóiry íxupe. Are ohendu hendu rei kunha nhe'ë. Upéi he'i opy'apy-py: “Xe mokane'o eterei ko tembirekokwe nhe'ë. Upéa-gwi ajapo-ta inhe'ë. Ndaha'ëi pono xe mbohasa asy Nhandejáry. Napenái hese. Ndaha'ëi ave pono onhe'ë vai hagwã avave xe-rehe. Xe napenáiry avave-rehe aiko-vy. Pono xe toryvave ajapo-ta íxupe inhe'ë, aipytygwō-ta íxupe” he'i mburuvixa kunha-rehe, he'i Hesu omombe'u ramo arandu nhe'ë.

⁶Upéi he'ive íxupe kwéry:

—Ha'e-ta peẽ-my: Upe mburuvixa ipy'a vai jepe hembiaapo porã nainhate'ỹi va'e-pe. Hembijerure ojapo voi íxupe.

⁷Ha Nhandejáry katu ipy'a porã ete nhane ndive. Gwembiporavo-pe oiporiahuvereko meme. Oipytygwō-ta íxupe, omondo mondo íxupe onhe'ë va'e-pe oipytygwō. Ohendu voi inhe'ë. Ani ere teĩ, “Hi'are eterei Nhandejáry xe rembijerure ojapo hagwã”. Omondo mondo íxupe onhe'ë va'e-pe oipytygwō. Ani ave ere teĩ, “Xe nhe'ë nohendúi para'e ohendu para'e Nhandejáry” ani ere teĩ Nhandejáry-rehe, he'i Hesu omombe'u-vy. —Ereikokwe-vy joty ani ne ate'ỹ teĩ eremondo hagwã ne nhe'ë íxupe. Áry-py, pyhare-py ave eremondo mondo ne nhe'ë íxupe. Nde poriahuvereko-ta ne rembijerure ojapo-ta nde-vy. ⁸Ndahi'aréi ne pytygwō hagwã nde hese erejerovia va'e, he'i. —Xe ko Nhande Ryke'y tee va'e. Agwahẽ jevy ramo, ndahetái arã voi nipo ra'e upéixa ojerure rure va'e xe ra'arõ va'erã. Ani katu ne ate'ỹ eterei ereiko-vy. Emondo mondo katu ne nhe'ë Nhandejáry-pe, he'i Hesu omombe'u-vy.

Mokõi kwimba'e ombojeupi onhe'ë Nhandejáry-pe rehegwa nhe'ë

⁹Upéi Hesu omombe'u jevy ojogweroaty va'e-pe. Upe-py oĩ onhemboete rei va'e kwéry. Oĩ ave gwapixa-rehe onhe'ë rei rei va'e kwéry. Upéa-rehe Hesu onhemonhe'ë íxupe kwéry. Arandu nhe'ë oiporu

omombe'u hagwã mba'eixagwa py'a jareko nhambojeupi ramo nhane nhe'ê Nhandejáry-pe. Mokõi kwimba'e rehegwa nhe'ê-rami omombe'u.

¹⁰—Mokõi kwimba'e oho ojeporahéi haty-py ojapo hagwã oração. Peteĩ fariseu va'e, outro plata-py nhane mbopaga va'ety. ¹¹Ha omondo hagwã onhe'ê Nhandejáry-pe upe fariseu va'e onhembo'y. Ipy'apy-py ae onhemongeta. Onhembotuvixa eterei-gwi onhenohê porã mo'ã Nhandejáry-pe.

—“Tupã xe Járy” he'i onhemongeta-vy. “Avy'a ete xe rekoha-rehe” he'i mo'ã. “Ambue kwéry-rami ndaikói voi xe” he'i. “Imonda e'ỹ va'e xe. Hekoha vai e'ỹ va'e ave xe. Namenda mendái kunha ambue-rehe ave aiko-vy. Naxe rembiapo vaíry voi avave-rehe” he'i mo'ã. “Avy'a eterei. Xe ndaikói voi ko plata-py oporombopaga va'ety rekoha-rami” he'i onhembotuvixa-vy. “Xe rembiapo porã voi aiko-vy” he'i. ¹²“Ha nde-rehe ajerovia-gwi peteĩ teĩ semana mokõi áry meme ahasa asy karu e'ỹ reheve aiko-vy” he'i. “Xe areko va'e aipapa meme dez-gwi aipe'a peteĩ ame'ê nde-vy gwarã” he'i omondo-vy onhe'ê Nhandejáry-pe onhenohê porã hagwã mo'ã íxupe, he'i Hesu omombe'u-vy.

¹³—Ha upe oporombopaga va'ety otĩ oike hagwã ojeporahéi haty-py. Mombyry-rupi rei oiko. Noma'ê ma'êi voi oiko-vy otĩ eterei-gwi. Ndojeesaupíry ojahe'o voi oi-vy onhemboasy-vy “Xe ko xe py'a vai voi aiko-vy” ho'e-vy hasê. “Tupã, xe Járy” he'i, “Xe poriahuvereko katu” he'i onhemboasy-vy íxupe. “Xe rembiapo vai eterei voi aiko-vy” he'i onhemboasy-vy, he'i Hesu omombe'u-vy.

¹⁴Ha he'i ave Hesu:

—Ha'e-ta katu xe: Onhemboasy va'e-gwi omboyke voi-ma hembiapo vaikwe Nhandejáry. Ohendu voi inhe'ê. Ipy'a potĩ-vy oho jevy gwóga-py. Ha upe fariseu va'e-gwi hembiapo vaikwe nomboyke mo'ãi voi onhenohê porãse mo'ã íxupe-gwi, he'i Hesu arandu nhe'ê oiporu-vy.

Upéi he'i jevy.

—Anhete ha'e-ta peẽ-my: Onhemboeteseve va'e-rehe avave nopenái arã, ha onhemomirĩ va'e-pe ae katu omboete va'erã, he'i Hesu omombe'u-vy.

Mitãgwe-pe Hesu ohovasa

(Mt 19.13-15; Mc 10.13-16)

¹⁵Ogweru ave okwa-vy Hesu renda-py mitãgwe Hesu omoĩ hagwã opo mitã kwéry-rehe ohovasa hagwã. Ha hemimbo'e kwéry ohexa-ma ramo, hakate'ỹ Hesu-rehe.

—Ani ereru Hesu ha-py mitã mixĩ mixĩ va'e, he'i ojoko-vy.

¹⁶Ha Hesu katu he'i:

—Eheja katu tou mitã'i gwive xe renda-py. Ani erejoko teĩ. Mitã'i reko mirĩ vérami va'e meme omoirũ-ta Nhandejáry gwuvixarã-pe, he'i omombe'u-vy. ¹⁷—Anhete ko ha'e-ta peẽ-my. Nhandejáry oiko ha-rupi huvixa ramo ndaipóri-ta onhembotuvixave va'e. Onhemohekomirĩve va'e ae omoirũ-ta íxupe, he'i Hesu omombe'u-vy.

Imba'e reta va'e onhomongeta Hesu ndive
(Mt 19.16-22; Mc 10.17-22)

¹⁸Peteĩ mburuvixa oporandu Hesu-pe:

—Mbo'eháry, nde reko porã va'e. Mba'e tipo ajapo-ta xe aikove hagwã Nhandejáry ndive apave'ỹ reheve? he'i oporandu-vy Hesu-pe.

¹⁹—Ne mandu'a porã katu ne nhe'ẽgwe-rehe, he'i íxupe Hesu. —“Nde reko porã va'e” ere kuri xe-rehe. Nhandejáry, ha'e anho mante heko porã tee va'e, he'i Hesu íxupe.

²⁰—Ereikwaa-ma Nhandejáry omombe'u va'ekwe nhande rekorã, he'i ave Hesu. —Ani ereiko teĩ ambue mbue ndive, he'i. —Ani ereporojuka teĩ. Ani eremonda teĩ. Ani nde apu teĩ avave-rehe. Emboete katu nde ru, nde sy ave. Upéixa omombe'u va'ekwe Nhandejáry nde rekorã, he'i íxupe Hesu.ⁱ

²¹—Xe mitã ramogware äy peve upéa nhe'ẽ namokanhỹi, he'i.

—Ahendu vyteri aiko-vy xe, he'i Hesu-pe.

²²Ohendu-ma ramo, Hesu he'i íxupe:

—Peteĩ oĩ va'e nderejapói vyteri, he'i íxupe. —Erereko va'e gwive evendepa katu. Hepykwe ae eru eme'ẽmba iporiahu va'e kwéry-pe. Upéixa erejapo ramo, nde rekoha porãrã erereko arã yváy-py. Upe rire eju katu xe moirũ, he'i íxupe Hesu.

²³Ohendu-ma ramo inhe'ẽ ndovy'avéi-ma. Ipy'a reraha eterei omba'e reta reta-rehe.

Hasy eterei opamba'e ogwereco va'e oiko hagwã Nhandejáry
mburuvixa ramo oiko ha-rupi
(Mt 19.23-30; Mc 10.23-31)

²⁴Ha Hesu oma'ẽ hese. Oikwaa-ma ndovy'avéi-ma upe va'e. Upéixa-gwi he'i onhondive oĩ va'e-pe:

—Hasy peve opamba'e ogwereco va'e omoirũ hagwã Nhandejáry gwuvixarã-pe, he'i. ²⁵—Hasy eterei nhambohasa ka'ijugwasu kwa-rupi mymbagwasu camelo, ndaijaséiry. Ha hasyve imba'e reta va'e omoirũ hagwã Nhandejáry gwuvixarã-pe, he'i.

²⁶Ha ohendu va'e kwéry he'i:

—Kiva'e onheresende-ta, aipo ramo? Hasy eterei nipo nhanheresende hagwã ra'e, he'i.

²⁷Ha Hesu katu he'i:

—Peẽ-my hasy eterei va'e ndahasy mo'ãi Tupã Nhandejáry-pe. Ha'e anho mante ne resende va'erã, he'i.

²⁸Ha upéi katu he'i íxupe Pedro:

—Ore niko orogwereco va'e gwive orohejapa oroju-vy oromoirũ hagwã, he'i Hesu-pe.

ⁱ 18.20 Êx 20.12-16

²⁹—Anhete ko xe ha'e-ta nde-vy, he'i íxupe Hesu. —Xe moirũ hagwã gwóga, gwóga pygwa ave oheja va'e hetave ojohu va'erã gwembieja rekoviarã. Gwembireko, gwyke'ýry, gwyvýry, gweindyry, gwa'ýry, gwajýry, oména, omembýry, gwykéry, okypy'ly kwéry, okyvýry, gwu, osy oheja ramo omoirũ hagwã Nhandejáry gwuvixarã-pe, ³⁰hetave tave ome'ẽ va'erã íxupe Nhandejáry. Ohexakwaa rei va'erã íxupe ko'ây, ha vvy opa-ma rire oikove meme va'erã Nhandejáry ndive opave'ỹ reheve, he'i Hesu.

Omanotaha omombe'u Hesu

(Mt 20.17-19; Mc 10.32-34)

³¹Upéi ohenói jevy gwĩ doze gwemimbo'e íxupe kwéry anho omombe'u hagwã. —Jaha jaiko-vy Jerusalém tetã-my. Ha xe Nhande Ryke'y tee va'e ahasa asy-ta upe-py, he'i. —Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety kwéry omohenonde va'ekwe ihai-vy mba'e pa ojehu-ta xe-vy. Upe ohai va'ekwe xe rehegwa ây ojaopota, he'i. ³²—Xe pyhy-ta xe reraha judeu e'ỹ va'e kwéry-pe. Onhembohory-ta xe-rehe, xe rereko asy-ta ave, onygwõ-ta ave xe-rehe. ³³Xe mbopi rire xe juka-ta. Mbohapy áry-py anhemoingove jevy-ma va'erã, he'i gwemimbo'e kwéry anho-pe onhemombe'u-vy Hesu.

³⁴Ha hemimbo'e kwéry nohendu kwaái voi Hesu nhe'ẽ. Ojeapysaka rei hikwaí. Onhenhomi voi íxugwi kwéry pono oikwaa he'ise va'e.

Jericó tetã mygwa hesapyso e'ỹ va'e-pe ombogwera Hesu

(Mt 20.29-34; Mc 10.46-52)

³⁵Ogwahẽ-tama Jericó tetã-my. Hi'agwĩ-ma oĩ ramo tetã hesapyso e'ỹ va'e ogwapy oĩ-vy tapegwasu rembe'y-py. Omba'e repyrã-rehe ojerure oĩ-vy. ³⁶Ha Hesu ndive ojogweroaty va'e ohasa oje'ói-vy tape-rupi. Ohendu ramo ijayvu, oporandu ohexa va'e-pe:

—Mbava'e tipo ojapo oje'ói-vy? he'i hese.

³⁷—Hesu Nazaré pygwa ohasa oje'ói-vy, he'i íxupe.

³⁸Ohendu-ma ramo, onhe'ẽ hatã ohenói-vy:

—Hesu, Davi remiarirõre, xe poriahuvereco katu, he'i.

³⁹Henonde-rupi ohasa va'e inhe'ẽ ojoko mo'ã íxugwi:

—Ekirirĩ katu, he'i íxupe omongiririse mo'ã-vy íxupe.

Ha'e katu hatãve tãve joty osapukái oĩ-vy:

—Xe poriahuvereco katu, Davi remiarirõkwe, he'i joty.

⁴⁰Upéi opyta-ma Hesu.

—Eru íxupe, he'i.

Ou-ma ramo oporandu íxupe Hesu:

⁴¹—Mbava'e tipo ereipota xe ajapo hagwã nde-rehe? he'i hesapyso e'ỹ va'e-pe ijeroviaha ojekwaa uka hagwã.

—Eme'ẽ xe resarã xe-vy, mbo'eháry, he'i.

⁴²—Ema'ê. Nde resapyso-ma ngatu, he'i. —Xe-rehe erejerovia-gwi erekwera-ma, he'i.

⁴³Onhe'ê jave okwera-ma. Okwera-ma ramo, omoirũ-ma íxupe oho-vy. Omboete ete Nhandejáry-pe oho-vy Hesu rapykwéri.

Ha upe pygwa oĩ va'e gwive, upéa ohexa va'e gwive, Nhandejáry-pe omomba'egwasu ete voi.

Zaqueu rehegwa nhe'ê

19 ¹Ogwahê-ma Hesu Jericó tetã-my. Ohasa oho-vy tetã-rupi. ²⁻³Ha peteĩ mburuvixa ohexase eterei Hesu-pe. Pirapire-py nhane mbopaga va'ety kwéry-pe mburuvixa upéa. Imba'e reta va'e. Ikarape va'e. Héry va'e Zaqueu. Ikarape-gwi ndikatúí ohexa kente ári-rupi Hesu-pe. Heta eterei ojogweroaty va'e ogweroajere Hesu-pe omanha manha hese-vy. ⁴Upéi Hesu oho hagwã-rupi oho yvyra-rehe ojeupi Zaqueu. Oripara oho-vy yvate ojeupi oĩ-vy ohexa hagwã Hesu-pe.

⁵Ogwahê-ma ramo Hesu upe yvyra gwy-py, opyta. Orepara yvate-koty oma'ê Zaqueu-rehe.

—Zaqueu, egwejy. Pya'e egwejy. Aha-ta nde róga-py, he'i íxupe.

⁶Pya'e ogwejy oho ohogwaitĩ Hesu-pe. Ovy'a eterei Zaqueu. He'i Hesu-pe:

—Jaha katu, he'i.

Pya'e oho indive.

⁷Hexaháry ndojohu porãi. Ojohu vaipa voi. Onhe'ê vai vai Hesu-rehe.

—Hesu omoirũ rei opaixagwa va'e-pe. Ojejavy va'ety jepe, Hesu katu omoirũ joty íxupe, he'i hese ojohu vai-vy.

⁸Ha upe rire, ogwahê-ma rire, hóga-py oĩ-ma rire, Zaqueu he'i:

—Xe Járy, arova katu xe rekoha, he'i íxupe. —Iporiahu va'e kwéry-pe ame'ê-ta heta xe mba'ekwe. Amboja'o ja'o-ta xe rembierekokwe. Ame'ê-ta iporiahu va'e kwéry-pe. Ha xe rembiapo vaikwe-gwi heta voi xe pirapire, he'i. —Peteĩ va'e-rehe areko ramo xe rembiapo vai-rupi ahekoviārō-ta ame'êve-ta voi. Ijarykwe-pe irundy voi ame'ê-ta hekovia. Arova-ta ave xe rekoha, he'i Hesu-pe.

⁹Upe-ma ramo Hesu he'i:

—Áy eremoirũ-ma Nhandejáry nde ruvixa-pe. Omboyke-ma ndéhegwi ne rembiapo vaikwe. Ne resende-ma. AAraão remiarirōre voi ko nde.

¹⁰Xe, Nhande Ryke'y tee va'e agwahê-ma aju-vy aheka Nhandejáry-gwi mombyry oiko va'e-pe aresende hagwã.

Mburuvixagwasu oplata oiporu uka va'e rehegwa nhe'ê

(Mt 25.14-30)

¹¹Upe nhe'ê ohendu hikwái. Ha namombyry etéiry Jerusalém tetã-gwi. Upéixa-gwi ohendu-ma ramo upe nhe'ê ojogweroaty va'e he'i opy'a-py. “Ojekwaa-tama para'e Nhandejáry nhande ruvixarã. Ogwahê-tama Hesu Jerusalém-my” he'i. “Ojekwaa-tama para'e nhande ruvixarã.”

Upéa-rehe Hesu omombe'u jevy íxupe kwéry arandu nhe'ẽ mburuvixagwasu oplata oiporuruka va'e rehegwa nhe'ẽ-rami. He'i:

12—Peteĩ mburuvixa oho mombyry. Yvy ambue-py oho onhemomburuvixagwasu hagwã. Oiko-ma ramo mburuvixagwasu, ou jevy va'erã oiko hagwe-py. 13Oho e'ỹ ngatu ohenói gwĩ dez va'e gwembigwái. Peteĩ teĩ-pe ome'ẽ plata. Peteĩ meme ome'ẽ íxupe kwéry. Ome'ẽ jave he'i gwembigwái-pe. “Ko xe plata eiporu porã erembohe'ýi hagwã xe rapykwe-py. Agwahẽ jevy-ma aju-vy ramo, aporandu jevy arã nde-vy he'yiverã-rehe” he'i omanda-vy gwembigwái-pe.

14—Ha heta he'ýi kwéry ndija'ei rei mburuvixa-rehe. Upéixa-gwi nhe'ẽ rei omondo hapykwéri mburuvixave va'e-pe: “Upe va'e ore ndoroipotái ore ruvixarã. Ipogwy-py ndoroikoséiry. Hekoha vai eterei” he'i rei hese.

15—Oiko-ma ramo mburuvixagwasu ramo, ogwahẽ jevy oyvy-py. Upéi ohenói gwembigwái kwéry oplata rehegwa oikwaa hagwã.

16—Ogwahẽ ypy va'e omombe'u íxupe: “Xe ruvixa, aiporu va'ekwe nde plata” he'i omombe'u-vy. “Ereme'ẽ peteĩ xe-vy va'ekwe amoĩve nde-vy. Ambohekovia nde-vy dez jevy” he'i omombe'u-vy.

17—Ovy'a hemimbohekoviakwe-rehe mburuvixa. “Iporã voi” he'i. “Xe rembigwái porã voi, nde. Ndahetái mba'e jepe erenhangareko kwaa porã hese. Upéixa-gwi dez tetã mygwa-pe ereiko-ta mburuvixa ramo” he'i íxupe.

18—Upéa ogwahẽ rire, peteĩ jevy ogwahẽ: “Peteĩ nde plata aiporu-gwi amoĩve nde-vy cinco jevy ave” he'i íxupe.

19—“Aipo ramo erenhangareko kwaa ave nde. Upéixa-gwi ereiko-ta mburuvixa ramo. Cinco tetã va'e-rehe erenhangareko-ta” he'i gwembigwái-pe.

20—Upe rire ou peteĩ jevy hembigwái ave he'i gwerekwa-pe: “Ame'ẽ jevy-ta nde-vy nde plata” he'i íxupe. “Upe peteĩ ereme'ẽ va'ekwe xe-vy anhangareko porã hagwã anhugwã imoi-vy ao-py. 21Xe ko, atĩ voi ndéhegwi” he'i íxupe. “Aikwaa voi ne rakate'ýha. Ereme'ẽ e'ỹ va'ekwe jepe, ereipe'a joty ijáry-gwi. Erenhemitỹ e'ỹ reheve, eremono'õ uka vai joty ne mba'erã ijarykwe-gwi. Upéixa-gwi atĩ ndéhegwi” he'i.

22—“Ne rembiapo vai voi ko nde xe-rehe” he'i herekwa íxupe. “Nderevaléi voi” he'i ave. “Ma'erã-gwi ndereiporu porãi xe plata?” he'i íxupe. “Ere kuri xe-vy: Ne rakate'ýha aikwaa voi, ere” he'i íxupe. “Ereme'ẽ e'ỹ va'ekwe ereipe'a ijáry-gwi, ere xe-vy, Eremono'õ uka vai ne mba'erã ijarykwe-gwi, ere ave kuri xe-vy. 23Aipo ramo ma'erã-gwi nereme'ẽi va'ekwe xe plata pirapire oiporuruka va'e-pe? Oiporuruka va'ekwe repy ohekoviariõ jevy hagwã xe-vy. Ne rembiapo vai voi xe-rehe” he'i ovy'are'ỹ-vy inhate'ỹ va'e-pe.

24—Upéi he'i gwembigwái ambue-pe: “Eipe'a jevy xe plata íxugwi. Upéa ave ereme'ẽ jevy hagwã upe dez plata omono'õ va'e-pe” he'i.

25—Upéa-rehe he'i gwerekwa-pe: “Ogwereko-ma dez. Naiporãi ereme'ëve íxupe” he'i jevy.

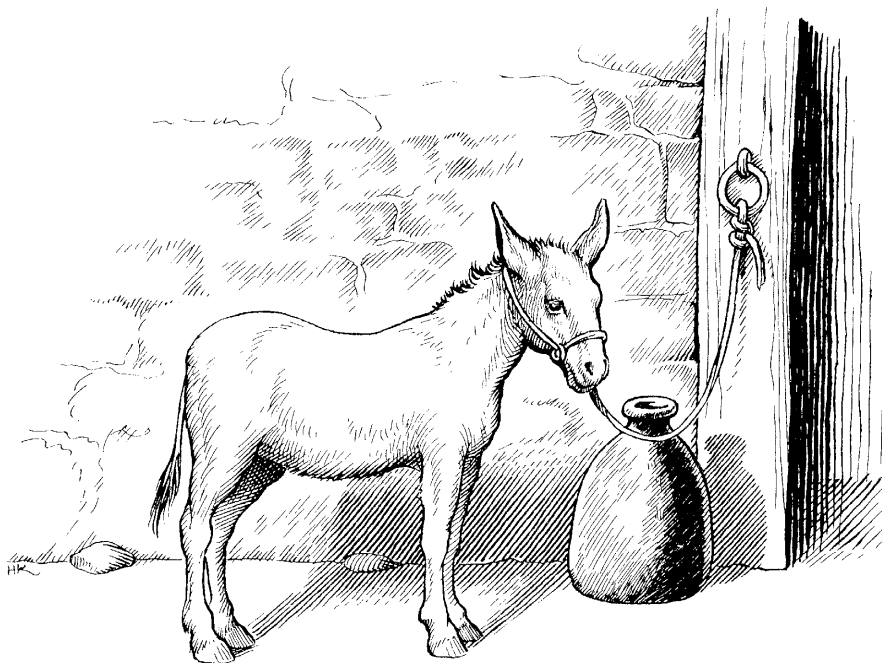
26—“Iporã ereme'ëve íxupe” he'i herekwa. “Nhande re'ýi he'i meme: Heta ogwereko va'e-pe hetave ome'ẽ jevy va'erã. Ha inhate'ỹ va'e,

naimba'e rexakwaái va'e-gwi oipe'apa va'erã íxugwi. Mixĩ ogwereco ramo jepe, ogwereco va'e gwive oipe'apa jevy-ta íxugwi" he'i. ²⁷"Ha'e-ta ave peẽ-my: Peru katu xe-rehe ija'e'ỹ va'ekwe. Ndaxe potáiry va'ekwe gwuvixarã. Xe renonde-py jevy pejuka íxupe kwéry" he'i omanda-vy ijukaharã-pe, he'i Hesu nhande ruvixa ramo ndojehexa uka pya'eséi-vy.

Jerusalém tetã-my ogwahẽ Hesu
(Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Jo 12.12-19)

²⁸Upe rire, upéa omombe'u rire, Hesu oho Jerusalém tetã-my. Gwemimbo'e kwéry renonde-rupi oho tape-rupi oje'ói-vy. ²⁹Ha nogwahẽi vyteri, onhemoagwĩ ranhe Betfagé tetã mirĩ-gwi. Betânia tetã-gwi ave. Yvyatyrusu Oliveiras ypy-py ogwahẽ gwahẽ ranhe oho-vy. Upe-gwi omondo gwenonde-rupi mokõi gwemimbo'e:

³⁰—Tereho tetã mirĩ-my ore renonderã-rupi, he'i íxupe. —Ereike-ma ramo eretopa-ta mburika'i onhenhapytĩ ha-py. Hi'ári ojejeupi e'ỹ va'e. Ejora heru-vy, he'i. ³¹—Erejora ramo mburika, "Ma'erã tipo erejora mburika?" he'i va'erã nde-vy. Aipo ramo ere íxupe, "Araha-ta. Oikotevẽ hese nhande ruvixa" ere kuri íxupe, he'i imondo-vy.

(Lc 19.30)

³²Ha upéi katu oho upe mokõi va'e ha otopa omombe'u hagwéixa.
³³Ojora jave mburika'i ijáry oporandu mokõi hemimbo'e-pe:

—Ma'erã tipo erejora xe rymba mburika'i? he'i.

³⁴—Nhande ruvixa oiporu-ta íxupe. Oiporu hagwã araha-ta, he'i.
 —Aipo ramo eraha, he'i.

³⁵Ha upéi katu ogweru Hesu-pe. Omoĩ hi'ári oao. Ha Hesu-pe ohupi omoĩ mburika ári oho mombyryve hagwã. ³⁶Ha oho jave heta va'e omboi oao oipyso hagwã Hesu ogwata hagwã hi'ári. Haperã-rupi omoĩ omboete-vy. Hesu mboete-vy ha'e oipyso oao. Ogwejy oje'ói-vy hikwái. ³⁷Upéi ogwahẽ-tama ramo ogwejy tape-rupi yvyaty Oliveiras ári-gwi. Ogwejy oje'ói-vy jave, ogwahẽ-tama ramo Jerusalém tetã-my, hese ojerovia va'e kwéry ogwerohory Hesu-pe. Osapukái joa oporahéi ave omboete Nhandejáry-pe. Heta hembiaapo porã hexapyrã-rupi ohexa va'ekwe-rehe omboete íxupe:

³⁸—Ereju-ma, he'i. —Iporã katu, he'i osapukái-vy íxupe. —Nhandejáry ombou-ma nhande-vy mburuvixagwasu. Tohovasa vasa katu Nhandejáry, he'i hese. —Toiko yváy-py py'agwapy porã. Nhandejáry yváy-py oĩ va'e-pe jaha nhamboete, he'i oporahéi-vy.^j

³⁹Upéa-rehe gwĩ fariseu va'e oĩ jave ojogweroaty va'e pa'ũ-my he'i Hesu-pe: —Mbo'eháry, ejoko katu íxupe kwéry pono aipo-rami he'i nde-rehe, he'i Hesu-pe.

⁴⁰—Tekotevẽ oiko xe mboete va'erã. Kente kwéry naxe mboetéi ramo ra'e Nhandejáry omonhe'ẽ uka va'erã ra'e ita kwéry-pe xe mboete hagwã. Kente rekoviarã xe mboete hagwã, he'i Hesu fariseu kwéry-pe.

Hesu ojahe'o Jerusalém tetã mygwa kwéry-rehe

⁴¹Ogwahẽ-tama ramo, ohexa-ma ramo Jerusalém tetã Hesu ojahe'o upe pygwa kwéry-rehe.

⁴²—Apomboasy voi peẽ-my. Ndapeikwaái vyteri mba'eixagwa pa pene mbopy'agwapy, he'i. —Nhandejáry xe mbou va'ekwe pene mo'arandu hagwã mo'ã ha napehenduséi xe nhe'ẽ. Napehenduséi-gwi pene arandurãgwe okanhy-ma pendéhegwi. ⁴³Ogwahẽ-tama peẽ-my pehasa asy hagwã. Pende-rehe ija'e'ỹ va'e kwéry ou va'erã. Pene retã jerekwe-rehe ojo'o-ta yvykwa. Omopu'ã-ta ave ne mbotyhaty ponove avave osẽ pene retã-gwi, pende jopy-ta. ⁴⁴Pene hundipa-ta. Oity-ta pene retã. Ha peẽ kwéry upe-py oĩ va'e onhehundipa-ta. Ita-gwi pejapo va'ekwe pende róga kwéry. Ha upe ita kwéry oity-ta. Ndohejái arã ni peteĩ ita hendagwe-py. Oitypa ete arã. Upéixa pene mbohasa asy-ta. Nhandejáry xe mbou-ma ha “Nhande remiha'arõ ogwahẽ-ma ra'e” nderéiry xe-rehe. Ndapejeroviáiry joty xe-rehe. he'i. —Upéa-rehe pene hundipa-ta Nhandejáry, he'i Hesu Jerusalém mygwa kwéry-rehe.

^j 19.38 Sl 118.26

Omba'evende va'e kwéry-pe omosẽmba Nhandejáry róga kakwaa-gwi Hesu
(Mt 21.12-17; Mc 11.15-18; Jo 2.13-22)

⁴⁵Upe rire oike Hesu Nhandejáry róga kakwaa-py. Omba'evende va'e-pe omosẽmba.

⁴⁶He'i íxupe kwéry onhemonhe'ẽ-vy:

—Oĩ kwatia-rehe Nhandejáry nhe'ẽ he'i: “Héry-ta xe róga xe mboete haty inhe'ẽ mondo haty Nhandejáry-pe”. Ha peẽ katu peiporu Nhandejáry róga oporosakea nhemi va'e róga-rami, he'i íxupe kwéry Hesu omosẽ-ma ramo imondo-vy.^k

⁴⁷Ha Hesu oho meme Nhandejáry róga kakwaa-py ombo'e mbo'e oiko-vy. Iko'ẽmba ẽmba ombo'e meme-vy upe-py.

Ha pa'i ruvixa kwéry, judeu rekombo'ehaty kwéry, judeu ruvixa kwéry ave oheka heka ojuka hagwã Hesu-pe. ⁴⁸Ha ndotopái mba'e-rehe ojuka íxupe. Enterovéa kente kwéry ojeapysaka katu katu eterei ohendu hagwã inhe'ẽ.

“Kiva'e nhe'ẽ-rupi ko'ã va'e erejapo?” oporandu Hesu-pe
(Mt 21.23-27; Mc 11.27-33)

20 ¹Ha peteĩ áry Hesu oime jevy Nhandejáry róga kakwaa-py omombe'u mbe'u hagwã Nhandejáry nhe'ẽ porã. Ha omombe'u jave ou henda-py pa'i ruvixa kwéry, judeu rekombo'ehaty kwéry, judeu ruvixa kwéry ave:

²—Kiva'e nhe'ẽ-py ko'ã va'e erejapo? he'i. —Kiva'e tipo nde-vy a-rami oporombo'e uka ave nde-vy? he'i ave. Oporandu Hesu-pe hikwái.

³—Xe ave aporandu-ta peẽ-my peteĩ mba'e, he'i. —Pemombe'u ranhe ramo xe-vy aporandu-ta va'e-rehe, amombe'u-ta ave nde-vy kiva'e nhe'ẽ-py xe rembiapo, he'i.

Upéi oporandu omokirirĩ hagwã íxupe kwéry:

⁴—Kiva'e nhe'ẽ-py va'ekwe João Batista amyrĩ oporomongarai oiko-vy va'ekwe? Nhandejáry nhe'ẽ-py para'e, teko rei nhe'ẽ-py para'e oporomongarai oiko-vy ha'e ae ho'arandu-rupi rei para'e ojapo? he'i. —Emombe'u ranhe katu xe-vy, he'i íxupe kwéry Hesu. Ha'e katu oikwaa-ma.

⁵Upéa-rehe oporandu randu ojóupe:

—“Nhandejáry nhe'ẽ-py katu oporomongarai va'ekwe” ja'e ramo “Ma'erã nderejeroviái va'ekwe hese?” he'i arã nhande-vy, he'i ojóupe hikwái. ⁶—Ha, “Teko rei nhe'ẽ-py oporomongarai va'ekwe” ja'e ramo, nhande api va'erã ita-py kente kwéry nhande juka hagwã, he'i ojóupe. “João niko Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety voi” he'i kente kwéry hese, he'i ojóupe hikwái. —Iporãve nhakirirĩ rei hese jaiko-vy, he'i ojóupe.

⁷Upéa-rehe he'i Hesu-pe:

—Ndroikwaáiry, he'i mo'ã.

^k 19.46 Is 56.7; Jr 7.11

⁸—Aipo ramo, xe ave namombe'u mo'ãi peẽ-my kiva'e pa ojapo uka xe-vy ko'ã va'e, he'i íxupe kwéry Hesu.

Arandu rehegwa nhe'ẽ uvaty-py omba'apo va'e rehegwa nhe'ẽ-rami
(Mt 21.33-46; Mc 12.1-12)

⁹Ha upéi katu omombe'u upe pygwa-pe arandu rehegwa nhe'ẽ uvaty-py omba'apo va'e rehegwa-rami:

—Oĩ va'ekwe uva onhotỹ va'ekwe. Oho onhotỹ uvaty omoĩ hagwã. Ha omoĩ rire oheja omba'apo va'erã-pe yva aju omboja'o ja'o arã ime'ẽ-vy va'e-pe. Upéi oho mombyry. Tetã ambue-py hi'are voi oiko-vy. ¹⁰Hi'aju ramo omondo va'erã ivía ramo gwembigwái omboja'o hagwã yva mbyte-rupi ogweruruka hagwã ojéupe. Ha uvaty-py omba'apo va'e katu hembigwái-pe oinupã jevy imbou-vy. Nome'ei íxupe ogweraha va'erã. Ombojevy oinupã-vy. ¹¹Ambue jevy omondo ivía ramo. Ha'e kwéry oinupã onhembosarái hese, ombojevy rei ave mba'eve e'ỹ ogweru hagwã íxupe nombotéi-gwi. ¹²Ambueve omondo jevy ombohugwypa, omonha imbojevy imbou-vy. ¹³Upe rire uvaty járy he'i opy'a-py: “Mbava'e tipo ajapo-ta” he'i opy'a-py. “Amondo jevy-ta xe rembiayhu tee. Amondo-ta xe ra'y. Omboete-ta para'e xe ra'y ogwahẽ oho-vy ramo” he'i mo'ã. Upéa-rehe gwa'ýry omondo. ¹⁴Ohexa-ma ramo ta'ýry omba'apo va'e he'i ojóupe:

—Upéa uvaty jaryrã. Jaha jajuka íxupe, he'i jevy hese. —Upéixa ramo opyta arã nhande-vy imba'erägwe, he'i ojóupe. ¹⁵Upéixa-gwi uvaty-gwi ogwenohẽ ojuka íxupe. Oikwaa-ma ramo uvaty járy, mba'e tipo ojapo-ta íxupe kwéry? ¹⁶Ohepy joty va'erã íxupe kwéry. Ogwahẽ-ta voi ojuka uka upe hembiaipo vai va'e-pe. Ohekoviarõ-ta omba'apo va'erã, he'i Hesu judeu ruvixa kwéry rekokwe oikwaa uka-vy.

Ohendu-ma ramo Hesu nhe'ẽ, upe uvaty rehegwa-rami hesegwa omombe'u va'e nhe'ẽ, he'i:

—Niporãi voi oiko ramo upéixa, he'i.

¹⁷Upéi Hesu oma'ẽ hese kwéry ha he'i jevy:

—Pene mandu'a kena Nhandejáry nhe'ẽ ohai uka va'ekwe-rehe.

“Ndovaléi upe ita, he'i óga omopu'ã va'e imboyke-vy. Ha ojohu vai jepe, upe ita óga pytahoha ramo oiporu. Óga pytahoha voi ita.”¹ he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ. ¹⁸Ho'a-ma ramo upe ita-rehe opẽmba va'erã ho'a va'e. Ha ho'a-ma ramo upe ita kente ári omongu'ipa-ma va'erã íxupe, he'i jevy ita rehegwa nhe'ẽ-rami ojéhegwa nhe'ẽ henduháry rehegwa nhe'ẽ ave omombe'u-vy.

Iporã tipo japaga nhamẽ-ẽ-vy mburuvixagwasu
César-pe hemimbopaga uka?
(Mt 22.15-22; Mc 12.13-17)

¹⁹Ohendu ramo inhe'ẽ oikwaa pya'e ojéhegwa hikwái.

¹ 20.17 Sl 118.22

—Nhande rehegwa nhe'ẽ omombe'u Hesu arandu nhe'ẽ oiporu ramo, he'i ojáupe judeu rekombo'ehaty kwéry, pa'i ruvixa kwéry ave.

Upéa-gwi oipyhyse mo'ã íxupe. Ha icyhyje-gwi ndoipyhýiry. Hesu reroviaha heta oĩ indive-gwi icyhyje. Nombopoxyséiry íxupe kwéry.

²⁰ Upéixa-gwi ome'ẽ plata gwembigwairã-pe:

—Peho meme Hesu ndive pemonhe'ẽ avy hagwã íxupe, he'i ome'ẽ-vy inhe'ẽ mbojejavy uka va'erã-pe mo'ã hepyrã. —Pejeapysaka porã katu inhe'ẽ-rehe. Pende rekoha porã va'e-rami peiko-vy pehendú hendu ra'anga inhe'ẽ. Peteĩ nhe'ẽ va'e ojavy ramo nhamombe'u-ta mburuvixa-pe oipyhy uka va'erã ojuka uka hagwã, he'i omonhe'ẽ avyse mo'ã-vy Hesu-pe.

Inhe'ẽ avy ramo ohendu hagwã mo'ã oiko indive.

²¹ Aipo ramo imonhe'ẽ avyharã mo'ã oho indive. Oporandu íxupe:

—Mbo'eháry, jaikwaa anhei-rupi erenhe'ẽ. Anhei-rupi ne remimombe'u mbe'u, he'i omonhe'ẽ avyse-vy. —Nerepenái avave-rehe neremo'ãi avave-pe. Nde-vy enterovéa peteĩxante. Anheigwa eremombe'u Nhandejáry rape porã-rehe ereporombo'e ramo, he'i. ²²—Iporã tipo nhande judeu reko-rupi jaiko va'e japaga nhamo'e-vy hemimbopaga uka mburuvixagwasu César-pe? Iporã tipo japaga e'ỹ íxupe? he'i oporandu-vy hikwái Hesu-pe.

²³ Ha Hesu katu oikwaa voi hese. Ndogwerekói ramo gwova-py mba'eve, oikwaa joty ipy'a ky'aha.

²⁴—Eme'ẽ xe-vy plata atã mburuvixagwasu remimbopaga uka xe ahexa hagwã, he'i.

Ome'ẽ rire oporandu rei íxupe kwéry:

—Kiva'e ra'anga oĩ ko'a-py? Kiva'e ohai uka va'ekwe? oporandu rei íxupe kwéry.

—César ra'anga, he'i. —Hembihai uka ave, he'i íxupe.

²⁵—Aipo ramo, eme'ẽ César-pe imba'e. Ha Nhandejáry-pe katu eme'ẽ hemimbota ave, he'i íxupe kwéry Hesu.

²⁶ Ndikatúi omonhe'ẽ avy íxupe ojogweroaty pa'ũ-rupi. “Hasy va'e-rehe jepe nhaporandu ramo íxupe, omombe'u porã joty” he'i hese opondera-vy. Ha mba'eve noporanduvéi íxupe.

Jaikove jevy va'e rehegwa nhe'ẽ

(Mt 22.23-33; Mc 12.18-27)

²⁷ Ha upéi ou henda-py gwĩ saduceu kwéry. “Ndoikovéi-ma va'erã omano va'ekwe” he'i rei va'e saduceu kwéry. ²⁸ Ou oporandu Hesu-pe:

—Mbo'eháry, he'i íxupe hikwái, —Moisés amyri omoĩ va'ekwe kwatia-rehe Nhandejáry remimbota ohai nhande-vy:

“Tyke'ýry omano ramo, oheja ramo gwembirekokwe naimemby jepéi ramo, tomenda katu tyv'ýry gwovajare-rehe. Upéixa ramo, Ke'y ra'y, he'i mo'ã va'erã imemby ypy-rehe.”^m

^m 20.28 Dt 25.5

Upéixa voi Moisés amyri omoĩ va'ekwe nhande-vy kwatia-rehe, he'i.

²⁹—Oĩ va'ekwe peteĩ tyke'ýry seis tyvýry. Tyke'ýry omenda kunha-rehe. Upéi omano ramo, ndata'ýry jepéiry. ³⁰Tyvýry omenda gwovajare-rehe. Ndata'ýry jepéi ramo omano ave tyvýry. Upéi tyvýry ambue jevy omenda hese. ³¹Peteĩ teĩ omenda hese, gwovajare-rehe. Peteĩ teĩ omano ramo ndaita'ýry jepéi hikwaĩ. ³²Upe rire upe kunha ave omano-ma ave. ³³Oikove jevy ramo, kiva'e rembirekorã upe kunha? Gwĩ sete tyvýry kwéry omenda va'ekwe hese, he'i oporandu-vy Hesu-pe upe “Omano va'ekwe ndoikove jevýi” he'i va'e kwéry.

³⁴⁻³⁵Ha upéa-rehe Hesu omombe'u íxupe kwéry:

—Amombe'u-ta peẽ-my omano va'ekwe oikove jevymaha. Tekoha-rupi porã oiko va'ekwe gwive onhemoingove jevy rire katu nomendavéi-ma va'erã äygwa omendaha-rami, he'i íxupe. —Kwimba'e kwéry nomendavéi-ma va'erã. Kunhagwe ave nomendavéi-ma va'erã. ³⁶Oiko va'erã Nhandejáry rembigwaĩ yváy pygwa reko-rami. Upéixa-gwi nomendavéi-ma va'erã. Nomanovéi-ma va'erã ave, he'i. —Ha'e kwéry Nhandejáry ra'y voi, Nhandejáry raji ave. Oikove jevy-ma va'erã. ³⁷Upéixa ave Moisés amyri omombe'u ave omano va'ekwe oikove jevy va'erã. Yvyra ra'y okái va'e rehegwa nhe'ẽ omombe'u ramo, omombe'u ave Nhandejáry nhe'ẽ. He'i Moisés:

“Nhandejáry a-rami he'i: Xe-ma Abraão Járy va'e xe. Isaque Járy va'e ave xe. Jacó Járy va'e ave xe”ⁿ

he'i Nhandejáry Moisés amyri kwatia-rehe. Ha omanomba rire ae upe myamyri, he'i va'ekwe upéixa, he'i Hesu.

Upéi he'i:

³⁸—Ha'e-ta katu xe: Nhandejáry ndaha'úi omano va'ekwe Járy. Oikove va'e Járy voi Nhandejáry. Íxupe oikovepa joty, he'i Hesu nhane moingove jevyha-rehe omombe'u-vy.

³⁹Upéa-rehe gwĩ judeu rekombo'ehaty he'i íxupe:

—Iporã voi ne nhe'ẽ. Hasy va'e-rehe jepe oroporandu ramo nde-vy, eremombe'u porã joty, he'i íxupe.

⁴⁰Ha upe rire ave ndaipy'agwasuvéi oporandu mba'eve-rehe Hesu-pe. Ndikatúi omonhe'ẽ avy íxupe.

Nhane remiha'arõ va'e Davi remiarirõre

(Mt 22.41-46; Mc 12.35-37)

⁴¹Ha upéi katu Hesu oporandu imonhe'ẽ avyse mo'ã va'e kwéry-pe.

—Mba'éixa tipo Cristo ymagware Davi remiarirõre? ⁴²Iporahéi kwéry-py kwatia-rehe omoĩ-vy omombe'u va'ekwe Davi Cristo rehegwa nhe'ẽ:

“Nhandejáry he'i xe Járy-pe: Egwapy katu xe yke-rehe, he'i.

ⁿ 20.37 Êx 3.6

⁴³ Xe orombopu'aka-ta ne a'e'ỹha-rehe, he'i. Xe yke-rehe eregwapy ereha'arõ-vy nde pogwy-py amoiingo hagwã ne a'e'ỹha kwéry, he'i Nhandejáry xe Járy-pe.”^o

Upéixa ohai va'ekwe Davi amyĩ Nhandejáry kwatia nhe'ẽ héry va'e Salmo-py. ⁴⁴Ha Davi amyĩ katu “Xe Járy” he'i Cristo-rehe. Nhane remiarirõ-rehe “Xe Járy” ndaja'éiry. Aipo ramo hemiarirõ pa? he'i Hesu omokirirĩ-vy íxupe kwéry.

Judeu rekombo'ehaty kwéry reko-rehe Hesu onhemonhe'ẽ
(Mt 23.1-37; Mc 12.38-40)

⁴⁵Enterovete va'e ohendu jave Hesu he'i gwĩ doze gwemimbo'e kwéry-pe:

⁴⁶—Xáke, onhemboetese rei judeu rekombo'ehaty kwéry. Oao puku reheve ogwatase voi. Kente kwéry-pe omboete uka onhembotuvixa vixa oho-vy mba'e jogwa haty-py. Ojeporahéi haty-py ogwapyse mburuvixa pa'ũ-my. Mburuvixa gwapy haty-rupi ogwapyse onhembovía ramo jekarugwasu haty-py. ⁴⁷Ha tembirekokwe rembiporu omonda heraha-vy. Upe rire temiexagwã rei omondo mondo ra'anga rei Nhandejáry-pe heta onhe'ẽ enterove ohendu hagwã. Ombohasa asyve-ta íxupe kwéry Nhandejáry, he'i judeu rekombo'ehaty-rehe omombe'u-vy.

Tembirekokwe iporiahu va'e rehegwa nhe'ẽ
(Mc 12.41-44)

21 ¹Ohexa Hesu kente kwéry Nhandejáry roga kakwaa-py. Oma'ẽ oĩ-vy plata mboyru haty-rehe Hesu. Ogwahẽ imba'e heta va'e kwéry omoĩ heta jepe hetave tave omombyta joty ojéupe gwarã. ²Ohexa ave kunha tembirekokwe okwerĩ ome'ẽ va'e mokõi plata atã, omoĩ hyru-py. ³Upe-ma ramo Hesu he'i:

—Anhete ha'e-ta peẽ-my, he'i. —Ko kunha tembirekokwe iporiahu va'e ome'ẽ hetave enterove-gwi. ⁴Ha'e kwéry katu ome'ẽ heta jepe hetave tave omohemby ojéupe gwarã kwéry. Ko kunha katu imboriahu-gwi ome'ẽmba-ma gwembi'u repyrãgwe, he'i Hesu.

Hesu he'i Nhandejáry róga kakwaa opa va'erã
(Mt 24.1-2; Mc 13.1-2)

⁵Oĩ Nhandejáry róga kakwaa-rehe omombe'u mbe'u ojéupe. Iporã eterei omoĩ hese ombojegwa-vy. Hemime'ẽgwe ẽgwe-rehe ita porã porã va'e-rehe onhomongeta hikwái. ⁶Ha Hesu he'i:

—Ogwahẽ va'erã áry gwĩ pehexa va'e gwive ho'apa va'erã. Ndopytái va'erã peteĩ ita ojo'ári, he'i.

^o 20.42-43 Sl 110.1

Nhandejáry rogagwasu opa va'erã rexa ukaha
(Mt 24.3-14; Mc 13.3-13)

⁷Ha oporandu hikwái Hesu-pe:

—Mbo'eháry, araka'e tipo oiko va'erã upéa? Mbava'e tipo oiko-ta oroikwaa hagwã ojehu-ta ramo ne remimombe'ukwe gwive? he'i oporandu-vy hikwái.

⁸Ha Hesu he'i:

—Aníke penhembotavy teĩ. Heta he'i rei va'erã, “Xe ko Cristo, pene remiha'arô va'e” he'i arã ijapu-vy. Ani ererovia teĩ íxupe. He'i rei arã ave, “Ogwahẽ-ma hi'óra oiko hagwã Nhandejáry nhande ruvixarã” he'i arã oapu rei-vy. Ani ererovia teĩ íxupe. ⁹⁻¹⁰Nhorairô rerakwã erehendu ramo ani erekyhyje teĩ. Nhorairô-py ohekoviarô arã mburuvixa. Upéa oiko va'erã voi. Upe jave jepe ne'frã vyteri ogwahẽ inhe'ẽ ijapy-py, he'i.

Upéi he'i jevy íxupe kwéry:

—Ojehu va'erã pene mongyhyje va'erã. Yvypóry onhorairõmba va'erã onhondive. Tetã mygwa kwéry onhorairô va'erã tetã ambue mygwa kwéry ndive. Mburuvixagwasu gwembigwái soldado kwéry-pe omonhorairô uka ave arã ambue mburuvixagwasu rembigwái soldado kwéry ndive. ¹¹Heta tetã-rupi oiko va'erã vyryryí hatã, nhembyahýi ave, ha mba'asy ave oiko va'erã. Oĩ va'erã heta pene mongyhyjeharã. Yváy-rehe ave ojehexa va'erã hexapyrã.

¹²—Ojehu e'ỹ mboyve upéixa pehasa asy ete va'erã. Nde pyhy arã nde reraha ne mbohasa asy-vy, ojeporahéi haty-py ne monhe'ẽ uka hagwã. “Erenhemonhandejáry rei Hesu-rehe” he'i arã nde-vy. Upéi katu ne mombo va'erã preso ojepyta haty-py. Xe-rehe ha-py nde reraha va'erã mburuvixa renda-py, mburuvixagwasu renda-py ave. ¹³Upéixa nde rereko asy va'erã xe rehegwa nhe'ẽ eremombe'u hagwã íxupe kwéry. Emombe'u porã katu xe rehegwa nhe'ẽ. ¹⁴Ani nde py'a nhemondýi teĩ ere va'erã-rehe. Xe oromoarandu va'erã. ¹⁵Ne nhe'ẽrã ame'ẽ va'erã nde-vy, ne arandurã ave ame'ẽ va'erã nde-vy ndikatúi hagwã gwĩ nde-rehe ija'e'ỹ va'e ne mboapu. Onhe'ẽ poxy rei rei va'e nane nhe'ẽ mbojevy kwaái va'erã.^p ¹⁶Nde re'ýi ete va'e kwéry ave pende rereko asy va'erã. Nde ru, nde sy, nde ryke'y, nde ryvy, ne reindy, nde kyvy, nde kypy'y, nde ryke enterovete nde reraha uka va'erã nde rereko asy-vy, ne irũ kwéry ave xe-rehe ha-py pende rereko asy asy va'erã. Ija'e'ỹ va'erã pende-rehe. Oĩ gwĩ pene pa'ũ mygwa-pe ojuka va'erã ave. ¹⁷Xe-rehe ha-py enterove ija'e'ỹ va'erã pende-rehe. ¹⁸Upéixa ramo jepe ne mbaraete katu. Xe ororesende jevy va'erã. Peteĩ jepe nde ávy nokanhýi va'erã. ¹⁹Xe nhe'ẽ-py meme katu eiko erenheresende hagwã, he'i Hesu omotenonde-vy íxupe kwéry hekorã.

^p 21.12-15 Mt 10.18-19; Lc 12.11-12; Jo 16.2-3

Onhehundi-ta Jerusalém tetã*(Mt 24.15-21; Mc 13.14-19)*²⁰Hesu he'i jevy:

—Pehexa ramo Jerusalém tetã-my ogweroajere ramo soldado kwéry mburuvixa ndive peikwaa-ma va'erã onhehunditamaha. ²¹Upe-ma ramo Judéia-py oĩ va'e tokanhymba katu vyvatyryusu-rupi tokanhymba oje'ói-vy. Tetã-my oĩ va'e tosẽ katu pya'e okanhy-vy. Nhu-my oĩ va'e ani oike teĩ tetã-my. Tokanhymba katu. ²²Upe áry-py Nhandejáry nhe'ẽ he'i va'ekwe gwive oiko va'erã. Judeu kwéry ohasa asy asy va'erã hembiapo apokwe-rehe. ²³Ombovy'are'ỹ va'erã íxupe kwéry. Ivy'are'ỹve va'erã gwĩ kunha imemby va'erã, gwĩ imemby mixi va'e ave. Ohasa asy eterei va'erã hikwái. Judeu kwéry-pe ijyvy reheve Nhandejáry ombohasa asy-ta voi. ²⁴Oĩ va'e kysepuku-py omano va'erã. Oĩ va'e omboja'o heraha-vy tetã ambue-py oiko hagwã tembigwái ramo. Oĩ ave opyta va'e Jerusalém tetã-my judeu e'ỹ va'e pogwy-py. Hi'are va'erã upéixa. Judeu e'ỹ va'e kwéry ojaopapa upe Nhandejáry omotenonde hesegwa peve, opyta va'erã ipogwy-py Jerusalém tetã upe-py oĩ va'e gwive.

Nhande Ryke'y tee va'e ou jevymaha rehegwa nhe'ẽ*(Mt 24.29-31; Mc 13.24-27)*²⁵Hesu he'i jevy:

—Gwĩ yváy rehegwa ojei va'erã gwape-gwi. Yváy-gwi kwarahy oje'o va'erã. Jasy ave hendy'a va'erã, jasytata ave ojei va'erã gwape-gwi. Kente kwéry tetã tetã mygwa katu onhemondýi va'erã ygwasu ryapu rendu ramo. ²⁶Kwimbale kwéry katu ikyhyje ete-gwi omano va'e-rami oiko va'erã. Ova ova va'erã gwendagwe-gwi entéro yváy rehegwa imbarate va'e. Upéa-gwi onhepy'a mondýi va'erã oha'arõ-vy ou va'erã-rehe. ²⁷Upéi katu xe Nhande Ryke'y tee va'e ajehexa uka va'erã agwey ramo arai-rehe. Xe pu'aka reheve, xe rendy marangatu pende resa mbojevvy va'e reheve xe rexa va'erã aju-vy.^q ²⁸Upe va'e ojehu-ma ramo, tane mbaraete katu. Ani katu ne kyre'ỹ e'ỹ teĩ, hi'agwĩ ne resende va'erã.

“Aju jevymaha óra eha'arõ eiko-vy” he'i Hesu*(Mt 24.32-35; Mc 13.28-31)*²⁹Upéi omombe'u jevy Hesu arandu rehegwa nhe'ẽ figo máta rehegwa-rami:

—Pema'ẽ katu figo máta-rehe, opa yvyra rakã-rehe. ³⁰Henhói-ma ramo hogwe pyahu-ma ramo peikwaa-ma voi ogwahẽ-tama áry hakuha. Pehexa ramo peikwaa. ³¹Upéixa ave xe remimombe'ukwe. Pehexa ramo oikomaha xe remimombe'ukwe, peikwaa va'erã Nhandejáry oiko-tama entéro va'e ruvixarã. ³²Anhete ko ha'e-ta peẽ-my: ãygwa omano e'ỹ mboyve ojehu va'erã ko va'e. ³³Áry opa va'erã, ko yvy gwive opa va'erã.

^q 21.27 Dn 7.13

Xe nhe'ê, xe remimombe'ukwe ae ndopái va'erã. Opyta va'erã opa e'ỹ reheve.

³⁴⁻³⁵—Xáke! Perepara porã katu pende rekoha-rehe. Peiko porã katu xe ra'arõ-vy. Ani pene mandu'a eterei teĩ pene monga'uharã-rehe. Ani pene mandu'a eterei teĩ ave pene mbohoryharã-rehe. Ani ave pejepy'apy eterei teĩ pene remikotevê ko'a pygwa-rehe. Xe aju jevy hagwã-rehe ae tapene mandu'a ndu'a katu peiko-vy. Sapy'a, ndorepara porãiha óra-py ombo'a nhuhã mymba. Upéixa ave sapy'a naxe ra'arõ porãiha óra-py ojekwaa va'erã entéro ko yvy rupigwa kwéry-pe xe aju jevyha áry. ³⁶Upéa-rehe perepara katu ha'arõ-vy xe agwahê hagwã-rehe. Pejerure rure katu Nhandejáry-pe mba'eve rei ndoikói hagwã peẽ-my. Xe Nhande Ryke'y tee va'e aju jevy va'erã. Pejerure íxupe pene mbopy'a porã hagwã pono penotĩ pende rekoha xe renonde-py.⁷

Enterove ohenduse Hesu oiko-vy

³⁷Nhandejáry róga kakwaa-py Hesu oporombo'e áry jave. Pyhare ramo osê oho-vy vytyrusu Oliveiraty-py. ³⁸Ha pyharevete meme ou jevy Nhandejáry róga kakwaa-py. Entéro tetã mygwa oho-ma ohendu hagwã Hesu remimombe'u.

“Mba'éixa pa jajuka-ta Hesu-pe?” oporandu ojáupe

(Mt 26.1-5; Mc 14.1-2; Jo 11.45-53)

22 ¹Ogwahê-tama areteguasú. Upe-ma ramo gwĩ ija'e'ỹha ojukase eterei Hesu-pe. Judeu kwéry-pe mate upe areteguasú. Héry va'e páscoa. Oime jave páscoa mbojape imbovua e'ỹ va'e ho'u judeu kwéry. ²Ha ogwahê-tama ramo areteguasú, gwĩ judeu va'e ojukase voi Hesu-pe. Pa'i ruvíxa kwéry, hekombo'ehaty kwéry ndive ija'e'ỹha kwéry ojukase íxupe.

—Mba'éixa pa jajuka-ta upe va'e, he'i meme ojáupe hikwái. —Iporãve jajuka uka nhemi íxupe ani hagwã nhambopoxy ija'eha kwéry-pe.

Upéixa he'i meme ojáupe ojukase eterei-gwi Hesu-pe. Ijaty jaty va'e-gwi icyhyje eterei-gwi hikwái.

Judas onhomongeta pa'i ruvíxa kwéry ndive Hesu oipyhy uka hagwã

(Mt 26.14-16; Mc 14.10-11; Jo 13.2,27)

³Upe jave anhayguasú Satanás oíke-ma gwembigwairã py'a-py. Judas Iscariotes héry ete. Peteĩ doze Hesu remimbo'e kwéry va'e Judas. Ha anhayguasú ogwapy ijyke-rehe ojokwái hagwã. ⁴Upéi Judas oho onhomongeta pa'i ruvíxa kwéry ndive. Anhayguasú nhe'ê-rupi oho. Oho otopa hagwã Hesu-rehe ija'e'ỹha kwéry. Pa'i ruvíxa kwéry ndive Nhandejáry róga kakwaa-rehe onhangareko va'e kwéry ndive ave ootopa he'i hagwã mba'e-rami po oipyhy arã Hesu-pe. ⁵Upéa-rehe ovy'a eterei okwa-vy.

⁷21.34-36 Mt 24.42-44; Mc 13.35-37; Lc 12.35-40; Rm 13.12-13

—Nde, ereme'ẽ ramo Hesu ore-vy, orome'ẽ-ta nde-vy nde platarã. Hesu-rehe orome'ẽ-ta nde platarã, he'i Judas-pe ovy'a-vy hikwái.

⁶—Iporã ereme'ẽ kuri xe-vy xe platarã, he'i íxupe kwéry.

Upéixa-ma ramo, Judas orepara oiko-vy Hesu-rehe ipyhyharã-pe omombe'uha óra ra'arõ-vy. Ijaty aty e'ýha óra-rehe oha'arõ arõ oiko-vy.

Aretegwasu remi'urã ojapo Hesu remimondo va'e

(Mt 26.17-19; Mc 14.12-16)

⁷⁻⁸Ogwahẽ-ma ramo aretegwasu, Hesu omondo Pedro, João ndive ojapo hagwã tembi'u aretegwasu-py ho'u va'erã. Páscoa áry-gwi judeu kwéry ojuka ovexa ho'u va'erã Nhandejáry-pe omboete-vy. Ojapo ave mbojape ombovu e'ý va'e ho'u va'erã. Upéixa ojapo hagwã Hesu omondo Pedro-pe, João-pe ave gwenonde.

—Tapeho tetã-my, he'i. —Pejuka peteĩ mymba ovexa ja'u va'erã nhande ave aretegwasu-py so'o mbixy, he'i imondo-vy.

⁹—Kipy tipo orojapo-ta? he'i oporandu-vy hikwái íxupe.

¹⁰—Peike jave ramo upe tetã-my, pehexa-ta peteĩ y ogweraha va'e. Kwimba'e y ryrú ogweraha va'e pehexa-ta. Tapeho hapykwéri. Oike-ma ramo óga-py, pegwahẽ penhomongeta óga járy ndive. ¹¹A-rami penhe'ẽ kuri íxupe, he'i. —“Mbo'eháry ore mbou oroporandu hagwã nde-vy: Kiva'e koty-py ha'u-ta páscoa remi'urã xe remimbo'e kwéry ndive? Aiporuse nde koty ore mandu'a hagwã páscoa-rehe” ere íxupe. ¹²Ohexa uka-ta peẽ-my peteĩ koty jaiporu-ta va'e. Kotyguasú, ijyvate va'e oĩmba-ma va'e ohexa uka-ta peẽ-my. Upe koty-py ja'u-ta nhane remi'urã, páscoa-rehe imandu'a va'e pegwarã. Ore mohenonde pejuka mymba vexa nhande-vy gwarã, he'i Hesu omondo-vy gwenonde.

¹³Upéi oho-ma okwa-vy. Mokõive oho tetã-my. Ha Hesu he'i hagwe-rami ojohu. Upéi ojapo tembi'u aretegwasu páscoa-rehe imandu'a-vy ho'u va'erã.

Aretegwasu áry ramo okaru paha-ma Hesu

¹⁴Upéi okaru hagwã óra-py Hesu ogwapy doze gwemimondo kwéry ndive. ¹⁵Okaru-tama ramo he'i íxupe kwéry:

—Ha'use eterei pene ndive ko aretegwasu-py tembi'u. Xe rereko asy amano hagwã e'ý mboyve akaruse pene ndive, he'i. ¹⁶—Ha'e-ta katu peẽ-my: Ko'a-py nda'uvéi-ma áy-rami aretegwasu-py tembi'u. Xe are-ta ha'u jevy hagwã. Oikopa-ma rire, ha'u jevy va'erã, he'i íxupe kwéry. —Nhandejáry nhande ruvixa oiko haty-py mate ha'u jevy va'erã, he'i gwemimondo kwéry-pe.

¹⁷Upe-ma ramo Hesu oipyhy uva rykwere ryrú. Omboete Tupã Nhandejáry-pe. Upéi ho'u uka gwemimondo kwéry-pe:

—Pe'upa katu, he'i. ¹⁸—Anhete ha'e-ta peẽ-my. Nda'uvéi-ma voi uva rykwere. Nhandejáry nhande ruvixarã ojekwaa rire ae ha'u jevy va'erã, he'i onhemohekotenonde-vy.

Hesu-rehe nhane mandu'a va'erã

(Mt 26.20-30; Mc 14.17-26; Jo 13.21-30; 1 Co 11.23-25)

¹⁹Oipyhy ave mbojape páscoa áry pegwa. Upéi otima rire Nhandejáry-pe ombopo mbopóy ome'ê-vy gwemimbo'e kwéry-pe ho'u hagwã. Ha he'i:

—Ko mbojape-rehe ha'e “Xe rete” he'i. —Pende-rehe ha-py anheme'ê va'erã peẽ-my amano hagwã, he'i. —Kóa ere'u ramo ne mandu'a kena xe-rehe, he'i.

²⁰Upéixa ojapo ave okarupa-ma rire. Ome'ê íxupe kwéry ho'u uka-vy uva rykwere:

—Ko va'e pe'u katu, he'i. —Ko va'e-rehe ha'e “Xe rugwy” voi, he'i. —Osyry va'erã xe rugwy kente kwéry rekove-rehe. Tupã Nhandejáry he'i hagwã kente kwéry-rehe, “Ipy'a potĩ-ma. Hesu-rehe ojerovia-gwi omopotĩ-ma ipy'a” he'i hagwã Tupã Nhandejáry osyry va'erã xe rugwy, he'i íxupe kwéry.

²¹⁻²²—Xe Nhande Ryke'y tee va'e amano-ta. Xe ndive ogwapy oĩ-vy xe juka uka nhemi va'erã, he'i Hesu. —Tekotevẽ amano kente kwéry aresende hagwã. Amboasy upe xe juka ukaharã. Ohasa asy eterei va'erã, he'i Hesu.

²³Upe-ma ramo oporandu randu ojóupe hikwái:

—Kiva'e pa ojuka uka nhemi-ta Hesu-pe, he'i ojóupe.

Tuvixaseve va'e tekotevẽ onhemomixĩve

(Mt 20.25-27; Mc 10.42-45)

²⁴Ha hemimbo'e kwéry katu onhomongeta ngeta onhondive:

—Kiva'e pa tuvixave nhane pa'ũ-my, he'i ojóupe.

²⁵Upe-ma ramo Hesu he'i:

—Mburuvixa kwéry, ko yvy pygwa ogwereko pu'aka yvypóry kwéry-rehe. Onhe'ê-py omanda manda íxupe kwéry. Ha oĩ gwĩ mburuvixa katu onhembotuvixave kente kwéry renonde-py. ²⁶Peẽ onhopa'ũ-my ndaikatúi upéixa peiko. Peẽ onhopa'ũ-my pende tuvixave ramo jepe penhemohekomirĩve katu peiko-vy onhopa'ũ-my. Mburuvixa katu toiko tembigwái-ramo. ²⁷Ha'e-ta ave peẽ-my: Tuvixave va'e-pe hembigwái ogweru hemi'urã. Ha xe katu tembigwái-rami voi aiko pene pa'ũ-my, he'i.

²⁸—Peẽ katu xe moirũ meme peiko-vy. Ambue kwéry xe mbojejavyse mo'ã meme jave xe moirũ-ma peẽ. ²⁹Yma va'ekwe Nhandejáry he'i xe-vy: “Xe ra'y, nde ereiko-ta mburuvixa ramo xe moirũ va'erã-pe”. Upe va'e-rehe, pe xe Ru ome'ê hagwéixa xe-vy, xe ame'ê va'erã peẽ-my ave. Peiko-ta ave mburuvixa ramo. ³⁰Nhandejáry ha-py xe aiko-ma ramo nhande ruvarã, peiko-ta xe ndive. Pekarú ha pey'u-ta xe ndive. Pegwapy-ta ave mburuvixa gwapy haty-rupi pejohu hagwã Israel re'ýi kwéry-rehe hembiapokwe.

Ndojerovia teéi va'erã
Hesu-rehe Pedro
(Mt 26.31-35; Mc 14.27-31)

³¹ He'i ave Hesu:

—Ejeapysaka porã kena xe nhe'ê-rehe, Simão. Anhaygwasu ojerure-ma kuri pende-rehe. Oikwaase kiva'e-rehe pa pejerovia ete. Ipirekwe osêšê hagwã ovale va'e-gwi nhambovava trigo-pe. Upéixa ave anháy ruvixa Satanás pende rerekose. Pene mbotavyse ponove peiko xe nhe'ê-rupi. ³² Xe katu ambojeupi kuri xe nhe'ê Nhandejáry-pe nde-rehe, Simão, erejerovia tee hagwã xe-rehe pono inhe'ê-rupi ereiko. Erejerovia ete jevy ramo xe-rehe, emokyre'ỹ katu nde rapixa kwéry-pe oiko porãve hagwã xe nhe'ê-rupi.

³³ Upe-ma ramo Pedro he'i:

—Aháni, oromoirũ-ta xe. Nde erepyta ramo preso, xe apyta ave arã ne ndive preso, he'i íxupe. —Eremano ramo amano ave va'erã ne ndive, he'i.

³⁴ Hesu katu he'i íxupe:

—Anhetegwa ha'e-ta nde-vy, he'i íxupe: —Etería gáju ndosapukái vyteri ramo jepe, mbohapy-ma ere-ta xe-rehe, “Upéa Hesu xe ndaikwaái” ere-ta xe-rehe, he'i íxupe.

“Nde kysepuku reheve ereho eremombe'u hagwã xe nhe'ê” he'i Hesu

³⁵ Upéi he'i íxupe kwéry:

—Apomondo mondo ramogware, peho nandi voi. Ndaperaháiry voi va'ekwe mba'eve. Pene mba'e ryrũ ndaperahái va'ekwe. Pende pirapire ryrũ ndaperahái ave va'ekwe. Upéixa nandi peho va'ekwe ramo mba'e tipo pene remikotevê? he'i joty Hesu oporandu-vy.

—Mba'eve-rehe noroikotevêi upe jave, he'i íxupe hikwái.

³⁶ —Áy katu ha'e-ta peê-my: Ogwereko va'e opirapire ryrũ omba'e ryrũ ave, oipyhy-ta. Kysepuku ogwereco e'ỹ va'e kyse repyrã-rehe ome'ê-ta oao jo'a.

³⁷ —Nhandejáry nhe'ê kwatia-rehe ohai va'ekwe xe-rehe he'i:

“Hemiapo vai va'e-rami ojerereko va'erã”. Anhete ha'e-ta: Ojehu-tama xe-rehe ojehai va'ekwe, he'i íxupe gwekoharã omotenonde-vy.^s

³⁸ Upe-ma ramo hemimbo'e kwéry he'i:

—Ko'a-py niko oĩ mokõi kysepuku, ore Járy.

Ha ha'e he'i:

—Iporã, he'i joty.

^s 22.37 Is 53.12

Yvyaty-gwi Hesu ombojeupi onhe'ê Nhandejáry-pe
(Mt 26.36-46; Mc 14.32-42)

³⁹Oho meme ha-py oho jevy Hesu. Yvyatyrusu héry va'e Oliveiras ha-py oho. Gwemimbo'e kwéry ndive oho. ⁴⁰Ogwahê-ma jave oho-ta ha-py oiporavo hagwe-py, ha'e he'i:

—Pejerure Nhandejáry-pe pono eremondo nde resa ne mbojejavy uka va'e-rehe, he'i.

⁴¹Upe rire ojei íxugwi kwéry mombyrymive ojei. Gwetymy'ã-rehe onhesũ ha onhepyrũ onhomongeta-vy Nhandejáry ndive:

⁴²—Ereipota ramo, xe Ru, eipe'a xéhegwi xe reko asyha. Ani oiko teĩ xe remimbota, ne remimbota ae toiko, he'i.

⁴³Upe jave Nhandejáry rembigwái yváy pygwa ojehexa uka omombaraeteve hagwã íxupe. ⁴⁴Ojepy'ajopy jave Hesu imbaraete pyve onhomongetave Nhandejáry ndive. Ombojeupi jave onhe'ê Nhandejáry-pe mba'e rugwy-rami otyky yvy-py hy'aikwe ojepy'ajopy-vy. ⁴⁵Upéi opa-ma ramo hi'oração opu'ã jevy ou-vy gwemimbo'e kwéry renda-py, oke okwa-vy va'e ojohu. Tuvixa ima'emboasy omonge íxupe kwéry. ⁴⁶Ha Hesu he'i:

—Ma'erã tipo peke? Pepu'ã katu pejerure Nhandejáry-pe pene mombaraete hagwã, pono ne mbojehesa rerova uka íxugwi mba'eve nembojejavy uka-vy, he'i onhemonhe'ê-vy.

Preso ogweraha Hesu-pe
(Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Jo 18.3-11)

⁴⁷Hesu onhe'ê vyteri oĩ-vy, ogwahê heta kente kwéry. Peteĩ doze hemimbo'e kwéry va'e, héry va'e Judas ogweru íxupe kwéry. Judas katu ogwahê Hesu ypy-py ohovapyte hagwã íxupe. ⁴⁸Upe-ma ramo Hesu he'i: —Judas, peteĩgwe xe rovapyte mo'ã xe pyhy uka hagwã, xe Nhande Ryke'y tee va'e xe pyhy uka-ma, he'i.

⁴⁹Upe jave hemimbo'e kwéry oĩ va'e Hesu ndive, ohexa-ma ramo ojehu va'erã he'i hikwái:

—Mba'e tipo jajapo-ta, ore Járy? Oroipyhy-ta para'e ore kysepuku, orojoko hagwã íxupe kwéry? he'i.

⁵⁰Peteĩ hemimbo'e katu oinambi'o-ma pa'i ruvixa rembigwái. Ijakatúa-koty oĩ va'e inambikwe oipe'a-ma.

⁵¹Ha Hesu katu:

—Iporãvete peheja, he'i-vy opoko inambikwe-rehe imbogwera-vy.

⁵²Upe-ma rire he'i pa'i ruvixa kwéry-pe, porahéi haty pygwa ruvixa kwéry-pe ave, judeu ruvixa kwéry-pe ave gwĩ ou oipyhy hagwã Hesu va'e gwive-pe, he'i Hesu:

—Niporãi katu peju pende kysepuku reheve, ha pende yvyra reheve, xe pyhy hagwã. Xe ndaikóĩ oporosake'a va'e-rami kysepuku reheve xe reraha

hagwã. ⁵³Heta áry-ma aiko pene ndive. Nhandejáry róga kakwaa-py aime meme ramo napemopu'áiry pende po xe pyhy hagwã. Áy mate xe pyhy-ta. Kóga pende óra pene remimbota pejapo hagwã xe-rehe. Gwĩ pytũgwy-rupi ipu'aka va'e nhe'ẽ-rupi peiko-ma pene rembiaporã pejapo hagwã.

“Upéa ndaikwaái xe” he'i Pedro Hesu-rehe

(Mt 26.57-58,69-75; Mc 14.53-54,66-72; Jo 18.12-18,25-27)

⁵⁴Oipyhy-ma ramo Hesu-pe ogweraha íxupe pa'i ruvixagwasu róga kakwaa-py. Ha Pedro katu oho Hesu rapykwéri puku. ⁵⁵Omoendy-ma ramo tata, upe-py Pedro oho ave ojepe'e hagwã. Tata ypy-py ogwapy oĩ-vy va'e ndive ogwapy ave Pedro. ⁵⁶Ohexa-ma ramo íxupe tata rendy-py Pedro-pe tembigwaí kunha va'e, ohexa katu porã porã íxupe ha he'i:

—Ko kwimba'e Hesu ndivegwa va'e ave ra'e, he'i.

⁵⁷Upe-ma ramo Pedro he'i:

—Upéa ndaikwaái voi xe, kunha, he'i íxupe Pedro.

⁵⁸Upe riremí ohexa jevy íxupe peteĩ kwimba'e.

—Nde ave ra'e ha'e kwéry va'e, he'i.

Pedro he'i jevy:

—Upéa xe ndaikwaái. Ndaha'éi hesegwa kwéry xe, he'i rei.

⁵⁹Upe rire peteĩ óra-rupi, he'i jevy Pedro-pe ambue va'e:

—Anhete voi ra'e nde ave ereiko va'e indive. Nde ave ha'e Galiléia yvy pygwa ra'e, he'i íxupe.

⁶⁰He'i jevy Pedro:

—Upéa xe ndaikwaái, mba'e-rehe tipo aipo-rami ere xe-vy? he'i rei.

Upéixa onhe'ẽ oĩ-vy jave ete, gáju osapukái. ⁶¹Upe-ma ramo ojere Hesu oma'ẽ porã porã Pedro-rehe. Ha Pedro katu imandu'a Hesu he'i va'ekwe-rehe íxupe, “Ko'ánga gáju ndosapukái vyteri jepe, mbohapy-ma nde ere-ta xe-rehe: Upéa xe ndaikwaái, ere-ta”. ⁶²Upéa-gwi hasẽ-ma Pedro. Onhemboasy eterei-gwi ojahe'o oho-vy.

Onhenupã ramogware Hesu

(Mt 26.67-68; Mc 14.65)

⁶³Gwĩ kwimba'e Hesu-rehe onhangareko va'e onhembohory hese. Ogwerohasa asy eterei Hesu-pe. Oinupã eterei íxupe. ⁶⁴Ohesamboty íxupe ha he'i:

—Kiva'e pa ne nupã? Emombe'u katu, he'i íxupe.

⁶⁵Heta mba'e he'i rei rei íxupe onhembohory-vy hese.

Hesu pa'i ruvixa renonde-py

(Mt 26.59-66; Mc 14.55-64; Jo 18.19-24)

⁶⁶Ko'ẽ jave ramo ojogweroaty jevy judeu ruvixa kwéry, pa'i ruvixa kwéry, judeu rekombo'ehaty kwéry ndive ave, onhomongeta geta okwa-

(Lc 22.65)

vy. Upéi katu oipyhy heru-vy Hesu-pe mburuvixa kwéry renonde-py. Ogwahê-ma ramo oporandu íxupe:

⁶⁷—Nde tipo Cristo judeu kwéry remiha'arõ va'e? Emombe'u katu ore-vy, he'i íxupe.

Upe ramo Hesu he'i:

—“Xe Cristo judeu kwéry remiha'arõ va'e voi” ha'e ramo, ndaperoviái joty arã. ⁶⁸Anhetegwa ha'e-ta peê-my: Aporandu ramo peê-my, napemombe'u mo'ãi xe-vy. ⁶⁹Xe Nhande Ryke'y tee va'e ây gwive agwapy-ta yváy-py Tupã Nhandejáry yke-rehe. Upe ipu'aka ete va'e ndive xe agwapy-ta, he'i íxupe kwéry Hesu.

⁷⁰Upe-ma ramo enterove oĩ va'e oporandu íxupe:

—Aipo ramo Nhandejáry ra'y tee voi va'e tipo nde? he'i íxupe.

—“Nde ha'e voi” peje kuri xe-vy, he'i íxupe kwéry Hesu.

⁷¹Upe-ma ramo he'i ojóupe:

—Nanhaikotevêvéi-ma imombe'uharã-rehe. Nhande katu nhahendu-ma voi ha'e inhe'ê tee voi. Onhemonhandejáry rei Hesu, he'i ojohu vai-vy Hesu nhe'ê.

Hesu ojereraha mburuvixa héry va'e Pilatos renonde-py

(Mt 27.1-2,11-14; Mc 15.1-5; Jo 18.28-38)

23 ¹Upe jave kente kwéry ijaty va'e opu'amba ojereraha hagwã Hesu ndive mburuvixagwasu Pilatos renda-py.

²—Oroipyhy-ma katu ko kwimba'e. Ohekombo'e va'ekwe-gwi ore re'yí kwéry ndoikosevéi-ma mburuvixagwasu César nhe'ê-rupi, he'i hese.

—Ha'e katu omombe'u kente kwéry-pe pono ome'ẽ mburuvixagwasu César-pe mba'eve, he'i rei ave hese. —“Xe Cristo Nhandejáry remimbou va'e pene ruvixarã” he'i ójehe, he'i omoĩ vai-vy Hesu-pe.

³Upe-ma ramo Pilatos oporandu Hesu-pe:

—Nde tipo judeu kwéry ruvixagwasu? he'i íxupe.

—Nde voi katu aipo ere kuri, he'i joty íxupe Hesu.

⁴Upéi Pilatos he'i pa'i ruvixa kwéry-pe, ojogweroaty va'e kente kwéry-pe ave:

—Ko kwimba'e katu nahembiapo vaíry va'e voi. Aipo ramo niporãi ajuka uka íxupe, he'i.

⁵Kente kwéry katu he'i jevy jevy:

—Hese ha-py hemimombe'u-gwi voi Judéia yvy pygwa kwéry ndogwerojojái onhonhe'ẽ onhomboja'o ja'o upéixa-gwi. Galiléia-gwi ko'a peve ndaija'evéi ojóehe íxugwi. ãy katu ogwahẽ-ma ko'a-py.

⁶Aipo va'e rendu-vy Pilatos oporandu:

—Ko kwimba'e tipo Galiléia yvy pygwa? he'i oporandu-vy.

⁷Oikwaa-ma ramo Pilatos Hesu upe pygwaha, omondo Hesu-pe upe pygwa ruvixa héry va'e Herodes-pe. Upe va'e oiko ave Jerusalém tetã-my ombohupa-vy. Upéixa-gwi omondo Hesu Herodes renda-py oporandu hagwã hembiapokwe-rehe. Ojohuse mo'ã Hesu-rehe hembiapo vaikwe.

Hesu ojereraha mburuvixa héry va'e Herodes renonde-py

⁸Ovy'a mburuvixa Herodes ohexa-ma ramo Hesu-pe. Ohendu va'e voi ave Hesu rerakwã porã. Yma-ma upéa-gwi ohexase eterei íxupe. Ohexase ave Hesu ojapo ramo hembiapo porã va'e hexapyrã-rupi jahexa e'ỹ vyteri va'e. ⁹Oporandu heta Hesu-pe. Ha Hesu katu nonhe'ẽiry íxupe. ¹⁰Upe-ma ramo pa'i ruvixa, judeu rekombo'ehaty kwéry ndive ijapu hese hembiapokwe-rehe omboja hagwã mo'ã hembiapo vai Hesu-rehe.

¹¹Soldado kwéry, huvixa ndive, omoingo asy-ma Hesu-pe. Omoingo vai-ma voi íxupe. Omoĩ hese ijahoja porã va'e omomburuvixa a'ã hagwã íxupe, onhembohory hory hese, ha upe rire omondo jevy Pilatos oĩ ha-py.

¹²Upe mboyve Herodes, Pilatos ndive ndaija'éiry ojóehe. Upe áry gwive oiko porã onhondive.

“Tojuka kena íxupe” osapukái Hesu-rehe

(Mt 27.15-26; Mc 15.6-15; Jo 18.39-19.16; At 3.13-14)

¹³Omboaty uka Pilatos pa'i ruvixa kwéry, judeu ruvixa kwéry, judeu kwéry ave. ¹⁴Upéi he'i:

—Ma'erã tipo peru xe-vy ko kwimba'e pemombe'u hagwã hese hembiapo vaiha. “Ohekomb'e va'ekwe-gwi ore re'ýi kwéry ndoikosevéi-ma mburuvixagwasu nhe'ẽ-rupi” peje rei kuri hese. Upéa-rehe xe ajohu-ma kuri hese pene renonde-py. Ndoikói ra'e hese ivai va'e penhe'ẽ vai hagwã hese. ¹⁵Herodes ave ndotopái hese mba'eve. Upéa-gwi ombou

jevy nhande-vy. Upéixa ramo ko kwimba'e ndojapói ko ra'e mba'eve pejuka uka hagwã. ¹⁶Ambopi uka-ta mante íxupe upéi apoi-ta íxugwi oho jevy hagwã, he'i íxupe kwéry.

¹⁷Aretegwasu ramo mburuvixagwasu rekoha-rupi opoi peteĩ onhemoĩ preso va'ekwe. Upéa-rehe, “Apoi-ta íxugwi” he'i.

¹⁸Upéa ohendu-ma ramo entéro kente kwéry osapukái:

—Tojuka kena ko kwimba'e, he'i osapukái-vy. —Epoi Barrabás-gwi ore-vy gwarã, he'i osapukái-vy.

¹⁹Barrabás katu onhemoĩ araka'e preso. Upe tetã-my onhorairõ araka'e ohekoviarõ hagwã mo'ã mburuvixagwasu. Oporojuka ave. Upéa-gwi onhemoĩ preso araka'e. Ha “Epoi Barrabás-gwi” he'iri iri hikwái. ²⁰Mburuvixa ae katu opoise mo'ã Hesu-gwi. Upéa-rehe onhe'ẽ jevy kente kwéry ndive.

²¹Ha'e kwéry ae katu osapukái hatãve tãve.

—Ejuka uka katu íxupe ehupi uka kurusugwasu-rehe ijuka-vy, he'i hese.

²²Mbohapyha-ma Pilatos he'i hese:

—Mba'eixagwa ivai va'e tipo ojapo? Ndahexái mba'eve ivai va'e hembiapokwe ajuka uka rei hagwã íxupe, he'i. —Ambopi uka rei-ta íxupe oho jevy hagwã, he'i.

²³Aipo ramo ha'e kwéry osapukái joty:

—Tojuka katu, he'i osapuka pukái okwa-vy hese. —Kurusugwasu-rehe tojuka kena. he'i hese hikwái

Isapukái katu imbaraeteve ojapo uka hagwã gwemimbota. Upéa-rupi isapukái-rupi ipoxyha-rupi ojapo joty íxupe kwéry. ²⁴Ijaty va'e nhe'ẽ rendu-vy, mburuvixa Pilatos ojapo uka hemimbota. ²⁵Upe kwimba'e onhorairõ va'ekwe, oporojuka va'ekwe ave, kente kwéry oipota va'ekwe osẽ preso onhemoĩ ha-gwi, upe kwimba'e-gwi opoi uka. Hesu rekovia opoi hembiaipo vai va'e-gwi. Ha ome'ẽ Hesu ijukaharã-pe onhemboaty va'e remimbota rei-rupi ogwereko hagwã íxupe.

Hesu onhemoĩ ramogware kurusugwasu-rehe

(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Jo 19.17-27)

²⁶Ha upéi katu soldado kwéry ogweraha Hesu-pe ojuka hagwã. Ogweraha jave ohogwaitĩ Cirene pygwa, héry va'e Simão. Ou oiko-vy tetã jerekwe-gwi. Oipyhy ave Simão:

—Nde, eraha ko kurusugwasu Hesu rapykwéri, he'i-vy omoĩ kurusugwasu Simão ape-rehe ogweraha hagwã Hesu rapykwéri.

²⁷Heta oho va'e hapykwerigwa. Ipa'ũ-my kwéry oĩ ave kunha ojahe'o Hesu-pe ombyasy va'e. ²⁸Upe-ma ramo Hesu ojere ha oma'ẽ hese kwéry. He'i:

—Ani xe mboasy, peẽ kunha. Peẽ ha pene memby ae kuri pemboasy, he'i Jerusalém mygwa-pe.

²⁹—Ogwahẽ va'erã áry oporombohasa asy va'erã, entéro he'i va'erã: “Ovy'a ete gwĩ kunha imemby e'ỹ va'e. Ikatu e'ỹ imemby va'e ave. Oporomokambu e'ỹ va'ekwe ave. Naimembýi-gwi ovy'a” he'i va'erã oporombohasa asy-gwi.

³⁰Upe ramo he'i arã ave: “To'a yvyatyrusu nhande ári. Tanhande jatypa yvyatyrusu oitypa-vy. Nhande rekove reheve tanhande aty” he'i arã ohasa asy eterei-gwi.[†]

³¹—Ha ko'anga koixagwa ojapo xe-rehe. Vaive ojapo arã pende-rehe. Xe, yvyra aky-rami heko porã va'e ko xe, ha xe-rehe hembiaipo vai joty. Hembiaipo vaive ive arã pende-rehe. Peẽ yvyra pirukwe-rami pende reko porã e'ỹ va'e. Hembiaipo vaive ive arã pende-rehe, he'i Hesu kunhagwe-pe omboasy-vy.

³²Ha soldado kwéry ogweraha ave mokõi hembiaipo vai va'e-pe Hesu ndive ojuka va'erã ogweraha. ³³Akãgwe renda héry va'e-py ogweraha. Ogwahẽ-ma ramo upe-py omoĩ íxupe kurusugwasu-rehe ohupi-vy. Upe mokõi hembiaipo vai va'e ohupi ave hendive. Hesu kurusugwasu yke-rehe omoĩ kurusugwasu mokõi. Hesu oĩ hembiaipo vai va'e mbyte-py. Ijakatúa-koty oĩ peteĩ, ijasu-koty oĩ ave peteĩ. Kurusugwasu-rehe meme ohupi ojuka-vy.

³⁴Oime jave kurusugwasu-rehe Hesu ombojeupi onhe'ẽ Nhandejáry-pe: —Eiporiahuvereko íxupe kwéry, xe Ru. Ndoikwaái-gwi kóixa ojapo hikwaí, he'i. Upéi onhomboja'o ja'o Hesu aokwe-rehe hikwaí. Onhomboja'o hagwã ohuga soldado kwéry.

³⁵Ha entéro ojogweroaty va'e oma'ẽ ma'ẽ oiko-vy. Ohexapa hikwaí. Ha huvixa kwéry ave onhembohory ave Hesu-rehe. He'i rei rei-vy: —Kóa opororesende araka'e, he'i onhembohory hese. —Ãy katu tonheresende kena. Heta he'i hese araka'e: “Hesu ko Cristo nhane remiha'arõ va'e. Nhandejáry rembiporavo va'e voi Hesu” heta va'e he'i va'ekwe Hesu-rehe. Ha ãy tipo ndoikwaái para'e onheresende hagwã. Tonheresende kena, he'i huvixa kwéry onhe'ẽ rei rei onhembohory hese.

³⁶Ha soldado kwéry ave onhembohory hese. Onhemoagwĩ íxugwi ome'ẽ íxupe uva rykwere ndahepyĩ va'e ho'u hagwã mo'ã. Onhe'ẽ rei rei íxupe:

³⁷—Nde para'e judeu kwéry ruvíxagwasu va'e. Aipo ramo enheresende kena, he'i onhembohory-vy hese.

³⁸Ha ohai omoĩ hagwã Hesu akã ári. “Kóa judeu kwéry ruvíxagwasu” he'i ohai omoĩ-vy. Mbohapy nhe'ẽ-py ohai. Grécia pygwa nhe'ẽ-py ohai. Roma pygwa nhe'ẽ-py ohai. Hebreu kwéry nhe'ẽ-py ohai ave. “Kóa judeu kwéry ruvíxagwasu” he'i. Mbohapy nhe'ẽ-py ohai rire omoĩ inhakã ári.

³⁹Ha peteĩ hembiaipo vai va'e ave onhe'ẽ rei rei íxupe. Oime jave okurusugwasu-rehe, onhe'ẽ rei rei Hesu-pe he'i-vy:

—“Xe Cristo, Nhandejáry rembiporavo va'e” ere kuri ndéjehe. Aipo ramo enheresende katu. Ore ave ore resende katu.

⁴⁰He'i-ma ramo, upe outro kurusugwasu-rehe oĩ va'e onhemonhe'ẽ oirũ-me: —Nde tipo, ma'erã-gwi nderekhyjéi Tupã Nhandejáry-gwi? he'i. —Nhande ave nhamano-tama nhande kurusugwasu-rehe. ⁴¹Nhane

rembiapo vaikwe-rehe jahasa asy jaiko-vy. Ha'e ae rei ohasa asy. Mba'eve ndojapói, he'i gwembiapo vaikwe-gwi okurusugwasu-rehe oĩ va'e-pe."⁴²

⁴²Upéi he'i ave:

—Nde, Hesu, xe poriahuvereko erejehexa uka ramo nde ore ruvixa ramo, xe poriahuvereko katu.

⁴³Aipo ramo Hesu he'i íxupe:

—Anhete ko'ánga ereiko-ta xe ndive yváy-py, he'i Hesu upe ójehe ojerovia va'e-pe.

Hesu omano ramogware

(Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Jo 19.28-30)

⁴⁴⁻⁴⁶Kwarahy mbyte-py pytũmba-ma upe yvy ári. Upe tetã pytũmba ete-ma. Opyta pytũ mbohapy óra-rupi. Ka'arugwasu peve opyta. Kwarahy ndohesapevéi-ma. Ka'arugwasu ramo onhe'ẽ hatã Hesu. Upéi he'i Nhandejáry-pe:

—Xe Ru, xe mogwahẽ katu nde ha-py.

He'i-ma ramo omano ete-ma Hesu.

Ha upéi oĩ Nhandejáry róga kakwaa pygwa okẽgwasu nhugwãha tuvixa ete va'e. Omano-ma ramo Hesu, pya'e osoropa. ⁴⁷Ha omano ramo soldado ruvixa ohexapa. Upéixa-gwi omboete Nhandejáry-pe:

—Péa ha'e voĩnte hembiapo vai e'ỹ va'e, he'i hese.

⁴⁸Ha heta heta ojogweroaty aty va'e ou va'ekwe oma'ẽ hagwã ikurusu-rehe ojejuka va'e kwéry-rehe. Ha entéro ojehu va'ekwe gwive ohexa-ma ramo, onhemboasy oiko-vy. “Xe ko, xe py'a vai voi aiko-vy” he'i. “Upe kwimba'e-rami ndaikói voi-ma xe” he'i onhemboasy-py.

⁴⁹Ha heta hese ojerovia va'e oĩ ave upe-py. Gwĩ kunhagwe Hesu rapykwéri ou va'ekwe Galiléia-gwi oĩ ave ijaty va'e pa'ũ-my. Mombyry-gwi oma'ẽ Hesu-rehe hikwái.

Itakwa-py omoĩ ramogware Hesu retekwe

(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Jo 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹Ha upéi katu José oho Pilatos renda-py. Arimatéia pygwa José. Judeu kwéry retã Arimatéia. Ha José judeu ruvixa va'e, hembiapo porã va'e. Onhemboete va'e voi. Judeu ruvixa ambue kwéry ojukase ramo Hesu-pe, José ndojohu porãi hembiaporã. Ha'e oha'arõ arõ voi Nhandejáry nhande ruvixa-pe omoirũ hagwã. ⁵²Ha José oho Pilatos renda-py ojerure Hesu retekwe-rehe.

⁵³Upéi ombogwejy kurusugwasu-gwi hetekwe. Onhugwã ao morotĩ iporã va'e-py. Upéi omoĩ itakwa-py hetekwe. Ita-gwi ojo'o va'ekwe-py omoĩ. Ipyahu itakwa. Ne'írá onhemoĩ tetekwe upe itakwa-py. Hesu retekwe omoĩ upe-py.

⁵⁴Ka'aru-tama, haimete-ma pytu'uha áry. Ha upe áry-py judeu kwéry omoĩmba-ma nga'u pono omba'apo pytu'uha áry-py. ⁵⁵Ha kunha kwéry Hesu ndive ou

va'ekwe Galiléia-gwi va'e oho José rapykwéri. Ohexa itakwa. Ohexa ave omoĩ ramo hetekwe hyepy-py. ⁵⁶Upe rire oho jevy gwóga-py omongu'i ngu'i hyakwã porã va'e hykwere omona hagwã Hesu retekwe-rehe omohyakwã hagwã hetekwe.

Ha pytu'uha áry-py Nhandejáry remimombe'ukwe-py opytu'u oiko-vy.

(Lc 23.56)

Oikove jevy-ma Hesu
(Mt 28.1-10; Mc 16.1-8; Jo 20.1-16)

24 ¹Domingo kwarahy osẽ-ma ramo, voi oho kunha kwéry ogwata. Hyakwã porã va'e omongu'i ngu'i va'ekwe ogweraha omona hagwã Hesu retekwe-rehe. Itakwa-py oho. ²Ogwahẽ-ma ramo ohexa-ma itagwasu ojepe'a va'ekwe. ³Oike voi itakwa rye py-py. Oike-ma ramo ndotopavéi-ma hetekwe. ⁴Ha upéa-rehe mba'eve ndoikwaái.

—Mbava'e tipo jajapo-ta, he'i.

Opondera-vy oiko jave mokõi karia'y ohexa, yváy pygwa rembihexa uka ra'e. Ao hesakã ete hemimonde ohexa. ⁵Ohexa jave onhemondýi-ma, ojeayvy oma'ẽ yvy-rehe.

Upéi karia'y he'i:

—Ma'erã-gwi ereheka oikove va'e omano va'e renda-py? he'i. ⁶—Hesu ndaipóri a-py. Opu'ã jevy-ma kuri oho-vy, he'i Hesu-rehe. —Nane mandu'avéi tipo inhe'ẽgwe-rehe? Oime-ma ramo pene ndive Galiléia-py omombe'u-ma voi va'ekwe oikove jevymaha hagwã-rehe. ⁷He'i va'ekwe nde-vy: “Xe Nhande Ryke'y tee va'e. Tekotevẽ xe pyhy xe reraha-vy hembiapo vai va'e kwéry-pe. Xe juka-ta kurusugwasu-rehe. Mbohapy áry-py katu aikove jevy-ta” he'i voi va'ekwe. Upe va'e he'i va'ekwe-rehe napene mandu'áiry nipo ra'e, he'i.

⁸Ohendu-ma jave imandu'a jevy inhe'ẽgwe-rehe. ⁹Upéi oho jevy itakwa-gwi kunha kwéry. Oho ohexa Hesu remimbo'e kwéry-pe. Gwĩ onze hemimbo'ekwe-pe omombe'u. Hendive oĩ va'e-pe omombe'u ave.

—Hesu oikove jevy-ma katu, he'i.

¹⁰Heta kunha ohexa kuri omombe'u hagwã íxupe kwéry. Maria Madalena ohexa kuri. Joana ave ohexa kuri. Tiago sy héry Maria ave ohexa kuri ave. Hapixa kwéry, indive oiko-ma ave itakwa-py ohexa kuri ave. Ha enterove omombe'u peteĩxa nhe'ẽ Hesu remimondo kwéry-pe.

¹¹Ohendu-ma ramo,

—Itavy kunha kwéry, he'i mo'ã.

Ndogweroviái Hesu oikove jevymaha.

¹²Pedro ae opu'ã oripara oho-vy itakwa-py. Ojeayvy ohovapyexa hagwã. Inhugwã hagwe mate ohexa. Ijaokwe morotĩ va'e anho oime. Ohexa rire oho jevy gwóga-py. Opondera eterei-ma oiko-vy.

Emaús tetã rape-rupi Hesu onhomongeta mokõi gwemimondo ndive
(Mc 16.12-13)

¹³Upe áry-py mokõi inhiriũgwe ogwata oho-vy Emaús tetã'i-my. Namombyrýi Jerusalém-gwi upe tetã'i. Dez quilômetro mate oĩ. ¹⁴Tape-rupi ogwata jave onhomongeta Hesu rehegwa nhe'ẽ-rehe. Hetekwe okanhy hagwe rehegwa nhe'ẽ-rehe onhomongeta hese oje'ói-vy. ¹⁵Onhomongeta

jave ogwahẽ-ma Hesu omoirũ íxupe kwéry ogwata-vy. ¹⁶Ha'e katu ohexa teĩ Hesu-pe. “Ndoikovéi” he'i mo'ã hese-gwi ndoikwaái íxupe.

¹⁷—Mbava'e-rehe penhomongeta peho-vy? Penhemboasyha-rehe para'e penhomongeta peho-vy, he'i Hesu íxupe kwéry, ogwahẽ-ma jepe íxupe.

Upéi opyta rei onhemboasy-vy hikwái. ¹⁸Ha peteĩ, héry va'e Cléopas he'i íxupe: —Nde tipo, ne anho nipo ndereikwaái ra'e mba'e pa oiko kuri Jerusalém-my? Enterove upe pygwa kwéry oikwaa-ma. Nde tipo upe-py ereiko rei nipo herakwã erehendu e'ỹ reheve ra'e? he'i oporandu Hesu-pe jevy. Ndohexa kwaáiry Hesu-pe Hesu voiha.

¹⁹—Mba'e tipo oiko upe-py? he'i oporandu rei-vy Hesu.

Upéi omombe'u hikwái:

—Hesu rehegwa nhe'ẽ ndereikwaái nipo ra'e. Ha'e Nazaré pygwa. Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'etykwe. Ipu'aka va'ekwe. Hexapyrã-rupi hembiapokwe. Nhandejáry nhe'ẽ-py oiko porã va'ekwe. Hemimombe'ukwe, hembiapokwe kente kwéry ojohu porã voi va'ekwe, he'i omombe'u-vy. ²⁰—Upéi mburuvixa kwéry ojuka uka va'ekwe íxupe. Pa'i ruvixa kwéry, nhande ruvixa kwéry ave íxupe ogweraha uka-ma judeu e'ỹ va'e-pe ojuka uka hagwã Hesu-pe. Ha ojuka-ma íxupe. Kurusugwasu-rehe ojejuka-ma va'ekwe, he'i Hesu-pe jevy omombe'u-vy hesegwa.

He'i ave:

²¹—Ha ore katu, oro'e mo'ã va'ekwe hese, “Israel remiarirõre judeu kwéry resendeharã” oro'e mo'ã hese. Ohasa-ma mbohapy áry omano hagwe rire, he'i omombe'u-vy. ²²—Gwĩ ore ndive oiko meme va'e, kunha kwéry, ore mondýi kuri hesegwa nhe'ẽ omombe'u-vy. Kwarahy osẽ-ma ramo oho ra'e itakwa-py. Hetekwe rexa-vy mo'ã oho kuri. ²³Ndaiporivéi itakwa-py. Ogwahẽ jevy ore happy omombe'u kuri: “Nhandejáry rembigwái yváy pygwa ojehexa uka-ma kuri ore-vy” he'i omombe'u-vy ore-vy. “Oikove jevy-ma, he'i ojehexa uka va'e” kunha kwéry he'i ore-vy omombe'u-vy, he'i Hesu-pe inhirügwe. ²⁴—Ha gwĩ ore irũ oho ohexa, he'i. —Kwimba'e oho itakwa-py kunha rapykwéri oho. Kunha omombe'u ha-rami voi omombe'u. Ndohexáiry ae Hesu-pe, he'i omombe'u-vy Hesu-pe jevy.

²⁵Upe-ma ramo Hesu he'i íxupe kwéry:

—Peẽ napene arandúi voi ra'e. Ndapeikwaái voi Nhandejáry nhe'ẽ, he'i íxupe kwéry. —Nde are eterei erejerovia tee hagwã inhe'ẽ-py omombe'u va'ety remimombe'ukwe-rehe, he'i. ²⁶—Nhandejáry nhe'ẽ-rupi tekotevẽ oiko upéixa. Tekotevẽ hembiporavo va'e ohasa asy, omano ave kente kwéry oresende hagwã. Tekotevẽ oho yváy-py onhemomba'egwasu hagwã. Nhandejáry remimombe'ukwe ojehu-ma íxupe, he'i omombe'u-vy.

²⁷Upéixa ojéhegwa nhe'ẽ omombe'u Hesu íxupe kwéry. Nhandejáry nhe'ẽ ohai uka va'ekwe Moisés amyrĩ-pe, onhe'ẽ-py omombe'u va'ety amyrĩ kwéry-pe ave. Upéa omombe'u jevy Hesu íxupe kwéry. Nhandejáry remimombe'ukwe ojéhegwa nhe'ẽ omombe'u mbe'u ogwata-vy.

²⁸Upéi ogwahẽ oho ha-py, tetã'i Emaús-py ogwahẽ. Ha Hesu mombyryve oho-ta mo'ã.

²⁹—Epyta ore ndive. Ka'aru ete-ma. Oike-tama kwarahy, he'i Hesu-pe hikwái. Aipo ramo oho omoirũ íxupe kwéry. Oike hóga-py. ³⁰Ho'u-tama ramo Hesu oipyhy mbojape. Ha gwemi'urã-rehe omboete Nhandejáry-pe. Íxupe omondo onhe'ẽ rire omboja'o ja'o mbojape ome'ẽ íxupe kwéry ho'u hagwã. ³¹Upe jave ae oikwaa-ma hikwái Hesu-pe Hesuha. Oikwaa-ma jave ndohexavéi jevy-ma íxupe. Okanhy-ma Hesu hesa kwéry-gwi.

³²—Nhane mbovy'agwasu kuri nhandhomongeta ramo tape-rehe. Nhandejáry nhe'ẽ, kwatia-rehe oĩ va'e omombe'u kuri tape-rehe. Oikwaa uka-ma kuri nhande-vy nhane mo'aranduve hagwã, nhane mbopy'agwapy voi kuri, he'i Hesu-rehe ojóupe.

³³Pya'e opu'ã jevy oho jevy Jerusalém-my. Ogwahẽ-ma ramo ojohu gwĩ onze Hesu remimondokwe. Indive hetave oiko ojogweroaty-vy.

³⁴—Oikove jevy-ma Nhandejáry Hesu, he'i omombe'u-vy. —Simão ohexa-ma íxupe, he'i hikwái upe mokõi ogwahẽ va'e-pe.

³⁵Ha upéi katu ou va'e omombe'u ave Hesu rexahare.

—Ore ave orohexa íxupe kuri, he'i omombe'u-ma. —Ore moirũ kuri tape-rehe Hesu, he'i omombe'u-ma. —Ore mbo'e jevy kuri tape-rehe. Orokaru-tama ramo ae orohexa kwaa hese, he'i. —Hembiapo-vy voi ojapo-ma Hesu. Omondo onhe'ẽ Nhandejáry-pe omboete-vy. Ha upe rire omboja'o ja'o mbojape. Upe ojapo jave oroikwaa-ma hese, he'i omombe'u-vy Hesu irügwe-pe. —Oroikwaa-ma Hesu voi ra'e, he'i.

Gwemimbo'e kwéry-pe ojehexa uka jevy Hesu
(Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Jo 20.19-23; At 1.6-8)

³⁶Upéa omombe'u jave Hesu ogwahẽ íxupe kwéry. Ipa'ũ-my ojekwaa-ma: —Pende py'agwapy tapeiko-vy, he'i íxupe kwéry.

³⁷Onhemondýi voi íxugwi hikwái. Ndaipy'agwapyvéi-ma hikwái. Ikyhyje hexa-vy.

—Aragwypóry, he'i mo'ã hese ikyhyje va'e onhemondýi íxugwi.

³⁸—Ani penhemondýi rei teĩ xéhegwi, he'i. —Ma'erã-gwi nde py'a-py ereporandu randu xe-rehe, “Oikove para'e Hesu, ndoikovéi para'e” anive upéixa peje teĩ xe-rehe. Ejerovia katu, he'i íxupe kwéry Hesu. ³⁹—Pema'ẽ katu xe-rehe, he'i. —Xe po-rehe pema'ẽ, xe py-rehe ave pema'ẽ, he'i.

—Epoko katu xe rete-rehe ereikwaa porã hagwã. “Aragwypóry rei-ma oiko” peje mo'ã xe-rehe kuri. Ha'e-ta peẽ-my: Aragwypóry ndaipiréi naikágwéi ave. Ha xe ndaha'éiry. Xe rete renogwahẽ jevy peẽ-my, he'i.

⁴⁰Ho'e-vy ohexa uka íxupe kwéry opo, opy ave:

—Pehexa katu xe kutu hagwe ave, he'i.

⁴¹Ha ohexa jepe ndogweroviái joty íxupe. Ovy'a eterei-gwi opondera ndera eterei-gwi mba'eve-rehe ndojeroviái hikwái.

Aipo ramo Hesu oporandu:

—Oime tipo temi'urã, he'i ohexa ukave hagwã gwekoha.

⁴²Upéi ome'ẽ íxupe hemi'urã, piky mbixypyre eíra ave ome'ẽ íxupe.

⁴³Ha ha'e kwéry hesa-py ho'u.

⁴⁴Ho'u-ma rire he'i jevy:

—Oiko-ma xe remimombe'ukwe xe rehegwa amombe'u mbe'u va'ekwe peẽ-my. Aiko ramo va'ekwe pene pa'ũ-my amombe'u mbe'u va'ekwe upe nhe'ẽ peẽ-my. Xe rehegwa nhe'ẽ Nhandejáry ohai uka va'ekwe kwatia-rehe. Ymagware-pe Moisés amyri-pe ohai uka va'ekwe, onhe'ẽ-py omombe'u va'ety amyri kwéry-pe ave ohai uka va'ekwe. Davi amyri-pe ave ohai uka va'ekwe porahéi kwéry héry va'e Salmo. Xe rehegwa nhe'ẽ meme ohai uka va'ekwe íxupe kwéry. Omotenonde xe rehegwa nhe'ẽ gwemimombe'ukwe ohai hagwã. Ha tekotevẽ oikopa Nhandejáry remimombe'ukwe, he'i.

(Lc 24.53)

⁴⁵Upe-ma ramo oikwaa uka íxupe kwéry Nhandejáry nhe'ẽ kwatia-rehe omoĩ uka va'ekwe. ⁴⁶He'i íxupe kwéry:

—Yma va'ekwe Cristo rekorã omoĩ va'ekwe kwatia-rehe Nhandejáry nhe'e. “Xe rembiporavo va'e pene remiha'arõ ojerereko asy va'erã. Omano tee rire oikove jevy-ta. Mbohapy áry-py oikove jevy-ta. ⁴⁷Héry-py omombe'u mbe'u va'erã: Perova katu pende rekoha Nhandejáry omboyke hagwã pendéhegwi pene rembiapo vaikwe. Gwembiporavo réry-py omopotĩ va'erã pende py'a ky'akwe, he'i va'erã omombe'u-vy opa rupigwa ohendu hagwã Cristo rehegwa nhe'ẽ. Jerusalém mygwa-pe omombe'u ranhe-ta. Upe rire oho omombe'u entéro tetã tetã mygwa kwéry-pe.” Upéixa omombe'u Nhandejáry kwatia nhe'ẽ, he'i Hesu onhemombe'u-vy. ⁴⁸—Upéa pehendú va'ekwe, pemoherakwã pemombe'u mbe'u opa-rupi xe aikove jevymaha, he'i. ⁴⁹—Xe Ru nhe'ẽ amombe'u va'ekwe peẽ-my. “Ambou-ta Nhe'ẽ Marangatu tee va'e” he'i xe-vy va'ekwe xe Ru. Upe xe Ru remimbou ambogwejy-ta. Upéa-rehe peha'arõ Jerusalém tetã-my. Pene mbopu'aka tee rire-ma ae eresẽ upe-gwi, he'i íxupe kwéry Hesu.

Hesu ojereraha yváy-py ramogware

(Mc 16.19-20; At 1.9-11)

⁵⁰Upe rire ogweraha íxupe kwéry Betânia ypy-py. Ohupi opo omondo onhe'ẽ Nhandejáry-pe.

—Enhangareko porã xe irügwe-rehe, he'i ohovasa hagwã íxupe kwéry.

⁵¹Omondo jave onhe'ẽ Nhandejáry-pe ojei oirügwe-gwi ojereraha yváy-py.

⁵²Aipo ramo inhirügwe omondo ave onhe'ẽ Nhandejáry-pe omboete-vy.

—Ore Ru, nde tuvixa voi. Nde pu'aka tee va'e voi katu, he'i omboete-vy.

Upe rire oho jevy Jerusalém tetã-my. Ovy'a eterei hikhwaí oje'ói-vy.

⁵³Ha opyta meme Nhandejáry róga kakwaa-py. Omboete ete Nhandejáry-pe oiko-vy hikhwaí upe-py.